

การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย
ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

นายต่อตระกูล อุดมวัตร

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

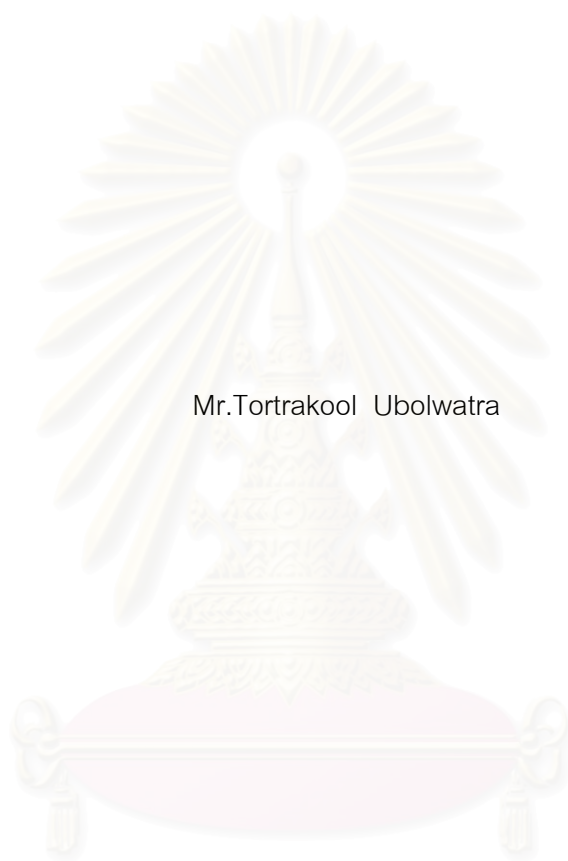
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROPOSED STRATEGIES FOR THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
IN THE CONTEXT OF FREE TRADE AGREEMENT

Mr.Tortrakool Ubolwatra

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Development Education

Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

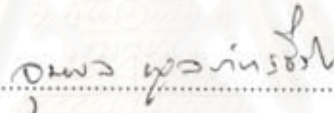
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า
โดย	นายต่อตระกูล อุบลวัตร
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

.....กรรมการ
(นางสาวพรทิพย์ กาญจนนียต)

ต่อตระกูล อุบลวัตร : การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า.
 (PROPOSED STRATEGIES FOR THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF
 FREE TRADE AGREEMENT) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พทุทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์,อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ.ดร.บุญมี
 เณรยอด, 271 หน้า.

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษา
 ในประเทศไทย 2) ศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และ
 3) เสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

การวิเคราะห์อุปสงค์(Potential Demand)ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติที่มาตั้งให้บริการในประเทศไทย
 ไทย ตามข้อตกลงเสรีทางการค้า โดยทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
 6 หรือ เกรด12 หรือ ปี 13 จาก 5 กลุ่มโรงเรียน คือ นักเรียนจากโรงเรียนที่สอนหลักสูตรภาษาอังกฤษ (EP)โรงเรียนนานาชาติ
 โรงเรียนเอกชน โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 627 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย
 โปรแกรม SPSS for Windows ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง สาขาวิชาที่ผู้เรียนต้องการ
 เรียนมากที่สุด 3 ลำดับคือ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี วิศวกรรมศาสตร์ และนิติศาสตร์ สำหรับประเทศที่ผู้เรียนต้องการให้มา
 ตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทย คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และออสเตรเลีย บัณฑิต 3 ลำดับแรกที่มีอิทธิพลต่อการ
 ตัดสินใจเลือกเรียนในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ คือ โอกาสการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา คุณภาพของคณาจารย์ และ
 ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ของนักเรียนมี 6 ปัจจัยร่วมกัน คือ ทักษะภาษาที่จะ
 ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ เพศของผู้เรียน ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน โอกาสการเป็นนักเรียน
 แลกเปลี่ยน รายได้ในอนาคต และรายได้ครอบครัว

การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และเสนอยุทธศาสตร์ของ
 สถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการ
 กำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 20 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และการจัดสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหา
 ข้อสรุปรวมถึงผลกระทบและยุทธศาสตร์ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งรัฐและเอกชน คาดการณ์ถึงผลกระทบว่าจะไม่เกิด
 ผลกระทบอย่างรุนแรง แต่มีได้หมายความว่าไม่เกิดผลกระทบใดๆเลย ผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาไทย อาจจะได้รับผลกระทบ
 มีอยู่ 4 ประเด็น คือ 1. การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ 2. การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ 3. การแข่งขันด้าน
 ชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างชาติ 4. การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปการณ์การเรียนการสอน

ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็น
 ยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนี้ 1.ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการ
 อุดมศึกษา 2.ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา3.ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา 4.ยุทธศาสตร์ด้าน
 ต้นทุนการจัดการศึกษา 5.ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ 6.ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์
 ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ และ 7.ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อนิติติ .....
 สาขาวิชา พัฒนศึกษา ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2550 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4684614927: MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD: DEMAND FOR EDUCATION/STRATEGIES/ HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS/ FREE TRADE AGREEMENT/POTENTIAL DEMAND

TORTRAKOOL UBOLWATRA: PROPOSED STRATEGIES FOR THAI HIGHER EDUCATION

INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF FREE TRADE AGREEMENT, THESIS ADVISOR:

ASSOC.PROF.PRUET SIRIBANPITAK, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR: ASSOC.PROF. BOONMEE

NENYOD, Ed.D., 271 pp.

The purposes of this research were 1) to analyze the potential demand of Thai students for higher education offered by foreign institutions in Thailand 2) to determine possible impacts on Thai higher education institutions from Free Trade Agreement 3) to propose strategies for Thai higher education institutions in the context of Free Trade Agreement.

Questionnaire was employed to analyze potential demands of Thai students for higher education offered by foreign institutions in Thailand in the context of Free Trade Agreement. The samples comprised 627 students, who were studying in Mathayom 6 or Grade 12 or Year 13 from five types of school. There were English program, international, private, public, and demonstration schools. The SPSS program was applied to analyze the data. The results suggested that the potential demands of Thai students were at the median level. The first three preferred programs for students were Commerce and Accountancy, Engineering, and Communication Arts. The USA, UK, and AUS were expected to establish their institutions in Thailand. The first three factors influencing enrollment decisions in foreign higher education institutions were employment opportunities upon graduation, faculty quality, and standards of program. Six factors that bore effects on the demand level of students were language skills acquired from an international program, gender, medium of instruction, opportunity to be an exchange student or to do research overseas, expected salary after graduation, and family's income.

In addition to the possible impacts on Thai higher education institutions from Free Trade Agreement and strategies for Thai higher education institutions in the context of Free Trade Agreement, the results were drawn from interviews of 21 senior administrators of both Thai public and private higher education institutions, and from a seminar of these administrators. It was found that both Thai public and private higher education institutions projected that the impacts would not be serious. According to the interviews, there were four issues of main concern i.e. mobility of instructors to foreign institution , competition to become internationalized, competition for reputation between Thai and foreign institutions, and competition on readiness in terms of investment and teaching equipment.

The proposed strategies for Thai higher education institutions in the context of Free Trade Agreement consisted of seven aspects as follows :1) strategy on reform of higher education management 2) strategy on faculty and staff development 3) strategy on quality of education 4) strategy on cost of education 5) strategy on development of foreign language abilities 6) strategy on the retention of Thai identity in the international context 7) strategy on image building of Thai higher education institutions.

Department Educational Policy, Management, and Leadership	Student's signature.....	<i>Tak U.</i>
Field of study Development Education	Advisor's signature.....	<i>P. Sirib</i>
Academic year 2007	Co-Advisor's signature.....	<i>Boonmee</i>

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือ การสนับสนุน และกำลังใจจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางพัฒนศึกษา ซึ่งมีความเป็นสหวิทยาการอย่างมากให้แก่ผู้วิจัย อันเป็นพื้นฐานสำคัญกับการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ คณบดีคณะครุศาสตร์ ที่ให้โอกาสและความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการให้คำแนะนำ ช่วยเสนอแนะแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด อย่างสูงที่ให้โอกาสและความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ตลอดจนการให้คำแนะนำ ช่วยเสนอแนะแนวทางที่มีประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และการดูแลเป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์ ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กราบขอบพระคุณ คุณพรทิพย์ กาญจนนิตต์ ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน(FULBRIGHT) ที่ให้ความกรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือและการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย กราบขอบพระคุณ คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ ที่ให้ความเมตตาให้คำแนะนำในเรื่องของยุทธศาสตร์เป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณอาจารย์มอริกา อสีปัญญา อาจารย์หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่สำคัญสำหรับการทำวิทยานิพนธ์และขอขอบคุณนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ(อาจารย์เฉลย อุบลวัตร) คุณแม่(อาจารย์พรทิพย์ อุบลวัตร) อย่างสูงสำหรับความรัก ความปรารถนาดี ความเอาใจใส่ กำลังใจ และความห่วงใยเสมอมา ตลอดจนทุนทรัพย์ที่ให้ผู้วิจัยในทุกๆเรื่อง มาโดยตลอด รวมถึงขอบคุณน้องตาม(นายต่อสกุล อุบลวัตร) ที่คอยช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด

ขอบคุณมากๆ สำหรับพี่ต๋อ (อาจารย์พิเชษฐ พิมพ์เจริญ) ที่คอยช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจมาโดยตลอด

ขอบคุณ พี่แอน (ว่าที่ดร.ชนนต์ดี ทินนาม) ที่คอยเป็นกำลังใจและเป็นพี่ปรึกษาในทุกๆเรื่อง ขอขอบคุณ แนน (อ.ณัฐพงศ์ แย้มเจริญ) พี่ (อ.ภัทราพร เจริญรัตน์) แจ๋ว (อ.รจนา พึ่งสุข) สำหรับความช่วยเหลือต่างๆ

ขอบคุณ ต้อม (อ.ทวิวัฒน์ อินริย์) เพื่อนที่แสนดีที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเกี่ยวกับการแปลต่างๆ

ขอบคุณ นำแสงี่ยม คุณอนนัทย์ พี่ฟ้า พี่ภูติ คุณชูศักดิ์เจ้าหน้าที่คณะครุศาสตร์ที่คอยอำนวยความสะดวกในทุกๆเรื่อง

ขอบคุณ พี่แอน(ว่าที่ ดร.ฐิติมนต์ ณ บางช้าง) ที่แนะนำวิทยานิพนธ์ที่น่าสนใจให้กับผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่มิ่ง พี่ยุ้ย (ผศ.วาลี ชันธุวาร)และพี่เหม้ม (คุณอรุณรัตน์ แสงละออง) ที่ช่วยเก็บข้อมูลให้ที่ มข. และ มอ.

ขอบคุณ เพื่อนๆ พัฒนศึกษารุ่น 12 พี่อุ้ย โอ พี่เทพ โดยเฉพาะ พี่ย้ง สำหรับคำแนะนำเกี่ยวกับสถิติต่างๆ และพี่หนู (ว่าที่ดร.พัชรี ดำรงสุนทรชัย) ที่คอยเป็นกำลังใจ และเป็นพี่ปรึกษาตั้งแต่เริ่มเขียนจนพวกเราเรียนจบ ขอขอบคุณพี่เฟื่อง (ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีดีล) พี่กุก (ดร.กรรภัก จ้ายประยูร) และพี่ๆพัฒนศึกษารุ่น 11 คนอื่นๆ ด้วยที่ให้คำปรึกษาในทุกๆเรื่อง และการให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอบพระคุณสำนักวิจัยมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

สุดท้ายกราบขอบพระคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้โอกาสทางการศึกษาและการวิจัยแก่ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเจรจาการค้าบริการ.....	11
2.2 การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้องค์การการค้าโลก.....	16
2.3 การเคลื่อนไหวของนานาประเทศต่อการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา.....	22
2.4 แนวโน้มของผลกระทบของการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยภาพรวม.....	26
2.5 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอุปสงค์ และอุปสงค์ทางการศึกษา.....	28
2.6 การลงทุนทางการศึกษา.....	37
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์.....	41
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....65
3.1	การดำเนินการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย.....69
3.2	การดำเนินการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับ สถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า.....79
3.3	การดำเนินการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า.....79
4	ผลการวิจัย.....90
4.1	ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อ สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย.....91
4.2	ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับ สถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า.....112
4.3	ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา ไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า.....112
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....125
5.1	สรุปผลการวิจัย.....129
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....142
5.3	ข้อเสนอแนะ.....167
5.4	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....173
	รายการอ้างอิง.....175
	ภาคผนวก.....181
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....182
	ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....186

	หน้า
ภาคผนวก ค สรุปบทสัมภาษณ์.....	201
ภาคผนวก ง สรุปการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	239
ภาคผนวก จ รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาและหลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอน.....	248
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	271

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงต้นทุนทางสังคมและต้นทุนส่วนบุคคล.....	37
ตารางที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ.....	81
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประจำปี 2548.....	82
ตารางที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ.....	83
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนนิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนประจำปี 2548.....	84
ตารางที่ 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา.....	86
ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศของผู้ให้ข้อมูล.....	91
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการศึกษาหรือทำงาน ในต่างประเทศของผู้ให้ข้อมูล.....	91
ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาษาหลักที่ใช้ในการเรียน การสอนของผู้ให้ข้อมูล.....	92
ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสายการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล.....	92
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของครอบครัว ของผู้ให้ข้อมูล.....	93
ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ของครอบครัว ของผู้ให้ข้อมูล.....	93
ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูล.....	94
ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับอุปสงค์ทางการศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย.....	94
ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชาที่ต้องการศึกษาหาก สถาบันอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยตาม ข้อตกลงเสรีทางการค้าบริการ.....	95
ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะ/สาขาวิชา หากมี มหาวิทยาลัยต่างชาติของประเทศอื่นๆ เข้ามาตั้งในประเทศไทย เพื่อให้บริการทาง อุดมศึกษา.....	96

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือกเป็นลำดับที่ 1 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา.....	97
ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือกเป็นลำดับที่ 2 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา.....	98
ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือกเป็นลำดับที่ 3 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษา ในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา.....	99
ตารางที่ 20 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเทศที่ได้รับเลือกสูงสุด 5 ลำดับ.....	100
ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัย ที่มีผลต่ออุปสงค์ทางการศึกษาที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการ การศึกษาในประเทศไทย.....	101
ตารางที่ 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาของต่างชาติกับปัจจัยต่างๆ.....	105
ตารางที่ 23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง.....	107
ตารางที่ 24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนกับ นักเรียนที่ใช้ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน.....	107
ตารางที่ 25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่แตกต่างกัน.....	108
ตารางที่ 26 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ของต่างชาติ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่แตกต่างกัน.....	109
ตารางที่ 27 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อระดับของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ.....	110

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 เส้นแสดงลักษณะของอุปสงค์ต่อราคา.....	29
แผนภาพที่ 2 แผนผังสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	68

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่าง ๆ ได้ทำความตกลงทางการค้าในระดับภูมิภาค (Regional Trade Agreement – RTA) และระดับทวิภาคี (Free Trade Agreement – FTA) กันมากขึ้น สืบเนื่องมาจากความไม่มั่นใจในความสำเร็จของการเจรจาระดับพหุภาคี (General Agreement on Trade in Services – GATS) ได้มีการเจรจาจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจขึ้นหลายกลุ่มรวมทั้ง AFTA, NAFTA, APEC ความซับซ้อนและจำนวนประเทศสมาชิกที่เพิ่มขึ้น ทำให้คาดการณ์ว่า การเจรจาจะไม่ลุล่วงโดยเร็ว ดังนั้นประเทศที่ต้องการให้มีการเปิดตลาดการค้าเสรีขึ้นโดยเร็ว จึงพยายามทำการเจรจาตกลงทางการค้าทั้งในระดับภูมิภาค (RTA) และระดับทวิภาคี (FTA) หลายประเทศเชื่อว่าการเจรจาในกลุ่มเล็กจะตกลงกันได้ง่ายกว่าในเวทีพหุภาคี (GATS) โดยเฉพาะในประเด็นที่อ่อนไหว เช่น การเกษตร การลงทุน เพราะจะหาจุดร่วมได้ง่ายกว่า ยอมรับได้ง่ายกว่า และผลกระทบในทางลบจะน้อยกว่า นอกจากนี้ การรวมตัวของกลุ่มสหภาพยุโรปที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาจนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศนอกกลุ่มทั้งประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา มีความกังวลว่าจะสูญเสียตลาดในยุโรป เพราะประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปจะค้าขายกันในกลุ่มสมาชิกมากขึ้น ประเทศนอกกลุ่มสหภาพยุโรปจึงต้องรวมกลุ่มกันเพื่อลดอุปสรรคการค้าภายในกลุ่มโดยมีความหวังที่จะขยายตลาดและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งเป็นการสร้างอำนาจต่อรองในการเจรจาการค้ากับกลุ่มอื่นด้วย การรวมกลุ่มกันเช่นนี้ทำให้ประเทศที่ไม่อยู่ในกลุ่มเกรงจะถูกโดดเดี่ยว จึงไม่น่าแปลกใจที่เกือบทุกประเทศพยายามเป็นสมาชิกในกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้า แม้ประเทศสังคมนิยมหรือประเทศที่เคยมียุทธศาสตร์การพัฒนาระบบปิดก็ต้องแสดงนโยบายเสรีทางการค้าต่อประชาคมโลก เพื่อเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกและต้องการเป็นสมาชิกกลุ่มภูมิภาคเพื่อแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนต่อประชาคมโลกว่ามีนโยบายที่เสรีมากขึ้น เพื่อให้นักลงทุนต่างชาติได้ข้อมูลและเพิ่มโอกาสดึงเงินลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้การทำความตกลงทางการค้ายังเป็นการผูกพันให้มีการดำเนินการปฏิรูประบบเศรษฐกิจภายในประเทศเพื่อให้กระแสการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจลดลง และมีทิศทางปรับเปลี่ยนที่ชัดเจนขึ้น (สุชาติ ตันธนะเดชา, 2548)

ปัจจุบันประเด็นที่เป็นที่สนใจในเวทีเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้แก่ ประเด็นเรื่องการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทั้งในระดับพหุภาคีและในระดับทวิภาคี ซึ่งการเจรจาความตกลงการค้าเสรีนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภาคการค้าสินค้าเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตมาสู่ภาคบริการด้วย

การค้าบริการก็เหมือนกับการค้าสินค้า คือ สามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนกันได้ (Tradability) โดยเป็นการซื้อขายบริการระหว่างบุคคล ซึ่งอาจเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาที่เป็นคนชาติของประเทศหนึ่งกับบุคคลที่เป็นคนชาติของอีกประเทศหนึ่ง

การค้าบริการระหว่างประเทศได้ทวีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ดังจะเห็นได้จากอัตราเจริญเติบโตของการค้าบริการระหว่างประเทศในช่วงปี 2523-2543 ที่มูลค่าการค้าบริการของโลกขยายตัวปีละประมาณร้อยละ 8 ในขณะที่การค้าสินค้าขยายตัวเพียงร้อยละ 6 ต่อปี โดยเฉพาะในตลาดของประเทศพัฒนาแล้ว ประเทศทั้งหลายนี้จึงพยายามผลักดันให้มีการสร้างกฎเกณฑ์กติกาสำหรับการค้าบริการระหว่างประเทศขึ้น และเป็นผลสำเร็จในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย ภายใต้กรอบของ General Agreement on Tariffs and Trade – GATT (ระหว่างปี 2529-2537) โดยปฏิญญารัฐมนตรี (Ministerial Declaration) ซึ่งประกาศ ณ เมืองปุนตา เด เลสเต้ ประเทศอุรุกวัย ได้กำหนดเรื่องการค้าบริการให้เป็นหัวข้อหนึ่งที่จะมีการเจรจาเปิดเสรีและได้จัดตั้งกลุ่มเจรจาขึ้น ซึ่งต่อมาผู้แทนประเทศต่างๆ ที่เข้าร่วมกลุ่มการเจรจาได้จัดทำข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) ซึ่งถือได้ว่าเป็นความตกลงระดับพหุภาคีว่าด้วยการค้าบริการระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้มีการจัดทำขึ้น (สำนักเจรจาการค้าบริการ, 2545)

GATS มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2538 พร้อมกับความตกลงฉบับอื่นๆ ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization – WTO) ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในจำนวน 117 ประเทศที่เข้าร่วมเจรจาการค้าบริการใน WTO มาตั้งแต่แรก ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 150 ประเทศ (กรกฎาคม 2550)

ความตกลง GATS มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบว่าด้วยกฎและหลักการเกี่ยวกับการค้าและบริการระหว่างประเทศสมาชิกมีการขยายตัวภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใส (Transparency) และการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) GATS ได้กำหนดหลักการให้รัฐบาลของประเทศถือปฏิบัติและให้สมาชิกเจรจาเปิดตลาดระหว่างกัน ทั้งนี้ GATS ยอมรับสิทธิ

ของสมาชิกที่จะกำหนดมาตรการกฏระเบียบภายในใดๆ ที่เห็นว่าจำเป็นเพื่อกำกับดูแลธุรกิจบริการในประเทศของตนได้ หรือเรียกว่า right to regulate โดยบริการที่มีการซื้อขายระหว่างประเทศ ตามที่องค์การการค้าโลกจำแนกไว้ ประกอบด้วย 12 สาขา ได้แก่ บริการด้านธุรกิจ สื่อสารคมนาคม การก่อสร้าง การจัดจำหน่าย การศึกษา สิ่งแวดล้อม การเงิน (ประกอบด้วย ประกันภัย ธนาคาร เงินทุน และหลักทรัพย์) สุขภาพ การท่องเที่ยว นันทนาการและกีฬา การขนส่ง และบริการอื่นๆ ซึ่งแต่ละสาขาจะประกอบด้วยธุรกิจบริการย่อยๆ จำนวนมากซึ่งการค้าบริการระหว่างประเทศกระทำ ได้ 4 รูปแบบคือ (สำนักเจรจาการค้าบริการ, 2547)

1. การซื้อขายข้ามพรมแดน (Cross-border supply) เป็นการซื้อขายบริการระหว่างประเทศที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อ โดยทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องเคลื่อนย้ายตัวเองออกนอกประเทศ เช่น การซื้อประกันภัยจากต่างประเทศ การศึกษาทางไกล เป็นต้น
2. การบริโภคบริการในต่างประเทศ (Consumption abroad) ผู้ซื้อบริการเดินทางออกไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่น การศึกษาในต่างประเทศ การท่องเที่ยว รวมถึงการนำทรัพย์สินออกไปรับบริการในต่างประเทศ เช่น การนำเครื่องบินไปซ่อมในต่างประเทศ
3. การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial presence) ผู้ขายบริการเข้ามาลงทุนประกอบธุรกิจบริการในประเทศลูกค้า เช่น ธนาคารต่างชาติเข้าเปิดสาขาในประเทศไทย การเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งการค้าบริการในรูปแบบนี้ มีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดมากที่สุด
4. การเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ (Presence of natural persons) เป็นการค้าบริการโดยบุคคลธรรมดาที่เป็นคนต่างชาติเข้ามาให้บริการแก่ลูกค้า เช่น นักกฎหมาย นักบัญชี ผู้บริการ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าการค้าเสรีนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะภาคการค้าสินค้าเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตมาสู่ภาคบริการด้วย ซึ่งตามเงื่อนไขของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services-GATS) ได้รวมบริการการศึกษาเป็นหนึ่งในธุรกิจบริการด้วย

ทั้งนี้แรงผลักดันที่ก่อให้เกิดการตกลงเจรจาการค้าเสรีด้านบริการการศึกษามี 3 ประการ คือ 1) ภาวะโลกาภิวัตน์ 2) เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และ 3) การเพิ่มการแข่งขันในระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ (สุชาติ ตันธนะเดชา, 2548: 58-62)

1. ภาวะโลกาภิวัตน์ (Globalization)

โลกทุกวันนี้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก ก่อให้เกิดความต้องการที่จะยกระดับชนชั้นด้วยการเพิ่มระดับความรู้ และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งความรู้แบบข้ามชาติ การศึกษาระดับอุดมศึกษา และ e-learning เป็นที่ต้องการมากจนมีการเพิ่มจำนวนการลงทุนและการขยายการจัดการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงเปิดโอกาสให้ตลาดอุดมศึกษาโลกขยายตัวอย่างเต็มที่ซึ่งนับเป็นทั้งโอกาส และภัยคุกคามของการอุดมศึกษาของประเทศต่าง ๆ ถึงแม้ว่าผลกระทบทางลบในระยะสั้นจะยังไม่ชัดเจน แต่จะมีผลกระทบในระยะยาวอย่างแน่นอน

2. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information technology and communications)

การพัฒนาปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารแบบใหม่ ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายถูกลง ทำให้มีการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการศึกษามากขึ้น และช่วยให้การศึกษาเข้าถึงประชาชนมากขึ้น

3. การเพิ่มการแข่งขันในระดับอุดมศึกษา (Increasing competition in higher education)

การแข่งขันนำไปสู่การขยายตลาดอุดมศึกษาในสหรัฐฯ ยุโรป ลาตินอเมริกา และเอเชีย ซึ่งนโยบายทางการตลาดในการปฏิรูปอุดมศึกษาและเน้นการลดต้นทุนลง จนน่าเป็นห่วงว่ามหาวิทยาลัยท้องถิ่นของรัฐจะเสียเปรียบมหาวิทยาลัยคู่แข่งข้ามชาติจากประเทศที่ร่ำรวยสามารถให้บริการอุดมศึกษาที่ก้าวหน้ากว่า จะคัดเลือกกับนักศึกษาที่มีศักยภาพและมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าได้ทำให้มหาวิทยาลัยของรัฐอ่อนแอลง และสูญเสียรายได้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการศึกษาให้ประชาชนที่ยากจน และอาจต้องปิดการให้บริการอุดมศึกษาไปในที่สุด นอกจากนี้เงื่อนไขข้อตกลงของ GATS ที่มุ่งจะให้เปิดตลาดและยกเลิกกฎหมายอุปสรรคใดๆ ที่ขัดขวางการแข่งขันการค้าเสรีด้านบริการอุดมศึกษาจะเป็นการเปิดประตูชักนำให้สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่ไม่ได้มาตรฐานเข้ามาแข่งขันในการบริการด้านอุดมศึกษาด้วย

ดังนั้น GATS จึงถูกมองว่าเป็นตัวการทำลายพันธะการให้บริการสาธารณะด้านการศึกษาก่อประชาชนของรัฐ และการพัฒนาระบบอุดมศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประเทศด้อยพัฒนา ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนที่ยากไร้ มิใช่จำกัดการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายจากบริการอุดมศึกษาข้ามชาติเท่านั้น นอกจากนี้ยังเป็นการจรรโลงคุณค่าทางวัฒนธรรม และส่งเสริมประชาธิปไตยด้วย

ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่กระบวนการเจรจาความตกลงการค้าเสรีทั้งในกรอบองค์การการค้าโลก กรอบพหุภาคี และกรอบทวิภาคี สถานการณ์การเจรจาล่าสุดเป็นการเจรจาในกรอบข้อตกลงทวิภาคี ซึ่งมีหลายประเทศที่ยื่นข้อเรียกร้องให้ประเทศไทยเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษา ซึ่งผลของความตกลงการค้าเสรีได้ส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษาของไทยในทุกๆระดับ รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาเช่นกัน โดยมี 5 ประเทศที่ได้ยื่นข้อเสนอกับการให้บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ปัจจุบันมีเพียงประเทศออสเตรเลียเท่านั้นที่ได้ทำการเจรจาเป็นที่เรียบร้อยแล้วและลงนามในข้อตกลงสมบูรณ์แล้ว และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 (สำนักเจรจาการค้าบริการ, 2547) ซึ่งมีรายละเอียดของข้อตกลงดังนี้ รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวออสเตรเลียสามารถจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้โดยอนุญาตให้ถือหุ้นข้างมากได้ไม่เกินร้อยละ 60 และกำหนดเงื่อนไขว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เข้ามาจัดตั้งจะต้องจัดการเรียนด้านวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต (Life Sciences) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และนาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology) ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาที่เข้ามาจัดการศึกษาภายใต้เงื่อนไขความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย จะต้องตั้งนอกเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และบริเวณทลเท่านั้น และการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของชาวออสเตรเลียจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546

จากการทำข้อตกลงดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเข้ามาแข่งขันในตลาดอุดมศึกษาของไทย ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่เปิดสอนในหลักสูตรที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับข้อตกลงดังกล่าว นอกจากการเข้ามาแข่งขันในสาขาดังกล่าวแล้ว พบว่าอีกหลายประเทศก็ได้ยื่นข้อเรียกร้องที่จะเข้ามาตั้งสถานศึกษาเพื่อให้บริการทางการศึกษาในไทย เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย โดยมีแนวโน้มที่จะเป็นการเปิดเสรีในทุกสาขาวิชา ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยทุกแห่ง

จึงเห็นได้ว่าการเข้ามาเปิดบริการอุดมศึกษาของต่างชาติกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในลักษณะต่างๆ การเพิ่มการแข่งขันอาจนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพ แต่อาจเกิดสภาวะการอยู่รอดของผู้ชนะและการสูญพันธุ์ของผู้แพ้สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่สามารถแข่งขันได้อาจต้องปิดกิจการลง (คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548) ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษา จึงควรที่จะสามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในกระแสของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า
3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในขอบเขตของข้อตกลงการค้าเสรีในระดับทวิภาคี ในรูปแบบที่ 3 ของรูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศ คือ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial presence) เป็นการเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

การศึกษอุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ซึ่งอุปสงค์ในลักษณะที่เป็น Potential Demand โดยการสำรวจความต้องการของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เกรด 12 หรือ ปี 13 ในโรงเรียนของรัฐและเอกชนที่สอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English Program: EP), โรงเรียนนานาชาติ, โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา, โรงเรียนรัฐประเภทสามัญศึกษาซึ่งผู้เรียนมีศักยภาพทางการเรียนสูง และโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย

ในส่วนของสาขาวิชาที่ทำการศึกษอุปสงค์จะอาศัยกรอบของข้อตกลงทวิภาคีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) เป็นแนวทางในการศึกษาร่วมกับการศึกษอุปสงค์ในสาขาวิชาอื่นๆ ที่นอกเหนือจากข้อตกลง TAFTA

สำหรับผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า จะสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา

ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และการสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาไทย

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีบางขั้นตอนของการวิจัยที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ในส่วนของ การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย ในขั้นตอนของเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ส่งไปตามโรงเรียนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียนให้เป็นผู้เก็บข้อมูลให้ โดยมีภารกิจชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานไว้โดยละเอียด อาจมีความคลาดเคลื่อนในเรื่องของการสุ่มตัวอย่างเกิดขึ้นได้ในบางโรงเรียนเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมขั้นตอนของการเก็บข้อมูลได้ด้วยตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

หมายถึง ความต้องการ(Potential Demand) ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เกรด 12 หรือ ปี13 ในประเทศไทย

ผลกระทบ

หมายถึง ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้าในด้านการแข่งขันทางธุรกิจการศึกษา

ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

หมายถึง แนวทางหรือมาตรการเชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาภายใต้กรอบข้อตกลงการค้าเสรีในระดับทวิภาคี ในรูปแบบที่ 3 (Mode3) ของรูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศ คือ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial presence) ซึ่งเป็นการเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรีในลักษณะของการแข่งขันทางธุรกิจการศึกษา เช่น การเข้ามามีส่วนแบ่งทางการตลาดของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ การแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบัน เป็นต้น และการนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาประเด็นดังกล่าว จากกรณีวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียน โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุปสงค์ทางการศึกษา ทั้งนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของผู้เรียน ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้เรียน การสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัว ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร โอกาสในการมีงานทำหลังสำเร็จการศึกษา รายได้ที่จะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา ความได้เปรียบด้านภาษา ชื่อเสียงของสถาบัน การให้การสนับสนุนด้านการเงิน (เงินกู้ยืม หรือทุนให้เปล่า) และปัจจัยอื่นๆ และอาศัยแนวคิดของ Certo and Peter (1991) ในเรื่องขั้นตอนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สำหรับงานวิจัยนี้คือการเปิดเสรีทางการค้าที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติสามารถเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ ในการวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะขั้นตอนที่ 1-3 คือ 1.การวิเคราะห์ปัจจัยหรือสภาพสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Environment Factor Analysis) โดยจะทำการวิเคราะห์แล้วทำการสังเคราะห์ออกมาในรูปของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทย 2.การจัดวางทิศทางขององค์กร (Establishing Organizational Direction) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล และ 3. การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันระดับสากล ทั้งนี้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายุทธศาสตร์ที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพทางการศึกษา ยุทธศาสตร์เพื่อความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างชาติ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารบุคลากร ยุทธศาสตร์ในการสร้างเอกลักษณ์ของสถาบัน และยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่สำคัญเพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า
2. ได้ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาไทยทั้งในระดับนโยบายและระดับสถาบันพืงนำไปขยายผลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการอุดมศึกษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการศึกษา ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเจรจาการค้าบริการ
2. การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษากายใต้องค์การการค้าโลก
3. การเคลื่อนไหวของนานาชาติต่อการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา
4. แนวโน้มของผลกระทบของการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยภาพรวม
5. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอุปสงค์ และอุปสงค์ทางการศึกษา
6. การลงทุนทางการศึกษา
7. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดังมีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเจรจาการค้าบริการ

1.ความเป็นมา หลักการ และกรอบความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548: 42-44)

ความเป็นมาและหลักการของการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ (GATS)

การรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ทางธุรกิจการค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศภายในกลุ่มให้มีอำนาจต่อรองอันจะนำไปสู่การแข่งขันทางธุรกิจต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการมากกว่า 50 ปีแล้ว โดยประชาคมแรกที่มีการรวมตัวกัน ได้แก่ กลุ่มประชาคมยุโรป หรือชื่อย่อว่า EU เมื่อปี ค.ศ.1950 หลังสงครามโลกสิ้นสุดลง เพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม ระยะแรกกลุ่ม EU มีประเทศสมาชิกก่อตั้งเพียง 7 ประเทศ ต่อมาเพิ่มเป็น 15 ประเทศ จนกระทั่งปัจจุบันขยายเป็น 25 ประเทศ

เมื่อเริ่มทศวรรษ 1980 ประเทศสหรัฐอเมริกาขาดดุลการค้ากับประเทศต่าง ๆ อย่างมหาศาลเรื่อยมา แต่เนื่องจากสหรัฐอเมริกามีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่หลายประเทศจะต้องพึ่งพา มีทรัพยากรบุคคลระดับขั้นสูงที่มีศักยภาพสูงมากในการประดิษฐ์คิดค้น และมีความสามารถสูงมากในการแข่งขันทางด้านบริการ จึงผลักดันให้นำการค้าบริการและการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเข้าไปเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย (1986 – 1993) เพื่อสร้างระเบียบการค้าโลก โดยยอมให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนานำการค้าสิ่งทอ และสินค้าเกษตรกรรมอันเป็นประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนาเป็นหัวข้อของการเจรจาอบอุรุกวัยด้วย

ในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย ภายใต้กรอบข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า หรือ GATT (General Agreement on Tariffs and Trade) ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเจรจาเปิดเสรีทางด้านบริการ ผู้แทนประเทศต่าง ๆ ที่เข้าร่วมเจรจาได้จัดทำข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยการค้าบริการ หรือ GATS (General Agreement on Trade in Services) ซึ่งถือว่าเป็นความตกลงระดับพหุภาคีว่าด้วยการค้าบริการระหว่างประเทศฉบับแรกที่ได้มีการจัดทำขึ้น หลังการเจรจาอบอุรุกวัยจบสิ้นลง จึงมีการจัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี ค.ศ.1995 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเป็นเวทีการเจรจาลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้า เพื่อสร้างกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศสำหรับสนับสนุนการค้าให้มีความเสรียิ่งขึ้นบนพื้นฐานของการแข่งขันที่เป็นธรรม เพื่อเป็นองค์การกลางในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางการค้าระหว่างประเทศ สร้างกระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า และเป็นกลไกตรวจสอบทบทวนนโยบายการค้าของประเทศสมาชิก ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 59 ที่เข้าร่วมเจรจาการค้าบริการใน WTO มาตั้งแต่แรก ปัจจุบันมีประเทศสมาชิกของ WTO เพิ่มขึ้นเป็น 148 ประเทศ

WTO มีฐานความคิดในการจัดระเบียบธุรกิจของโลกบนพื้นฐานของความยุติธรรม ต้องการสร้างระบบที่ให้สิทธิทุกประเทศเท่าเทียมกัน ในการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ WTO กำหนดให้มีการเจรจาภายใต้กรอบของ GATS ทุก ๆ 5 ปี เพื่อลดและเลิกมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าขายบริการระหว่างประเทศ

- วัตถุประสงค์ของ GATS

ความตกลง GATS จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นกรอบว่าด้วยกฎและหลักการเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิก ถือเป็นปฏิบัตินโยบายเท่าเทียมกันภายใต้เงื่อนไขของความโปร่งใส และ มีความก้าวหน้าของการเปิดเสรี เป็นลำดับ โดยยึดหลักการสำคัญดังนี้

- หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งเท่าเทียมกัน (Most Favored Nation Treatment: MFN) เมื่อให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศใด จะต้องปฏิบัติประเทศสมาชิกอื่นเท่าเทียมกันโดยไม่มีเงื่อนไขจะเลือกปฏิบัติเฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่งมิได้

- หลักการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส (Transparency) ประเทศสมาชิกจะต้องเปิดเผยสาระการเจรจา ข้อกฎหมาย ข้อบังคับ/กฎระเบียบ การแก้ไขมาตรการ/กฎหมาย/กฎระเบียบ (ยกเว้นข้อมูลที่เป็นความลับและความมั่นคง) จะต้องประกาศให้สาธารณชนทราบ

- หลักการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าตามลำดับ (Progressive Liberalization) การเจรจาเป็นไปอย่างยืดหยุ่น เป็นการเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไปตามความพร้อม อาจผสมผสานผลประโยชน์ระหว่างประเทศกับผลประโยชน์ภายใน (Domestic regulation) จึงต้องทบทวนให้เกิดความก้าวหน้าในการเปิดเสรีมากขึ้นตามลำดับ 5 ปี ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดระเบียบภายใน ที่จำเป็นในการกำกับดูแลธุรกิจบริการภายในประเทศของตนเองได้ แต่ต้องเป็นมาตรการที่มีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ และไม่ลำเอียง

2.ประเภทของการบริการ

GATS ไม่ได้ระบุประเภทของบริการที่มีการซื้อขายระหว่างประเทศไว้ แต่ในความตกลงมีบทบัญญัติให้สมาชิกต้องเจรจาเปิดตลาดบริการสาขาต่างๆ ให้แก่กัน ฝ่ายเลขานุการ WTO จึงได้จัดทำเอกสาร MTN.GNS/W/120 ขึ้นเพื่อใช้เป็นพื้นฐานของการเจรจาซึ่งได้จำแนกประเภทของบริการไว้ 12 สาขา โดยอิงจากการจำแนกประเภทของ UN Central Product Classification (CPC) บริการทั้ง 12 สาขาดังกล่าว ได้แก่(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

2.1 บริการด้านธุรกิจ (Business Services) ภายใต้สาขานี้จะครอบคลุมบริการวิชาชีพ คอมพิวเตอร์ โฆษณา การค้นคว้าวิจัย และอื่นๆ

- 2.2 บริการด้านสื่อสารคมนาคม (Communication Services) ภายใต้สาขานี้จะครอบคลุม บริการไปรษณีย์ พستดูภัณฑ์ โทรคมนาคม และไอศตัทศน์
- 2.3 บริการด้านการก่อสร้างและวิศวกรรมที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง (Construction and Related Engineering Services) ครอบคลุมทั้งการก่อสร้างและงานติดตั้ง
- 2.4 บริการด้านการจัดจำหน่าย (Distribution Services) ครอบคลุมบริการค้าส่ง ค้าปลีก ตัวแทนจำหน่าย และธุรกิจแฟรนไชส์
- 2.5 บริการด้านการศึกษา (Educational Services) ครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาระดับ อนุบาล ประถมศึกษา อาชีวศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา การศึกษา ผู้ใหญ่ รวมทั้งหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น
- 2.6 บริการด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Services) ครอบคลุมบริการกำจัดมลภาวะ ประเภทต่างๆ รวมทั้งด้านสุขาภิบาล
- 2.7 บริการด้านการเงิน (Financial Services) ครอบคลุมบริการด้านประกันภัย การ ธนาคาร ธุรกิจหลักทรัพย์ และการเงินอื่นๆ
- 2.8 บริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและบริการทางสังคม (Health Related and Social Services) ครอบคลุมโรงพยาบาลและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของมนุษย์
- 2.9 บริการด้านการท่องเที่ยวและการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Tourism and Travel Related Services) ครอบคลุมโรงแรม ภัตตาคาร บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและ มัคคุเทศก์
- 2.10 บริการด้านนันทนาการ วัฒนธรรมและการกีฬา (Recreational, Cultural and Sporting Services) ครอบคลุมธุรกิจบันเทิง ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์
- 2.11 บริการด้านการขนส่ง (Transport Services) ครอบคลุมการขนส่งทางบก เรือ อากาศ ทางท่อ
- 2.12 บริการด้านอื่นๆ (Other Services not Included Elsewhere) เช่น เสริมสวย จัดงาน ศพ เป็นต้น

3. ข้อผูกพันเฉพาะของแต่ละประเทศสมาชิก (National Commitments)

ข้อผูกพันการเปิดตลาดบริการ ประเทศสมาชิกจะต้องจัดทำตารางผูกพันการเปิดตลาดใน สาขา/กิจกรรม ซึ่งลักษณะข้อผูกพันขึ้นกับความพร้อมของแต่ละประเทศ เช่นเปิดเสรีแบบไม่มี ข้อจำกัด (Full commitment) ผูกพันแบบมีเงื่อนไข (Commitment with limitations) หรือไม่ผูกพัน (Unbound) ตารางนี้จะผูกพันประเทศสมาชิกต่อสมาชิกอื่นทุกประเทศตามหลัก MFN ข้อผูกพัน ของแต่ละประเทศนี้มีทั้งข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitment) หรือข้อจำกัดที่ใช้กับทุกสาขา

บริการ (Cross-industry Commitment) และข้อผูกพันตามสาขาบริการแต่ละสาขา (Specific Commitment) หากจะสงวนข้อจำกัดหรือเงื่อนไขของการเข้าสู่ตลาดและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ก็ให้ระบุไว้ด้วย เมื่อผูกพันไว้แล้วประเทศสมาชิกจะต้องไม่ออกหรือใช้มาตรการใดนอกเหนือจากหรือเข้มงวดกว่าที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน

4.รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศ

GATS ได้นิยามการค้าบริการระหว่างประเทศเป็น 4 รูปแบบ (Mode of supply) ซึ่งประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา,2548)

- 4.1 รูปแบบที่ 1 (Mode 1) : การให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply)
หมายถึงการค้าบริการที่ผู้ให้บริการอยู่คนละที่กับผู้รับบริการ โดยตัวบริการเคลื่อนย้ายไปสู่ผู้รับบริการ โดยอาศัยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การซื้อหนังสือผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) เป็นต้น
- 4.2 รูปแบบที่ 2 (Mode 2) : การบริโภคบริการในต่างประเทศ (Consumption Abroad)
หมายถึงการที่ผู้รับบริการเดินทางไปใช้บริการในประเทศของผู้ให้บริการ เช่น การที่ชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย นักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้น
- 4.3 รูปแบบที่ 3 (Mode 3) : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence)
หมายถึงการที่ผู้ให้บริการเดินทางไปเปิดสำนักงานเพื่อให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ เช่น การไปเปิดร้านอาหารไทยในต่างประเทศ การไปเปิดสถานประกอบการนวดแผนไทยในต่างประเทศ การเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในประเทศไทย เป็นต้น
- 4.4 รูปแบบที่ 4 (Mode 4) : การเคลื่อนย้ายบุคคลากร (Movement of Natural Persons)
หมายถึงการที่ผู้ให้บริการเดินทางไปให้บริการในประเทศผู้รับบริการ เช่น พ่อครัวไทยไปทำงานในต่างประเทศ ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติเข้ามาสอน หรือทำวิจัยในประเทศไทย เป็นต้น

5. การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ

การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ คือ การเจรจาเพื่อยกเลิกข้อกีดขวางหรืออุปสรรคที่มีต่อการค้าบริการในทุกรูปแบบของการค้าบริการ ซึ่งโดยทั่วไปอุปสรรคหรือข้อกีดขวางด้านการค้าบริการจะแบ่งออกเป็น อุปสรรคการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) รวมถึงกฎระเบียบภายใน (Domestic Regulation) การเข้าสู่ตลาดเป็นการเจรจาเพื่อลด/ยกเลิกข้อจำกัดซึ่งเป็นอุปสรรคด้านการค้าบริการระหว่างประเทศซึ่งเกิดจากมาตรการ นโยบาย กฎข้อบังคับของรัฐบาลในการค้าขาย เพื่อเปิดโอกาสให้คนชาติของประเทศนั้นๆ สามารถเข้ามาขายบริการในคนชาติของตนเองได้ (Market Access) โดยตามความตกลง GATS ได้ระบุข้อจำกัดไว้ 6 เรื่อง คือ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- 5.1 จำกัดจำนวนบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ให้บริการ เช่น จำกัดจำนวนสาขาธนาคารต่างชาติ หรือโรงเรียน/สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติให้เข้ามาให้บริการได้ไม่เกิน 2 แห่ง เป็นต้น
- 5.2 จำกัดมูลค่าบริการที่ขายหรือสินทรัพย์ เช่น ธนาคารต่างชาติมีสินทรัพย์ได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของสินทรัพย์ธนาคารภายในประเทศทั้งหมด เป็นต้น
- 5.3 จำกัดจำนวนบุคคลธรรมดาที่ได้รับการว่าจ้างเพื่อให้บริการ เช่น ธุรกิจนั้นต้องจ้างนักกฎหมายท้องถิ่น หรือสถาบันอุดมศึกษาจะต้องว่าจ้างอาจารย์ที่เป็นคนท้องถิ่นไม่ต่ำกว่า 2 คน เป็นต้น
- 5.4 จำกัดจำนวนหรือปริมาณการให้บริการ เช่น กำหนดให้ฉายภาพยนตร์ต่างชาติได้ปีละ 10 เรื่อง เป็นต้น
- 5.5 จำกัดรูปแบบของหน่วยธุรกิจที่ให้บริการ เช่น รูปแบบของหน่วยธุรกิจจะต้องเป็นเฉพาะบริษัทจำกัดซึ่งจดทะเบียนในประเทศเท่านั้น เป็นต้น
- 5.6 จำกัดทุนต่างชาติที่ใช้ในการประกอบธุรกิจบริการในรูปสัดส่วนการถือหุ้นหรือมูลค่าการลงทุน เช่น สัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติมีได้ไม่เกินร้อยละ 49 เป็นต้น

6. ขั้นตอนการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการ

WTO กำหนดให้ประเทศสมาชิกยื่นข้อเรียกร้องเบื้องต้น (Initial request) เพื่อขอเจรจาสองฝ่ายกับสมาชิกที่สนใจเรียกร้องให้เปิดตลาด จากนั้นจะมีการเจรจาสองฝ่ายระหว่างประเทศผู้ยื่นข้อเรียกร้องกับประเทศผู้ถูกรับเรียกร้อง หลังจากประเทศที่ถูกเรียกร้องจัดทำข้อเสนอเบื้องต้น (Initial offer) แล้วก็จะเข้าสู่กระบวนการเจรจาสองฝ่ายอย่างเข้มข้น เพื่อให้ข้อเสนอมของประเทศคู่เจรจากรอบคลุมผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายต้องการมากที่สุด เมื่อเจรจาได้ข้อตกลงระยะต่าง ๆ จะบันทึกไว้ในตารางข้อผูกพัน (Schedule of commitments) จนการเจรจาได้ข้อสรุป เมื่อ

การเจรจาสิ้นสุดลงแต่ละประเทศจะต้องเสนอข้อผูกพันในสาขาบริการต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลง และข้อผูกพันเหล่านั้นมีผลบังคับใช้แก่ประเทศสมาชิก WTO ทุกประเทศตามหลัก MFN เนื่องจาก WTO ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก จึงต้องรวมการเจรจาจากทุกฝ่าย และการเจรจาตกลงต้องเป็นมติเอกฉันท์ ประเทศสมาชิกต้องยอมรับทั้งหมดจึงจะถือว่าสิ้นสุด ข้อบังคับนั้นจึงจะมีผลบังคับใช้

2. การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษายภายใต้องค์การการค้าโลก

1. กำเนิด FTA

เนื่องจากการเจรจาการค้าภายใต้ WTO ซึ่งมีสมาชิกจำนวนมาก และการเจรจาแบบพหุภาคี (Multilateral) ที่การตกลงระหว่างประเทศร่วมกันต้องเป็นฉันทามติ การเจรจาที่ผ่านมา (1986 – 2003) ภายใต้ WTO จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การเคลื่อนไหวของข้อตกลงเป็นไปอย่างเชื่องช้า ไม่รวดเร็วพอที่จะตอบสนองต่อผลประโยชน์ทางการค้าบริการของประเทศสมาชิก และกลุ่มประเทศสมาชิกต่าง ๆ จึงหันมาเจรจาเปิดเสรีการค้าระดับทวิภาคี (Bilateral Free Trade Area) และระดับภูมิภาค (Regional Free Trade Area) กันมากขึ้น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

2. จุดเริ่มต้นของการเจรจาเปิดเสรีทางการศึกษา

การเจรจาเปิดเสรีทางการค้าตามกรอบ GATT ภายใต้ WTO ที่ผ่านมาในช่วงปี ค.ศ. 1986 – 2001 นั้น การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบอุรุกวัย (1986 – 1993) รวมทั้งการเปิดเจรจาการค้าโลก รอบใหม่ ครั้งที่ 4 (พฤศจิกายน 2001) ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ หรือเรียกว่า การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ก็ยังคงเน้นการเปิดเสรีการค้าสินค้าอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม สำหรับการเปิดเสรีทางด้านบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดเสรีทางการค้าบริการทางการศึกษา มิได้อยู่ในการจัดลำดับความสำคัญของการเจรจา จนกระทั่งปี ค.ศ. 2000 ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งมีรายได้จากการค้าบริการด้านการศึกษาระดับนำของโลกได้เสนอให้เพิ่มการเจรจาการค้าบริการด้านการศึกษาระดับพหุภาคีของประเทศสมาชิก ดังนั้นในปี ค.ศ. 2004 อันเป็นปีสุดท้ายของการเจรจาการค้ารอบโดฮา จะเป็นครั้งแรกที่มีการเจรจาการค้าครบทั้ง 3 ด้าน คือ การค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน การเปิดเสรีการค้าบริการทางการศึกษา เป็นสาขาหนึ่งของการค้าบริการ จึงเป็นหัวข้อของการเจรจาเป็นครั้งแรก (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

3. ข้อผูกพันด้านการศึกษาของไทย

กิจกรรมในสาขาบริการด้านการศึกษาที่ไทยผูกพันไว้ใน WTO รอบอุรุกวัย มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

1. บริการการศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยบริการการศึกษาระดับประถมศึกษาอื่นๆ (CPC 9219) แต่ไม่รวมถึงบริการหลักสูตรสอนอ่านหนังสือสำหรับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสาขาย่อยภายใต้การบริการการศึกษาผู้ใหญ่
2. บริการการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วยบริการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาทั่วไป (CPC 92210) บริการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาระดับสูง (CPC 92220) บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ (CPC 92230) บริการการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพสำหรับคนพิการ (CPC 92240) บริการการศึกษาผู้ใหญ่ เฉพาะการศึกษานอกระบบสำหรับผู้ใหญ่ (CPC 92400) โดยมีเงื่อนไขในการเปิดเสรีด้านการศึกษาคือ

- ไทยไม่ได้ผูกพันการเปิดเสรีในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross Border Supply) เช่น การเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ยกเว้นการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ (CPC 92230 และ 92240) หมายความว่า แม้ว่าในขณะนี้ไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติแต่ในอนาคตไทยอาจจะออกกฎระเบียบใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (Market Access) หรือการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ได้
- อนุญาตให้คนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ
- อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาจัดตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้แต่ต้องกระทำในรูปแบบบริษัทจำกัดถือหุ้นร่วมกับคนไทย โดยต่างชาติมีสิทธิถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 และมีจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด
- ไม่ผูกพันการเข้ามาประกอบวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาที่เป็นคนต่างชาติ หมายความว่า แม้ว่าในขณะนี้ไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติ แต่ในอนาคตไทยอาจจะออกกฎระเบียบใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้ามาทำงานของคนต่างชาติหรือไม่ให้การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติได้

ปัจจุบันไทยได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อ 13 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ สิงคโปร์ จีน

ไต้หวัน ฮองกง ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ สหภาพยุโรป นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา แคนาดาและปานามา โดยขอให้ประเทศเหล่านี้เปิดตลาดสำหรับโรงเรียนสอนทำอาหารไทย ดนตรีไทยและรำไทย โดยให้ผูกพันอย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ ในรูปแบบที่ 1, 2 และ 3

4. ข้อผูกพันบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923)

ในการเจรจาการค้าบริการพหุภาคีรอบใหม่ภายใต้องค์การการค้าโลก (ปี 2543 – 2548) ประเทศไทยได้ผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- 4.1 รูปแบบที่ 1 : การให้บริการข้ามพรมแดน ยังไม่ผูกพัน (Unbound) เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกลไกในการกำกับดูแลมาตรการจัดการเรียนการสอนทางไกล
- 4.2 รูปแบบที่ 2 : การบริโภคนบริการในต่างประเทศ ผูกพัน (None) เนื่องจากประเทศไทยไม่มีการจำกัดจำนวนคนไทยที่เดินทางไปศึกษาในต่างประเทศและจำนวนชาวต่างชาติที่มาศึกษาในประเทศไทย
- 4.3 รูปแบบที่ 3 : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ ยังไม่ผูกพัน (Unbound) เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยต้องการเวลาในการปรับตัวและพัฒนาความเข้มแข็งเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา
- 4.4 รูปแบบที่ 4 : การเคลื่อนย้ายบุคลากร ผูกพัน (None) เพื่อสนับสนุนให้อาจารย์ชาวต่างชาติเข้ามาสอนในประเทศไทยเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาดแคลนอาจารย์ของประเทศ

5. ประเทศที่ยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดบริการด้านการศึกษาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (สำนักเจรจาการค้าบริการ, 2547)

ขณะนี้ประเทศไทยยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดด้านการศึกษา 6 ประเทศ คือ (1) ญี่ปุ่น (2) สาธารณรัฐเกาหลี (3) จีน (4) นิวซีแลนด์ (5) สหรัฐอเมริกา และ (6) ออสเตรเลีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ญี่ปุ่น

- ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 และ 2 ใน 3 สาขาย่อย คือ บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) การบริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) และบริการด้านการศึกษาอื่นๆ (CPC 929)
- ขอให้กฎระเบียบและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของไทยมีความโปร่งใส
- คาดหวังให้ไทยเปิดเสรีในการบริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่และบริการด้านการศึกษาอื่นๆ ในระดับที่สูงกว่าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(2) สาธารณรัฐเกาหลี

- บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) : ขอให้ไทยผูกพันในสาขานี้ โดยอนุญาตให้หลักสูตรร่วม (Joint programs) สามารถออกปริญญาและได้รับการรับรองวิทยฐานะ รวมถึงให้สามารถแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างสถาบันได้ ทั้งนี้ ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1 และ 2 อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ และผูกพันการค้าบริการรูปแบบที่ 3 โดยอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือทั้งหมดในสถาบันอุดมศึกษาได้

- บริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) : ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ

- บริการด้านการศึกษาอื่นๆ (CPC 929) : ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ ในการบริการสอนภาษา ศิลปะและกีฬา และอาชีวศึกษา

(3) จีน

- บริการด้านการศึกษาอื่นๆ (CPC 929) รวมถึงบริการสอนภาษา : ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment (เฉพาะในรูปแบบที่ 2) อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ และผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 4 โดยอนุญาตให้ชาวต่างชาติที่ได้รับเชิญหรือว่าจ้างจากสถาบันการศึกษาไทยหรืออื่นๆ สามารถเข้ามาทำงานในไทยได้

(4) นิวซีแลนด์

- บริการด้านการศึกษาทั้งหมด (CPC 921, 922, 923, 924, 929 รวมถึงการศึกษาชุมชนและบริการนายหน้าทางการศึกษา) : ขอให้ไทยผูกพันทั้งด้าน market access และ national treatment ในการค้าบริการรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ และผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 4 ตาม horizontal commitments

(5) สหรัฐอเมริกา

- ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1, 2 และ 3 ทั้งด้าน market access และ national treatment อย่างไม่มีข้อจำกัดใดๆ ใน 3 สาขาย่อยคือ บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) การบริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) และบริการด้านการศึกษาอื่นๆ (CPC 929) รวมทั้งการฝึกสอนพนักงาน การทดสอบความสามารถทางภาษาและความรู้

(6) ออสเตรเลีย

- ขอให้ไทยผูกพันในการค้าบริการรูปแบบที่ 1, 2, 3 และ 4 ทั้งด้าน market access และ national treatment ใน 3 สาขาย่อยคือ บริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษา (CPC 923) การบริการด้านการศึกษาผู้ใหญ่ (CPC 924) และบริการด้านการศึกษาอื่นๆ (CPC 929) เฉพาะในส่วน of สถาบันการศึกษาเอกชน

จากที่กล่าวมาทั้ง 6 ประเทศพบว่ามีเพียง 5 ประเทศเท่านั้นที่ได้ยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับการให้บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (CPC 923) คือ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และจาก 6 ประเทศที่ได้ยื่นข้อเรียกร้องให้ไทยเปิดตลาดด้านการศึกษา ณ ปัจจุบัน (พ.ศ.2548) มีเพียงประเทศออสเตรเลียเท่านั้นที่ได้ทำการเจรจาเป็นที่เรียบร้อยและลงนามในข้อตกลงสมบูรณ์แล้ว และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

9. ข้อผูกพันบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้ความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2547)

รัฐบาลไทยและออสเตรเลียได้ลงนามความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2547 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งความตกลงจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป โดยสาระสำคัญของความตกลงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อผูกพันด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย

รัฐบาลไทยได้ผูกพันการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในความตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลียใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 3 : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และรูปแบบที่ 4 : การเข้ามาทำงานของคนต่างชาติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- รัฐบาลไทยอนุญาตให้ชาวออสเตรเลียสามารถจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ โดยอนุญาตให้ถือหุ้นข้างมากได้ไม่เกินร้อยละ 60 และกำหนดเงื่อนไขว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เข้ามาจัดตั้งจะต้องจัดการเรียนด้านวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต (Life Sciences) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และนาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology)
- สถาบันอุดมศึกษาที่เข้ามาจัดการศึกษาภายใต้เงื่อนไขความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียจะต้องตั้งนอกเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น

- การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของชาวออสเตรเลียจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2546
- ในเรื่องบุคคลที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษาให้ปฏิบัติตามกรอบความตกลงที่เปิดตลาดให้คนออสเตรเลียเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้บริหาร ผู้จัดการและผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทยได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การเคลื่อนไหวของนานาชาติต่อการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา

ประเทศต่างๆ เริ่มเคลื่อนไหวทางวิชาการเพื่อศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีด้านบริการ การศึกษาต่อระบบอุดมศึกษาของประเทศ ข้อเสนอของรัฐบาลญี่ปุ่น ถือเป็นจุดเริ่มต้นการอภิปรายเชิงสร้างสรรค์โดยมีข้อเสนอว่า ในการเปิดการค้าเสรีด้านบริการการอุดมศึกษาไว้พร้อมแดนเช่นนี้ควรมีมาตรการในเรื่องระบบประกันคุณภาพ (International Code for Quality Assurance) ศูนย์ สารสนเทศแห่งชาติ (National Information Centers) และมาตรฐานระบบเครือข่ายสารสนเทศ นานาชาติ (International Information Networks) ข้อเสนอดังกล่าวทำให้เกิดการประชุม The Lisbon Convention เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2545

องค์การ CHE (Council of Higher Education) ของประเทศแอฟริกาใต้ ได้จัดทำโครงการ ศึกษาประเด็นปัญหาท้าทายที่สำคัญต่อการอุดมศึกษา และศึกษาความเป็นไปได้ของผลกระทบ ทางบวกและทางลบที่มีต่อประเทศ

บางประเทศได้รวมตัวเป็นกลุ่มพันธมิตร เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการเปิดการค้าเสรีด้าน บริการการศึกษา โดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา เช่น การประชุมขององค์กร IAU (International Association of Universities) ในเดือนพฤศจิกายน 2544 ที่แมกซิกโก ได้มีการลงนามประกาศ ข้อตกลงร่วมกัน (Joint Declaration on Higher Education and GATS) เช่นเดียวกับการประชุม ชัมมิตของอธิการบดีมหาวิทยาลัยของประเทศกลุ่มลาตินอเมริกา (Iberian และ Latin American Public Universities Rectors) เมื่อเดือนเมษายน 2545 ได้มีการลงนามประกาศข้อตกลงร่วมกัน (Porto Alegre Declaration) เป็นต้น

ประเด็นสำคัญเรื่องการค้าเสรีด้านบริการการศึกษานั้นมีมุมมองและผลประโยชน์ที่ แตกต่างกันไป พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ฝ่ายคัดค้านต่อต้าน มีความเห็นว่า

การศึกษาหลักสูตรอบรมต่างๆ ห้างสมุด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ มีความสำคัญในทางจริยธรรม และการดำรงเอกลักษณ์ของชาติ จึงไม่ควรกลายเป็นธุรกิจการค้าเสรีข้ามชาติที่มุ่งแสวงหากำไร เพียงอย่างเดียว ดังนั้นการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการศึกษาภายใต้ GATS และ FTA อาจ นำไปสู่การผูกขาดในธุรกิจบริการใดบริการหนึ่งที่สถาบันหรือบริษัทในประเทศไม่สามารถแข่งขันได้ และไม่มีผู้ให้บริการหนึ่งที่สถาบันหรือบริษัทในประเทศที่ไม่สามารถแข่งขันได้และไม่มีผู้ให้บริการ จากประเทศอื่นที่สามารถเข้ามาแข่งขันในตลาดเดียวกันนี้ได้ นอกจากนี้จะเป็นผลให้ประชาชน โดยเฉพาะคนยากจนขาดความมั่นคงในการดำรงชีวิตแล้ว ยังอาจทำลายระบบคุณค่าและ วัฒนธรรมของสังคมไปในที่สุด

ฝ่ายสนับสนุน มีความเห็นว่า

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ การให้บริการด้านการศึกษาที่ดีมีคุณภาพจะช่วยให้ประเทศชาติมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มั่นคง และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้นการเปิดเสรีการค้าภาคบริการด้านการศึกษาภายใต้ GATS และ FTA จะเป็นผลให้ประชาชนมีโอกาสเลือกใช้บริการด้านการศึกษาที่หลากหลายและมีคุณภาพ

ศาสตราจารย์ James Cammel สมาชิกจาก NUS UK Environment Committee ได้รวบรวมองค์กรที่ต่อต้าน และองค์กรที่สนับสนุน GATS และ FTA ด้านการศึกษา (GATS –who's for it, who's against it) ทำให้เห็นภาพรวมที่แตกต่างกัน ดังนี้

ฝ่ายต่อต้าน ส่วนใหญ่จะเป็นนักวิชาการ องค์กรทางวิชาการ มหาวิทยาลัย และ NGOs เช่น Environmental Organizations / Development NGO's/Civil Society /Higher Education เป็นต้น

ฝ่ายสนับสนุน ส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ องค์กรทางการเงินระหว่างประเทศ เช่น ICC (International Chamber of Commerce)/OECD/World Bank/WTO เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีประเด็นต่างๆ จากการสัมมนา UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS on Higher Education in Asia and the Pacific เมื่อวันที่ 27-29 เมษายน 2548 ณ กรุงโซล ประเทศเกาหลี

Samuel Lee (2005) ตำแหน่ง Secretary-General Korean National Commission for UNESCO ได้กล่าวเปิดการสัมมนา โดยมีใจความเกี่ยวกับผลกระทบของ WTO/GATS ที่มีต่อการศึกษา ว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดเสรีภาพของตลาดการศึกษาและมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกและลบ ซึ่งในทางบวกก็จะเป็นการแข่งขันกันในด้านคุณภาพการศึกษา แต่ในทางลบนั้นเป็นการทำลายประเพณีที่ดีงามของแต่ละชาติและทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง

จากการสัมมนาดังกล่าวได้มีการนำเสนอหัวข้อ WTO/GATS and Cross-Border Higher Education Country Report : Japan ได้เสนอเกี่ยวกับสถานการณ์ในประเทศญี่ปุ่น โดย ARMOTO Akira และ YE LIN (2005) ในเรื่องของการบริการด้านอุดมศึกษาในรูปแบบที่ 3 คือ การตั้งมหาวิทยาลัยต่างชาติในญี่ปุ่น พบว่าในช่วงทศวรรษ 1990 ญี่ปุ่นประสบปัญหาการเข้ามาตั้งมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมาก โดยการเข้าเรียนไม่ต้องมีการสอบเข้า และได้บรรยากาศการเรียนในแบบอเมริกัน ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนได้ในประเทศญี่ปุ่นโดยไม่ต้องเดินทางออกนอกประเทศ จึงทำให้ได้รับความนิยมจากนักเรียนญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาว่า 30 แห่งมาเปิดให้บริการในญี่ปุ่น หลังจากนั้น 5 ปีมหาวิทยาลัยต่างๆ ต้องปิดตัวลงด้วยข้อบังคับบางประการของประเทศ ซึ่งปัจจุบันจึงมีมหาวิทยาลัยอยู่เพียงไม่กี่แห่งที่ยังเปิดให้บริการการศึกษาอยู่ในญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1.สถาบันที่เปิดสอนภาษาอังกฤษ เช่น Ciao International Village
- 2.สถาบันที่สอนหลักสูตรที่ให้ปริญญาตรีหรือโท เช่น Temple University Japan
- 3.สถาบันพิเศษที่สอนด้านการทหาร เช่น University of Maryland University College (UMUC)

มีหลายเหตุผลที่ทำให้ปริมาณมหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาลดลง เช่น ทัศนคติของรัฐบาลที่มีต่อสถาบันเหล่านั้น ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นก็ไม่อนุญาตให้เข้ามาจัดตั้งมหาวิทยาลัยได้ โดยกระทรวงศึกษาธิการของญี่ปุ่นออกข้อบังคับ กฎเกณฑ์ที่เข้มงวด จนไม่มีสถาบันใดได้รับการอนุญาตอีกเลย ทั้งนี้มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ก่อนแล้วต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงมาก และนักศึกษาที่เรียนอยู่ในสถาบันเหล่านั้นก็ไม่ได้รับสิทธิพิเศษในการรับส่วนลดต่างๆ ที่นักศึกษาทั่วไปได้รับ

สำหรับกรณีที่ญี่ปุ่นเข้าไปตั้งมหาวิทยาลัยในต่างชาติ จะตั้งสถาบันในสหรัฐอเมริกา, ประเทศอังกฤษ และประเทศนิวซีแลนด์ มี 5 สถาบันคือ Soka University of America, Hawaii Tokai International College Warner Pacific College, Winchester Shoei College และ International Pacific College

มาตรการรองรับของญี่ปุ่นในด้านการบริการอุดมศึกษา คือ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และ มาตรการทางการเงินเพื่อการศึกษา

Rose Marie Salazar-Clemana และ Tereso S. Tullao, Jr. (2005) ได้นำเสนอในหัวข้อ Cross-Border Higher Education : Prospects for the Philippines. สำหรับประเทศฟิลิปปินส์ ได้มีการวางมาตรการเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาดังนี้

- 1.การออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการขอรับใบอนุญาตของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

- 2.การควบคุมมาตรฐานทางการศึกษาของสถาบันสาขาของต่างชาติให้มีมาตรฐานเดียวกับสถาบันหลักของประเทศนั้นๆ
- 3.การกำหนดวิธีการในการให้ทุนสนับสนุนการศึกษา เงินกู้ยืม ตลอดจนเงินอุดหนุนต่างๆ
- 4.มาตรการในการรักษาคุณภาพทางการศึกษาให้เป็นสากล การดำเนินการยอมรับวุฒิการศึกษา คุณสมบัติต่างๆ และการย้ายโอนระหว่างสถาบัน

Lee Man-Hee (2005) ได้นำเสนอในหัวข้อเรื่อง Cross-Border Higher Education in Korea : From Challenge to opportunity ได้กล่าวถึงมาตรการของประเทศเกาหลีเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันการศึกษาของต่างชาติ มีดังนี้

- 1.การตั้งสถาบันต้องเป็นการตั้งโดยองค์กรการศึกษาที่ไม่แสวงผลกำไร
- 2.จะต้องมีการสร้างอาคารเรียน สนาม และสิ่งต่างๆที่จำเป็นต่อการศึกษา
- 3.ขนาดและจำนวนของอาคาร สนาม และสิ่งต่างๆที่จำเป็นต่อการศึกษา ต้องมีความสอดคล้องกับจำนวนครูและนักเรียน
- 4.ไม่กำหนดสัญชาติผู้ถือหุ้น
- 5.เป็นสถาบันที่ฝึกหัดครู หมอ และสอนในระดับบัณฑิตศึกษา
- 6.สถาบันที่ตั้งใหม่จะต้องอยู่นอกกรุงโซล
- 7.คุณภาพของสถาบันสาขาต้องเท่ากับสถาบันหลัก

ในปัจจุบันมีอยู่ 9 สถาบันต่างชาติที่เข้ามาให้บริการในเกาหลี และมีอีก 13 สถาบันที่เตรียมการขออนุญาต ข้อตกลงเฉพาะของการตั้งสถาบันอุดมศึกษา คือ 1.สาขาที่อนุญาตให้เปิดสอนคือ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน เทคโนโลยีระดับสูง การศึกษานานาชาติ และสาขาพิเศษเฉพาะ 2. หากเป็นหลักสูตรที่ร่วมมือกับต่างชาติ จะต้องมีการต่างชาติร่วมรับผิดชอบกว่ากึ่งหนึ่งของแต่ละชั้นเรียน 3.รัฐบาลกลางและท้องถิ่นจะให้การสนับสนุนสถาบันของเกาหลีที่ให้ความร่วมมือกับสถาบันต่างชาติ 4.การขึ้นค่าธรรมเนียมสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองภายใต้เงื่อนไขของระดับเงินเฟ้อ ซึ่งควบคุมโดยรัฐบาล

สำหรับประเทศอินโดนีเซีย M.K.Tadjudin (2005) ได้นำเสนอในหัวข้อเรื่อง Higher Education in Indonesia and the Role of Cross-border Higher Education Services ได้กล่าวถึงกลยุทธ์อุดมศึกษาในระยะยาวไว้ดังนี้ 1. กลยุทธ์การพัฒนาการแข่งขันของประเทศ 2. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต, การวิจัย, การบริการชุมชน 3. กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรทางอุดมศึกษาในประเทศ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศมีมาตรการที่ค่อนข้างเข้มงวด ต่อการขออนุญาตตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ในส่วนของยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเข้ามาของสถาบันต่างชาติ พบว่ายุทธศาสตร์ที่ทุกประเทศให้ความสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา

4. แนวโน้มของผลกระทบของการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยภาพรวม

สถานการณ์ทางการเจรจาเปิดเสรีทางการศึกษายังไม่จัดอยู่ในลำดับสำคัญของการเจรจาระหว่างประเทศสมาชิก การเจรจาเปิดเสรีทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังอยู่ในรูปของการตอบข้อเสนอเบื้องต้นในมุมมองกว้าง ผลกระทบที่เป็นรูปธรรมจึงยังมีได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ในที่นี้จึงขอพิจารณาวิเคราะห์ผลกระทบของการจัดทำเขตการค้าเสรี (FTA) ในภาพรวม เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาเป็นแนวโน้มของผลกระทบทางการศึกษา ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548)

เมื่อพิจารณาการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยภาพรวม น่าจะมีผลทางบวกที่สามารถเกิดขึ้นได้ดังนี้

1.) ช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาของคนไทย

นอกจากคนไทยจะมีโอกาสไปศึกษาต่อต่างประเทศแล้วยังสามารถเลือกใช้บริการการศึกษาของสถาบันจากต่างประเทศที่เข้ามาตั้งสถาบัน / สำนักงานในประเทศไทย จึงเป็นการเพิ่มช่องทางให้คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับต่าง ๆ จากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

2.) ช่วยให้มีการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของระบบการจัดการศึกษาของไทย

การเข้ามาตั้งสถาบัน / สำนักงานทางการศึกษาของต่างชาติ รวมทั้งการเข้ามาจัดการศึกษาของคนต่างชาติ เป็นโอกาสที่ระบบการศึกษาภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชนไทย จะต้องปรับตัว โดยปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของการบริหารการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา และผลผลิตทางการศึกษา เพื่อให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้

3.) ช่วยให้เราสามารถขยายองค์ความรู้ ภูมิปัญญาไทยสู่สากล

การให้บริการทางการศึกษาข้ามพรมแดนเป็นช่องทางให้เราสามารถนำองค์ความรู้ทางการศึกษาของไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาไทยขยายสู่สากล เช่น ศิลปวัฒนธรรมไทย มวยไทย อาหารไทย นวดแผนไทย เป็นต้น

เมื่อพิจารณาการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยทั่วไปน่าจะมีผลลบที่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังเช่น

1.) สถาบันทางการศึกษาที่ขาดความพร้อม ปรับตัวไม่ทัน จะไม่สามารถอยู่รอดได้

สถาบันทางการศึกษาภายในประเทศทั้งของภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาของรัฐที่มีงบประมาณสนับสนุนน้อย ขาดการบริหารจัดการที่ดี ถ้าปรับตัวไม่ทัน เนื่องจากขาดมาตรการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษา จะไม่สามารถแข่งขันได้ ในที่สุดจะต้องปิดตัวเอง ธุรกิจการศึกษาต่างชาติราคาสูงจะเข้ามาแทนที่การศึกษาของรัฐ การศึกษาที่ราคาถูกลงและมีระดับคุณภาพพอควร และการศึกษาเอกชน

2.) งบประมาณสนับสนุนการศึกษาจากรัฐบาลจะลดน้อยลง

เนื่องจากการเปิดเสรีการศึกษา เมื่อถึงที่สุดแล้ว จะต้องยึดหลักปฏิบัติที่ให้สิทธิเท่าเทียมกันในการให้บริการของคนในประเทศและคนต่างประเทศ เงื่อนไขการให้งบประมาณสนับสนุนการศึกษาของรัฐบาลจะน้อยลงตามลำดับ เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน อันอาจจะส่งผลต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อความอยู่รอด

3.) การครอบงำทางวัฒนธรรมการศึกษา

สิ่งที่เข้ามาพร้อมกันกับการขยายตัวของการศึกษาไร้พรมแดน คือ วัฒนธรรมการศึกษาและการเรียนรู้ วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นตามกระแสโลกย่อมครอบงำวัฒนธรรมที่อ่อนล้ากว่า ถ้านักศึกษาขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดการยึดมั่นในเอกลักษณ์ ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยที่ดี ย่อมถูกรับครอบงำได้ง่ายด้วยกระบวนการทางการศึกษาสากล

การที่ประเทศไทยมีพันธกรณีในการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีดังกล่าว ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาของไทยจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการศึกษาให้มีความเป็นมาตรฐานสากล เพื่อพร้อมที่แข่งขันในเวทีโลก

5.แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับอุปสงค์ และอุปสงค์ทางการศึกษา

จากที่กล่าวมาในข้างต้นการศึกษานั้นหากมองในกรอบของการค้าเสรีพบว่าการศึกษาจัดว่าเป็นหนึ่งในหมวดของการบริการ จึงขอกล่าวถึงอุปสงค์ในภาพกว้างและอุปสงค์ทางการศึกษาตามลำดับ

ความหมายของคำว่า อุปสงค์ (Demand)

ประพันธ์ เศรษฐนันท์(2540) ได้ให้ความหมายของคำว่า อุปสงค์ (Demand) ว่าไม่ได้หมายความถึงความต้องการ (Wants) เพราะใครๆ ก็ต้องการอะไรก็ได้ แต่ความต้องการสินค้าที่จะกลายเป็นอุปสงค์ในทางเศรษฐศาสตร์ได้จะต้องเป็นความต้องการซื้อสินค้าที่มีความเต็มใจที่จะซื้อ (Willingness to buy) และมีความสามารถที่จะซื้อได้ (Ability to pay)

นอกจากนี้แล้ว พิศมัย จารุจิตติพันธ์(2526) ยังให้ความหมายของอุปสงค์ว่า อุปสงค์ในความหมายโดยทั่วไป หมายถึงความต้องการของบุคคลหรือของกลุ่มบุคคลหรือของสถาบันใดสถาบันหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่ง สินค้า บริการ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ส่วนคำว่าอุปสงค์ในทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึงความต้องการที่จะซื้อสินค้าหรือบริการ (Desire) บวกด้วยความสามารถที่จะจ่ายเงินซื้อ (Ability to pay) บวกด้วยความเต็มใจที่จะซื้อ (Willingness to pay) ในระดับราคาต่างๆ ในระยะเวลาหนึ่ง

หากมีความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการ แต่ไม่มีความสามารถที่จะจ่ายเงินซื้อหรือขาดความเต็มใจที่จะซื้อ หรือขาดทั้งความสามารถและความเต็มใจแล้ว จะเรียกอุปสงค์ชนิดนี้ว่า "Potential demand" ซึ่งหมายถึงความต้องการที่อาจจะหรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการซื้อขาย (ยังไม่ได้ก่อให้เกิดการซื้อขาย) ส่วนความต้องการที่ก่อให้เกิดการซื้อขาย คือ Demand ซึ่งมีลักษณะครบถ้วนทั้ง 3 เงื่อนไข เรียกว่า Effective demand และ Demand ที่กล่าวถึงในวิชาเศรษฐศาสตร์หมายถึง Demand ชนิดหลัง

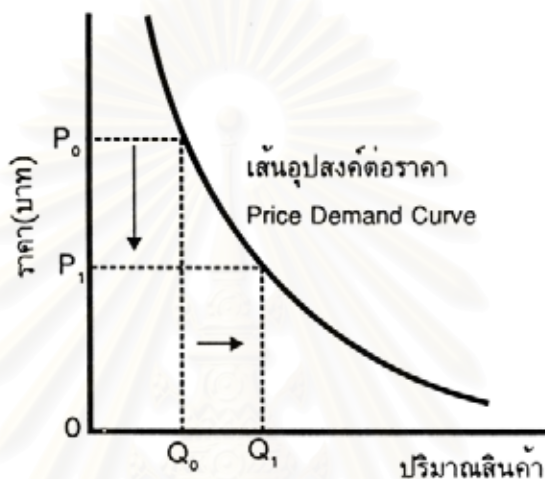
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ต่อสินค้ามีหลายอย่าง เช่น ราคาสินค้าชนิดนั้น ราคาสินค้าชนิดอื่นที่เกี่ยวข้อง รสนิยมของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภค เป็นต้น การจะทราบว่ามีอุปสงค์ต่อสินค้ามากน้อยเพียงใด จะต้องกำหนดให้ปัจจัยตัวอื่นๆ คงที่

เสียก่อน การศึกษาอุปสงค์ต่อสินค้าโดยพิจารณาปัจจัยทุกตัวไปพร้อมๆ กันเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก ต้องใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติเข้าช่วย

อุปสงค์ต่อราคา (Price demand)

อุปสงค์ต่อราคา หมายถึงความต้องการสินค้า ณ ระดับราคาต่างๆ กัน (Demand schedule) โดยให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ (เช่น รายได้ รสนิยม ราคาสินค้าอื่นๆ เป็นต้น)

แผนภาพที่ 1 เส้นแสดงลักษณะของอุปสงค์ต่อราคา

เส้นอุปสงค์ต่อราคามักลาดลงจากซ้ายมาทางขวา หมายความว่า เมื่อสินค้าชนิดนี้มีราคาสูงขึ้น ผู้บริโภคจะซื้อน้อยลง ในทางตรงกันข้าม เมื่อสินค้าชนิดนี้มีราคาต่ำลง ผู้บริโภคจะซื้อมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างราคาสินค้า และปริมาณเสนอซื้อดังกล่าว เรียกว่ากฎของอุปสงค์ (Law of Demand)

หากเปรียบกับอุปสงค์ทางการศึกษา ราคาของสินค้าก็เปรียบได้กับ อัตราค่าธรรมเนียมนิยมทางการศึกษานั้นเอง

โดยทั่วไป เมื่อมีการพูดถึงอุปสงค์ต่อสินค้าใดๆ จะมีความหมายถึงอุปสงค์ต่อราคา (Price demand) เสมอ

การเปลี่ยนแปลงของระดับอุปสงค์ หรือบางที่เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ (Change in demand) มีความหมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ใช่ราคา ซึ่งมีผลทำให้เส้นอุปสงค์ทั้งเส้นเคลื่อนที่ไปจากจุดที่ตั้งเดิม ปัจจัยอื่นๆ มากมายที่ไม่ใช่ราคา (Non-price determinants) อาทิ

1. รสนิยมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง (A change in consumer tastes) ซึ่งก็แล้วแต่ว่ารสนิยมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น เป็นไปทางบวกหรือลบ คือ ถ้าเป็นไปทางบวก ก็หมายความว่าสินค้าชนิดนั้นขายได้ดีขึ้น เส้นอุปสงค์ก็จะเพิ่มขึ้น (เส้นอุปสงค์เลื่อนไปทางขวา) แต่ถ้าเป็นไปทางลบก็หมายความว่า สินค้าชนิดนั้นขายได้น้อยลง (เส้นอุปสงค์เลื่อนไปทางซ้าย) ในสภาพความเป็นจริง รสนิยมของผู้บริโภคจะเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตนเอง หรือได้รับการกระตุ้นจากการโฆษณาสินค้าทางสื่อมวลชนต่างๆ ราคาสินค้าอาจมีผลกระทบไม่มากนักต่อสินค้า ซึ่งผู้มีรายได้สูงนิยมใช้ ปัจจัยด้านรสนิยมอาจมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์มากกว่า เพราะผู้ใช้มีอุปาทานว่า ถ้าผู้ใช้มีอุปาทานว่า ถ้าใช้สินค้านี้แล้วจะทำให้ตนเองเป็นผู้มีรสนิยมสูงขึ้น เป็นต้น

2. จำนวนผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นของแน่นอนว่า เมื่อมีคนบริโภคมากขึ้นอุปสงค์ของตลาดก็ต้องสูงขึ้นเป็นธรรมดา การที่จำนวนผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงก็เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรโดยส่วนรวม หรือมีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามา เป็นต้น

3. รายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง (Changes in money income) ส่วนมากเมื่อผู้บริโภคมีรายได้มากขึ้น ย่อมจะต้องการสินค้ามากขึ้น อุปสงค์ต่อสินค้าจึงสูงขึ้น สินค้าเหล่านี้เรียกว่า *สินค้าปกติ (Normal goods)* แต่ก็มีสินค้าบางประเภทที่เรียกว่า *สินค้าด้อย (Inferior goods)* ซึ่งเมื่อผู้บริโภคมีรายได้สูงขึ้น กลับบริโภคสินค้านั้นน้อยลง

4. ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลง (Cross demand) ได้แก่ สินค้าที่ทดแทนกันได้ (Substitute goods) ได้แก่ เนยกับเนยเทียม กาแฟกับชา หรือรถยนต์ต่างยี่ห้อกัน เป็นต้น หรืออาจเป็นสินค้าที่ต้องใช้ประกอบกัน (Complementary goods) ได้แก่ น้ำมันกับการใช้รถ กาแฟกับครีมเทียม รองเท้ากับน้ำยาขัดรองเท้า บุหรี่กับไฟแช็ก เป็นต้น ในกรณีสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้ อุปสงค์ต่อสินค้าประเภทนี้จะเพิ่มสูงขึ้น เมื่อราคาสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้เพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามกับกรณีสินค้าที่ใช้ประกอบกัน อุปสงค์ของสินค้านี้จะลดน้อยลงเมื่อราคาสินค้าที่ใช้ประกอบกันเพิ่มสูงขึ้น

5. การคาดคะเนเปลี่ยนแปลง (Expectations) เป็นการคาดคะเนในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับราคา หรือไม่เกี่ยวกับราคาก็ได้ เช่น ราคาสินค้าในอนาคต อุปทานของสินค้าในอนาคตหรือรายได้ของตนในอนาคต เป็นต้น พนักงานขายรถยนต์มักนิยมกระตุ้นให้ลูกค้าของตนเข้าใจอยู่เสมอว่า ราคารถยนต์กำลังจะเพิ่มขึ้นในอนาคตอันใกล้ หรือบอกว่าโรงงานผลิตไม่ทัน ต้องส่งไปสั่งจองรถยนต์ไว้ก่อน ซึ่งอุปายการคำในทำนองนี้ก็ดูจะใช้ได้ผลดีเสมอมา

อุปสงค์ทางการศึกษา (Demand for Education)

ธำรง อุดมไพจิตรกุล (2544) ได้กล่าวถึงอุปสงค์ทางการศึกษาว่า เป็นความต้องการของผู้เรียนที่จะพัฒนาคุณภาพของตนเองตามเป้าหมายที่วางไว้ หรือความต้องการของสังคมที่จะพัฒนาคุณภาพของประชาชนตามเป้าหมายที่วางไว้ เมื่ออุปสงค์ของการศึกษาเป็นความต้องการของบุคคลหรือสังคมที่หวังจะเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้มีความรู้ในวิชาการด้านต่างๆ เพื่อประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นและสังคมทั่วไป นี่เป็นสิ่งจูงใจหรือปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของการศึกษา แต่สิ่งจูงใจอีกประการ คือ ความอยากรู้ก็ไปศึกษา หรือเรียนเพื่อสนองความอยากรู้ ไม่ได้หวังจะนำไปใช้ประโยชน์อะไร ดังนั้น อุปสงค์ทางการศึกษาจึงแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ อุปสงค์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งนับว่าการศึกษเป็นการลงทุน และอีกส่วนหนึ่งอุปสงค์ทางการศึกษาเพื่อตอบสนองความอยากรู้ของผู้เรียน การศึกษาจึงนับว่าเป็นการบริโภค

ดังนั้นหากมองการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพ การศึกษาจึงเป็นการลงทุนมากกว่าการบริโภค เพราะผลจากการลงทุนทางการศึกษา คือ การมีงานทำ การมีรายได้ที่สูงขึ้น ตลอดจนการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

สำหรับประเด็นเรื่องของการลงทุนทางการศึกษาซึ่งมีผลโดยตรงต่ออุปสงค์ทางการศึกษา จะขอกล่าวเพิ่มเติมในส่วนต่อไป

นอกจากนี้ ธำรง อุดมไพจิตรกุล (2544) ยังได้กล่าวถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุปสงค์ทางการศึกษา คือ เกิดจากความต้องการของบุคคล และความต้องการของสังคม ดังนั้นปริมาณหรือจำนวนความต้องการที่เข้ารับการศึกษาจะมากน้อยเพียงใดจะถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เป้าหมายชีวิต การสร้างโอกาสให้กับตนเอง โอกาสการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม อาชีพ 2) ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย ค่านิยม ความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ความเป็นสากลและความรู้ 3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย อาชีพ รายได้ กำลังคน ความสามารถในการแข่งขัน

ในส่วนของ Psacharopoulos และ Woodhall (1985) มีแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์ส่วนบุคคลสำหรับการศึกษาว่าจำเป็นจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ ได้แก่ เศรษฐศาสตร์ ต้นทุนทางการศึกษาส่วนบุคคล (ประกอบด้วยค่าเล่าเรียน และค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา) รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต รายได้ที่คาดว่าจะได้รับตลอดชีวิต และระดับรายได้ของครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่ออุปสงค์สำหรับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและ

ระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ ในครอบครัวที่ยากจนจะไม่มีเงินสำหรับค่าใช้จ่ายในการศึกษา แม้ว่าภาครัฐจะให้ความช่วยเหลือในด้านค่าธรรมเนียมการศึกษา หรือเรียนฟรีก็ตาม บิดามารดามักจะให้บุตรศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่าที่จะให้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ครอบครัวที่ยากจนในท้องถิ่นชนบทก็มีความยากลำบากในการเข้าศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นของตนเช่นกัน

ในงานวิจัยนี้หนึ่งในวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือการประมาณการอุปสงค์ของผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาตินี้ที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย จึงอาศัยกรอบการประมาณการอุปสงค์ โดยมองการศึกษาว่าเป็นสินค้าหรือบริการชนิดหนึ่งตามกรอบการค้าเสรี ซึ่งมีแนวทางการประมาณการอุปสงค์ดังนี้

การประมาณอุปสงค์ (สรยุทธ มีนะพันธ์, 2546)

การประมาณอุปสงค์สินค้าเป็นขั้นตอนเพื่อระบุให้อุปสงค์สินค้านี้มีลักษณะเป็นเชิงปริมาณสำหรับนำไปใช้วิเคราะห์ต่อไป แม้ว่ารูปแบบอุปสงค์สินค้าในรูปแบบฟังก์ชันอาจนำไปใช้วิเคราะห์ทิศทาง การเปลี่ยนแปลงของราคาและปริมาณได้ว่ามีผลกระทบเป็นอย่างไร แต่ธุรกิจต้องการความชัดเจนเชิงปริมาณในการบริหารจัดการปัญหา เมื่อราคาสินค้าลดลงกระตุ้นปริมาณขายของบริษัทให้เพิ่มขึ้น ข้อสรุปเช่นนี้ไม่เป็นประโยชน์ทางธุรกิจมากนัก เพราะผู้บริหารต้องการทราบว่าต้องลดราคาลงเท่าไร เพื่อให้ปริมาณขายของบริษัทสูงขึ้น 5% หรือถ้าคู่แข่งตัดราคาสินค้าของเขาลงมา 10% ผลกระทบต่อปริมาณขายสินค้าของบริษัทจะเป็นอย่างไร และบริษัทควรจะทำอย่างไรเพื่อที่จะรักษาปริมาณขายไว้ ธุรกิจต้องการตัวเลขธุรกิจต้องใช้ตัวเลขเพื่อเปรียบเทียบตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร แม้ว่าตัวเลขนั้นเป็นเพียงตัวเลขประมาณการก็ตาม แต่ก็ให้ความมั่นใจในการวิเคราะห์เพิ่มขึ้น

การประมาณอุปสงค์สินค้านี้มีความยากง่ายแตกต่างกันระหว่างสินค้า ขึ้นอยู่กับลักษณะการใช้ประโยชน์ของสินค้านั้นประการหนึ่ง และขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภคอีกประการหนึ่ง สินค้าบางชนิดเป็นสินค้าที่ใช้เพื่อการบริโภค ผู้บริโภคใช้บ่อย ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ต้องซื้อสินค้านี้เป็นประจำ เช่น อาหาร เครื่องปรุง สบู่ แชมพู เป็นต้น แต่สินค้าบางอย่างเป็นสินค้าคงทนถาวรที่มีอายุการใช้งานยาวนาน ผู้บริโภคไม่ได้ซื้อเป็นประจำ สินค้าบางประเภทสำหรับผู้บริโภคทั่วไป ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ แต่บางประเภทมีผู้บริโภคที่จำกัดเฉพาะบางกลุ่ม บางช่วงเวลา เป็นต้น การประมาณอุปสงค์สำหรับบริการมีความยุ่งยากมากกว่าอุปสงค์สินค้า เพราะบริการมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะและรูปแบบของการบริการมีความ

แตกต่างกันสำหรับลูกค้าแต่ละคนที่มาใช้บริการ แม้ว่าจะเป็นบริการประเภทเดียวกันก็ตาม ซึ่งแตกต่างกับสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกันไม่ว่าผู้ซื้อจะเป็นใคร ชื่อจากผู้ใด ชื่อเมื่อใด ที่ไหน การประมาณอุปสงค์บริการจึงเน้นความสำคัญที่ลักษณะและการใช้ประโยชน์ เช่น การเดินทาง การพักผ่อน การท่องเที่ยว ต้องใช้วิธีการประมาณที่ซับซ้อน และต้องอาศัยข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคที่ละเอียดเฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การประมาณอุปสงค์ความคิด (Demand for concepts) หรือ อุปสงค์ความต้องการซื้อประสบการณ์ (Demand for experiences) ซึ่งเป็นธุรกิจที่เติบโตสูงในปัจจุบัน ยังไม่มีผลรายงานการศึกษาให้ปรากฏ การบริการยังแตกต่างจากสินค้าในเรื่องช่องทางการจำหน่าย ผู้ซื้อบริการจะต้องมาซื้อ ณ จุดที่ผู้ขายบริการให้บริการ เช่น การรักษาพยาบาล การตัดผม การศึกษา ผู้ซื้อบริการไม่สามารถให้ผู้อื่นช่วยซื้อแทน ไม่มีใครฝากตัดผม หรือฝากทำฟัน แต่สำหรับสินค้าเราอาจฝากใครซื้อก็ได้ ทางด้านการผลิตมีความแตกต่างกัน บริการต้องผลิตเฉพาะหน้า ไม่สามารถผลิตและเก็บสะสมไว้เหมือนสินค้า ดังนั้น เมื่อมีผู้มาใช้บริการพร้อม ๆ กัน ผู้ให้บริการไม่สามารถให้บริการได้ทันที เหมือนเช่นสินค้า ผู้ใช้บริการต้องรอ ทำให้มีข้อจำกัดของการขายบริการ

วิธีการที่นำมาใช้ประมาณอุปสงค์มีอยู่หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ความสะดวก การนำไปใช้ประโยชน์ เวลาที่ต้องการใช้ และข้อมูลที่มีอยู่ ตั้งแต่วิธีการง่าย ๆ ไม่ต้องอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้ซื้อ มุ่งเฉพาะตัวแปรที่สำคัญที่คิดว่ามีความสำคัญต่ออุปสงค์เท่านั้น ข้อมูลที่ใช้ อาจเป็นข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวนหนึ่ง หรือเป็นข้อมูลจากการทำการทดลองทางตลาดจนถึงวิธีการที่ซับซ้อน ต้องใช้ข้อมูลจำนวนมาก โดยการสัมภาษณ์ผู้บริโภคที่ละเอียดและครอบคลุมกว้างขวาง ซึ่งวิธีเช่นนี้ทำให้มีค่าใช้จ่ายที่สูง หรือการใช้วิธีการทางสถิติและเศรษฐศาสตร์ที่ซับซ้อน เช่น การประมาณอุปสงค์การใช้ไฟฟ้า หรืออุปสงค์การเดินทาง เป็นต้น โดยทั่วไป เราสามารถจำแนกวิธีการประมาณอุปสงค์จากรูปแบบที่ง่ายไปสู่รูปแบบที่ยาก ดังนี้

- การใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ทางด้านนี้ (Expert opinions)
- การสำรวจผู้บริโภค (Consumer surveys)
- การทดลองการตลาด (Market experiments)
- การใช้วิธีสถิติหรือเศรษฐมิติ (Econometrics)

1.ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ องค์การธุรกิจที่มีขนาดเล็ก หรือไม่มีความต้องการจะตั้งหน่วยธุรกิจขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ติดตามพฤติกรรมผู้บริโภค และประมาณการอุปสงค์สินค้าของบริษัท อาจใช้บริการภายนอก จากบริษัทที่ปรึกษาทางด้านนี้ หรือจากผู้ปรึกษาทางธุรกิจ ทางบริษัทนิยมเชิญผู้เชี่ยวชาญหรืออาจารย์มหาวิทยาลัยมาประชุมให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการสินค้า แล้วนำความคิดเห็นมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับการทำธุรกิจของบริษัท เพื่อสรุปผลออกมา

เป็นอุปสงค์สินค้าของบริษัท วิธีการนี้เรียกว่า Delphi Method วิธีนี้เหมาะสมกับการประมาณอุปสงค์สินค้าใหม่ หรือการนำสินค้าที่มีคุณลักษณะไม่เหมือนสินค้าอื่นที่มีอยู่ในตลาด คำถามที่บริษัทต้องการถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาประมาณหาอุปสงค์สินค้า

วิธีการประมาณอุปสงค์แบบนี้ มีข้อดีที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ และสามารถหาได้รวดเร็ว ไม่ต้องใช้ข้อมูลมากนัก แต่ข้อเสียก็คือ ความสมจริงของอุปสงค์ที่แสดงพฤติกรรมการบริโภคของผู้ซื้อสินค้าอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลภายในที่บริษัทมีอยู่ ซึ่งอาจจะไม่ตรงหรือสองคล้อยกับความคิดเห็นของผู้บริโภคก็ได้ ดังนั้น เพื่อเพิ่มความมั่นใจว่าอุปสงค์สินค้าที่ได้มา มีความสมจริงกับพฤติกรรมของผู้บริโภค บริษัทมักนิยมที่จะทดสอบสินค้ากับผู้บริโภคที่คาดว่าสนใจจะซื้อสินค้าของบริษัทเพื่อนำมาใช้ประกอบกันด้วย

2. การสำรวจผู้บริโภค วิธีการสำรวจความต้องการสินค้าจากผู้บริโภคเป็นวิธีการที่นิยมใช้กันทางการตลาด แม้ว่าจะมีค่าใช้จ่ายสูง แต่ก็ให้ผลที่แม่นยำและเป็นที่น่าสนใจแก่บริษัท เพราะสามารถนำไปใช้วางแผนกำหนดกลยุทธ์การตลาดได้ในหลาย ๆ เรื่อง วิธีการสำรวจมีหลักการพื้นฐานอยู่ 2 วิธี คือการถามผู้บริโภคโดยตรงว่ามีความต้องการสินค้านี้หรือไม่ ถ้าต้องการซื้อสินค้านี้จะซื้อสินค้านี้ในราคาเท่าไร ถ้าราคาเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะเพิ่มปริมาณการซื้อหรือไม่ อย่างไรก็ตาม อีกวิธีหนึ่ง เป็นการให้การอนุมานความพึงพอใจของผู้บริโภคแทนที่จะสอบถามโดยตรง โดยถามเปรียบเทียบกับสินค้าอื่นที่มีลักษณะและประโยชน์การใช้เหมือนกับสินค้าของบริษัท

วิธีการสำรวจผู้บริโภคโดยตรงนี้ เป็นที่นิยมกันทางธุรกิจ แต่มีข้อจำกัด เพราะผู้บริโภคที่ให้ข้อมูลไม่ตอบคำถามตามความรู้สึกที่แท้จริง หรือคำถามเป็นคำถามที่ยาก ผู้บริโภคไม่เข้าใจคำถามหรือผู้บริโภคไม่เห็นสินค้า ไม่ได้สัมผัสสินค้า ไม่มีประสบการณ์การใช้ ไม่เข้าใจการใช้ประโยชน์ของสินค้า ทำให้คำตอบขาดความสมบูรณ์ และยิ่งกว่านั้นผู้บริโภคที่ให้ข้อมูลอาจเลือกคำตอบที่ป้ายเปี่ยงล่าเอียงราคาที่สูง เพราะเป็นเพียงความคิด ผู้บริโภคยังไม่ได้ตัดสินใจซื้อสินค้าจริง ทำให้ผลที่ออกมาคลาดเคลื่อนไป เมื่อสินค้าปรากฏในตลาดให้ผู้บริโภคได้ตัดสินใจเลือกซื้อจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดเห็นของผู้บริโภคอาจเปลี่ยนแปลง เมื่อสินค้าออกมาจำหน่ายจริง เช่น เครื่องเล่นเกมซอฟต์แวร์เกม ที่ผู้บริโภคแสดงความสนใจซื้อเครื่องเล่นในราคาที่สูงเมื่อถูกสอบถามความคิดเห็น แต่เมื่อสินค้าออกมาจำหน่ายในตลาดกลับมีความสนใจต่ำกว่ามาก เนื่องจากมีเครื่องเล่นอื่นได้ปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น เป็นต้น

3. การทดลองการตลาด การทดลองตลาดไม่เหมือนกับการทดสอบตลาด การทดลองตลาด หมายถึงการที่บริษัทนำสินค้าที่ได้พัฒนารูปแบบ การใช้ประโยชน์ที่สำเร็จรูปเรียบร้อยแล้วจำหน่าย มาทดสอบความรู้สึกของผู้บริโภคเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่จะเริ่มจำหน่ายในตลาด เช่น

ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น การทดลองตลาดอาจจะรวมถึงการประเมินเพื่อนำมาใช้กำหนดราคาสินค้า และประมาณความนิยมของผู้บริโภคเพื่อคาดการณ์ปริมาณการขายสินค้า แต่สำหรับการทดลองตลาดเป็นการทดสอบความรู้สึกรู้สึกของผู้บริโภคต่อราคาสินค้าว่าจะซื้ออย่างน้อยเพียงใด เมื่อราคา คุณภาพสินค้า วิธีการนำเสนอสินค้า การตกแต่งร้านค้า ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากการทดสอบจะมุ่งเน้นทดลองผลกระทบของราคา จึงนิยมเรียกว่า การทดลองราคาสินค้า (Price experiments) รูปแบบวิธีการที่นิยมใช้กัน อาจทดลองการตัดสินใจเลือกของผู้บริโภคในสภาพตลาดที่เป็นจริง หรือในสถานที่ที่ควบคุมสภาพแวดล้อมให้มีลักษณะเหมือนกับตลาดจริง เช่น บริษัทอาจกำหนดราคาสินค้าแตกต่างกันระหว่างร้านค้าในแต่ละย่านการค้า หรือต่างเมือง เพื่อดูผลกระทบที่เกิดขึ้น หรือบริษัทที่ขายสินค้าทางไปรษณีย์ถึงผู้ซื้อสินค้าโดยตรง (Direct mail) สามารถกำหนดราคาสินค้าใน Catalogue ที่จัดส่งให้แก่ลูกค้าแตกต่างกัน

แม้ว่าการทดลองตลาดจะให้ผลที่น่าพึงพอใจในการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคซื้อสินค้า แต่ก็มีข้อจำกัดบางประการ แม้ว่าบริษัทจะได้พยายามทำให้สภาพแวดล้อมการตลาดเหมือนกันสภาพจริงของตลาดก็ตาม แต่ยังมีปัจจัยการตลาดที่บริษัทไม่สามารถควบคุมให้เท่าเทียมกันได้ เช่น ฐานะและรสนิยมของผู้บริโภคแตกต่างกันระหว่างตลาดที่ทำการทดลอง การเข้าถึงตลาดที่ทดลองไม่เท่ากัน บางร้านผู้บริโภคไม่สามารถหาที่จอดรถได้ บางร้านกำลังซ่อมแซมอยู่ หรือความแตกต่างจากภูมิอากาศ เช่น ฝนตกน้ำท่วมทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถมาที่ร้านค้าเช่นปกติได้ หรืออากาศร้อนทำให้ผู้บริโภคเข้ามาหาซื้อของที่ร้านเพิ่มขึ้น ฯลฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติหรือเศรษฐมิติ วิธีนี้มีหลายระดับ ตั้งแต่ใช้วิธีการสถิติที่ง่าย ๆ และสะดวกวิเคราะห์ข้อมูลการขายที่เกิดขึ้น เพื่อหาข้อสรุปพฤติกรรมผู้บริโภค ณ เวลาใดเวลาหนึ่งหรือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง จนถึงวิธีการที่ซับซ้อน สร้างรูปแบบจำลองเพื่อกำหนดพฤติกรรมซื้อ ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้มาสร้างความสัมพันธ์ตามรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้นมา ทำการทดสอบว่ายอมรับรูปแบบที่สร้างขึ้นมาได้หรือไม่ รูปแบบหลังนิยมเรียกว่ารูปแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometric models)

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจะใช้ข้อมูลปริมาณการขาย และราคาสินค้าที่บริษัทได้รวบรวมจัดเก็บไว้ บริษัทสามารถนำมาวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของปริมาณขายกับการเคลื่อนไหวของราคาสินค้า วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา หรือฤดูกาล ตรวจสอบผลกระทบจากภูมิอากาศ การเคลื่อนย้ายประชากร เป็นต้น เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณขายและตัวแปรที่สนใจ โดยวิธีการหาสมการถดถอย (Regression analysis) หรือหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรทั้งสองเพื่อดูว่ามีความสัมพันธ์ทางสถิติหรือไม่ ถ้าผู้บริหารสนใจใน

เรื่องผลกระทบของราคาต่อปริมาณการซื้อขาย การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างราคาและปริมาณก็จะบ่งชี้ว่าราคามีผลอย่างไรต่อปริมาณการจำหน่าย

ในปัจจุบันนี้ การใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการซื้อของผู้บริโภคเป็นที่นิยมปฏิบัติใช้กันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจห้างสรรพสินค้า และซูเปอร์สโตร์ที่ได้ติดตั้งระบบข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย เชื่อมโยงจุดชำระเงินกับการจัดซื้อ การจัดเก็บสินค้า และหน่วยวางแผนงานของบริษัท ทำให้บริษัททราบทันทีว่าสินค้าใดเป็นที่นิยมของผู้บริโภค สินค้าใดที่ลูกค้าไม่ต้องการ สินค้าใดจะขายได้มากในช่วงเวลาใด ลูกค้าซื้อสินค้าโดยเฉลี่ยคนละเท่าไร ซื้อสินค้าประเภทใดมากที่สุด ฯลฯ บริษัทยังสามารถทำการทดลองพฤติกรรมกรรมการซื้อของลูกค้าได้ โดยการทำโปรแกรมส่งเสริมการขาย เช่น ลดราคาเป็นพิเศษ ชื่อหนึ่งแถมหนึ่ง เป็นต้น เพื่อตรวจว่าลูกค้ามีการสนองตอบเป็นอย่างไร ข้อมูลการซื้อขายนี้นี้ เป็นประโยชน์สำหรับบริษัทวางแผนการสั่งซื้อสินค้าเข้าร้าน การควบคุมสินค้าคงคลัง และการป้องกันสินค้าที่เสียหาย หมดอายุเพราะลูกค้าไม่ต้องการ ให้เกิดความสูญเสียให้น้อยที่สุด และบริษัทสามารถนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาสร้างอุปสงค์สำหรับสินค้าได้ยิ่งกว่านั้น หากถ้าบริษัทออกบัตรเครดิตลูกค้าเฉพาะของบริษัทเอง บริษัทจะมีข้อมูลพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้าที่มีประโยชน์ในการใช้วิเคราะห์เพิ่มเติมอีก เช่น เงินรายได้ อายุ อาชีพ และที่อยู่ ซึ่งบริษัทสามารถนำมาใช้ประกอบกับพฤติกรรมของลูกค้าในการซื้อสินค้าจากบริษัท เช่น สินค้าที่ซื้อบ่อย ความถี่การซื้อ ฯลฯ ในการสร้างเส้นอุปสงค์ที่ดียิ่งขึ้นไปอีก และเป็นประโยชน์สำหรับบริษัทในการออกแบบการส่งเสริมการขาย การกระตุ้นปริมาณขาย การรักษาปกป้องลูกค้าจากผู้ขายรายอื่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสำหรับการวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์อุปสงค์เชิงแนวโน้ม (Potential Demand) โดยเลือกใช้การประมาณอุปสงค์โดยบูรณาการวิธีการประมาณอุปสงค์ 2 วิธีเข้าด้วยกันคือ 1.วิธีการสำรวจผู้บริโภค และ 2.การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติหรือเศรษฐมิติ การบูรณาการทั้ง 2 วิธีเข้าด้วยกันนั้นนับว่าเป็นวิธีการวิเคราะห์อุปสงค์ที่ให้ผลแม่นยำ เพราะเป็นการศึกษาโดยตรงจากผู้บริโภค(ผู้เรียน) และนำผลจากการสำรวจมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆได้ จึงทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปใช้ข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ได้เป็นอย่างดี

6. การลงทุนทางการศึกษา

การลงทุนทางการศึกษาเป็นการใช้จ่ายงบประมาณไปกับการศึกษาซึ่งผู้รับผิดชอบในการจ่าย ได้แก่ ผู้จัดบริการ (รัฐและเอกชน) กับผู้รับบริการ (ผู้เรียน) การที่รัฐระดมทรัพยากรในการจัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายหลักสำคัญคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้นในทุกด้าน การจัดบริการดังกล่าวต้องจัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้ทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและรับโอกาสเท่าเทียมกันในระบบการศึกษา (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2538 อ้างถึงใน แสงสุรีย์ ดวงคำ น้อย, 2540) ซึ่งโดยทั่วไปหากกล่าวถึงการลงทุนทางการศึกษาแล้วมักจะกล่าวถึงเรื่องต่อไปนี้

1. ต้นทุนของการศึกษา (Cost of Education)

ต้นทุนของการศึกษา หมายถึง ค่าเสียโอกาสหรือต้นทุนเสียโอกาสของปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่ถูกนำมาใช้เพื่อผลิตบริการทางการศึกษา แทนที่จะนำไปผลิตสินค้าและบริการอื่นๆ และอาจจำแนกออกได้หลายลักษณะด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามในการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ของการศึกษานั้น สามารถแบ่งต้นทุนของการศึกษาตามลักษณะของผู้รับภาระค่าใช้จ่ายออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนทางสังคม (Social Costs) และต้นทุนส่วนบุคคล (Private Costs) ซึ่งมีทั้งที่เป็นต้นทุนทางตรง (Direct Costs) และต้นทุนทางอ้อม (Indirect Costs) (พิชเณศ เจษฎาฉัตร, 2537) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงต้นทุนทางสังคมและต้นทุนส่วนบุคคล

ต้นทุนทางสังคม	ต้นทุนส่วนบุคคล
<u>ต้นทุนทางตรง</u>	<u>ต้นทุนทางตรง</u>
1. เงินเดือนครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่	1. ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆ หัก
2. ค่าใช้จ่ายดำเนินการอื่นๆ เช่น ค่าตอบแทน ค่าวัสดุ ค่าใช้สอย ฯลฯ	ด้วยทุนการศึกษา
3. ค่าเช่าประมาณการ (Imputed Rent) ของที่ดิน อาคาร และครุภัณฑ์	2. ค่าหนังสือและค่าอุปกรณ์การเรียน
4. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับหนังสือและตำรา ฯลฯ	3. ค่าพาหนะ
<u>ต้นทุนทางอ้อม</u>	<u>ต้นทุนทางอ้อม</u>
ผลผลิตที่ต้องสูญเสียไปทางสังคม ซึ่งวัดจากรายได้ที่ต้องสูญเสียไป (Earnings Forgone)	รายได้ที่ต้องสูญเสียของบุคคลไปเนื่องจากการใช้เวลาที่มีอยู่เพื่อการศึกษาแทนที่จะทำงาน

2. ผลประโยชน์หรือผลตอบแทนทางการศึกษา

การศึกษาทำให้เกิดประโยชน์ทางตรงและทางอ้อมต่อสังคมและบุคคล ทั้งที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้และที่ไม่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้และก่อให้เกิดผลกระทบภายนอก (Externalities)

เบอร์ตัน ไวส์บรอด (Burton Weisbrod) จำแนกประโยชน์ของการศึกษาออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้ (พิชณศ เจษฎาฉัตร, 2537)

1. ผลตอบแทนทางตรงที่เป็นตัวเงิน (Direct Financial Returns) คือ การเพิ่มขึ้นในรายได้จากการทำงาน (Earnings) เมื่อมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น
2. โอกาสหรือทางเลือกที่จะได้ประโยชน์ทางการเงิน (Financial Option) เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพราะการศึกษาในแต่ละระดับก่อนที่จะถึงการศึกษาขั้นสูงสุด ทำให้เกิดโอกาสที่จะศึกษาต่อในระดับสูงแก่ผู้ที่จบการศึกษาในระดับนั้น และนำมาซึ่งการเพิ่มขึ้นของประโยชน์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประโยชน์ทางการเงิน
3. โอกาสที่จะลดความเสี่ยงต่อการว่างงาน (Hedging Option) เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษามีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพการทำงานที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีการศึกษา
4. ผลตอบแทนที่ไม่มีการซื้อขายกันในตลาด (Non-market Returns) เช่น การคำนวณภาษีเงินได้ และการสอนการบ้านบุตร เป็นต้น อันเป็นบริการที่สามารถทำได้ด้วยตนเอง แต่ต้องอาศัยความรู้ที่ได้จากการศึกษา
5. ประโยชน์จากความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน (Residence-related Benefits) ซึ่งเกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นที่อาศัยร่วมกับผู้ที่มีการศึกษา ได้แก่ ครอบครัวในปัจจุบันและอนาคตของผู้ที่ได้รับการศึกษา เพื่อนบ้าน และผู้เสียภาษีอื่นๆ ในสังคม
6. ประโยชน์ที่เกี่ยวกับการจ้างงาน (Employment-related Benefits) เนื่องมาจากการศึกษาของแต่ละบุคคล มีส่วนช่วยให้เกิดการเพิ่มขึ้นในประสิทธิภาพแรงงานของเพื่อนร่วมงานและประสิทธิภาพของแรงงานทั้งหมด เมื่อจำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม
7. ประโยชน์ทางด้านสังคม (Societal Benefits) คือ ประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษาทำให้พลเมืองประเทศเป็นผู้ที่มีความรู้ เฉลียวฉลาด และทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประโยชน์ 4 ประการแรกที่กล่าวมา เป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลที่ได้รับการศึกษา ส่วนประโยชน์ 3 ประการหลังเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ซึ่งทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า ประโยชน์ภายนอก (External Benefits) หรือผลกระทบภายนอก (Externalities)

นอกจากนี้ เอลคานาน โคห์น (Elchanan Cohn) แบ่งประโยชน์ของการศึกษาเป็น 3 ประเภท คือ (พิชณศ เจษฎาฉัตร, 2537: 7)

1. ประโยชน์ของการศึกษาในแง่ของการบริโภคและการลงทุน โดยที่การศึกษาเป็นทั้งการบริโภคและการลงทุน กล่าวคือ การศึกษาสามารถให้ความพอใจหรืออรรถประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้น การศึกษามีประโยชน์ทั้งในแง่ของการบริโภคและการลงทุน ประโยชน์ของการศึกษาในแง่ของการบริโภค คือ ความพอใจที่นักเรียนได้รับในระหว่างที่อยู่ในโรงเรียนและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อน ส่วนประโยชน์ของการศึกษาในแง่ของการลงทุนเริ่มจากแนวคิดของชูลท์ (Schultz) ที่ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาเป็นการลงทุนในมนุษย์ ซึ่งสามารถเปรียบเทียบได้กับการลงทุนในเครื่องจักรเพราะการลงทุนทางการศึกษาและการฝึกอบรมทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นในประสิทธิภาพของแรงงานและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้จากการทำงานของบุคคลในที่สุด

2. ประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ทางสังคม (Private and Social Benefits) ประโยชน์ส่วนบุคคล (Private Benefits) ของการศึกษา คือ ประโยชน์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นๆ ในสังคมที่มีผู้ใช้ผู้ที่มีการศึกษา รวมกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้มีการศึกษา ดังนั้นประโยชน์ส่วนบุคคลจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของประโยชน์ทางสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีการศึกษาทุกคนต่างก็เป็นสมาชิกของสังคมเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสังคม ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ภาษีเงินได้ซึ่งผู้ที่มีการศึกษาเสียให้กับรัฐบาล และประโยชน์ภายนอก (External Benefits) อันเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาแต่ไม่ได้ตกอยู่กับผู้ที่มีการศึกษาโดยตรง เช่น การศึกษาทำให้จำนวนพลเมืองดีเพิ่มขึ้น และจำนวนคดีอาชญากรรมลดลง เป็นต้น

3. ประโยชน์อื่นๆ ของการศึกษา ได้แก่ โอกาสที่จะได้รับประโยชน์ทางการเงิน (Financial Option) และโอกาสที่จะได้ประโยชน์ที่ไม่ใช่การเงิน (Non-financial Option) และโอกาสที่จะได้รับประโยชน์ที่ไม่มีการซื้อขายกันในตลาด (Non-market Option)

3. การตัดสินใจลงทุนทางการศึกษา

การตัดสินใจลงทุนทางการศึกษามี 4 วิธีดังนี้ (พิเชณศ เจษฎาฉัตร, 2537)

1. การวิเคราะห์มูลค่าสุทธิในปัจจุบัน (Net Present Value – NPV) เป็นวิธีการตัดสินใจที่คำนวณผลต่างระหว่างมูลค่าในปัจจุบันของต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการลงทุน
2. การวิเคราะห์อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio – B/C Ratio) เป็นวิธีการตัดสินใจที่คำนวณหาอัตราส่วนระหว่างมูลค่าในปัจจุบันของประโยชน์กับมูลค่าในปัจจุบันของต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการลงทุน
3. การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return – IRR) เป็นวิธีการตัดสินใจที่คำนวณหาอัตราผลตอบแทนที่จะทบทให้มูลค่าในปัจจุบันของต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการลงทุน
4. การวิเคราะห์ต้นทุนและประสิทธิผล (Cost-Effectiveness Approach – CEA) เป็นวิธีการตัดสินใจโดยการเปรียบเทียบต้นทุนของโครงการที่ทำให้ประสิทธิผลเท่ากันหรือเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการที่มีต้นทุนเท่ากัน

จากที่กล่าวมาพบว่าการลงทุนทางการศึกษานั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายประการด้วยกัน ทั้งยังสามารถมองได้จากด้านของสังคมและด้านของส่วนบุคคลที่จะเข้ามาลงทุนเพื่อการศึกษา เพราะทั้งสองด้านจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ทั้งทางสังคมและส่วนบุคคลก็ย่อมต้องรับภาระค่าใช้จ่ายสำหรับการศึกษาเช่นกัน โดยจะต้องคำนึงถึงต้นทุนและผลตอบแทนที่จะได้รับจากลงทุนเพื่อการศึกษาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเพื่อการศึกษา

ทั้งนี้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็เช่นกัน ผู้เรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนเพื่อการศึกษา อาจวัดออกมาเป็นตัวเงินได้ และวัดออกมาเป็นตัวเงินไม่ได้ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่ออุปสงค์ของการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของผู้เรียนแต่ละคน

7.แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ความหมายของยุทธศาสตร์ (Strategies)

คำว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) เป็นคำศัพท์พื้นฐานในการพัฒนาองค์กร มาจาก “Strategos” ในภาษากรีก ซึ่งเกิดจากคำว่า “Stratos” ซึ่งหมายถึง “Army” หรือ “กองทัพ” ผสมกับ คำว่า “Agein” ซึ่งหมายถึง “Lead” หรือ “นำหน้า” จึงทำให้มีความหมายถึง “leading the total organization” หรือ “การนำทางให้องค์กรโดยรวม” ซึ่งมีนัยทั้งเชิงจุดมุ่งหมายและวิธีการว่าต้องการ ทำ “อะไร” ให้สำเร็จ และทำ “อย่างไร” (Greenly, 1989)

อีกนัยหนึ่งหมายถึงศิลปะและความชำนาญของนายพลเป็นคำที่เริ่มปรากฏใช้ในวงการทหารและแพร่เข้าไปในวงการธุรกิจ แล้วจึงเริ่มเป็นที่รู้จักในวงการศึกษาด้วย ทั้งนี้ สุรชาติ บำรุงสุข (2537: 31) อธิบายว่า ต้นศตวรรษที่ 21 มีการใช้คำว่ายุทธศาสตร์ในความหมายของการใช้ทรัพยากรหรือภารกิจการสงครามของนายทหารระดับสูง กล่าวคือ เป็นการเตรียมการเพื่อทำสงครามโดยใช้แผนที่หรือการใช้การรบเพื่อให้ได้ชัยชนะส่วนความหมายตามพจนานุกรมศัพท์ทหารของสำนักงานประธานคณะเสนาธิการร่วมของสหรัฐอเมริกา ให้ความหมายยุทธศาสตร์ว่า หมายถึงศาสตร์และศิลปะของการพัฒนาและการใช้กำลังทั้งการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยาและทางทหารตามความจำเป็นทั้งในยามปกติและสงคราม เพื่อจะก่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อนโยบาย (ของชาติ) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความเป็นไปได้ (ที่จะได้รับชัยชนะ) และผลสืบเนื่องในทางที่เป็นประโยชน์จากชัยชนะและเพื่อลดโอกาสของการพ่ายแพ้

ในวงการธุรกิจของไทยใช้คำว่า “กลยุทธ์” แทนคำในภาษาอังกฤษ “Strategy” โดยศรีวงศ์ สุมิตร (2537:3) ให้ความหมายว่า กลยุทธ์หมายถึงวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่วนวงการศึกษานั้น อุทัย บุญประเสริฐ (2537: 42) ใช้คำว่ากลยุทธ์เช่นกันและอธิบายว่า คือวิธีการหรือเทคนิคในการปฏิบัติซึ่งเป็นวิธีอันแยบคายในการดำเนินงานไปสู่จุดหมายที่ต้องการ เป็นกลวิธีที่มุ่งสู่ปลายทางในการทำงาน เป็นวิธีการปฏิบัติที่ผ่านการคัดเลือกอย่างเหมาะสม ผ่านการคิดและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ และเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ส่วน โคป (Cope, 1978 อ้างถึงใน ทวีชัย บุญเดิม, 2540: 21) ใช้คำว่ายุทธศาสตร์ หมายถึง รูปแบบของวัตถุประสงค์ (Objective) จุดมุ่งหมาย (Purposes) หรือเป้าหมาย (Goals) นโยบายและแผนแม่บท ที่จะนำมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ธงชัย สันติวงษ์ (2537) กล่าวว่ากลยุทธ์ในระดับองค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งๆ นั้น หมายถึงกรอบที่กำหนดเรื่องที่ต้องปฏิบัติหรืออาจใช้เป็นตัวนำทาง หรือกำหนดออกมาเป็นทางเลือกทั้งหลายที่เหมาะสม เพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุมทิศทางการทำงานดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นหลัก

ส่วน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542) กล่าวว่ากลยุทธ์เป็นรูปแบบของการกระทำ ซึ่งมุ่งเน้นที่ผู้บริหารระดับสูงในองค์กร เพื่อใช้ประโยชน์นำทาง หรือกำหนดให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างแท้จริง ดังนั้นรายละเอียดที่กำหนดจึงสะท้อนถึงกลยุทธ์ที่เป็นจริงระดับองค์กร ซึ่งองค์กรได้วางแผนงานไว้เป็นรูปธรรม และสามารถใช้ได้ต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ในช่วงใดช่วงหนึ่ง

และ Certo and Peter (1991) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ คือ วิธีการที่องค์กรวางแผนที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จและเกิดผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้

ดังนั้น ยุทธศาสตร์ หรือ กลยุทธ์ จึงหมายถึง แนวทางหรือมาตรการเชิงรุก ที่สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร ซึ่งผู้บริหารระดับสูงได้จัดทำขึ้นหรือนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อต้องการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ หรือเป็นไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การใช้คำในภาษาไทยเพื่อแทนคำในภาษาอังกฤษ “Strategy” มีทั้งคำว่า “ยุทธศาสตร์” และ “กลยุทธ์” สำหรับงานวิจัยนี้ในส่วนของผู้วิจัยจะใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ แทนคำในภาษาอังกฤษ “Strategy”

ทั้งนี้เนื้อหาของแนวคิดต่างๆเกี่ยวกับ ยุทธศาสตร์ ที่จะนำเสนอในส่วนนี้ จะนำเสนอทั้งคำว่า “กลยุทธ์” และ “ยุทธศาสตร์” เพื่อคงไว้ตามต้นฉบับที่นักวิชาการแต่ละท่านเลือกใช้คำดังกล่าวที่แตกต่างกัน

ลำดับของกลยุทธ์ (Hierarchy of Strategy)

กลยุทธ์นับเป็นส่วนหนึ่งของแผน ลักษณะสำคัญของกลยุทธ์คือเป็นจุดสุดท้าย จุดมุ่งหมาย (Purpose) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) วัตถุประสงค์ (Objective) และวิธีการบรรลุเป้าหมายนั้น กลยุทธ์จึงเป็นการพิจารณาจุดมุ่งหมาย ภารกิจ วัตถุประสงค์พื้นฐาน ระยะยาวขององค์กร การยอมรับการปฏิบัติและการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมาย

หน้าที่สำคัญของกลยุทธ์คือการกำหนดทิศทางสำหรับแผนเพื่อให้องค์กรพยายามที่จะไปถึงเป้าหมาย กลยุทธ์จะช่วยผู้บริหารในการวางแผน โดยแนะแนวทางในการตัดสินใจในการปฏิบัติการ ดังนั้นกลยุทธ์จะต้องมีลักษณะที่สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน และสามารถปฏิบัติตามได้ มีความสอดคล้องกันและมีประสิทธิผล เพื่อให้กลยุทธ์สามารถปฏิบัติได้ การเพิ่มรายละเอียดสามารถกำหนดการปฏิบัติการได้แก่ ยุทธวิธี (Tactics) ซึ่งหมายถึงวิธีการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ บรรลุจุดมุ่งหมายเชิงยุทธวิธี ซึ่งจะพัฒนาโดยฝ่ายบริหารระดับกลางเพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่ฝ่ายบริหารระดับต้น (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2542)

สมยศ นาวิการ (2540) ได้กล่าวว่าโดยทั่วไปบริษัทที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วยจะมีระดับกลยุทธ์อยู่ 3 ระดับ คือ บริษัท ธุรกิจ และหน้าที่

1. **กลยุทธ์ระดับบริษัท (Corporate Strategy)** จะมุ่งการพัฒนาของกลุ่มธุรกิจของบริษัทที่เข้มแข็งขึ้นมาด้วยการพิจารณาว่าบริษัทควรจะดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง และบริษัทควรจะจัดสรรทรัพยากรไปยังธุรกิจแต่ละอย่างอย่างไร กลยุทธ์ระดับบริษัทอาจจะเป็น
  1. การอยู่คงที่ 2. การเจริญเติบโต 3. การตัดทอน
2. **กลยุทธ์ระดับธุรกิจ (Business Strategy)** จะมุ่งการปรับปรุงฐานะการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ของบริษัทภายในอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น บริษัทจะรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกันไว้ภายในหน่วยธุรกิจเชิงกลยุทธ์ SBU เดียวกัน โดยทั่วไป SBU ของบริษัทจะเป็นหน่วยงานกึ่งอิสระ SBU สามารถพัฒนากลยุทธ์ของพวกเขาเองขึ้นมาได้ ภายใต้เป้าหมายและกลยุทธ์ระดับบริษัท กลยุทธ์ระดับธุรกิจของ SBU จะมุ่งการเพิ่มกำไรของการผลิตและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของพวกเขาให้สูงขึ้น บางครั้งเราจะเรียกกลยุทธ์ระดับธุรกิจนี้ว่า กลยุทธ์การแข่งขัน (Competitive Strategy) กลยุทธ์ระดับธุรกิจโดยทั่วไปจะมีอยู่ 3 อย่างคือ
  1. การเป็นผู้นำทางต้นทุน 2. การสร้างความแตกต่าง 3. การมุ่งเน้นเฉพาะ
3. **กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy)** จะมุ่งการใช้ทรัพยากรของบริษัทให้มีประสิทธิภาพสูงสุดแผนงานตามหน้าที่ที่จะพัฒนากลยุทธ์ของพวกเขาเองขึ้นมา (ภายใต้ข้อจำกัดของกลยุทธ์ระดับบริษัทและหน่วยธุรกิจ) ตัวอย่างเช่น กลยุทธ์อย่างหนึ่งของแผนการตลาดคือการพัฒนาตลาด พวกเขาจะพัฒนาวิธีการเพิ่มยอดขาย

ของปีนี้ให้สูงกว่าปีที่ผ่านๆ มา ด้วยการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เดิมไปยังกลุ่มลูกค้าใหม่ ภายใตตลาดพื้นที่ใหม่ หรือกลุ่มลูกค้าใหม่ภายใตตลาดพื้นที่ใหม่ ตัวอย่างของกลยุทธ์ อาร์ แอนด์ ดี คือการเป็นผู้ตามเทคโนโลยี (การลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทอื่น) และการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี (ผู้บุกเบิกการคิดค้นสิ่งใหม่)

กลยุทธ์ทั้ง 3 ระดับนี้ บริษัท ธุรกิจ และหน้าที่จะประกอบกันขึ้นเป็นลำดับของกลยุทธ์ ภายในบริษัทที่มีหน่วยธุรกิจหลายหน่วย กลยุทธ์เหล่านี้จะมีผลกระทบระหว่างกันและต้องถูกประสานเข้าด้วยกันเป็นอย่างดี เพื่อการบรรลุเป้าหมายโดยส่วนรวมของบริษัท

ถ้าจะเปรียบเทียบกลยุทธ์ขององค์กรธุรกิจทั้ง 3 ระดับนี้ กับทางอุดมศึกษาแล้ว

- กลยุทธ์ระดับบริษัทจะเท่ากับระดับของสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย
- กลยุทธ์ระดับธุรกิจจะเท่ากับระดับของคณะ ภาควิชา โครงการ หลักสูตร
- กลยุทธ์ระดับหน้าที่จะเท่ากับระดับหน่วยงานตามหน้าที่ภายในคณะภาควิชา โครงการ หลักสูตร

หน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำยุทธศาสตร์ระดับองค์กร

Thomson and Strickland (1998) ได้อธิบายถึง การจัดทำยุทธศาสตร์ในองค์กรที่มีขนาด และลักษณะที่แตกต่างกันการจัดทำยุทธศาสตร์ก็แตกต่างกัน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง จะต้องถ่ายทอดรายละเอียดของยุทธศาสตร์ไปถึงผู้ปฏิบัติงาน และทำให้เกิดการยอมรับในทุกส่วน ดังนั้นในการจัดทำยุทธศาสตร์ระดับองค์กรของผู้บริหารนั้น สามารถสรุปได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. แนวความคิดด้านกำหนดยุทธศาสตร์ เกิดจากผู้บริหารองค์กรเป็นหลัก (The Master Strategist Approach) ผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดกลยุทธ์และเจ้าของกิจการด้วย โดยจะพยายามใช้อิทธิพลที่มีอยู่ทั้งหมดต่อการประเมินสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร การกำหนดรายละเอียดในเรื่องต่างๆ จะกำหนดด้วยตัวเอง
2. แนวความคิดด้านกำหนดยุทธศาสตร์ เกิดจากการแต่งตั้งผู้แทนของผู้บริหารมาทำหน้าที่ (The Delegate-It-to-Other Approach) ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร จะแต่งตั้งผู้แทนมาทำหน้าที่ดังกล่าวแต่ผู้บริหารระดับสูงสามารถที่จะทำการคัดเลือกยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม จากข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้แทนนั้นได้
3. แนวความคิดด้านกำหนดยุทธศาสตร์ เกิดจากวิธีการประนีประนอมผลร่วมกัน (The Collaborative Approach) เป็นวิธีการที่ผสมระหว่างสองวิธีการแรกดังกล่าวไว้ ดังนั้นตามแนวคิดนี้ผู้บริหารจะเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ หรือสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานในการกำหนดยุทธศาสตร์

4. แนวความคิดด้านกำหนดยุทธศาสตร์ เกิดจากผูปฏิบัติงานระดับล่างภายในองค์กร (The Champion Approach) ผู้บริหารสูงสุด จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับรายละเอียดของการกำหนดกลยุทธ์ แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้บริหารระดับล่างหรือผูปฏิบัติงานภายในแต่ละหน่วยงานนั้นๆ สามารถพัฒนาและกำหนดยุทธศาสตร์

ความหมายของ การจัดการยุทธศาสตร์ และการวางแผนยุทธศาสตร์

Certo and Peter (1991) ให้ความหมายว่า การจัดการยุทธศาสตร์เป็นกระบวนการในการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีจุดหมาย เพื่อต้องการให้องค์กรสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และได้เสนอขั้นตอนของการจัดการยุทธศาสตร์สำหรับองค์กรไว้ 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยหรือสภาพสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Environment Factor Analysis) โดยพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่แสดงความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับองค์กรแห่งนั้น เช่น สภาพการเป็น “จุดแข็ง-จุดอ่อน (Strength-Weakness)” นั้น มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่สำคัญอะไรบ้างในองค์กร รวมถึงการเกิด “โอกาส-อุปสรรค (Opportunities-Threat)” ต่อองค์กร
2. การจัดวางทิศทางขององค์กร (Establishing Organizational Direction) เป็นการพิจารณาถึงขอบเขต (Scope) และภารกิจหลักขององค์กร (Organizational Mission) โดยเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนด “วัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร (Organizational Objectives)” อย่างเป็นทางการมากที่สุด รวมทั้ง “ผลประโยชน์ที่จะได้รับ (Business Results)”
3. การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) สำหรับองค์กร โดยพิจารณาคัดเลือกกลยุทธ์แต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางธุรกิจขององค์กรให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมในรูปของ “แผนงานทางธุรกิจ (Business Plan)” ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางเพื่อการอ้างอิงสำหรับการปฏิบัติงานได้จริง โดยอาศัยเทคนิคต่างๆ ในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม
4. การจัดตั้งหรือปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ (Strategy Implementation) มีการดำเนินงานตาม “แผนปฏิบัติงาน (Action Plan)” เป็นไปตามรายละเอียดของกลยุทธ์ที่กำหนด สามารถดำเนินการโดยคำนึงถึงโครงสร้าง (Organizational Structure) และวัฒนธรรมขององค์กร (Organizational Culture) หน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร

หรือผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งวิธีการปฏิบัติงานและขั้นตอนต่างๆ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

5. การควบคุมเชิงกลยุทธ์ (Strategic Control) คือ การตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานให้สามารถดำเนินงานสอดคล้องตรงกับรายละเอียดของหลักเกณฑ์ และตัวดัชนีวัดผลด้านกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อทำการประเมินความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผลที่เกิดขึ้นในภาพรวมขององค์กร

นอกจากนี้ Goodstein and others (1993) กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) เป็นการตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการขององค์กร คือ

- องค์กรจะก้าวไปทางใด (What are you going?)
- สภาพแวดล้อมขององค์กรมีอะไรบ้าง (What is the environment?)
- องค์กรจะอย่างไรบ้างจึงจะไปถึงเป้าหมายได้ (How do you get there?)

และสรุปว่าการวางแผนยุทธศาสตร์ก็คือแบบจำลองของการบริหารยุทธศาสตร์

(Strategic Management) นั่นเอง

และ ศรีวงศ์ สุมิตร (2537, อ้างถึงใน พันธุ์ศักดิ์ พลสารรัมย์, 2540) ว่ากระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในระดับองค์กรนั้น ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอนสรุปได้ดังนี้

1. การพิจารณาถึงรายละเอียดของโอกาสและสภาวะคุกคาม หมายถึง การตรวจสอบให้ทราบถึงโอกาสและสภาวะคุกคามที่องค์กรกำลังประสบอยู่ในขณะนั้นๆ โดยมีการตรวจสอบปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ตั้งแต่นโยบายขององค์กร สภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ฯลฯ
2. การประเมินประโยชน์ของแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์กรขณะนั้น หมายถึง การประเมินถึงระดับความเข้มแข็ง (จุดแข็ง : Strength) และความอ่อนแอ (จุดอ่อน : Weakness) ขององค์กรในภาพรวมทั้งหมด โดยพิจารณาถึงจุดแข็งขององค์กรที่มีอยู่ บุคลากรและทรัพยากรอื่นๆ มีจำนวนมากน้อย และมีคุณภาพอย่างไร เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดกลยุทธ์ที่ดี จะต้องสร้างขึ้นมาจากการใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่องค์กรมีในขณะนั้น และต้องสามารถลดขนาดของปัญหาที่เป็นจุดอ่อนให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้
3. การพัฒนาทางเลือกของกลยุทธ์ เป็นการรวมนำแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโอกาสและสภาวะคุกคามของสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับองค์กรขณะนั้นๆ โดยใช้วิธีการจับคู่เงื่อนไขร่วมกันระหว่างโอกาสและความสามารถหรือจุดแข็งที่มีอยู่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้

- ประโยชน์จากข้อดีหรือผลดีต่อการทำงานขององค์กรมากที่สุด ซึ่งในที่สุดจะช่วยทำให้การทำงานสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้ หรือมีระดับความเสี่ยงเกิดขึ้นน้อยที่สุด
4. การกำหนดกลยุทธ์หลักสำหรับองค์กรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมนั้น เป็นกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ในขั้นตอนที่ยาก และต้องใช้ดุลยพินิจเป็นอย่างสูง โดยอาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริหารองค์กรยังไม่มีข้อมูลที่สมบูรณ์ ดังนั้นการตัดสินใจว่า ระดับความเสี่ยงของกลยุทธ์ที่จะยอมรับได้ควรอยู่ในระดับใด จึงกำหนดได้ยากในบางครั้งของการปฏิบัติ
  5. การปฏิบัติงาน หรือการดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ เป็นขั้นตอนหนึ่งของการนำกลยุทธ์ที่ได้พัฒนาแล้วในเบื้องต้น มาดำเนินการต่อไปตามลำดับภายในองค์กร หรือทำการพัฒนาแผนงานต่างๆ เพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลตามกลยุทธ์ที่วางไว้
  6. การประเมินผลกลยุทธ์ เป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้กลยุทธ์ที่ใช้งานขณะนั้นๆ เกิดความล้มเหลว หรือไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์จริง การพิจารณาบทวนกลยุทธ์ ย่อมส่งผลให้เห็นถึงจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขได้ตลอดเวลา หรือปรับกลยุทธ์ได้ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ประเมินกลยุทธ์ คือ การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่ได้รับและ "วัตถุประสงค์และเป้าหมาย" ที่ประกาศไว้

องค์ประกอบ และลักษณะของการวางแผนกลยุทธ์

ทศพร สิริสัมพันธ์ (2539) ศึกษาองค์ประกอบ และลักษณะที่สำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับองค์กรสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การมุ่งเน้นอนาคต (Emphasized on Future) การสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับทิศทางขององค์กรที่จะดำเนินต่อไปข้างหน้า รวมถึงการระดมสรรพกำลัง แหล่งทรัพยากรประเภทต่างๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามทิศทางดังกล่าว ซึ่งลักษณะการวางแผนงานเชิงกลยุทธ์นี้ ไม่ใช่เป็นเพียงแต่การวางแผนระยะยาว เพื่อทำการคาดการณ์ถึงแนวโน้มในอนาคตและเตรียมแผนงานรองรับเท่านั้น แต่เป็นความพยายามในการกำหนดสภาพการณ์ที่พึงประสงค์ไว้ล่วงหน้า หรือสามารถเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ ให้สอดคล้องรับกันได้เป็นอย่างดีภายในองค์กรแห่งนั้น
2. การมุ่งเน้นถึงจุดหมายรวมขององค์กร (Emphasized on Objectives) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลได้ตรงตามช่วงระยะเวลาต่างๆ หรือเพื่อเป็นไปตามทิศทางที่องค์กรกำหนดไว้ล่วงหน้า
3. การมุ่งเน้นกระบวนการ (Emphasized on Process) มีการดำเนินงานให้เป็นอย่างต่อเนื่องหรือครบวงจรไม่มีที่สิ้นสุด โดยเริ่มต้นจากการกำหนดภารกิจหลัก มีการวิเคราะห์

สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการกำหนดและวางแผนกลยุทธ์ หรือจัดทำออกมาเป็นแผนงานและโครงการ มีการนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปปฏิบัติภายในองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ มีการทบทวนและวางแผนกลยุทธ์ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสมภายหลังจากผ่านการปฏิบัติงานแล้ว

4. การมุ่งเน้นในภาพรวมทั้งองค์กร (Emphasized on Overall Organization) คือการมุ่งเน้นการวิเคราะห์ทั้งองค์กร หรือเป็นไปเฉพาะแผนงานหรือโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นอิทธิพลและผลกระทบของการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงครอบคลุมไปทั่วทั้งองค์กร และการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นก็มีผลต่อเนื่องไประยะเวลาอันยาวนาน ดังนั้นลักษณะของการบริหารเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นวงจรและวนซ้ำกลับไปกลับมา โดยเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ จนถึงขั้นตอนของการควบคุมและทบทวนกลยุทธ์ เป็นต้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis

การวางแผนกลยุทธ์ระดับองค์กรนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องประเมินสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบันภายในองค์กร ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน และมีการประเมินถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ที่เป็นอุปสรรคและโอกาส

เทคนิคของการประเมินที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันก็คือ การวิเคราะห์ SWOT Analysis คำว่า “SWOT” เป็นคำย่อ มาจากคำว่า Strength, Weakness, Opportunity และ Threat โดยทั่วไปวิธีการวิเคราะห์นี้มีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะเป็นการประเมินผลว่า องค์กรแห่งนั้นๆ อยู่ในสถานะที่เข้มแข็งหรืออ่อนแอและเป็นโอกาสหรือเป็นอุปสรรคเพื่อนำข้อมูลหรือผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนั้นไปวางแผนกลยุทธ์ต่อไป (พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์, 2540)

เทคนิคการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีลักษณะของการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ตลอดจนบุคลากร และด้านกลไกการจัดการอุดมศึกษาว่าจะต้องดำเนินการอะไร อย่างไร ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์นี้จะต้องพิจารณาหรือตรวจสอบโอกาสความเป็นไปได้จากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้นในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้เทคนิคการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning)

ในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อเป็นกระบวนการในการตรวจสอบปัจจัยภายใน ภายนอก เหตุการณ์ สถานการณ์ ซึ่งบ่งบอกถึงแนวโน้มในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเปิดเสรี บริการทางการศึกษา ซึ่งสาระของเทคนิคการตรวจสอบสภาพแวดล้อมมีผู้เสนอไว้ ดังนี้

Certo and Peter (1991) เสนอว่าการตรวจสอบสภาพแวดล้อมซึ่งหมายถึง กระบวนการ รวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร จุดมุ่งหมายของการรวบรวมสารสนเทศ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนด ทิศทางในอนาคตขององค์กร แหล่งข้อมูลของสารสนเทศนี้มีหลายแหล่ง เช่น สิ่งพิมพ์ ผลการ ประชุมสัมมนา สื่อต่างๆ เป็นต้น

โดยทั่วไปการตรวจสอบสภาพแวดล้อมสามารถทำได้หลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1. ระบบการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ผิดปกติ (Irregular Scanning System) เป็น การศึกษาสภาพแวดล้อมในอดีตที่มีบางสิ่งบางอย่างเกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมาย (เช่น การขาดแคลนพลังงาน) แล้วทำให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องตามมา ระบบนี้ให้ความสำคัญ กับเหตุการณ์ในอนาคตไม่มากนัก
2. ระบบการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ปกติ (Regular Scanning System) เป็นการทบทวน สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอ จุดเน้นของระบบนี้อยู่ที่การทบทวน และ บางครั้งก็คิดถึงเงื่อนไขอนาคตที่คาดว่าจะเข้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมขององค์กร
3. ระบบการตรวจสอบสภาพแวดล้อมที่ต่อเนื่อง (Continuous Scanning System) ในองค์กร ธุรกิจระบบนี้ควรมุ่งความสนใจที่สภาพแวดล้อมด้านการดำเนินงาน (The Operating Environment)

ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ตามแนวคิดของ Certo and Peter, (1991) เสนอว่า สภาพแวดล้อมแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. สภาพแวดล้อมทั่วไป (General Environment) เป็นสภาพแวดล้อมในขอบเขตที่กว้าง ไม่ได้มีผลกระทบฉับพลันต่อองค์กร ซึ่งแบ่งสิ่งแวดล้อมระดับนี้ออกเป็นสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและกฎหมาย และด้าน เทคโนโลยี
2. สภาพแวดล้อมต่อการดำเนินการขององค์กร (Operating Environment) เป็น ส่วนประกอบของสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่มีความสัมพันธ์และมีผลโดยตรงต่อ

การดำเนินงานขององค์กร ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านคู่แข่ง ด้านผู้จัดหา ด้านแรงงาน และด้านความเป็นนานาชาติ

3. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร โดยทั่วไปจะมีผลต่อการบริหารจัดการอย่างฉับพลัน แบ่งออกได้เป็น 5 ด้านคือ ด้านบริหารองค์กร ด้านบุคลากร ด้านการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการเงิน

Certo and Peter (1991) เสนอว่า ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมผู้บริหารจะต้องมีความมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มา และนำมาสรุปวิเคราะห์จะสามารถกำหนดลักษณะที่แสดงถึงโอกาสและอุปสรรคได้ เนื่องจากข้อมูลนี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ต่อไป

นอกจากนั้น Masun&Mockler (1994) เสนอว่าเทคนิคการตรวจสอบสภาพแวดล้อมเป็นกระบวนการในช่วงแรกของการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อค้นหาและวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคจากภายนอก โดยทำให้สามารถระบุเหตุการณ์ทั่วไปและแนวโน้มซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับผลการปฏิบัติงานขององค์กรในอนาคต ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมนี้จะเกิดผลดีที่สุดหากได้มีการอภิปรายและระดมสมองจากกลุ่ม ซึ่งจะร่วมกันระบุปัจจัยจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง 6 ด้านคือ

1. เศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับเงิน สินค้า การบริการ ข้อมูลและพลังงาน
2. การเมือง เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้และการจัดสรรพลังของกลุ่มคน รวมถึงการปกครองท้องถิ่น และต่างประเทศ
3. แนวโน้มทางสังคมและประชากร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่และค่านิยมของประชาชน
4. เทคโนโลยี เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนาของเครื่องจักร เครื่องมือ กระบวนการต่างๆ วัสดุ อุปกรณ์
5. การแข่งขัน เป็นปัจจัยซึ่งเกี่ยวกับการกระทำและศักยภาพของคู่แข่ง ความร่วมมือด้านการตลาด
6. ภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับท้องที่ บรรยากาศ ลักษณะภูมิประเทศ และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

การตรวจสอบปัจจัยทั้ง 6 ด้านนี้เป็นปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมซึ่งมีความเกี่ยวข้องที่สุดที่ควรพิจารณา นอกจากนั้นยังอาจพิจารณาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น การทหาร การศึกษา กฎหมาย การแพทย์ และศาสนา เป็นต้น

การมีสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคนี้เป็นสิ่งที่ยังคงจะต้องหาทางเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้ เป็นสิ่งที่สามารถในการทำงานและทำให้อุปสรรคส่งผลกระทบต่อองค์กรนี้ จึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึง ความสำคัญของเทคนิคการตรวจสอบสภาพแวดล้อมในการพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ ขององค์กร

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการได้มาซึ่งยุทธศาสตร์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการประเมิน สภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพปัจจุบันภายในองค์กร ทั้งที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน และมีการประเมินถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กรที่เป็นอุปสรรคและโอกาส นั้นๆ แล้วจึงวางทิศทางขององค์กร เพื่อนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรต่อไป สำหรับ งานวิจัยนี้จะเป็นการศึกษาถึงยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรี ทางการค้า ซึ่งแต่ละสถาบันจะวิเคราะห์ตนเองและประเมินตนเองว่าสิ่งใดบ้างที่จะเป็น ผลกระทบต่อสถาบันของตน ซึ่งนำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันเพื่อให้บรรลุ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อสอดคล้องกับสภาวะการแข่งขันจากการเปิดเสรีทางการค้าที่ทุก สถาบันมีโอกาสเสี่ยงได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติ

วรพรรณ อภิชัย (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรนานาชาติ” ซึ่งมีข้อสรุปงานวิจัยส่วนหนึ่งว่า “ในปี พ.ศ.2543 – 2553 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรนานาชาติที่ควรให้เกิดขึ้นควรเป็นด้านมนุษยศาสตร์ ศาสนา และวิชาที่ว่าด้วยศาสนา และพฤติกรรมของสังคม”

สุพัตรา วีรพลิน (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ” ผลการวิจัยพบว่า “สภาพปัจจุบันของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศนั้น สัญญาข้อตกลงที่ทำร่วมกันส่วนใหญ่อยู่ในระดับสถาบันต่อสถาบัน หน่วยงานต่างประเทศที่มีความร่วมมือส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยและอยู่ในภาคเอกชนในจำนวนนี้ประเทศสหรัฐฯ เป็นประเทศที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนทำความร่วมมือด้วยมากที่สุด รองลงมาคือประเทศญี่ปุ่น สำหรับกิจกรรมความร่วมมือที่ทำร่วมกันมากที่สุด คือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ / บุคลากร รองลงมาคือ การให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมแก่อาจารย์ และพบว่ากิจกรรมที่มีการดำเนินการร่วมกันน้อย คือ การให้ทุนการฝึกอบรมแก่นักศึกษาและสนับสนุนทางการเงิน ส่วนแนวทางการร่วมมือในอนาคตนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมุ่งที่จะทำความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของโลก โดยใช้ระบบการเรียนการสอนที่ใช้การสื่อสารผ่านดาวเทียม สำหรับประโยชน์ที่เกิดจากความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับ คือ การสร้างชื่อเสียงให้แก่สถาบันฯ ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบ คือ บุคลากรของสถาบันฯ ขาดทักษะด้านภาษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ คือ ให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ติดต่อประสานงาน และเป็นตัวแทนในการเจรจาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งจัดให้มีการประชุมสัมมนาและอบรมแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้จัดตั้งเป็นกลุ่มสถาบันหรือสมาคม เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับกิจการความร่วมมือกับต่างประเทศ และการจัดเตรียมหลักสูตรใหม่ ๆ ที่มีลักษณะความเป็นสากล เพื่อพัฒนาสถาบันสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ”

อาภรณ์ แก่นวงศ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ” ผลการวิจัยพบว่า “ความสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างประเทศในระยะต้น ๆ นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้นเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศจะมีลักษณะของการรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือมูลนิธิต่างประเทศ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศให้ความร่วมมือทางวิชาการ เมื่อสถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับการจัดตั้งมากขึ้น ความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศก็เพิ่มมากขึ้นด้วยโดยเฉพาะกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐฯ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย แคนาดา สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐประชาชนจีน สภาพความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงฯ กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศนั้น สัญญาข้อตกลงที่ทำกันส่วนใหญ่เป็นระดับสถาบันต่อสถาบัน สาขาวิชาที่มีความร่วมมือส่วนใหญ่อยู่ในสาขาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ แพทยศาสตร์ และเกษตรศาสตร์ กิจกรรมความร่วมมือเน้นหนักในการพัฒนาบุคลากรและการร่วมทำวิจัย จากการวิจัยพบว่าการแลกเปลี่ยนนิสิตยังมีน้อย ปัญหาและอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่ คือ เงินทุนยังไม่เพียงพอสำหรับดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ บุคลากรยังมีปัญหาทักษะทางด้านภาษาและสถาบันอุดมศึกษายังขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือ โดยให้ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสาร สถาบันทุกแห่งควรมีการประเมินผลความร่วมมือ แก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค วางแผนความร่วมมือระยะยาว และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ”

ผุสดี ตรงต่อการ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” มีข้อสรุปของงานวิจัยว่า “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติมีระบบการบริหารงานวิชาการเป็น 2 ระบบ คือ ระบบการศึกษาแบบประเทศสหรัฐฯ และระบบการศึกษาแบบประเทศอังกฤษ ซึ่งต่างก็มีความแตกต่างกันในด้านของแนวความคิดทางปรัชญา จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และวิธีดำเนินการในระบบบริหารวิชาการแต่ละด้าน โรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาตามแบบของประเทศสหรัฐฯ จะเน้นพัฒนาการในการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้มีทักษะในกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างดีและมีความสามารถในการสื่อสารในระดับสูง ส่งเสริมนักเรียนให้เป็นผู้รู้จักคิดและวิเคราะห์ รู้จักหาเหตุผลอย่างเป็นระบบเน้นการพัฒนาด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมอย่างสมดุล ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ และรู้จักการเสียสละต่อสังคมส่วนรวม เห็นในคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรมเจ้าบ้าน ส่วนโรงเรียนนานาชาติที่จัดระบบการศึกษาแบบประเทศอังกฤษจะจัดหลักสูตรการเรียนตามกรอบหลักสูตรแห่งชาติ (National

Curriculum) แห่งประเทศอังกฤษซึ่งเป็นการศึกษาด้วยตนเองมากที่สุด โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในเนื้อหาวิชาหลัก (Core Subjects) คือ วิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิชา วิทยาศาสตร์ และมีรายวิชาพื้นฐาน (Foundation Subjects) ให้แก่นักเรียน ได้แก่ วิชาศิลปะ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดนตรี ภาษาสมัยใหม่ พลศึกษา เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และ วิชาการออกแบบและเทคโนโลยี”

วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับ บัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงฯ ในทศวรรษหน้า พ.ศ.2543 – 2552” ข้อเสนอของ งานวิจัยที่น่าสนใจมีดังนี้ “แนวโน้มฯ จะค้ำถึง 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านแนวคิด มุ่งเน้นคุณภาพ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ โดยต้องมีทิศทางของกลุ่มเป้าหมายและแนวทางของการ ควบคุมคุณภาพที่ชัดเจน 2. ด้านจุดมุ่งหมายมุ่งพัฒนาและยกระดับบุคลากรของสถาบัน อุดมศึกษาไทยให้สู่มาตรฐานสากล ให้ผู้เรียนมีความสามารถเชิงวิชาการเทียบเคียงกับนานาชาติ เปิดสู่ความเป็นสากลและสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดนได้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวิชาการด้านการวิจัย เพื่อให้คนไทยมีบทบาทในนานาชาติ รวมทั้งลดอัตราคนไทยไปศึกษาในต่างประเทศ 3. ด้านองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เรียนและ ผู้สอนจากนานาชาติ หลักสูตรมีมาตรฐานสากล ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน เช่น ภาษาอังกฤษ กิจกรรม บรรยายภาค และการบริหารจัดการเป็นนานาชาติ และ 4. ด้านการ จัดการศึกษา พบว่าหลักสูตรมีการพัฒนาสม่ำเสมอสนองต่อความต้องการของผู้เรียน มีลักษณะ สหวิทยาการระบบการศึกษามีความยืดหยุ่น การสอนมีหลายรูปแบบ เน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับอุปสงค์ทางการศึกษา

นงราม เศรษฐพานิช (2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน คือ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษายังเกี่ยวพันไปถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของมหาวิทยาลัยแก่นักศึกษา เช่น การให้ทุนการศึกษา เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา และการจ้างงานในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

Psacharopoulos (1979) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศกรีซว่าจะเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง คณะที่มีชื่อเสียงหรือไม่ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนเลือกที่จะศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง คาดว่าอัตราผลตอบแทน(รายได้ในอนาคต)จะสูงกว่า การเลือกเรียนมหาวิทยาลัยทั่วไปและสถาบันที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย จึงทำให้แนวโน้มการเลือกศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงสูง

Broucqsault (1995) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาโปรแกรมนานาชาติของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียสเตท (California State University) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ 1. ประสบการณ์เกี่ยวกับต่างประเทศ 2. ข้อมูลจากการเขียนและการพูดต่อกัน 3. ข้อมูลที่แสดงว่าอาจารย์และผู้บริหารพิจารณาว่าเวลาที่นักศึกษาเรียนโปรแกรมนานาชาติดีกว่าการไปเรียนที่ต่างประเทศ

Sedaie (1998) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าศึกษาในระดับวิทยาลัยของนักเรียนระดับมัธยมปลาย พบว่า ผลการเรียนและความสามารถในการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา นอกเหนือจาก สถานภาพส่วนตัวของผู้เรียน การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดามารดา ค่าเสียโอกาสเมื่อไปเรียนในระดับอุดมศึกษา และการมีงานทำหลังจากเรียนจบระดับอุดมศึกษา

Berkhout and van Leeuwen(2000) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถาม ทำการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในปี 1997 อุปสงค์ของผู้เรียนขึ้นกับค่าธรรมเนียมการเรียน และทุนสนับสนุนการศึกษา

JimenezและSalas-Velasco(2000)ได้ศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในสเปน พบว่า รายได้ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานในอนาคตเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

Richard E. Mueller and Duane Rockerbie(2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประมาณอุปสงค์การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในออนตาริโอ โดยจำแนกตามประเภทลักษณะของผู้เรียน โดยประมาณการอุปสงค์จากสมการอุปสงค์ด้านอุดมศึกษาในแคนาดา โดยศึกษาด้านค่าธรรมเนียมการเรียน รายได้ที่จะได้รับ และค่าเสียโอกาสของผู้เรียน ทำการศึกษาตามลักษณะด้านประชากรศาสตร์ประกอบด้วย เพศชาย เพศหญิง ผู้สมัครจากโรงเรียนมัธยมปลาย ผู้สมัครจากการศึกษาในรูปแบบอื่น และลักษณะของมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่าอุปสงค์แปรผันตามลักษณะทางประชากร กล่าวคือ เพศชายอุปสงค์จะขึ้นกับค่าธรรมเนียมการเรียน ส่วนเพศหญิงอุปสงค์จะขึ้นกับรายได้ที่จะได้รับ และชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยมีผลต่ออุปสงค์ของผู้เรียนเช่นกัน

Erik Canton and Frank de Jing (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประมาณอุปสงค์การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี คศ.1950-1999 โดยทำการศึกษาบทบาทของปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์ต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษายุคหลังสงครามในประเทศเนเธอร์แลนด์ การศึกษาครั้งนี้ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าการศึกษาคือการลงทุน ผลการวิจัยพบว่าอุปสงค์ของผู้เรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับค่าธรรมเนียมการเรียน แต่กลับขึ้นอยู่กับการสนับสนุนทางการเงิน (เงินกู้ยืม หรือทุนให้เปล่า) ตลอดจนรายได้ในอนาคต และรายได้พิเศษอื่นๆ

จากงานวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์ทางการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ คือ ค่าธรรมเนียมการเรียน รายได้ของครอบครัว รายได้ที่จะได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษา ค่าเสียโอกาส ความสามารถในการเรียน ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย การให้การสนับสนุนด้านการเงิน(เงินกู้ยืม หรือทุนให้เปล่า)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับยุทธศาสตร์

ชัยศึก เกตุทัต (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “โครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต โดยการศึกษาที่จะต้องดำเนินการวิจัยแสวงหาโครงสร้างระบบอุดมศึกษาที่เหมาะสมให้กระทรวงกลาโหมนำไปพิจารณาปรับปรุงระบบสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ การวิจัยนี้เป็นการประมวลข้อมูลปฐมภูมิจากวรรณกรรมทางทฤษฎีและของจริงที่ปฏิบัติอยู่ในกองทัพอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการวิเคราะห์จากข้อมูลทัศนคติจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และการทหารจำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบในการจัดโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมต้องคำนึงถึงองค์ประกอบแห่งคุณภาพของระบบอุดมศึกษาเป็นพื้นฐาน การสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการวางโครงสร้างขององค์กรให้สามารถเรียนรู้เองได้ มีความจำเป็นในการเพิ่มคุณค่าให้กับสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่ประกอบอยู่ในระบบอุดมศึกษา ความเหมาะสมของสายการบังคับบัญชาของระบบอุดมศึกษาควรแบ่งเป็น ระดับนโยบาย และระดับการปฏิบัติ โดยในระดับปฏิบัติแบ่งออกเป็น 10 ส่วนขึ้นตรงต่อสถาบันวิชาการป้องกันประเทศกองบัญชาการทหารสูงสุด และในระดับนโยบายมีคณะกรรมการสภาการศึกษาวิชาการทหารกระทรวงกลาโหมซึ่งสามารถสร้างความสอดคล้องกับนโยบายในระดับกระทรวงโดยประสานงานกับคณะกรรมการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติอันขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรีได้ต่อไป

ทวีชัย บุญเติม (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับพุทธศักราช 2550” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น สำหรับพุทธศักราช 2550 ตามขั้นตอนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของเซอร์โตและปีเตอร์ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขั้นตอนการสร้างทิศทางของมหาวิทยาลัย และขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับ พ.ศ.2550 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประกอบด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยขอนแก่นรวม 140 รายการ ผู้บริหารระดับภาควิชา 87 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 33 ท่าน การตรวจสอบความเหมาะสมของทิศทางและยุทธศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น กระทำโดยการจัดประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทิศทางพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นที่พึ่งหลักทางวิชาการแก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและประเทศลุ่มน้ำโขงมีการบริหารจัดการที่มีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ ให้บริการวิชาการอย่างหลากหลาย เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนโดยอาศัยเทคโนโลยี

เครือข่ายสารสนเทศ ยุทธศาสตร์หลักที่กำหนดเพื่อให้บรรลุตามทิศทางนี้ คือการนำมหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการ

ธนีนาฎ ณ สุนทร (2545) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและกลยุทธการบริหารคุณภาพ สำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักศึกษา พัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการบริหารกิจการนักศึกษา และสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน ประชากรที่ใช้เก็บข้อมูลในครั้งนี้ คือผู้บริหารกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน 21 สถาบันจำนวน 125 คน โดยศึกษาสภาพการบริหารกิจการนักศึกษา ปัญหาการบริหารกิจการนักศึกษา การยอมรับและแนวโน้มการนำการบริหารคุณภาพมาประยุกต์ใช้ องค์ประกอบที่เหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพ และเกณฑ์มาตรฐานการบริหารคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ผล เพื่อกำหนดรูปแบบและกลยุทธการบริหารคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่ากิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนมีภารกิจ 2 ด้านคือ 1) ด้านการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ งานกิจกรรมนักศึกษา งานวินัยนักศึกษา 2) ด้านการบริการนักศึกษา ได้แก่ งานบริการสวัสดิการ ทูตการศึกษา แนะแนว และงานอนามัย

เกณฑ์มาตรฐานกิจการนักศึกษามี 7 ด้านประกอบด้วย 1)สถานะผู้นำของผู้บริหาร 2)ความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์ 3)การมุ่งเน้นความต้องการของนักศึกษา 4)การนำสารสนเทศมาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจ 5)การบริหารทรัพยากรบุคคล 6)การควบคุมกระบวนการทำงาน 7)การประเมินผลการดำเนินงาน

รูปแบบการบริหารคุณภาพสำหรับกิจการนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชนประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ภารกิจ โครงสร้าง ความรับผิดชอบในการบริหารคุณภาพ และวิธีการดำเนินงาน

กลยุทธการบริการคุณภาพมี 4 ด้านคือ ด้านความรับผิดชอบ และความมุ่งมั่นของผู้บริหาร ด้านการจัดสรรและจัดหาสรรทรัพยากร ด้านการควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล กลยุทธแต่ละด้านมีวิธีการปฏิบัติคือ 1)จัดทำเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร 2)มีเอกสารแสดงว่ามีการจัดสรรทรัพยากร 3)มีคู่มือการทำงานทุกฝ่าย 4)มีการประเมินผลทั้งระบบ

สุมิตร สุวรรณ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับ การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาวิกอากาศไทย สำหรับผลการวิจัยในส่วนของยุทธศาสตร์ พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับสัญญาบัตรที่ส่งเสริมคุณภาพ ได้แก่ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานและก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีในอนาคตโดยปรับหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายเรืออากาศให้เน้นทางด้านการบินและ

การทหาร ปรับปรุงโครงสร้างและระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพโดยลดขั้นตอนที่ไม่จำเป็น บริหารงานได้อย่างอิสระคล่องตัวภายใต้แผนนโยบายกองทัพอากาศ ปรับปรุงได้มาซึ่งผู้บริหาร สถานศึกษาแบบใหม่แทนการกำหนดด้วยเหล่าทหาร ขยายขอบเขตงานบริการวิชาการ โดยการ เปิดรับนักศึกษาพลเรือนและกำลังพลอื่นๆ ของกองทัพ ส่วนยุทธศาสตร์การบริหารกำลังพลระดับ สัญญาบัตร ได้แก่ การจัดหากำลังพลจากโรงเรียนนายเรืออากาศเป็นหลัก ควบคู่กับบรรจุและใช้ กำลังพลให้ตรงกับงานโดยพิจารณาผลการศึกษาและการปฏิบัติงาน ปรับหลักเกณฑ์การพ้นจากราชการโดยจัดทำระบบการปลดถ่ายกำลังพลที่พิจารณาตามชั้นยศ อายุและจำนวนปีที่รับราชการ สร้างระบบข้าราชการพลเรือนในกระทรวงกลาโหม และกำหนดให้วุฒิการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการ พิจารณาความก้าวหน้าในการรับราชการ

ธเนศ จิตสุทธิภาพร (2547) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรม นานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาปัจจัย ความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย และได้นำเสนอ กลยุทธ์ในการจัดการจากผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมนานาชาติสู่ความเป็นสากล มีองค์ประกอบด้วยกัน 6 ด้านได้แก่ 1. นักศึกษา 2. คณาจารย์ 3. กิจกรรมนานาชาติ 4. ทรัพยากร สนับสนุนในการเรียน ค้นคว้าหาข้อมูล 5. การบริหารจัดการ และ 6. หลักสูตรนานาชาติ ส่วน ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการโปรแกรมนานาชาติประกอบด้วย 13 ปัจจัย คือ 1. วิสัยทัศน์ 2.ภาวะความเป็นผู้นำ 3. ความคล่องตัวในการบริหาร 4. คุณภาพอาจารย์ 5. หลักสูตรทันสมัย 6. เว็บไซต์ที่ทันสมัย 7. การสื่อสารที่ดี 8. ประชาสัมพันธ์เชิงรุก 9. ใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์ สูงสุด 10. มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก 11. ความมีชื่อเสียงของสถาบัน 12. ความสนใจ ร่วมกัน และ 13. การบอกต่อของศิษย์เก่า และด้านกลยุทธ์ในการจัด ผู้วิจัยพบว่าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1. กลยุทธ์ในการพัฒนาสู่ความเป็นนานาชาติ ซึ่งหมายถึง การเพิ่มความหลากหลายของ นักศึกษาและคณาจารย์ กิจกรรมนานาชาติ การจัดสรรทรัพยากรที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อ ผู้เรียน ในการค้นคว้าหาข้อมูล การพัฒนาหลักสูตรให้มีความเป็นสากล 2. การบริหารจัดการกล ยุทธ์การเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันให้มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน กลยุทธ์ในการสร้างความ ร่วมมือ และสร้างเอกลักษณ์ของเนื้อหาหลักสูตร นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะในด้านการส่งเสริม การศึกษานานาชาติในไทย โดยรัฐบาลตั้งแหล่งรวมศูนย์ข้อมูล (Clearing House) และการบริการ ให้แก่ โปรแกรมนานาชาติ (Service Center)

กนิษฐา นาวารัตน์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่ากลยุทธ์เพื่อนำไปปฏิบัติมี 3 ระดับด้วยกัน ได้แก่ ระดับรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งควรปรับนโยบายและทิศทางให้ชัดเจน และให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยไทยทั้งความตกลงร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ ระดับสถาบันอุดมศึกษา การรวมตัวกันสร้างความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาที่มีหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย (Consortium of International Education Thailand : COET) เพื่อผลักดันกิจกรรมวิชาการต่างๆ และระดับหน่วยงานส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ ให้บริการนักศึกษาต่างชาติอย่างครบวงจร (One-stop service) และประสานงานการดำเนินการและกิจกรรมของ COET ตลอดจนทำประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ

บัญชา แสงหิรัญ (2004) ได้ศึกษาการวางยุทธศาสตร์ในการทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างชาติ โดยวิเคราะห์สาเหตุต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความจำเป็นในการต้องการพันธมิตร กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ อาทิเช่น ยุคโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีการค้า การปฏิรูปการศึกษาในเศรษฐกิจฐานความรู้ และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และบทบาทของการมีพันธมิตรในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายนานาชาติโดยความร่วมมือทางวิชาการและเทคโนโลยีด้านหลักสูตรแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และนักศึกษาและ ข้อดีของการมีพันธมิตรร่วมกัน อาทิ เป็นการลดความเสี่ยง แบ่งปันค่าใช้จ่าย สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านหลักสูตรงานวิจัย และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และได้เสนอรูปแบบของความร่วมมือต่าง ๆ ได้แก่ สถาบันการศึกษาเดียวมีพันธมิตรทางธุรกิจหลาย ๆ ฝ่าย การทำหลักสูตรคู่กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ (Twinning Program) เป็นต้น และได้เสนอแนวทางในการบริหารจัดการความร่วมมือดังกล่าว

พรชัย มงคลวานิช และ La'szlo' Emery (2003) ได้วิเคราะห์มุมมองจากทวีปเอเชียที่มีต่ออุดมศึกษาในยุโรปว่า หากต้องการให้การศึกษามีส่วนทำให้เศรษฐกิจเจริญ และความเข้าใจอันดีระหว่างเอเชียและยุโรป ต้องใช้การบริหารองค์ความรู้ (knowledge management) ในการจัดการศึกษานานาชาติ นอกจากนี้การศึกษาต้องมุ่งที่คุณภาพ โดยมีการรับรองมาตรฐานการโอนหน่วยกิตที่มีระบบที่ดี เช่น ของยุโรป (European Credit Transfer) และ UCTS (UMAP Credit Transfer System) และการใช้ภาษากลางได้แก่ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยเกี่ยวกับการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา

คณะผู้ศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2542) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคมของการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

ผลกระทบต่อความเท่าเทียมกัน

การศึกษาสามารถสรุปผลกระทบต่อความเท่าเทียมกันทางการศึกษาได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายต่อหัวของกลุ่มผู้รับบริการที่มีฐานะดี นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในสถาบันรัฐบาล ในขณะที่กลุ่มของผู้รับบริการที่มีฐานะด้อยกว่าต้องจ่ายในราคาสูงกว่า นักศึกษาในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในสถาบันเอกชนเป็นส่วนใหญ่การให้การอุดหนุนอัตราค่าเล่าเรียนแก่สถาบันภาครัฐมีสูงกว่าภาคเอกชน ทำให้ความไม่เท่าเทียมกันเลวร้ายลงกว่าปกติ

สถาบันรัฐบาลมักได้รับโอกาสและสิทธิพิเศษของการศึกษาต่าง ๆ มากกว่า เช่น ทุนการศึกษาหรือโครงการวิจัยมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกและพัฒนาคุณภาพของตนเองได้มากกว่านักศึกษาสถาบันเอกชน นักศึกษาสถาบันเอกชนเสียค่าใช้จ่ายการศึกษามากกว่าในสถาบันรัฐบาล ในขณะที่ให้บริการด้อยกว่าในหลาย ๆ กรณี

ผลกระทบต่อคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

การเปิดเสรีมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ การไหลเข้าของความรู้ใหม่ผ่านกลไกการเปิดเสรีจะผสมผสานกันทุนมนุษย์เดิมที่มีฐานอยู่บนวัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาไทย

ปัจจุบันคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทยมีปัญหาพื้นฐานคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในสรรพสิ่งที่เป็นธรรมชาติพื้นฐานของไทย ขาดการเชื่อมต่อกับวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมของไทย ขณะเดียวกันก็ไม่สามารถที่จะก้าวสู่คุณภาพสากลได้

ปัญหาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของเราเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งที่เป็นสาเหตุของวิกฤตเศรษฐกิจครั้งล่าสุด ข้อเท็จจริงคือการผลิตภาพของแรงงานไทยตกต่ำในขณะที่ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่กระแสทุนโลกาภิวัตน์ไหลเข้ามาสะสมอย่างท่วมท้นภายใต้การเปิดเสรีตลาดทุน ในขณะที่การสะสมทุนมนุษย์มีความล่าช้าและขาดน้ำหนักในด้านนโยบาย ระบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ปิดต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง

ดังนั้นการเปิดเสรีด้านการบริการทางการศึกษา น่าจะมีส่วนสร้างเสริมการสะสมทุนมนุษย์ให้รวดเร็วพอกับการลงทุนกาภาพและทุนการเงิน แม้ว่าการเปิดเสรีบริการการศึกษาจะส่งผลทั้งบวกและลบต่อวัฒนธรรมไทย ผลลบของการเปิดเสรีควรที่จะถูกลบล้างด้วยผลดีของการสะสมทุนมนุษย์ที่จะมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมต่อไป

ผลกระทบทางด้านสังคม

ผู้ให้บริการ

1. การมีพื้นที่ให้บริการมากขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษามีจำนวนจำกัดและไม่กระจายไปยังภูมิภาคมากนัก ฉะนั้นเมื่อมีการเปิดเสรีทางการศึกษาส่งผลให้สถาบันการศึกษาที่ผลิตบริการทางการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น แม้จำนวนผู้ให้บริการอาจลดลงหรือเพิ่มขึ้นแต่มิได้เป็นหลักประกันว่าจะมีการกระจายผู้ให้บริการไปสู่ภูมิภาคที่มีขาดของตลาดที่เล็กเกินไป

2. ทำให้ผู้ผลิตหรือสถาบันการให้บริการทางการศึกษา หรือรายใหม่ ๆ มีโอกาส ในการให้บริการทางการศึกษาเพิ่มขึ้น

3. ทำให้ผู้ผลิตหรือสถาบันการศึกษานั้น ต้องทำการพัฒนาตนเองเพื่อให้รองรับการ ให้บริการด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัยของต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตสูงขึ้น

4. การดำเนินธุรกิจของสถาบันการศึกษาเอกชน ถ้าหากมีการเปิดเสรีการศึกษาแล้วส่วน ใหญ่ไม่น่าจะดำเนินการผลิตบริการต่อไปได้ แม้ว่าโดยปกติจะมีการปรับตัวตลอดเวลา เช่น การ ตัดทอนค่าใช้จ่ายจำพวกค่าสวัสดิการบุคลากร ตัดเงินเดือนผู้บริหารระดับสูง และประหยัด ค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ในขณะที่เดียวกันก็ได้แสวงหารายได้อื่น ๆ การเช่าอู่ขยายสินค้า การ คิดค่าเช่าสถานที่ การจัดการบริการทางวิชาการ การฝึกอบรม การสอนภาษา การสอนคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อเพิ่มรายได้แก่มหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามเนื่องจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลลดลงการอยู่ รอดของสถาบันการศึกษาเอกชนขึ้นอยู่กับการปรับตัวของควมมีประสิทธิภาพด้วยต้นทุนต่ำที่สุด โดยมีขนาดตลาดที่เหมาะสมใหญ่พอเพียงที่จะทำให้การให้บริการสามารถอยู่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มผู้ให้บริการ (Network) มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันเพื่อการ ประหยัดต่อขนาด และสร้างความเข้มแข็งก่อนเปิดเสรีเต็มรูปแบบ

แม้ว่าจะเห็นด้วยกับการเปิดเสรี แต่คณะผู้ศึกษาเชื่อว่าระบบตลาดมีความล้มเหลว (Market Failure) ในบางสถานการณ์ เช่น ในชนบทและต่างจังหวัดที่ห่างไกล ผู้รับบริการแม้จะมี ความต้องการบริการแต่ขนาดตลาดอาจเล็กเกินไป อัตราค่าเล่าเรียนอาจสูงจนผู้บริโภคไม่สามารถ จ่ายได้เนื่องจากมีรายได้ต่ำเกินไป ผู้ผลิตบริการมีขนาดตลาดไม่พอเพียงที่จะคุ้มทุน บางกรณีผู้ ต้องการบริการไม่สามารถจ่ายได้เนื่องจากมีรายได้ต่ำเกินไปจึงไม่ต้องการลงทุนเพื่อการศึกษา ดังนั้นรัฐบาลจึงมีหน้าที่จะทำการอุดหนุนข้าม (Cross-Subsidy) โดยนำรายได้ภาษีจากผู้ที่มีรายได้ อันเกิดการลงทุนในการศึกษานั้น ๆ มาให้เป็นทุนการศึกษาแก่ผู้มีรายได้น้อยเพื่อเข้ารับบริการใน ราคาตลาดการอุดหนุนผู้เรียนบางส่วน เช่น การกู้ยืมระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ ไม่น่าจะขัดกับ กฎเกณฑ์การค้าเสรีเมื่อตลาดล้มเหลว

ผู้รับบริการ

1. การเปิดเสรีทางการศึกษาทำให้มีรูปแบบ และสถาบันการให้บริการทางการศึกษามากขึ้น ผู้ที่ทำการศึกษามีอิสระและเสรีในการเลือกใช้บริการทางการศึกษามากขึ้น
2. การเปิดเสรีทางการศึกษาทำให้มีการกระจายให้บริการไปให้กับผู้ศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้นแต่ไม่ทั่วถึง จำเป็นต้องมีการใช้กลไกการเงิน-การคลัง เพื่อนำผู้รับบริการมาสู่ผู้ผลิต ณ ราคาตลาด โดยทุนการศึกษาระยะยาว ดอกเบี้ยต่ำ
3. การเปิดเสรีทางการศึกษาอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมมากขึ้น ผู้รับบริการเสียค่าใช้จ่ายเท่ากันเพื่อรับบริการทางการศึกษา การยกเลิกการอุดหนุนที่แตกต่างกับของรัฐต่อมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน อาจทำให้ผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงบริการทางการศึกษาน้อยลง ณ ราคาตลาด จำเป็นต้องมีการใช้กลไกการเงินการคลังเข้าช่วยเหลือแทรกแซงเท่าที่จำเป็นโดยไม่ขัดกับกฎของ WTO
4. การเปิดเสรีทางการศึกษาเป็นแหล่งนำเงินตราจากผู้บริโภคต่างประเทศสร้างรายได้ให้กับประเทศ

ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมและสังคม

การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา มีผลต่อโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมไทยอย่างแน่นอน การปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออก จะสามารถผสมผสานกันได้ก็ต่อเมื่อวัฒนธรรมทั้งสองมีความแข็งแกร่งในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระแสข้อมูลข่าวสารที่จะเข้ามาพร้อมกับการเปิดเสรีบริการการศึกษามีพลังเกินกว่าสังคมและวัฒนธรรมไทยจะรองรับได้ในระยะสั้น ๆ จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาการลงทุนทางด้านวัฒนธรรมและสังคมของประเทศโดยเฉพาะในระดับชุมชนต่าง ๆ ให้มีความแข็งแกร่งก่อนเพื่อสร้างทุนทางสังคม

นอกจากนี้มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย(2549) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการเปิดเสรีบริการด้านการศึกษาในสาขาอุดมศึกษา ในโหมดที่ 3 พบว่าการเปิดเสรีบริการทางการศึกษาในโหมดที่ 3 ของประเทศไทยยังไม่น่าจะมีผลกระทบเนื่องจากยังไม่มีสิ่งดึงดูดการลงทุนของสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งแตกต่างจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ที่สามารถดึงดูดสถาบันการศึกษาชั้นนำของโลกให้เข้ามาดำเนินการภายในประเทศได้ โดยอาศัยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ประกอบกับมีปัจจัยเอื้อต่อการลงทุนด้านการศึกษา เช่น มีความต้องการการศึกษาชั้นอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างชาติสูงทั้งจากคนในประเทศเองและคนต่างชาติ ในส่วนของผลกระทบต่อผู้ให้บริการไทย จำเป็นจะต้องปรับปรุงพัฒนา

หลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ให้บริการต่างชาติ ซึ่งหมายความว่า ผู้ให้บริการไทยจะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และมีรายได้ลดลงเนื่องจากนักศึกษาส่วนหนึ่งหันไปใช้บริการจากผู้ให้บริการต่างชาติ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามีงานวิจัยหลายชิ้นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานานาชาติ การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์ต่อการศึกษา ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ และการเปิดเสรีบริการทางการศึกษา แต่พบว่าเป็นการศึกษาในภาพรวมซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นของการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาที่เลือกศึกษาในรายละเอียดของรูปแบบของการค้าเสรีซึ่งมีอยู่ 4 รูปแบบด้วยกัน ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษาโดยมุ่งเน้นศึกษาในรูปแบบของการค้าในโหมดที่ 3 คือ การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial presence) กล่าวคือ การเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติในประเทศไทย ทั้งนี้หากมีการเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติย่อมส่งผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยอย่างแน่นอน แม้ว่าในปัจจุบันจะยังไม่มีการเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติแต่แนวโน้มในอนาคตย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะมีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมาตั้งสถาบันในประเทศไทย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความพร้อมในการแข่งขัน

ในงานวิจัยนี้จะศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์เชิงแนวโน้ม (Potential Demand) ของผู้เรียนและยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการเปิดเสรีบริการทางการศึกษาซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการศึกษาไทยในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐาน ตลอดจนเป็นแนวทางในการวางกรอบการวิจัยโดยผลานงานวิจัยต่างๆ ออกมาเป็นงานวิจัยชิ้นนี้ ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ต่อการศึกษาของผู้เรียน กระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ และผลกระทบในภาพรวมของการเปิดเสรีทางการค้าที่ได้มีการศึกษาไว้มาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้า และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า
3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์ทางการศึกษา โดยเน้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ทางการศึกษา

1.2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

1.3 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะอุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อระดับอุปสงค์ของผู้เรียน

1.4 สรุปผลการวิจัยในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย

นำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในระดับสถาบัน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 สัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับของรัฐและเอกชน เกี่ยวกับ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

2.2 วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยสรุปตามประเด็นที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบความเหมือน-ความต่างของบทสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบัน และสรุปออกมาเป็นร่างผลกระทบ และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

2.4 นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของความเรียง จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

นำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 การหาข้อสรุปรวมถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในภาพรวม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 จัดการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษาไทย เพื่อหาข้อสรุปร่วมในประเด็นของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ในภาพรวม

3.2 สรุปประเด็นความเห็นร่วมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

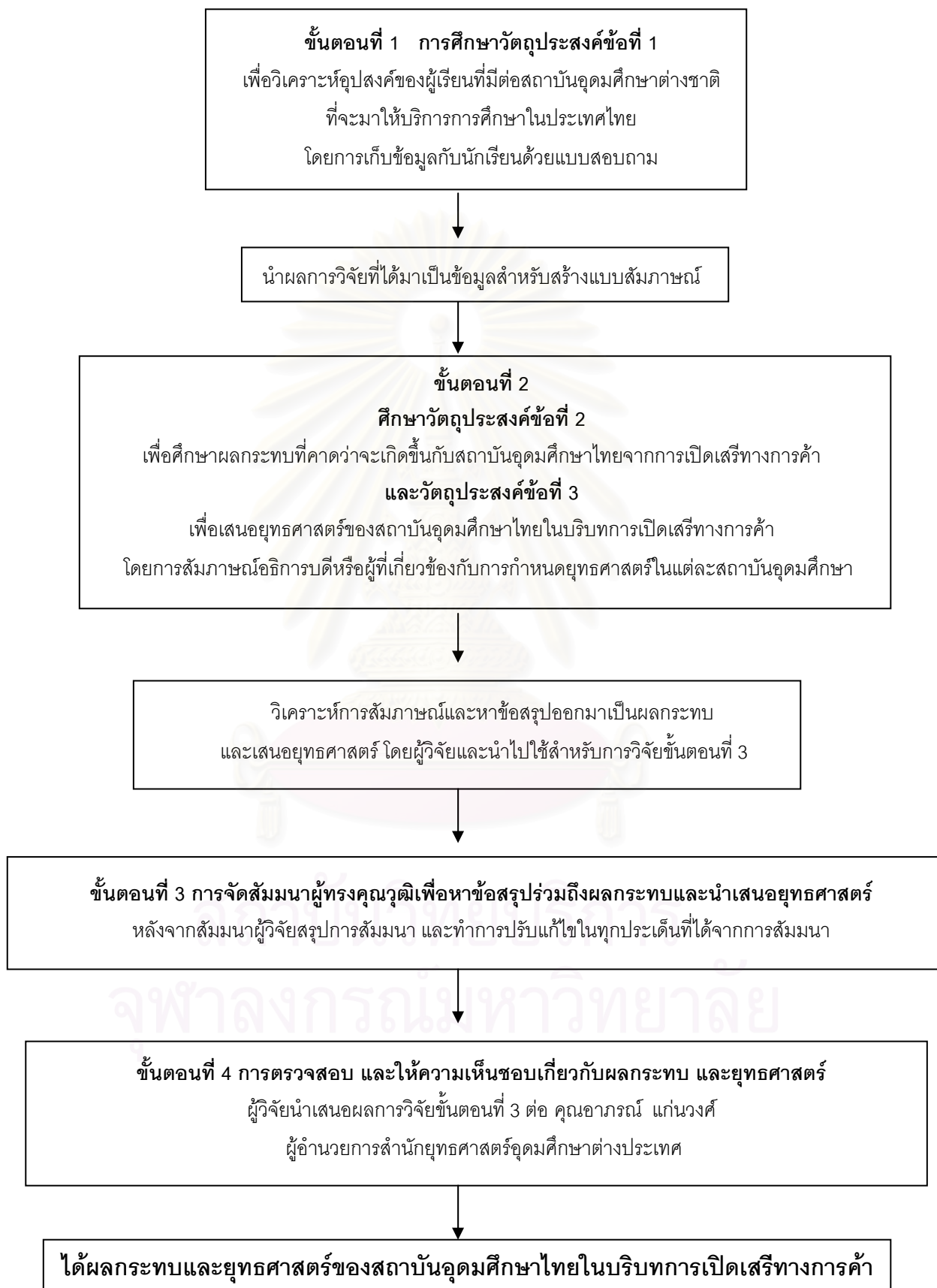
3.3 นำเสนอผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการอุดมศึกษาไทย และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดย คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาต่างประเทศ

เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วน และความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าที่ผู้วิจัยได้เสนอ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550-2564 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาต่างประเทศ ทั้งนี้คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์นับว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญสูง ในด้านการอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการ อุดมศึกษาไทย ทั้งยังเป็นผู้ร่วมวางแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550-2564 และยังเป็นหัวหน้าคณะทำงานเพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทย ในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค จึงเป็นผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะ สามารถตรวจสอบยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้เสนอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 แผนผังสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 : เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์ทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สามารถสร้างแบบจำลองของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ เป็นดังนี้

$$D = f(\text{GEN, FIN, STD, JOB, ESA, LSK, REP, SUB, OPP, INL, PRO})$$

จากแบบจำลองข้างต้นสามารถอธิบายตัวแปรได้ดังนี้

1. **อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ(D)** เป็นตัวแปรตามในแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยเป็นระดับของความต้องการของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย
2. **เพศ (GEN)** ของผู้เรียนพบว่าความแตกต่างของเพศมีผลต่อความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทั้งยังมีผลต่อสาขาวิชาที่เลือกเรียนของผู้เรียน
3. **รายได้ครอบครัว(FIN)** รายได้ครอบครัว แสดงถึงศักยภาพในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้เรียนเนื่องจากค่าใช้จ่ายทางการศึกษาผู้เรียนจะต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว
4. **ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร (STD)** เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่ออุปสงค์ของผู้เรียนเนื่องจากการเรียนในหลักสูตรที่มีความเป็นสากลซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติซึ่งทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเข้าทำงานหลังจากจบการศึกษาได้มากกว่า การสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรที่ไม่เป็นมาตรฐานสากล และยังมีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้เนื่องจากหลักสูตรที่สำเร็จการศึกษามานั้นสามารถต่อเนื่องกับหลักสูตรที่เป็นสากลได้
5. **โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ (JOB)** เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ เพราะการสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ย่อมเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ซึ่งทำให้มีโอกาสในการได้งานมากกว่าการสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาไทย

6. รายได้คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา(ESA) เป็นรายได้ที่ผู้เรียนคาดว่าจะได้รับในอนาคตเมื่อทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ หากผู้เรียนคิดว่ารายได้ในอนาคตสูงกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ผู้เรียนก็จะเลือกศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ แต่ถ้ารายได้ต่ำกว่าผู้เรียนอาจจะเลือกทำงานหรือศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย

7. ความได้เปรียบด้านภาษา (LSK) การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเป็นการจัดการศึกษาโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสื่อสาร จึงทำให้ผู้เรียนมีทักษะทางภาษา ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน

8. ชื่อเสียงของสถาบัน (REP) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกศึกษาของผู้เรียน เนื่องจากสถาบันที่มีชื่อเสียงจะทำให้ผู้เรียนเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงมาตรฐานทางวิชาการ ความมีคุณภาพในการจัดการศึกษา และทำให้โอกาสการได้งานทำสูงกว่าสถาบันที่มีชื่อเสียงน้อยกว่า

9. การให้การสนับสนุนด้านการเงิน (SUB) การศึกษาในระดับอุดมศึกษาย่อมมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูง โดยเฉพาะการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติย่อมทำให้มีค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง หากรัฐ หรือ สถาบันมีการให้เงินสนับสนุนทางการศึกษา (เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า) หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย จัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเลือกศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ

10. โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษาดูงาน หรือทำวิจัยในประเทศที่มหาวิทยาลัยต่างชาติมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย(OPP) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของผู้เรียนซึ่งแสดงถึงโอกาสการได้รับประสบการณ์ ทางวิชาการ และจากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไปไม่ว่าจะเป็นทักษะทางภาษา และวัฒนธรรม

11. ภาษาที่ใช้สื่อสารในการเรียนการสอน (MIN) ภาษาที่ใช้สื่อสารในชั้นเรียนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่จะเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงด้วยภาษาใด ทั้งนี้ผู้เรียนย่อมให้ความสำคัญกับภาษาที่ตนเองถนัดมากกว่าภาษาอื่นที่มีความถนัดน้อยกว่า

12. สาขาวิชาที่เรียน (PRO) ความแตกต่างของสาขาที่ผู้เรียน เรียนมีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน เนื่องจากความรู้พื้นฐานของนักเรียนที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาที่แตกต่างกันด้วย

ทั้งนี้การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่ออุปสงค์ของผู้เรียน อาศัยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยสมการความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง Y และ $X_1, X_2, \dots, X_k$ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546: 361)

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_k X_k + e$$

หากเปรียบเทียบสมการข้างต้นกับแบบจำลองของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

Y หมายถึง อุปสงค์ (D)

X หมายถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อน

β_0 หมายถึง ส่วนตัดแกน Y เมื่อกำหนดให้ $X_1 = X_2 = \dots = X_k = 0$

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ หมายถึง สัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม

โดย β_1 เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม Y เมื่อตัวแปรต้น X_1 เปลี่ยนไป 1 หน่วย โดยที่ตัวแปรต้น X ตัวอื่นๆ มีค่าคงที่ กล่าวคือ ถ้า X_1 เปลี่ยนไป 1 หน่วย ค่า Y จะเปลี่ยนไป β_1 หน่วย โดยที่ $X_2, X_3, \dots, X_k$ มีค่าคงที่

จะได้สมการถดถอยเชิงพหุสำหรับการวิจัย เป็นดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta_1 \text{GEN}_i + \beta_2 \text{FIN}_i + \beta_3 \text{STD}_i + \beta_4 \text{JOB}_i + \beta_5 \text{ESA}_i \\ + \beta_6 \text{LSK}_i + \beta_7 \text{REP}_i + \beta_8 \text{SUB}_i + \beta_9 \text{OPP}_i + \beta_{10} \text{MIN}_i + \beta_{11} \text{PRO}_i + e_i$$

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเกรด 12 หรือปี 13 ในประเทศไทย ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีศักยภาพที่จะศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติได้ จึงเลือกศึกษาจากนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ หรือจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรนานาชาติ หรือเป็นนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยที่มีศักยภาพทางการศึกษาในระดับสูง

โดยประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐและเอกชนที่สอนหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งทำการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังต่อไปนี้ (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2548)

โรงเรียนโยธินบูรณะ	โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา
โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง	โรงเรียนอุดมศึกษา
โรงเรียนมงกุฎเมืองราชวิทยาลัย	โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์
โรงเรียนโพธิสาร	โรงเรียนคริสต์ธรรมศึกษา
โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย	โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์ เมืองทอง
โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน	

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ ดังต่อไปนี้ (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2548)

โรงเรียนร่วมฤดีเทศศึกษา	โรงเรียนนานาชาติเดอะรีเจนท์
โรงเรียนบางกอกพัฒนา	โรงเรียนนานาชาติลานนา
โรงเรียนนานาชาติเซนต์จอร์จส์	โรงเรียนนานาชาติไทย-จีน
โรงเรียนนานาชาติเอกมัย	โรงเรียนนานาชาติเซนต์สตีเฟนส์ เขาใหญ่
โรงเรียนนานาชาติใหม่แห่งประเทศไทย	โรงเรียนนานาชาติอเมริกันแปซิฟิก
โรงเรียนนานาชาติฮาร์โรว์	โรงเรียนนานาชาติเปรม ติณสูลานนท์ อินเตอร์
โรงเรียนดิวอี้สคูลออฟแบงคอก สุขุมวิท	เนชั่นแนล สคูล
โรงเรียนนานาชาติไครส์เบอรี่ กรุงเทพ	โรงเรียนไทยชิกรีนนานาชาติ
โรงเรียนสถานศึกษานานาชาติ	

กลุ่มที่ 3 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ดังต่อไปนี้ (สำนักบริหารงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2548)

โรงเรียนราชินี	โรงเรียนเกษมพิทยา
โรงเรียนมาแตร์เดอีวิทยาลัย	โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล	โรงเรียนอุดมศึกษา
โรงเรียนสตรีบุตรบำรุง	โรงเรียนศรีวิกรม์
โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์	โรงเรียนสตรีวรนาถบางเขน
โรงเรียนอัสสัมชัญ	โรงเรียนเซนต์จอห์น
โรงเรียนราชินีบน	โรงเรียนแม่พระฟาติมา
โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย	โรงเรียนอมาตยกุล
โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย	โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสสรณ์มัธยม
โรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนแวนต์	โรงเรียนเสสะเวชวิทยา
โรงเรียนจิตรลดา	โรงเรียนเบญจมินทร์
โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์	โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
โรงเรียนเซนต์ดอมินิก	โรงเรียนรุ่งอรุณ
โรงเรียนสารสาสน์เอกตรา	โรงเรียนมาเรียลัย
โรงเรียนอำนวยการศิลป์	โรงเรียนทิวไผ่งาม
โรงเรียนเซนต์ไมเคิล	โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์
โรงเรียนพระแม่มาลีสาทร	โรงเรียนซางตาครู้สคอนแวนต์
โรงเรียนลาซาล	โรงเรียนแสงอรุณ
โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์	โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกมัธยม
โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์	โรงเรียนคาราวิทยาลัย
โรงเรียนพิบูลสมิทธ์	โรงเรียนปรีณสรอยแยลสวิทยาลัย
โรงเรียนสัมมาสิกขาสันติอโศก	

กลุ่มที่ 4 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐประเภทสามัญศึกษาซึ่งผู้เรียนมีศักยภาพทางการเรียนสูง
ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548)

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา	โรงเรียนศรีอยุธยา
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	โรงเรียนสายน้ำผึ้ง
โรงเรียนสตรีวิทยา	โรงเรียนปทุมคงคา
โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
โรงเรียนราชวินิต มัชฌิม	โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	โรงเรียนศึกษานารี
โรงเรียนสายปัญญา ในพระราชินูปถัมภ์	โรงเรียนสารวิทยา
โรงเรียนเทพศิรินทร์	โรงเรียนสตรีวิทยา 2
โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย	โรงเรียนบดินทรเดชา 2
โรงเรียนวัดสุทธิวราราม	โรงเรียนหอวัง
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า	โรงเรียนโยธินบูรณะ

กลุ่มที่ 5 นักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้
(สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ประสานมิตร	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยบูรพา
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ปทุมวัน	

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะเข้ามาเปิดให้บริการในประเทศไทย จึงทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาประเด็นดังกล่าวจากประชากรทั้ง 5 กลุ่มข้างต้น คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเกรด 12 หรือ ปี 13 จำนวนทั้งสิ้น 21,886 คน (จากการสำรวจด้วยแบบสำรวจจำนวนนักเรียนที่ส่งไปตามโรงเรียนต่างๆ) ทั้งนี้อาศัยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (วิเชียร เกตุสิงห์, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % โดยมีระดับความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 397 คน

การวิจัยนี้จะเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จากทุกโรงเรียนในทั้ง 5 กลุ่มโรงเรียนข้างต้น (จำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 103 โรงเรียน) จึงทำให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน (397/103) เท่ากับ 4 คน จึงทำให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเท่ากับ 412 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาตั้งสถานศึกษาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยใช้วิธีการสำรวจข้อมูล ด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสำรวจประเด็นต่อไปนี้

1. ข้อมูลทางประชากรของนักเรียน
2. ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติของนักเรียน
3. สาขาวิชาและประเทศที่ต้องการศึกษา
4. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักเรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

รายละเอียดของเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรของนักเรียน

เป็นลักษณะของคำถามที่ให้เลือกตอบและกรอกข้อมูลแล้วแต่ประเด็นคำถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ชื่อสถานศึกษา ประสบการณ์ศึกษา / ฐานะ / ทัศนศึกษาที่ต่างประเทศ ภาษาที่ใช้สื่อสารในการเรียน การสอน สาขาที่กำลังศึกษา อาชีพและรายได้ครอบครัว ภูมิำเนา

ส่วนที่ 2 ความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติของนักเรียน
เป็นการศึกษาโดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามระดับความต้องการ เป็นการวัดโดยใช้มาตราส่วนการ
ประเมินค่า (Likert scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนมีดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

การแปลความของค่าเฉลี่ยระดับความต้องการของผู้เรียน นำมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปล
ความหมายของค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

<u>เกณฑ์</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
1.00-1.50	มีความต้องการอยู่ในระดับต่ำมาก
1.51-2.50	มีความต้องการอยู่ในระดับต่ำ
2.51-3.50	มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
3.51-4.50	มีความต้องการอยู่ในระดับสูง
4.51-5.00	มีความต้องการอยู่ในระดับสูงมาก

ส่วนที่ 3 สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาและประเทศที่ต้องการให้มาตั้งสถาบันอุดมศึกษาใน ประเทศไทย

สำหรับสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา เป็นคำถามในลักษณะให้เลือกตอบ โดยสาขาวิชาที่ถาม
แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ 1.สาขาวิชาที่อยู่ในกรอบข้อตกลง TAFTA และ 2.สาขาวิชาอื่นๆที่
นอกเหนือจากกรอบข้อตกลง TAFTA

ในส่วนของประเทศที่ต้องการให้มาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นคำถามที่ให้
ผู้ตอบเรียงลำดับประเทศที่มีความสนใจ 3 ลำดับ

ส่วนที่4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักเรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

เป็นการศึกษาโดยให้ผู้ตอบเลือกตอบตามระดับความสำคัญ เป็นการวัดโดยใช้มาตราส่วนการประเมินค่า (Likert scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ สำหรับเกณฑ์ในการให้คะแนนมีดังนี้

น้อยที่สุด	1	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
มาก	4	คะแนน
มากที่สุด	5	คะแนน

การแปลความของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญของผู้เรียน นำมาเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ดังนี้

<u>เกณฑ์</u>	<u>การแปลความหมาย</u>
1.00-1.50	มีความสำคัญอยู่ในระดับต่ำมาก
1.51-2.50	มีความสำคัญอยู่ในระดับต่ำ
2.51-3.50	มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง
3.51-4.50	มีความสำคัญอยู่ในระดับสูง
4.51-5.00	มีความสำคัญอยู่ในระดับสูงมาก

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรง(Validity)และความเชื่อมั่น(Reliability)ของแบบสอบถามโดย

1.การตรวจสอบความตรง(Validity) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมประเด็นวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามให้ อาจารย์มอริกา อสีปัญญา หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาสำหรับแบบสอบถามชุดที่เป็นภาษาไทย

และผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาสำหรับแบบสอบถามชุดที่เป็นภาษาอังกฤษ คือ คุณพรทิพย์ กาญจนนิตย์ (ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (FULBRIGHT))

2.การทดสอบความเชื่อมั่น(Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของคำถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.7965 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่สามารถยอมรับได้ จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งไปและกลับเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียน

โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แต่ละโรงเรียนมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 4 คน แบ่งออกเป็น

นักเรียนชายสายวิทย์	1	คน
นักเรียนชายสายศิลป์	1	คน
นักเรียนหญิงสายวิทย์	1	คน
นักเรียนหญิงสายศิลป์	1	คน

สำหรับโรงเรียนที่ไม่ใช่สหศึกษา จะเก็บข้อมูลจากนักเรียนสายวิทย์ 2 คน

และสายศิลป์ 2 คน

การสุ่มตัวอย่างจากแต่ละโรงเรียน อาศัยเกณฑ์คุณสมบัติโดยอาจารย์ฝ่ายแนะแนวจะเป็นผู้พิจารณาเลือกผู้ตอบแบบสอบถามเกณฑ์มีดังนี้

คุณสมบัติผู้ตอบแบบสอบถาม :

- กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
- มีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ หรือศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ
- มีผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ไม่ต่ำกว่า 3.00

ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนมากกว่าจำนวนที่ได้กำหนดไว้ (412 ชุด) จึงทำให้ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้และพบว่าแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้มีจำนวนทั้งสิ้น 627 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความถี่(Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean)ของคำตอบ และสถิติเชิงอนุมานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม (t-test , F-test แล้วแต่กรณี) และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อบุคลิกของผู้เรียน ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อระดับอุปสงค์ของผู้เรียน ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

นำผลการศึกษาของวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยในขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2

เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 คือ อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คุณสมบัติของประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ จะต้องมาจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพในการแข่งขันในการเปิดเสรีทางการค้า

กล่าวคือเป็นสถาบันชั้นนำที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนานาชาติในหลากหลายสาขาวิชา และเป็นสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีจำนวนนิสิต นักศึกษาค่อนข้างมาก ซึ่งนับว่าเป็นการแสดงถึงศักยภาพในการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติได้เป็นอย่างดี สถาบันอุดมศึกษาไทยที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2548)

- 1.สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- 2.สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันกลุ่มที่ 1 : สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ
ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

ลำดับที่	ชื่อสถาบัน
1	มหาวิทยาลัยบูรพา
2	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
7	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
8	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
9	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
10	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
11	มหาวิทยาลัยมหิดล
12	มหาวิทยาลัยนเรศวร
13	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
14	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
15	มหาวิทยาลัยศิลปากร
16	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
17	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
18	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
19	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ที่มา : Study in Thailand 2005-2006, Commission on Higher Education 2005

ตารางที่ 3 ตารางแสดงจำนวนนิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ประจำปี 2549

ชื่อสถาบัน	จำนวนนิสิต นักศึกษา (คน)
มหาวิทยาลัยบูรพา	24,037
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	29,048
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	33,495
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	45,730
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	27,754
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	20,630
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	21,425
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	14,934
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	6,429
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	32,647
มหาวิทยาลัยมหิดล	24,732
มหาวิทยาลัยนเรศวร	29,485
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	9,413
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	32,991
มหาวิทยาลัยศิลปากร	16,396
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	18,639
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	7,959
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	31,760
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	8,197

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549

สถาบันกลุ่มที่ 2 : สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ
ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่เปิดสอนหลักสูตรนานาชาติ

ลำดับที่	ชื่อสถาบัน
1	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
2	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
4	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
5	วิทยาลัยดุสิตธานี
6	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
7	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
8	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
9	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
10	วิทยาลัยมิชชัน
11	มหาวิทยาลัยพายัพ
12	มหาวิทยาลัยรังสิต
13	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
14	มหาวิทยาลัยชินวัตร
15	มหาวิทยาลัยสยาม
16	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
17	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
18	มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
19	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
20	มหาวิทยาลัยเว็สสเตอร์

ที่มา : Study in Thailand 2005-2006, Commission on Higher Education 2005

ตารางที่ 5 ตารางแสดงจำนวนนิสิต นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
ประจำปี 2549

ชื่อสถาบัน	จำนวนนิสิต นักศึกษา (คน)
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	19,391
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	28,489
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	1,845
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	22,469
วิทยาลัยดุสิตธานี	3,075
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	3,932
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	8,415
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	10,220
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	8,830
วิทยาลัยมิชชั่น	806
มหาวิทยาลัยพายัพ	6,185
มหาวิทยาลัยรังสิต	15,807
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	2,441
มหาวิทยาลัยชินวัตร	321
มหาวิทยาลัยสยาม	14,484
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	6,926
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	23,227
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด	597
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	19,692
มหาวิทยาลัยเว็สเทอ์	216

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2549

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกสถาบันเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานั้น จะเลือกสถาบันที่มีศักยภาพสูงในการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ จากประชากรสถาบันทั้งหมด 39 สถาบัน โดยเลือกสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 สถาบัน แบ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 10 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำนวน 10 สถาบัน

เกณฑ์การเลือกสถาบัน

เป็นสถาบันที่มีการสอนหลักสูตรนานาชาติในหลากหลายสาขาวิชา ประกอบกับการพิจารณาขนาดของสถาบันจาก จำนวนนิสิต นักศึกษา ของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะเลือกสถาบันที่มีจำนวนนิสิต นักศึกษาในปริมาณค่อนข้างมาก ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของแต่ละสถาบันได้อีกประการหนึ่ง ทั้งนี้จะพิจารณาความหลากหลายของการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติเป็นหลัก และเกณฑ์จำนวนนิสิต นักศึกษา เป็นเกณฑ์รองเพื่อประกอบการพิจารณาเลือกสถาบัน กล่าวคือ หากสถาบันใดมีจำนวนนิสิต นักศึกษา มากแต่มีการเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติน้อยกว่าสถาบันที่มีจำนวนนิสิต นักศึกษาน้อยกว่าหรือใกล้เคียงกัน จะพิจารณาเลือกสถาบันจากจำนวนหลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอนเป็นหลัก จึงได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษา	
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
1.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1.มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2.มหาวิทยาลัยศรีปทุม
3.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
4.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4.มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
5.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	5.มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
6.มหาวิทยาลัยขอนแก่น	6.มหาวิทยาลัยรังสิต
7.มหาวิทยาลัยมหิดล	7.มหาวิทยาลัยสยาม
8.มหาวิทยาลัยบูรพา	8.มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
9.สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	9.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
10.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	10.มหาวิทยาลัยพายัพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ผสมกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบถึงการคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีทางการค้าในด้านการแข่งขันทางธุรกิจการศึกษาของประเทศไทย และการกำหนดยุทธศาสตร์ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ทั้งนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียน (วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ต่อผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการศึกษาผลกระทบและการกำหนดยุทธศาสตร์ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ ตามกรอบที่ได้ตั้งไว้

โดยใช้วิธีการตีความหมาย จากการสัมภาษณ์ และการจับประเด็น เพื่อแบ่งและจัดเนื้อหาการสัมภาษณ์ให้เป็นหมวดหมู่ โดยศึกษาความสอดคล้องหรือความแตกต่างของเนื้อหา จากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละสถาบัน และทำการสังเคราะห์ออกมาเป็นผลการสัมภาษณ์ที่เป็นภาพรวมของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

กรอบเนื้อหาในการวิเคราะห์

1. ผลกระทบในด้านการแข่งขันทางธุรกิจการศึกษา ประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. การแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา
2. การแข่งขันด้านความเป็นสากลของหลักสูตร
3. การเคลื่อนย้ายกำลังคนของบุคลากรไปสู่สถาบันที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า (Brain Drain)
4. การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบัน
5. การแข่งขันในเรื่องเอกลักษณ์ของสถาบัน
6. การแข่งขันด้านต้นทุนการจัดการศึกษา เป็นต้น

2. ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพทางการศึกษา
2. ยุทธศาสตร์เพื่อความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างชาติ
3. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารบุคลากร
4. ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุก
5. ยุทธศาสตร์ในการสร้างเอกลักษณ์ของสถาบัน
6. ยุทธศาสตร์ในการบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ผลการวิจัยที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 จะเป็นผลกระทบและยุทธศาสตร์ในระดับสถาบันเพื่อหาข้อสรุปพร้อมเพื่อให้เป็นผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยโดยภาพรวมจึงนำไปสู่การวิจัยขั้นตอนที่ 3

นำผลการศึกษาที่ได้นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 3

เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 : เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 : เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปของการวิจัยในภาพรวมระดับประเทศ ในด้านผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการอุดมศึกษาไทย และได้มาซึ่งยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า จึงใช้การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อหาข้อสรุปในประเด็นดังกล่าว

คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ

การสัมภาษณ์จะใช้กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาไทย ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทาง ตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์ของการอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยดำรงตำแหน่งสำคัญในสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการด้านการอุดมศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักเจรจาการค้าบริการ กระทรวงพาณิชย์ ตลอดจน อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ที่ให้การสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

โดยใช้วิธีการจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาข้อสรุปของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยในภาพรวม และการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในภาพรวม ทั้งนี้จะนำเสนอผลการศึกษา จากขั้นตอนที่ 1 และ 2 ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสัมมนา ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และร่วมลงความเห็นต่อผลกระทบและยุทธศาสตร์ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 จากการสัมมนาอาจมีการตัดหรือเพิ่มเติมในบางประเด็นที่นอกเหนือจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการสรุปในตอนท้ายของการสัมมนาในวันที่จัดสัมมนาเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นพ้องกันเพื่อเสนอเป็นข้อสรุปผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทย และยุทธศาสตร์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นร่วมกันว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยพิจารณาจากความคิดเห็นที่ได้จากข้อสรุปจากการสัมมนาในวันนั้น หนึ่งหากมีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้ทรงคุณวุฒิแม้เพียงท่านเดียวเสนอระหว่างการสัมมนา และไม่มีผู้ร่วมสัมมนาท่านใดเห็นแย้งก็นับว่าเป็นประเด็นที่สามารถหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้เช่นกัน เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสัมมนาเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานด้านการอุดมศึกษาสูง ตลอดจนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดย คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วน และความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าที่ผู้วิจัยได้เสนอ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550-2564 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้า และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เกรด 12 หรือ ปี 13 จำนวน 627 คน

ผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอในลักษณะของตารางแสดงผลการวิจัยประกอบการอธิบายตาราง

ส่วนที่ 2 เป็นผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 คือ การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และการเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยการสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบัน จำนวน 20 สถาบัน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้ตั้งไว้ และเสนอผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าโดยผู้วิจัย และได้จัดการสัมภาษณ์เพื่อเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะและการให้ความเห็นพ้องกันในทุกประเด็นที่ได้ศึกษา และการตรวจสอบความถูกต้องของประเด็นต่างโดยผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

ผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอในลักษณะของความเรียง และการจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ได้ศึกษา

ผลการวิจัยแต่ละส่วนจะนำเสนอตามลำดับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1

ผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตารางแสดงผลการวิจัย มีดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศของผู้ให้ข้อมูล

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	276	44.00
หญิง	351	56.00
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 627 คน เป็นเพศชายจำนวน 276 คน และเพศหญิงจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 56.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประสบการณ์ในการศึกษาหรือดูงาน ในต่างประเทศของผู้ให้ข้อมูล

ประสบการณ์ในการศึกษาหรือดูงานในต่างประเทศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เคย	183	29.20
ไม่เคย	444	70.80
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการศึกษาหรือดูงานในต่างประเทศจำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 และกลุ่มตัวอย่างไม่มีประสบการณ์ในการศึกษาหรือดูงานในต่างประเทศจำนวน 444 คน คิดเป็นร้อยละ 70.80

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาษาหลักที่ใช้ในการเรียนการสอนของผู้ให้ข้อมูล

ภาษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ภาษาไทย	477	76.10
ภาษาอังกฤษ	150	23.90
ภาษาอื่นๆ	0	0.00
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนจำนวน 477 คน และใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 76.10 และ 23.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสายการศึกษาของผู้ให้ข้อมูล

สายการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
วิทย์	319	50.90
ศิลป์	308	49.10
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างศึกษาอยู่ในสายวิทย์จำนวน 319 คน และสายศิลป์จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 และ 49.10 ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพของครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล

อาชีพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ข้าราชการ	107	17.10
พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง	158	25.20
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	339	54.10
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	11	1.80
อื่นๆ	6	1.00
ไม่ระบุ	6	1.00
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 11 พบว่าอาชีพของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสามลำดับแรก คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 339 คน รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง จำนวน 158 คน และข้าราชการ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10, 25.20 และ 17.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายได้ของครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล

รายได้ต่อเดือน (บาท)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000	14	2.20
10,001-30,000	146	23.30
30,001-50,000	133	21.20
50,001-70,000	52	8.30
70,001-90,000	31	4.90
มากกว่า 90,000	153	24.40
ไม่ระบุ	98	15.60
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 12 พบว่ารายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสามลำดับแรก คือ มากกว่า 90,000 บาท จำนวน 153 คน รองลงมาคือ 10,001-30,000 บาท จำนวน 146 คน และ 30,001-50,000 จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40, 23.30 และ 21.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนาของผู้ให้ข้อมูล

ภูมิลำเนา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กทม.และปริมณฑล	485	77.40
ต่างจังหวัด	116	18.50
ต่างประเทศ	26	4.10
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ใน กทม.และปริมณฑล มากที่สุด จำนวน 485 คน รองลงมา คือ ต่างจังหวัด 116 คน และต่างประเทศ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 77.40 ,18.50 และ 4.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับอุปสงค์ทางการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

ระดับความต้องการ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยที่สุด	14	2.20
น้อย	52	8.30
ปานกลาง	276	44.00
มาก	201	32.10
มากที่สุด	84	13.40
รวม	627	100.00
ค่าเฉลี่ย	3.46	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยเท่ากับ 3.46 ซึ่งหมายความว่า มีอุปสงค์ทางการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอุปสงค์ทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 276 คน และอุปสงค์ทางการศึกษาในระดับมาก จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 32.10 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา หากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยตาม ข้อตกลงเสรีทางการค้าบริการ

สาขาวิชา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต้องการศึกษา		
วิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต	65	10.40
เทคโนโลยีชีวภาพ	48	7.70
นานาเทคโนโลยี	166	26.50
รวม	279	44.50
ไม่ต้องการศึกษา	348	55.50
รวมทั้งสิ้น	627	100.00

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษาหากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศ ออสเตรเลียมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยตามข้อตกลงเสรีทางการค้าบริการ จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิตมีจำนวน 65 คน สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ จำนวน 48 คน สาขานานาเทคโนโลยี จำนวน 166 คน ในส่วนของผู้ไม่ต้องการศึกษามีจำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะ/สาขาวิชา หากมีมหาวิทยาลัยต่างชาติของประเทศอื่นๆ เข้ามาตั้งในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา

คณะ/สาขาวิชา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แพทยศาสตร์	53	8.50
ทันตแพทยศาสตร์	14	2.20
เภสัชศาสตร์	19	3.00
วิทยาศาสตร์	28	4.50
สหเวชศาสตร์	6	1.00
พยาบาลศาสตร์	1	0.20
วิศวกรรมศาสตร์	85	13.60
สถาปัตยกรรมศาสตร์	35	5.60
อักษรศาสตร์/ ศิลปศาสตร์	60	9.60
รัฐศาสตร์	28	4.50
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	92	14.70
ศิลปกรรมศาสตร์	26	4.10
เศรษฐศาสตร์	35	5.60
นิติศาสตร์	34	5.40
นิเทศศาสตร์	69	11.00
ครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์	6	1.00
สังคมศาสตร์	5	0.80
มนุษยศาสตร์	15	2.40
อื่นๆ	16	2.60
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 16 พบว่าสาขาวิชาสามลำดับแรก นอกเหนือจากข้อตกลง TAFTA ที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษา คือ สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 รองลงมา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 13.60 และสาขาวิชานิเทศศาสตร์ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 ในส่วนของสาขาวิชาที่มีความต้องการน้อยสุด สามลำดับคือ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.20 ลำดับถัดมาคือ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 และสาขาวิชาสหเวชศาสตร์ และ

สาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีจำนวนเท่ากัน คือ สาขาวิชาละ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 เท่ากัน

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือก เป็นลำดับที่ 1 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา

ประเทศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สหรัฐอเมริกา	227	36.20
สหราชอาณาจักร	168	26.80
ญี่ปุ่น	57	9.10
ออสเตรเลีย	52	8.30
นิวซีแลนด์	35	5.60
จีน	21	3.30
เยอรมนี	20	3.20
แคนาดา	19	3.00
เกาหลี	8	1.30
ฝรั่งเศส	6	1.00
อินเดีย	4	0.60
สวีเดน	3	0.50
อิตาลี	2	0.30
เดนมาร์ก	1	0.20
สิงคโปร์	1	0.20
คูเวต	1	0.20
ไต้หวัน	1	0.20
ฮอลแลนด์	1	0.20
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 17 พบว่าประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นลำดับที่ 1 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา 5 ลำดับแรกคือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ คิดเป็นร้อยละ 36.20 , 26.80 , 9.10 , 8.30 และ 5.60 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือก เป็นลำดับที่ 2 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา

ประเทศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สหราชอาณาจักร	147	23.40
สหรัฐอเมริกา	137	21.90
ออสเตรเลีย	102	16.30
ญี่ปุ่น	63	10.00
แคนาดา	54	8.60
นิวซีแลนด์	34	5.40
เยอรมนี	33	5.30
จีน	32	5.10
เกาหลี	15	2.40
ฝรั่งเศส	4	0.60
อิตาลี	2	0.30
สิงคโปร์	2	0.30
ออสเตรเลีย	1	0.20
รัสเซีย	1	0.20
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 18 พบว่าประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นลำดับที่ 2 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา 5 ลำดับแรกคือ สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และ แคนาดา คิดเป็นร้อยละ 23.40 , 21.90 ,16.30, 10.00 และ 8.60 ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลำดับ ประเทศที่เลือก เป็นลำดับที่ 3 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา

ประเทศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ออสเตรเลีย	136	21.70
ญี่ปุ่น	96	15.30
แคนาดา	76	12.10
สหรัฐอเมริกา	74	11.80
นิวซีแลนด์	64	10.20
สหราชอาณาจักร	54	8.60
จีน	43	6.90
เยอรมนี	42	6.70
เกาหลี	96	3.20
ฝรั่งเศส	7	1.10
สิงคโปร์	3	0.50
ฮอลแลนด์	2	0.30
อิตาลี	1	0.20
สวีทเซอร์แลนด์	1	0.20
สวีเดน	1	0.20
คูเวต	1	0.20
มาเลเซีย	1	0.20
รัสเซีย	1	0.20
อัฟริกาใต้	1	0.20
สเปน	1	0.20
อาร์เจนติน่า	1	0.20
โปแลนด์	1	0.20
รวม	627	100.00

จากตารางที่ 19 พบว่าประเทศที่กลุ่มตัวอย่างเลือกเป็นลำดับที่ 3 ที่ต้องการให้ประเทศดังกล่าวเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา 5 ลำดับแรกคือ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น แคนาดา สหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ คิดเป็นร้อยละ 21.70 ,15.30 ,12.10 ,11.80 และ10.20 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเทศที่ได้รับเลือกสูงสุด 5 ลำดับ

ประเทศ	เลือกเป็นลำดับที่ 1 (คน)	เลือกเป็นลำดับที่ 2 (คน)	เลือกเป็นลำดับที่ 3 (คน)	รวม (คน) (ร้อยละ)
สหรัฐอเมริกา	227	137	74	438 (69.86)
สหราชอาณาจักร	168	147	54	369 (58.85)
ออสเตรเลีย	52	102	136	290 (46.25)
ญี่ปุ่น	57	63	96	216 (34.45)
นิวซีแลนด์	35	34	64	133 (21.21)

จากตารางที่ 20 พบว่าประเทศที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา 5 ลำดับแรกคือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ คิดเป็นร้อยละ 69.86 , 58.85 , 46.25 , 34.45 และ 21.21 ตามลำดับ

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ทางการศึกษาที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

ปัจจัย	ระดับอิทธิพลต่ออุปสงค์					ค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย	ลำดับที่
	มากที่สุด คน(ร้อยละ)	มาก คน(ร้อยละ)	ปานกลาง คน(ร้อยละ)	น้อย คน(ร้อยละ)	น้อยที่สุด คน(ร้อยละ)			
1.ความมีชื่อเสียงของสถาบัน	106(16.90)	362(57.70)	145(23.10)	11(1.80)	3(0.50)	3.89	ระดับสูง	10
2.ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน	318(50.70)	260(41.50)	46(7.30)	2(0.30)	1(0.20)	4.42	ระดับสูง	4
3.ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร	320(51.00)	259(41.30)	43(6.90)	5(0.80)	0(0.00)	4.43	ระดับสูง	3
4.คุณภาพของคณาจารย์	331(52.80)	255(40.70)	35(5.60)	6(1.00)	0(0.00)	4.45	ระดับสูง	2
5.ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน	292(46.60)	273(43.50)	60(9.60)	2(0.30)	0(0.00)	4.36	ระดับสูง	5

6.ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย (ความสะดวกในการเดินทาง)	150(23.90)	237(37.80)	209(33.30)	25(4.00)	6(1.00)	3.80	ระดับสูง	12
7.สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย (สิ่งอำนวยความสะดวกให้นักศึกษา)	170(27.10)	322(51.40)	124(19.80)	8(1.30)	3(0.50)	4.03	ระดับสูง	8
8. สาขาวิชาที่เปิดสอน	284(45.30)	260(41.50)	74(11.80)	6(1.00)	3(0.50)	4.30	ระดับสูง	6
9. ขนาดของห้องเรียน (จำนวนการรับนักศึกษาต่อชั้นเรียน)	66(10.50)	219(34.90)	275(43.90)	53(8.50)	14(2.20)	3.43	ระดับสูง	15
10.ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ	242(38.60)	251(40.00)	114(18.20)	16(2.60)	4(0.60)	4.13	ระดับสูง	7
11.โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ	386(61.60)	169(27.00)	58(9.30)	11(1.80)	3(0.50)	4.47	ระดับสูง	1

12.รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา	216(34.40)	291(46.40)	107(17.10)	11(1.80)	2(0.30)	4.13	ระดับสูง	7
13.การสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัว	144(23.00)	274(43.70)	189(30.10)	18(2.90)	2(0.30)	3.86	ระดับสูง	11
14.การให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย	152(24.20)	223(35.60)	200(31.90)	41(6.50)	11(1.80)	3.74	ระดับสูง	13
15. โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษาดูงาน หรือทำวิจัยในประเทศที่มหาวิทยาลัยต่างชาติมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย	209(33.30)	224(35.70)	164(26.20)	28(4.50)	2(0.30)	3.97	ระดับสูง	9

จากตารางที่ 21 พบว่าค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ทางการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการในประเทศไทย มีค่าอยู่ในระดับสูงโดยพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับคือ โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ รองลงมา คือ คุณภาพของคณาจารย์ ,ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร , ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน และ ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 , 4.45 , 4.43 , 4.42 และ 4.36 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาระดับอิทธิพลของแต่ละปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ระดับอิทธิพลของปัจจัย ด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน , ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร , คุณภาพของคณาจารย์ , ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน , สาขาวิชาที่เปิดสอน และ โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนปัจจัยด้านขนาดของห้องเรียน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ระดับอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยอื่นๆนอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ระดับอิทธิพลอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ กับปัจจัยต่างๆ

	ปัจจัยต่างๆ	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ค่า Sig
ระดับอุปสงค์ทาง การศึกษา	1.ความมีชื่อเสียงของสถาบัน	0.046	0.255
	2.ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของ สถาบัน	0.045	0.256
	3.ความเป็นมาตรฐานสากลของ หลักสูตร	0.151	0.000
	4.คุณภาพของคณาจารย์	0.099	0.013
	5.ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน	0.050	0.209
	6.ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย (ความสะดวกในการเดินทาง)	0.103	0.010
	7.สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย (สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ นักศึกษา)	0.064	0.107
	8. สาขาวิชาที่เปิดสอน	0.059	0.143
	9. ขนาดของห้องเรียน (จำนวนการรับนักศึกษาต่อชั้น เรียน)	0.137	0.001
	10.ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจาก การศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ	0.198	0.000
	11.โอกาสในการมีงานทำหลังจาก สำเร็จการศึกษาจากสถาบัน อุดมศึกษาต่างชาติ	0.130	0.001

	12.รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา	0.148	0.000
	13.การสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัว	0.35	0.380
	14.การให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย	0.135	0.001
	15. โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษา ฝึกงานหรือทำวิจัยในประเทศที่มหาวิทยาลัยต่างชาตินำมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย	0.165	0.000

จากตารางที่ 22 พบว่าระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ มีความสัมพันธ์กับปัจจัย 9 ปัจจัยดังนี้ 1.ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร 2.คุณภาพของคณาจารย์ 3.ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย 4.ขนาดของห้องเรียน 5.ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ 6.โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ 7.รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา 8.การให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย และ 9.โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษา ฝึกงานหรือทำวิจัยในประเทศที่มหาวิทยาลัยต่างชาตินำมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับอุปสงค์ทางการศึกษา ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เพศ	ค่าเฉลี่ยความต้องการ	ค่า Sig	ค่า t
ชาย	3.29	0.000	-4.258
หญิง	3.60		

จากตารางที่ 23 พบว่าค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติของนักเรียนชายต่างจากนักเรียนหญิง โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนกับ นักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน

ภาษา	ค่าเฉลี่ยความต้องการ	ค่า Sig	ค่า t
ไทย	3.41	0.013	-2.481
อังกฤษ	3.62		

จากตารางที่ 24 พบว่าค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติของนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนต่างกับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน โดยนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่แตกต่างกัน

โรงเรียน	ค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษา	ค่า Sig	ค่า F
หลักสูตร EP	3.87	0.003	4.036
นานาชาติ	3.47		
เอกชน	3.49		
รัฐบาล	3.37		
สาธิต	3.29		

จากตารางที่ 25 พบว่าค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนต่างกันมีค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่แตกต่างกัน

โรงเรียน	โรงเรียนที่นำมาเปรียบเทียบ	ค่า Sig
หลักสูตร EP	นานาชาติ	0.010
	เอกชน	0.005
	รัฐบาล	0.000
	สาธิต	0.000
นานาชาติ	หลักสูตร EP	0.010
	เอกชน	0.829
	รัฐบาล	0.405
	สาธิต	0.188
เอกชน	หลักสูตร EP	0.005
	นานาชาติ	0.829
	รัฐบาล	0.178
	สาธิต	0.071
รัฐบาล	หลักสูตร EP	0.000
	นานาชาติ	0.405
	เอกชน	0.178
	สาธิต	0.509
สาธิต	หลักสูตร EP	0.000
	นานาชาติ	0.188
	เอกชน	0.071
	รัฐบาล	0.509

จากตารางที่ 26 พบว่าค่าเฉลี่ยของอุปสงค์ทางการศึกษาของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่สอนหลักสูตร EP มีค่าเฉลี่ยต่างจากนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนกลุ่มอื่นๆ โดยค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่ม EP มีระดับที่สูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 27 สรุปผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ

ตัวแปรตาม (Dep.Var.)	ตัวแปรอิสระ (Indep.Var.)	R ²	R ² Change	F	B	Beta
ระดับของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ	Constant				2.585	
	1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.039	0.039	25.40*	0.212	0.198
	Constant				2.265	
	1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.059		19.65*	0.191	0.178
	2.เพศ		0.020		0.261	0.143
	Constant				1.763	
1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.079		17.81*	0.222	0.207	
2.เพศ				0.260	0.143	
3.ภาษาที่ใช้สื่อสาร		0.020		0.303	0.143	
Constant				1.417		
1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.092		15.75*	0.193	0.180	
2.เพศ				0.232	0.128	
3.ภาษาที่ใช้สื่อสาร				0.326	0.154	
4.โอกาสเป็นนักเรียน แลกเปลี่ยน		0.013		0.121	0.120	
Constant				1.054		
1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.101		14.01*	0.176	0.164	
2.เพศ				0.226	0.124	
3.ภาษาที่ใช้สื่อสาร				0.337	0.159	
4.โอกาสเป็นนักเรียน แลกเปลี่ยน				0.107	0.106	
5.รายได้ในอนาคต			0.009		0.117	0.100

Constant				0.967	
1.ทักษะภาษาที่จะได้รับ	0.108		12.52*	0.172	0.160
2.เพศ				0.225	0.124
3.ภาษาที่ใช้สื่อสาร				0.270	0.127
4.โอกาสเป็นนักเรียน แลกเปลี่ยน				0.111	0.110
5.รายได้ในอนาคต				0.116	0.099
6.รายได้ของครอบครัว		0.007		0.004	0.088

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 27 พบว่า ระดับของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ปัจจัยคือ ทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ, เพศของผู้เรียน, ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน, โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน, รายได้ในอนาคต, และรายได้ของครอบครัว โดยปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ ระดับความต้องการการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ได้ร้อยละ 10.8 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางข้างต้นสามารถเขียนสมการอุปสงค์ได้ดังนี้

$$D = 0.967 + 0.172LSK + 0.225GEN + 0.270MIN + 0.111OPP + 0.116ESA + 0.004FIN$$

จากสมการ

D = ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

LSK = ทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ

GEN = เพศของผู้เรียน

MIN = ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน

OPP = โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน

ESA = รายได้ในอนาคต

FIN = รายได้ของครอบครัว

ส่วนที่ 2

ผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

โดยการสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบันจำนวน 20 สถาบัน แบ่งออกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 10 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 10 สถาบัน ในส่วนของชุดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้พัฒนาจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้ตั้งไว้ และเสนอผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าโดยผู้วิจัย และได้จัดการสัมมนาเพื่อเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะและการให้ความเห็นพ้องกันในทุกประเด็นที่ได้ศึกษา

ผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอในรูปแบบของความเรียงสรุปแต่ละประเด็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักคือ

1. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า
2. ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 20 สถาบันในประเด็นของการเปิดเสรีทางการค้า ในหมวดการค้าบริการ ว่าด้วยการอุดมศึกษา(CPC 923)ในรูปแบบที่ 3 (Mode 3) : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) คือ การตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติในประเทศไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งรัฐและเอกชน คาดการณ์ถึงผลกระทบว่าจะไม่เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง แต่มีได้หมายความว่าไม่เกิดผลกระทบใดๆเลย จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า **ผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาไทยอาจจะได้รับผลกระทบมีอยู่ 4 ประเด็น**

- คือ
1. การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์
  2. การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ
  3. การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างชาติ
  4. การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปการณ์การเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่ 1 : การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ ประเด็นที่ 2 : การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ และ ประเด็นที่ 3 : การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันไทยกับต่างชาติ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าจะเกิดผลกระทบได้

ในส่วนของ ประเด็นที่ 4 : การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คาดการณ์ว่าอาจเกิดผลกระทบได้ แต่พบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่คิดว่าจะกระทบในประเด็นนี้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสามารถอธิบายแต่ละประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 : การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ เป็นประเด็นที่ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าจะเกิดผลกระทบได้บ้างหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันในประเทศไทยโดยจะดึงคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติดังกล่าว เหตุที่เป็นเช่นนั้นน่าจะมาจาก ค่าตอบแทนที่สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติให้กับคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในอัตราที่สูงกว่าและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่มีใช้ตัวเงิน

ประเด็นที่ 2 : การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ เป็นประเด็นที่ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าจะเกิดผลกระทบได้หากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันในประเทศไทย เหตุที่เป็นเช่นนั้นน่าจะมาจาก การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติดีเยี่ยมมีความเป็นนานาชาติได้ดีกว่าไทย โดยใช้คณาจารย์ชาวต่างชาติ เนื้อหาสาระ ตลอดจนการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งของความเป็นนานาชาติ และจัดสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติได้ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทย แม้ว่าความเป็นนานาชาติมิใช่เพียงแค่การเป็นภาษาต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งรวมถึงเนื้อหา และองค์ความรู้ที่เป็นสากลด้วย แต่สำหรับบริบทของสังคมไทย การเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาตินั้นน่าจะเป็นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ผู้เรียนคำนึงถึงเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากผู้เรียนมีความเชื่อว่าการได้ศึกษาในสถาบันหรือหลักสูตรที่มีความเป็นนานาชาติซึ่งหมายถึงรวมถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารย่อมเป็นภาษาที่มีความเป็นนานาชาติ ซึ่งก็มีภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในนั้น ย่อมทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการได้งานทำและการได้รับค่าตอบแทนที่สูงไปด้วย จึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันและผลกระทบได้สูง

ประเด็นที่ 3 : การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าจะเกิดผลกระทบได้หากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันในประเทศไทย สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นน่าจะมาจากค่านิยม การบริโภคแบรนด์ต่างชาติ ตลอดจนความเชื่อของสังคมไทยที่ว่าต่างชาติย่อมดีกว่าของไทย จึงขาดความเชื่อมั่นในแบรนด์ไทย ในประเด็นนี้อาจไม่ส่งผลกระทบมากนักหากสถาบันต่างชาติที่เข้ามานั้นไม่ได้เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมาก ในลำดับต้นๆ ของโลก แต่หากเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมากย่อมก่อให้เกิดผลกระทบอย่างแน่นอน

ประเด็นที่ 4 : การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คาดการณ์ว่าจะเกิดผลกระทบได้มากกว่าเอกชน สาเหตุมาจากความพร้อมในส่วนของการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีเงินลงทุนที่สูงและมีความคล่องตัว ซึ่งต่างกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของแผ่นดินและขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซับซ้อนในการอนุมัติเบิกจ่าย ในการพัฒนาในด้านต่างๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นนับว่าเป็น ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า นอกเหนือจากผลกระทบทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น

สิ่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากลคือ

1. ความพร้อมด้านหลักสูตร และคุณภาพการศึกษา ซึ่งพิจารณาแล้วพบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยยังขาดความพร้อมในด้านนี้หากนำหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนงานวิจัยและผลการทำงานทางวิชาการของคณาจารย์ มาเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก กล่าวคือ เมื่อพิจารณาเรื่องคุณภาพมาตรฐานการศึกษาในเรื่องของหลักสูตร ความพร้อมในด้านของอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน วิทยาการระดับสูง ของสถาบันอุดมศึกษาไทยยังขาดความพร้อมอยู่มากเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก การผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ สกอ. และ สมศ. นั้นไม่เพียงพอต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยสำหรับการแข่งขันในระดับสากล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติซึ่งแตกต่างจากเดิมที่เน้นการแข่งขันเฉพาะภายในประเทศ

2. ความสามารถทางภาษาของคณาจารย์และผู้เรียน ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะต้องพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งคณาจารย์และผู้เรียนให้มีความพร้อมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่เพียงเฉพาะแต่ภาษาอังกฤษ ยังรวมถึงภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น กล่าวคือ การที่คณาจารย์และผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาได้ในระดับ

สากลจะทำให้สามารถติดต่อสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้มากขึ้น แต่พบว่า ปัจจุบันคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีจำนวนไม่มากนักที่จะสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารได้ในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งส่งผลให้ปริมาณการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาต่างประเทศจึงมีปริมาณที่น้อยไปด้วย นอกจากการสื่อสารในการสอนแล้ว หากคณาจารย์และผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาต่างประเทศในระดับที่เป็นมาตรฐานที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะทำให้ไม่สามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากต่างชาติได้ดีเท่าที่ควรจะเป็น ทักษะทางภาษาที่กล่าวนั้นนอกจากภาษาอังกฤษที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องเร่งพัฒนาหากหมายรวมถึงภาษาต่างประเทศอื่นๆอีกด้วยที่มีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ดังนั้นหากมีทักษะทางภาษาที่ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับสากล ย่อมทำให้เกิดความเสียเปรียบในทุกๆด้าน จึงควรที่จะกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนให้เร่งพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศของคณาจารย์และผู้เรียนให้มีมาตรฐานในระดับสากล

3.การมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการ สำหรับประเด็นนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการมาก แต่พบว่าส่วนใหญ่เป็นพันธมิตรระหว่างประเทศมากกว่าการมีพันธมิตรระหว่างสถาบันภายในประเทศด้วยกัน กล่าวคือปริมาณความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยภายในประเทศยังมีปริมาณที่น้อยมากกว่าที่ควรจะเป็น เห็นได้จากปริมาณของการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ การร่วมใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ระหว่างสถาบันมีน้อยมาก ตลอดจนการมีภาคีความร่วมมือทางวิชาการในระดับสถาบัน หรือระดับสาขาวิชา ก็ยังมีปริมาณที่น้อยมากเช่นกัน ซึ่งต่างกับปริมาณความร่วมมือที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีกับสถาบันต่างประเทศซึ่งมีปริมาณที่สูงมาก เห็นได้จากปริมาณของ MOU ที่สถาบันอุดมศึกษาไทยทำข้อตกลงความร่วมมือในลักษณะสถาบันเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนพันกว่าฉบับซึ่งเป็นการเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันตนเอง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในปัจจุบันที่จะต้องแข่งขันในระดับนานาชาติ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องสร้างพันธมิตรทางวิชาการเพื่อเป็นภาคีความร่วมมือที่แข็งแกร่งที่สามารถแข่งขันกับระดับนานาชาติได้ ทั้งนี้การมีพันธมิตรเสริมความแข็งแกร่งทางวิชาการที่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้นั้นจำเป็นต้องเป็นการสร้างพันธมิตรในประเทศเพื่อเป็นปึกแผ่นในการแข่งขันกับต่างชาติได้ดีกว่าการแข่งขันแบบสถาบันเดียว

4.การบริหารจัดการงบประมาณ ควรมีการวางแผนการจัดการงบประมาณให้เหมาะสมและใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองต่อความต้องการในการพัฒนาของแต่ละสถาบัน กล่าวคือ สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิรูปการบริหารจัดการงบประมาณเพราะในปัจจุบันยังพบว่า งบประมาณที่นำไปใช้นั้นน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ได้

มากกว่าที่เป็นอยู่ และสิ่งสำคัญที่จะต้องเร่งปรับปรุงคือ ความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ และจะต้องยึดหลักธรรมาภิบาล งบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับให้การบริหารจัดการงบประมาณมีความคล่องตัว ยังพบว่าการเป็นระบบราชการทำให้การเบิกจ่ายล่าช้า มีขั้นตอนที่ยุ่งยากไม่ทันต่อความต้องการการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจมีความคล่องในการบริหารงบประมาณมากกว่า แต่ก็จะต้องหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะบริหารจัดการงบประมาณให้คล่องตัวมากขึ้น และสิ่งที่ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำเป็นจะต้องคำนึงคือ ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรที่ซ้ำซ้อน เพื่อเป็นการลดต้นทุนการจัดการศึกษาอีกด้วยและยังเป็นการใช้งบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. วัฒนธรรมองค์กรตลอดจนวัฒนธรรมการทำงาน การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน การสร้างสำนึกการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน เพื่อเอื้อต่อการร่วมใช้ทรัพยากร ซึ่งทำให้ลดต้นทุนในการจัดซื้อทรัพยากรต่างๆ ที่ซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สามารถร่วมใช้ระหว่างหน่วยงานได้ กล่าวคือ ในปัจจุบันปริมาณความร่วมมือหรือการร่วมใช้ทรัพยากรระหว่างหน่วยงานมีน้อยมาก เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กร และวัฒนธรรมการทำงานของไทยไม่เอื้อให้เกิดการร่วมใช้ทรัพยากรระหว่างกัน เพราะมักจะพบว่าหากมีการร่วมใช้ทรัพยากรเกิดขึ้นจะไม่มีผู้รับผิดชอบ ต่างคนต่างมาใช้ประโยชน์โดยไม่คำนึงว่าจะต้องร่วมกันรักษาทรัพยากรนั้นๆ ยังมีความคิดเรื่องความได้เปรียบเสียเปรียบ จึงทำให้การร่วมใช้ทรัพยากรไม่ประสบความสำเร็จ นอกจากการใช้ทรัพยากรแล้ว ลักษณะการทำงานของสังคมไทยมีลักษณะปัจเจกบุคคลสูงต่างคนต่างทำจึงทำให้บรรยากาศความร่วมมือในสถาบันอุดมศึกษามีน้อย แม้แต่ภายในคณะเองก็ตาม ต่างคนก็ต่างทำ ดังนั้นปริมาณความร่วมมือระหว่างคณะก็น้อยไปด้วย จึงส่งผลต่อเนื่องไปยังความร่วมมืออื่นๆ ที่นอกเหนือจากความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาน้อยตามไปด้วย และประเด็นสำคัญคือหากสถาบันยังคงต้องการที่จะเป็นที่หนึ่งเพียงผู้เดียว ต้องการเป็นผู้ชนะ เป็นผู้นำ ก็ย่อมมีความคิดที่จะต้องแข่งขันอยู่เสมอ หากไม่เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรตลอดจนวัฒนธรรมการทำงานก็จะไม่เกิดบรรยากาศของความร่วมมือระหว่างสถาบันอย่างแน่นอน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะและกำหนดยุทธศาสตร์เพิ่มเติม ดังนี้

ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา
3. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา
4. ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา
5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ
6. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ
7. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

โดยแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับสถาบัน สำหรับรายละเอียดของยุทธศาสตร์แต่ละด้านมีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

ระดับนโยบาย

- 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนพัฒนาอุดมศึกษาของชาติที่ชัดเจนที่จะสร้างความยั่งยืนของสถาบัน แม้จะมีการแข่งขันจากการเปิดเสรีทางการค้าการบริการ
- 2) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีความพร้อมพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างคล่องตัวในสภาวะที่มีการแข่งขัน
- 3) กำกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงนโยบายและคุณภาพมาตรฐาน โดยใช้กลไกการตรวจสอบประเมินเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน
- 4) สนับสนุนให้เกิดการสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Alliance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนเพื่อตั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน (ASEAN Alliance) บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่กับองค์การระดับภูมิภาคและนานาชาติ เพื่อร่วมกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอุดมศึกษาของอาเซียนสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก
- 5) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริง ภายใต้ปรัชญา พันธกิจและความพร้อมของแต่ละสถาบัน เพื่อให้แต่ละ

สถาบันพร้อมพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามจุดเน้นของแต่ละสถาบัน และสามารถอยู่รอดในสภาพที่
ต้องแข่งขันกับนานาชาติที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในไทย ทั้งนี้ อาจรวมถึงการส่งเสริมให้มีการ
แลกเปลี่ยนผู้บริหารระหว่างสถาบันและต่างประเทศ เพื่อเป็นการขยายเครือข่าย และศึกษาเรียนรู้
วิถีคิด และการบริหารจัดการในมิติต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการ
บริหารจัดการโดยรวม

ระดับสถาบัน

- 1) ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจ จัดทำ
แผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายและแผนการพัฒนาประเทศ
- 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถาบันให้ใช้ข้อมูลที่เป็นจริงและมี
ระบบ มีความคล่องตัว เป็นระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่โปร่งใส เป็นธรรม และ
ตรวจสอบได้
- 3) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
ทั้งภายในสถาบัน และร่วมกันระหว่างสถาบันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความ
ร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งของรัฐและเอกชนกับภาคธุรกิจเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนองค์กร
ต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ
- 4) สร้างพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ในลักษณะของกลุ่ม
สถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะการสร้างพันธมิตรกับ
สถาบันอุดมศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่เดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

ระดับนโยบาย

- 1) จัดตั้งสถาบันพัฒนาอาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาเพื่อเป็นหน่วยงาน
กลางในการประสานการพัฒนาองค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้ ตลอดจนการส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อ
การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับทิศทางที่เป็นจุดเด่นของประเทศ
- 2) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา
  - (1) อาจารย์ : พัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดการ
เรียนการสอนในระดับมาตรฐานสากล ตลอดจนผลงานทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล
  - : พัฒนาเพื่อให้เป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพและศักยภาพ

(2) บุคลากรอุดมศึกษา : พัฒนาเพื่อให้เป็นผู้บริหารจัดการงานสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย

ระดับสถาบัน

1) สร้างกระบวนการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการอย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และมีระบบติดตาม ประเมินผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนา

2) สร้างและพัฒนากระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มีความรวดเร็ว และมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือ

3) จัดค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสม และดึงดูดใจ โดยมีความครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการของคณาจารย์และบุคลากรในปริมาณที่เหมาะสมในทุกๆ ด้านและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

4) สร้างกลไกในการจูงใจให้คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5) สร้างความภูมิใจ ความมั่นคง ความศรัทธา ในสถาบันและระบบการให้รางวัลตามความเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ระดับนโยบาย

1) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล มีการระบุเป้าหมายการแข่งขันอย่างชัดเจน และตัวบ่งชี้ที่ทำนาย ซึ่งเหมาะสมกับความพร้อมและบริบทของแต่ละสถาบัน โดยส่งเสริมให้สถาบันพิจารณาขอรับรองมาตรฐานจากสภาวิชาชีพสากลในแต่ละสาขาวิชา และสามารถเป็นสถาบันต้นแบบในการขอรับรองมาตรฐาน ตลอดจนพิจารณาเข้าร่วมการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World University Ranking)

2) จัดสรรงบประมาณให้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่สามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศและของภูมิภาค สาขาขาดแคลน และสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

3) สร้างกลไกในการดึงดูดคนเก่ง คนดี มีความสามารถให้เข้ามาเป็นอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา

4) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

5) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดภาคีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนและหน่วยงานของรัฐและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อการณีก้ำกั (Synergy) ในรูปแบบของการรวมกลุ่ม (Consortium) เพื่อให้เท่าทันกับความต้องการของคู่ความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมและทันการ ทั้งสามารถร่วมใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเข้มแข็งและพร้อมแข่งขันกับต่างชาติในบริบทของการเปิดเสรีการค้าการบริการ

ระดับสถาบัน

1) บูรณาการการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ (การบริหารความเสี่ยง ธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำ ฯลฯ) เพื่อให้เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพอย่างมีระบบ และได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

2) ประเมินตนเองเพื่อกำหนดจุดยืนที่ชัดเจนของสถาบัน ทิศทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะของสถาบัน เพื่อพัฒนาความสามารถเฉพาะทางของแต่ละสถาบันให้มีศักยภาพในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นจุดขายและเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสถาบัน

3) เน้นพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล โดยให้มีระบบการเทียบเคียงที่ชัดเจนกับประเทศเป้าหมาย เพื่อให้เป็นทางเลือกที่ดีที่จะดึงดูดให้ผู้เรียนเลือกที่จะเข้าเรียนกับสถาบัน

4) ปฏิรูปหลักสูตรให้มีความหลากหลายเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และสนองต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศเพื่อสร้างพันธมิตรทางวิชาการ (Academic Alliance) ในการจัดหลักสูตรร่วมกัน (Joint Program) ในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด และการแลกเปลี่ยนอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญสูงมาร่วมสอนและทำวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยและสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทย

5) สร้างระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษา ตลอดจนการเกษียณอายุ ของคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ ทั้งนี้ ควรเสริมสร้างศักยภาพของคณาจารย์และบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นต่อการตอบสนองการแข่งขันในการเปิดเสรีทางการค้าและการบริการ นอกจากนี้ จัดให้มีระบบติดตาม ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณวุฒิของคณาจารย์

ควรมีคุณวุฒิปริญญาเอกทั้งหมดและมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาของสถาบัน

6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์มีการผลิตตำราที่มีเนื้อหาเป็นสากล โดยบูรณาการเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และใช้ภาษาที่เป็นสากล เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ต้นทุนการจัดการศึกษา

ระดับนโยบาย

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรระหว่างสถาบัน กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งหมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ

2) การกำหนดมาตรการทางภาษี ในการลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา

ระดับสถาบัน

1) จัดการศึกษาตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจำกัดต้นทุนในการใช้ทรัพยากรเฉพาะส่วนที่จำเป็นเท่านั้น

2) สร้างความร่วมมือทั้งในสถาบัน และการรวมกลุ่มสถาบัน ตลอดจนสถาบันอื่นๆนอกเหนือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการร่วมใช้ทรัพยากร ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อลดการลงทุนในทรัพยากรประเภทเดียวกัน ทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

ระดับนโยบาย

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อการสอนภาษาเฉพาะทาง ที่มุ่งเน้นในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะทางภาษาต่างประเทศที่เป็นสากล

2) สร้างมาตรการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศ รวมทั้งความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้ คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล

3) กำหนดเป็นวาระเร่งด่วนสำหรับทุกสถาบันที่จะต้องเร่งพัฒนาคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากล

ระดับสถาบัน

1) จัดตั้งสถาบันการสอนภาษาเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล

2) ใช้ประโยชน์จากการมีความร่วมมือกับต่างประเทศ การมีคณาจารย์และนักศึกษานานาชาติ มาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศในสถาบันให้เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษ โดยสาขาวิชาที่เป็นหลักสูตรนานาชาติในแต่ละสถาบันจะต้องเป็นแกนนำในการขยายผลของการใช้ภาษาอังกฤษตลอดจนภาษาต่างประเทศไปสู่สาขาวิชาต่างๆภายในสถาบัน

3) สร้างเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทนายสำหรับคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมรับสภาวะที่อาจเกิดขึ้นจากการที่ต่างประเทศจะแข่งขันการจัดการอุดมศึกษาในไทย

4) สนับสนุนและส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ

ระดับนโยบาย

1) ก่อตั้งสถาบันองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่สำคัญของไทยและอาเซียน ที่สามารถเป็นแหล่งอ้างอิงในระดับนานาชาติ

2) สนับสนุนให้แต่ละมหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง องค์กรต่างๆทั้งในประเทศและในกลุ่มอาเซียน เพื่อร่วมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

3) สนับสนุนให้มีโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศอย่างแท้จริง นอกจากนี้จะต้องส่งเสริมให้ในสถาบันอุดมศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้ประโยชน์

ระดับสถาบัน

1) สร้างบรรยากาศของสถาบันให้มีความเป็นนานาชาติผนวกกับเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ทันสมัยและคงไว้ซึ่งสังคมวัฒนธรรมระหว่างครูกับศิษย์ ระหว่างเพื่อน และระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง เป็นไปในลักษณะของความเป็นไทยตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆที่มีการบูรณาการวัฒนธรรมไทยและต่างชาติไว้ด้วยกัน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกัน

2) ระดมทรัพยากร จากแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง องค์กรต่างๆทั้งในประเทศและในกลุ่มอาเซียน เพื่อร่วมกันสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยจะต้องมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทรับผิดชอบเป็นแกนนำในการสร้างองค์ความรู้เฉพาะในแต่ละด้าน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการร่วมสร้างองค์ความรู้

3) ก่อตั้งสถาบันย่อยตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เพื่อประสานงานที่เกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในทุกๆสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

4) พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และผู้เรียน เพื่อเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สากล และเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรมสู่สังคมที่เกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยกับต่างชาติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ระดับนโยบาย

1) สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยที่ว่าสถาบันต่างชาติย่อมดีกว่าสถาบันของไทย

2) จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนการจัดนิทรรศการเพื่อแนะนำสถาบันอุดมศึกษาไทย ในต่างประเทศ (road show) รวมถึงการจัดสัมมนาทางวิชาการในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาประเทศนั้นๆ ได้มีความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

3) ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อปฏิรูปศูนย์ข้อมูลประเทศไทยในต่างประเทศ (Thai Information Centre) โดยมีข้อมูลในทุกๆด้านของประเทศไทยเพื่อสร้างความรู้จักและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวโลก และจัดในลักษณะของศูนย์ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ในต่างประเทศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการให้ข้อมูลถึงจุดแข็งของการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนการนำเสนอถึงความคล่องตัวของประเทศไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการ โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก และระดมทรัพยากรต่างๆจากภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมให้การทำงานของศูนย์ดำเนินการไปอย่างราบรื่น

4) จัดทำ Website กลางที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย โดยอาศัยความร่วมมือจากกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยทำ Website ให้มีหลากหลายภาษา ซึ่งบรรจุข้อมูลต่างๆที่สำคัญเกี่ยวกับประเทศไทย โดยเน้นข้อมูลด้านคุณภาพของการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทุกสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยจะต้องมีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (Update) อยู่เสมอ และ โปรโมท Website ดังกล่าวโดยนำ Website ดังกล่าว เชื่อมโยงกับ Website ทางการค้าที่มีสถิติเข้าชมสูง

5) ขอความร่วมมือจากหน่วยงานไทยทั้งในและต่างประเทศช่วยในการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาไทย เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ สถานเอกอัครราชทูตไทยและสถานกงสุลใหญ่ไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะการมีบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาทูตฝ่ายการศึกษาที่ประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศจะต้องเป็นสื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูล และเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีซึ่งแสดงถึง ทิศทางการพัฒนา จุดเด่น และเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่สายตาชาวโลก

ระดับสถาบัน

1) สร้างชื่อเสียงในระดับสากล โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ให้เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาค และระดับโลก

2) จัดทำ Website และนำไปเชื่อมโยงกับ Website กลาง โดยมีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เน้นข้อมูลที่สำคัญต่างๆของสถาบันโดยเฉพาะความเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของศาสตร์และโลก

3) สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในทุกส่วนของสถาบันในการมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน ตลอดจนบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปสู่ตลาดแรงงาน ในฐานะที่เป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์และมีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถาบัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้า และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า
3. เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์ทางการศึกษา โดยเน้นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ทางการศึกษา

1.2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น

1.3 วิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายลักษณะอุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อระดับอุปสงค์ของผู้เรียน

1.4 สรุปผลการวิจัยในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย

นำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในระดับสถาบัน ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 สัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับของรัฐและเอกชน เกี่ยวกับ ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

2.2 วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยสรุปตามประเด็นที่ตั้งไว้

2.3 เปรียบเทียบความเหมือน-ความต่างของบทสัมภาษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบัน และสรุปออกมาเป็นร่างผลกระทบ และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

2.4 นำเสนอผลการวิจัยในลักษณะของความเรียง จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

นำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่3

ขั้นตอนที่ 3 การหาข้อสรุปรวมถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในภาพรวม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 จัดการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษาไทย เพื่อหาข้อสรุปร่วมในประเด็นของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ในภาพรวม

3.2 สรุปประเด็นความเห็นร่วมและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 นำเสนอผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับการอุดมศึกษาไทย และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดย คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ประกอบด้วย

1. นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เกรด 12 หรือ ปี 13 ในประเทศไทย ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีศักยภาพที่จะศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติได้ จาก 5 กลุ่มโรงเรียนดังนี้
  - 1)โรงเรียนรัฐและเอกชนที่สอนหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งทำการสอนเป็นภาษาอังกฤษ (English Program : EP) 2)โรงเรียนนานาชาติ 3)โรงเรียนเอกชน 4)โรงเรียนรัฐบาล 5)โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัย จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 627 คน
2. อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบัน จำนวน 21 ท่าน จาก 20 สถาบันแบ่งออกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 10 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 10 สถาบัน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา จำนวน 11 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งไปและกลับ หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้วผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความถี่(Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean)ของคำตอบ และสถิติเชิงอนุมานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม) t-test , F-test แล้วแต่กรณี) และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่ออุปสงค์ของผู้เรียน ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อระดับอุปสงค์ของนักเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

การวิจัยขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 คือ เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยอาศัยแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนามาจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง เมื่อสัมภาษณ์ครบทุกสถาบันแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาของบทสัมภาษณ์ และทำการสรุปประเด็นตามกรอบที่ได้ตั้งไว้ จากนั้นจึงได้สังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์และเรียบเรียงเป็นร่างผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิในการวิจัยขั้นตอนถัดไป

การวิจัยขั้นตอนที่ 3 คือ การหาข้อสรุปรวมถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ผู้วิจัยจัดการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและให้ความเห็นชอบ กับผลกระทบและยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยนำเสนอ โดยมีข้อมูลพื้นฐานจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 และ 2 ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลสรุปการสัมมนา และปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การวิจัยขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบยุทธศาสตร์ โดย คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ตลอดจนความครบถ้วน และความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าที่ผู้วิจัยได้เสนอ เพื่อให้ยุทธศาสตร์ดังกล่าวเอื้อต่อการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยตามแผนพัฒนาอุดมศึกษา ระยะยาว ฉบับที่ 2 พ.ศ.2550-2564 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัย เรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า เป็นการศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีทางการค้า และนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ เกรด 12 หรือ ปี 13 จำนวน 627 คน

ส่วนที่ 2 เป็นผลการวิจัยของการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 คือ การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และการเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยการสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในแต่ละสถาบัน จำนวน 20 สถาบัน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้ตั้งไว้ และเสนอผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าโดยผู้วิจัย และได้จัดการสัมมนาเพื่อเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะและการให้ความเห็นชอบในทุกประเด็นที่ได้ศึกษา

รายละเอียดแต่ละส่วนมีดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/ เกรด 12 / ปี 13 โดยคำถามจะถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ระดับความต้องการการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการต่ออุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่างในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 627 คน เป็นเพศชายจำนวน 276 คน และเพศหญิงจำนวน 351 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 56.00 ตามลำดับ เป็นนักเรียนสายวิทย์จำนวน 319 คน และสายศิลป์จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 50.90 และ 49.10 ตามลำดับ ภาษาที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอนมีการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนจำนวน 477 คน และใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 76.10 และ 23.90 ตามลำดับ

ทั้งนี้อาชีพของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสามลำดับแรก คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 339คน รองลงมา คือ พนักงานบริษัทเอกชน/รับจ้าง จำนวน 158 คน และข้าราชการ จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 ,54.10 และ 17.10 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างสามลำดับแรก คือ มากกว่า 90,000 บาท จำนวน 153 คน รองลงมาคือ-10,001-30,000บาท จำนวน 146 คน และ50,000-30,001 จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40,23.30 และ 21.20 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ใน กทม.และปริมณฑล มากที่สุดจำนวน 485คน รองลงมา คือ ต่างจังหวัด 116 คน และต่างประเทศ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 77.40,18.50 และ 4.10 ตามลำดับ

สำหรับระดับความต้องการของกลุ่มอย่างที่มีการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยเท่ากับ3.46 จากเกณฑ์คะแนนเต็ม 5 ซึ่งหมายความว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง 276 คน และมีความต้องการในระดับมาก จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 32.10 ตามลำดับ

ในส่วนของความต้องศึกษาหากสถาบันอุดมศึกษาของประเทศออสเตรเลียมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทยตามข้อตกลงเสรีทางการค้าบริการ(TAFTA) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษาจำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิตมีจำนวน 65 คน สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ จำนวน 48 คน สาขานาโนเทคโนโลยี จำนวน 166 คน และผู้ไม่ต้องการศึกษามีจำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50

สาขาวิชาที่นอกเหนือจากข้อตกลง TAFTA สามลำดับแรก ที่กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการศึกษา คือ สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 รองลงมา คือ สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 13.60 และสาขาวิชานิติศาสตร์ จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ11.00

ประเทศที่กลุ่มตัวอย่างต้องการให้เข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางอุดมศึกษา5 ลำดับแรกคือ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และนิวซีแลนด์ คิดเป็นร้อยละ 34.45 , 46.25 , 58.85 , 69.86 และ 21.21 ตามลำดับ

ในส่วนของค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่างในการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการในประเทศไทย มีค่าอยู่ในระดับสูงโดยพบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับคือ โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ รองลงมา คือ คุณภาพของคณาจารย์, ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร , ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน และ ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 , 4.43 , 4.45 , 4.47 และ 4.36 ตามลำดับ

ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ มีความสัมพันธ์กับปัจจัย 9 ปัจจัยดังนี้.1 ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร.2 คุณภาพของคณาจารย์ .3ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย .4ขนาดของห้องเรียน 5.ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ .6โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ 7. รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา 8.การให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย และ9.โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษา ดูงานหรือทำวิจัยในประเทศที่มหาวิทยาลัยต่างชาติมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย โดยปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับอุปสงค์ทางการศึกษา ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในส่วนของ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเด็นพบว่า

ค่าเฉลี่ยความต้องการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ของนักเรียนชายต่างจากนักเรียนหญิง โดยนักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ0.01

ค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ของนักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนต่างกับนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอน โดยนักเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนต่างกันมีค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ค่าเฉลี่ยของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่สอนหลักสูตร EP มีค่าเฉลี่ยความต้องการต่างจากนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนกลุ่มอื่นๆ โดยค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่ม EP มีระดับที่สูงกว่านักเรียนกลุ่มอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ปัจจัยคือ ทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ , เพศของผู้เรียน , ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอนของนักเรียน , โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน , รายได้ในอนาคต, และรายได้ของครอบครัว โดยปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ได้ร้อยละ 10.8 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถเขียนสมการอุปสงค์ได้ดังนี้

$$D = 0.967 + 0.172LSK + 0.225GEN + 0.270MIN + 0.111OPP + 0.116ESA + 0.004FIN$$

ส่วนที่ 2 การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และการเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งการวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากการวิจัยขั้นตอนที่ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

โดยการสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์ในแต่ละสถาบัน จำนวน 20 สถาบัน แบ่งออกเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 10 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 10 สถาบัน ในส่วนของชุดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้พัฒนาจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ตามกรอบที่ได้ตั้งไว้ และเสนอผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าโดยผู้วิจัย และได้จัดการสัมมนาเพื่อเสนอผลการวิจัยเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิจัย ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ และนำเสนอต่อผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของประเด็นและให้ความเห็นชอบต่อผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จะนำเสนอในรูปของความเรียงสรุปแต่ละประเด็น โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลักคือ

1. ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า
2. ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 20 สถาบันในประเด็นของการเปิดเสรีทางการค้า ในหมวดการค้าบริการ ว่าด้วยการอุดมศึกษา(CPC 923)ในรูปแบบที่ 3 (Mode 3) : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) คือ การตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติในประเทศไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งรัฐและเอกชน คาดการณ์ถึงผลกระทบว่าจะไม่เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่เกิดผลกระทบใดๆเลย จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า ผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาไทย อาจจะได้รับผลกระทบมีอยู่ 4 ประเด็น

- คือ
- 1 .การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์
  - 2 .การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ
  - 3 .การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันไทยกับต่างชาติ
  - 4 .การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า ประเด็นที่ 1 : การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ ประเด็นที่ 2 : การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ และ ประเด็นที่ 3 : การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันไทยกับต่างชาติ ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าจะเกิดผลกระทบได้

ในส่วนของ ประเด็นที่ 4 : การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คาดการณ์ว่าอาจเกิดผลกระทบได้ แต่พบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่คิดว่าจะกระทบในประเด็นนี้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนับว่าเป็น ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า นอกเหนือจากผลกระทบทั้ง 4 ประเด็นข้างต้น

สิ่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อคิดเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากลคือ

1. ความพร้อมด้านหลักสูตร และคุณภาพการศึกษา
2. ความสามารถทางภาษาของคณาจารย์และผู้เรียน
3. การมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการ
4. การบริหารจัดการงบประมาณ
5. วัฒนธรรมองค์กรตลอดจนวัฒนธรรมการทำงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมให้ข้อเสนอแนะและกำหนดยุทธศาสตร์เพิ่มเติม ดังนี้

ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ในการเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาไทย ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา
3. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา
4. ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา
5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ
6. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ
7. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

โดยแต่ละยุทธศาสตร์ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ระดับนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับสถาบัน สำหรับรายละเอียดของยุทธศาสตร์แต่ละด้านมีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

ระดับนโยบาย

- 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแผนพัฒนาอุดมศึกษาของชาติที่ชัดเจนที่จะสร้างความยั่งยืนของสถาบัน แม้จะมีการแข่งขันจากการเปิดเสรีทางการค้าการบริการ
- 2) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีความพร้อมพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับ เพื่อให้สามารถปรับเปลี่ยนได้อย่างคล่องตัวในสภาวะที่มีการแข่งขัน

3) กำกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงนโยบายและคุณภาพมาตรฐาน โดยใช้กลไกการตรวจสอบประมาณเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน

4) สนับสนุนให้เกิดการสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Alliance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนเพื่อตั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน (ASEAN Alliance) บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่กับองค์การระดับภูมิภาคและนานาชาติ เพื่อร่วมกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการอุดมศึกษาของอาเซียนสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก

5) ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริง ภายใต้ปรัชญา พันธกิจและความพร้อมของแต่ละสถาบัน เพื่อให้แต่ละสถาบันพร้อมพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามจุดเน้นของแต่ละสถาบัน และสามารถอยู่รอดในสภาวะที่ต้องแข่งขันกับนานาชาติที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในไทย ทั้งนี้ อาจรวมถึงการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนผู้บริหารระหว่างสถาบันและต่างประเทศ เพื่อเป็นการขยายเครือข่าย และศึกษาเรียนรู้วิถีคิด และการบริหารจัดการในมิติต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการการบริหารจัดการโดยรวม

ระดับสถาบัน

1) ปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายและแผนการพัฒนาประเทศ

2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถาบันให้ใช้ข้อมูลที่เป็นจริงและมีระบบ มีความคล่องตัว เป็นระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

3) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งภายในสถาบัน และร่วมกันระหว่างสถาบันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งของรัฐและเอกชนกับภาคธุรกิจเอกชน ภาคอุตสาหกรรม ตลอดจนองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

4) สร้างพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ในลักษณะของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะการสร้างพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่เดิม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

ระดับนโยบาย

1) จัดตั้งสถาบันพัฒนาอาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการประสานการพัฒนาองค์ความรู้ การแบ่งปันความรู้ ตลอดจนการส่งเสริมนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรทางอุดมศึกษา ที่สอดคล้องกับทิศทางที่เป็นจุดเด่นของประเทศ

2) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

(1) อาจารย์ : พัฒนาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ และคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนในระดับมาตรฐานสากล ตลอดจนผลงานทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

: พัฒนาเพื่อให้เป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพและศักยภาพ

(2) บุคลากรอุดมศึกษา : พัฒนาเพื่อให้เป็นผู้บริหารจัดการงานสนับสนุนภารกิจหลักของมหาวิทยาลัย

ระดับสถาบัน

1) สร้างกระบวนการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการอย่างต่อเนื่อง และให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และมีระบบติดตาม ประเมินผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนา

2) สร้างและพัฒนากระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการให้มีความรวดเร็ว และมีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือ

3) จัดค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสม และดึงดูดใจ โดยมีความครอบคลุมและเพียงพอต่อความต้องการของคณาจารย์และบุคลากรในปริมาณที่เหมาะสมในทุกๆ ด้านและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

4) สร้างกลไกในการจูงใจให้คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5) สร้างความภูมิใจ ความมั่นคง ความศรัทธา ในสถาบันและระบบการให้รางวัลตามความเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ระดับนโยบาย

1) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล มีการระบุเป้าหมายการแข่งขันอย่างชัดเจน และตัวบ่งชี้ที่ท้าทาย ซึ่งเหมาะสมกับความพร้อมและบริบทของแต่ละสถาบัน โดยส่งเสริมให้สถาบันพิจารณาขอรับรองมาตรฐานจากสภาวิชาชีพสากลในแต่ละสาขาวิชา และสามารถเป็นสถาบันต้นแบบในการขอรับรองมาตรฐาน ตลอดจนพิจารณาเข้าร่วมการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World University Ranking)

2) จัดสรรงบประมาณให้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่สามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศและของภูมิภาค สาขาขาดแคลน และสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ

3) สร้างกลไกในการดึงดูดคนเก่ง คนดี มีความสามารถให้เข้ามาเป็นอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษา

4) สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนการสอน

5) สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดภาคีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งของรัฐและเอกชนและหน่วยงานของรัฐและภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อการผนึกกำลัง (Synergy) ในรูปแบบของการรวมกลุ่ม (Consortium) เพื่อให้เท่าทันกับความต้องการของคู่ความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมและทันการ ทั้งสามารถร่วมใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเข้มแข็งและพร้อมแข่งขันกับต่างชาติในบริบทของการเปิดเสรีการค้าการบริการ

ระดับสถาบัน

1) บูรณาการการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ) การบริหารความเสี่ยง ธรรมาภิบาล ภาวะผู้นำ ฯลฯ เพื่อให้เกิดเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพอย่างมีระบบ และได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

2) ประเมินตนเองเพื่อกำหนดจุดยืนที่ชัดเจนของสถาบัน ทิศทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะของสถาบัน เพื่อพัฒนาความสามารถเฉพาะทางของแต่ละสถาบันให้มีศักยภาพในระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นจุดขายและเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละสถาบัน

3) เน้นพัฒนาหลักสูตรที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล โดยให้มีระบบการเทียบเคียงที่ชัดเจนกับประเทศเป้าหมาย เพื่อให้เป็นทางเลือกที่ดีที่จะดึงดูดให้ผู้เรียนเลือกที่จะเข้าเรียนกับสถาบัน

4) ปฏิรูปหลักสูตรให้มีความหลากหลายเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และสนองต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำในต่างประเทศเพื่อสร้างพันธมิตรทางวิชาการ (Academic Alliance) ในการจัดหลักสูตรร่วมกัน (Joint Program) ในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด และการแลกเปลี่ยนอาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่มีความรู้ความสามารถ และความชำนาญสูงมาร่วมสอนและทำวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาไทยและสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทย

5) สร้างระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษา ตลอดจนการเกษียณอายุ ของคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ ทั้งนี้ ควรเสริมสร้างศักยภาพของคณาจารย์และบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นต่อการตอบสนองการแข่งขันในการเปิดเสรีทางการค้าและการบริการ นอกจากนี้ จัดให้มีระบบติดตาม ประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณวุฒิของคณาจารย์ ควรมีคุณวุฒิปริญญาเอกทั้งหมดและมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาของสถาบัน

6) ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์มีการผลิตตำราที่มีเนื้อหาเป็นสากล โดยบูรณาการเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และใช้ภาษาที่เป็นสากล เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ต้นทุนการจัดการศึกษา

ระดับนโยบาย

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรระหว่างสถาบัน กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งหมายรวมถึงหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ และเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ

2) การกำหนดมาตรการทางภาษี ในการลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา

ระดับสถาบัน

- 1) จัดการศึกษาตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจำกัดต้นทุนในการใช้ทรัพยากรเฉพาะส่วนที่จำเป็นเท่านั้น
- 2) สร้างความร่วมมือทั้งในสถาบัน และการรวมกลุ่มสถาบัน ตลอดจนสถาบันอื่นๆนอกเหนือจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการร่วมใช้ทรัพยากร ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อลดการลงทุนในทรัพยากรประเภทเดียวกัน ทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

ระดับนโยบาย

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อการสอนภาษาเฉพาะทางที่มุ่งเน้นในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะทางภาษาต่างประเทศที่เป็นสากล
- 2) สร้างมาตรการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศ รวมทั้งความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้ คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล
- 3) กำหนดเป็นวาระเร่งด่วนสำหรับทุกสถาบันที่จะต้องเร่งพัฒนาคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากล

ระดับสถาบัน

- 1) จัดตั้งสถาบันการสอนภาษาเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล
- 2) ใช้ประโยชน์จากการมีความร่วมมือกับต่างประเทศ การมีคณาจารย์และนักศึกษานานาชาติ มาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างบรรยากาศในสถาบันให้เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษ โดยสาขาวิชาที่เป็นหลักสูตรนานาชาติในแต่ละสถาบันจะต้องเป็นแกนนำในการขยายผลของการใช้ภาษาอังกฤษตลอดจนภาษาต่างประเทศไปสู่สาขาวิชาต่างๆภายในสถาบัน
- 3) สร้างเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทายสำหรับคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมรับสภาวะที่อาจเกิดขึ้นจากกรที่ต่างประเทศจะแข่งขันการจัดการอุดมศึกษาในไทย
- 4) สนับสนุนและส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ

ระดับนโยบาย

1) ก่อตั้งสถาบันองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่สำคัญของไทยและอาเซียน ที่สามารถเป็นแหล่งอ้างอิงในระดับนานาชาติ

2) สนับสนุนให้แต่ละมหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง องค์กรต่างๆทั้งในประเทศและในกลุ่มอาเซียน เพื่อร่วมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน บนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน

3) สนับสนุนให้มีโครงการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และบุคลากรอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศอย่างแท้จริง นอกจากนี้จะต้องส่งเสริมให้ในสถาบันอุดมศึกษามีความตระหนักถึงความสำคัญของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการใช้ประโยชน์

ระดับสถาบัน

1) สร้างบรรยากาศของสถาบันให้มีความเป็นนานาชาติผนวกกับเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ทันสมัยและคงไว้ซึ่งสังคมวัฒนธรรมระหว่างครูกับศิษย์ ระหว่างเพื่อน และระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง เป็นไปในลักษณะของความเป็นไทยตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆที่มีการบูรณาการวัฒนธรรมไทยและต่างชาติไว้ด้วยกัน เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกัน

2) ระดมทรัพยากร จากแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง องค์กรต่างๆทั้งในประเทศและในกลุ่มอาเซียน เพื่อร่วมกันสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยจะต้องมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทรับผิดชอบเป็นแกนนำในการสร้างองค์ความรู้เฉพาะในแต่ละด้าน และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการร่วมสร้างองค์ความรู้

3) ก่อตั้งสถาบันย่อยตามสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เพื่อประสานงานที่เกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในทุกๆสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ

4) พัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และผู้เรียน เพื่อเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สากล และเป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม

สู่สังคมที่เกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยกับต่างชาติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ระดับนโยบาย

1) สร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยที่ว่าสถาบันต่างชาติย่อมดีกว่าสถาบันของไทย

2) จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนการจัดนิทรรศการเพื่อแนะนำสถาบันอุดมศึกษาไทย ในต่างประเทศ (road show) รวมถึงการจัดสัมมนาทางวิชาการในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา

3) ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อปฏิรูปศูนย์ข้อมูลประเทศไทยในต่างประเทศ (Thai Information Centre) โดยมีข้อมูลในทุกๆ ด้านของประเทศไทยเพื่อสร้างความรู้จักและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวโลก และจัดในลักษณะของศูนย์ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) ในต่างประเทศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการให้ข้อมูลถึงจุดแข็งของการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนการนำเสนอถึงความคล่องตัวของประเทศไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการ โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก และระดมทรัพยากรต่างๆ จากภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมให้การทำงานของศูนย์ดำเนินการ

4) จัดทำ Website กลางที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย โดยอาศัยความร่วมมือจากกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยทำ Website ให้มีหลากหลายภาษา ซึ่งบรรจุข้อมูลต่างๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับประเทศไทย โดยเน้นข้อมูลด้านคุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับทุกสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยจะต้องมีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน (Update) อยู่เสมอ และ โปรโมท Website ดังกล่าวโดยนำ Website ดังกล่าวเชื่อมโยงกับ Website ทางการค้าที่มีสถิติเข้าชมสูง

5) ขอความร่วมมือจากหน่วยงานไทยทั้งในและต่างประเทศช่วยในการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาไทย เช่น กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ สถานเอกอัครราชทูตไทยและสถานกงสุลใหญ่ไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะการมีบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาทูตฝ่ายการศึกษาที่ประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศจะต้องเป็นสื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูล และเผยแพร่

ภาพลักษณ์ที่ดีซึ่งแสดงถึง ทิศทางการพัฒนา จุดเด่น และเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่
สายตาชาวโลก

ระดับสถาบัน

- 1) สร้างชื่อเสียงในระดับสากล โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานทาง
วิชาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ให้เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาค และระดับโลก
- 2) จัดทำ Website และนำไปเชื่อมโยงกับ Website กลาง โดยมีการปรับข้อมูล
ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เน้นข้อมูลที่สำคัญต่างๆของสถาบันโดยเฉพาะความเท่าทันต่อการ
เปลี่ยนแปลงของศาสตร์และโลก
- 3) สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในทุกส่วนของสถาบันในการมีส่วนร่วม
สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน ตลอดจนบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปสู่ตลาดแรงงาน ในฐานะ
ที่เป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์และมีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถาบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. การวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการ การศึกษาในประเทศไทย

ผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าระดับความต้องการของผู้เรียนยังอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจเกิด
จากการที่ยังไม่มีมหาวิทยาลัยเข้ามาเปิดให้บริการในขณะนี้ จึงทำให้นักเรียนยังไม่เห็นภาพที่แท้จริง
ของสถาบันต่างชาติ นอกจากนี้จะพบว่าสาขาวิชาที่ผู้เรียนอยากจะศึกษาสูงสุด 3 ลำดับก็ยังคง
เป็นสาขาวิชายอดนิยมของนักเรียนคือ วิศวกรรมศาสตร์ สำหรับนักเรียนสายวิทยาศาสตร์ สาขา
นิเทศศาสตร์ สำหรับนักเรียนสายศิลป์ และพาณิชยศาสตร์และการบัญชี สำหรับนักเรียนที่เรียนทั้ง
วิทย์และศิลป์ สำหรับประเทศที่นักเรียนอยากให้เข้ามาตั้งมหาวิทยาลัยมากที่สุด 3 ลำดับ พบว่า
สหรัฐอเมริกา ยังเป็นประเทศยอดนิยม รองลงมาคือ สหราชอาณาจักร และลำดับที่สาม คือ
ประเทศออสเตรเลีย เห็นได้ว่าในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำ
ให้จำนวนนักเรียนไทยไปเรียนที่ประเทศออสเตรเลียมากกว่าประเทศอื่นๆ เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่ถูก
กว่าที่จะไปเรียนที่ สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร แต่จากผลการวิจัยพบว่าถ้าหากสถาบัน
ต่างชาติมาตั้งในประเทศไทย ประเทศทั้งสองก็ยังคงเป็นที่นิยมมากกว่าประเทศออสเตรเลีย ในส่วน

ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของผู้เรียนพบว่า โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จการศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ เป็นปัจจัยลำดับแรกๆ ที่ผู้เรียนคำนึงถึงสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sedaie (1998) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าศึกษาในระดับวิทยาลัยของนักเรียนระดับมัธยมปลาย พบว่าการมีงานทำหลังจากเรียนจบระดับอุดมศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา และปัจจัยรองลงมาพบว่าเป็นเรื่องของ คุณภาพของ คณาจารย์, ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร, ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน และ ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอนซึ่งจะ พบว่าในปัจจุบัน ปัจจัยที่ผู้เรียนคำนึงถึงจะไม่ใช่ปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของสถาบัน เป็นลำดับแรก เนื่องจากมีมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นใหม่มากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางการเรียนการสอน และ ความเชี่ยวชาญ ทั้งด้าน ผู้สอน และหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากล ที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพได้ทัดเทียมกับ มหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่มีชื่อเสียง จึงทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนความคิดต่อปัจจัยด้านชื่อเสียงของ มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้เรียนให้ความสำคัญรองลงมา

เมื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ทางการศึกษาของผู้เรียนพบว่า มีปัจจัยอยู่ 6 ปัจจัย คือ ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ, เพศของผู้เรียน, ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน, โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน, รายได้ในอนาคต, และ รายได้ครอบครัว ปัจจัยตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ เนื่องจากทักษะทางภาษาที่จะได้รับจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการได้งานทำ และมีโอกาสได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าผู้ที่ขาดทักษะในด้านนี้ แต่จะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวไม่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรนี้ เพราะในต่างชาติ ทักษะทางภาษาไม่ใช่ทักษะพิเศษที่แสดงความแตกต่างของบุคคล จึงทำให้อุปสงค์ต่อการศึกษาในบริบทของต่างชาติ ไม่ได้มีอิทธิพลมาจากทักษะทาง ภาษา ส่วนปัจจัยด้านเพศ สอดคล้องกับแนวคิดของ Psacharopoulos และ Woodhall (1985) ที่มีแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์ส่วนบุคคลสำหรับการศึกษาว่าเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ ทั้งนี้ยังมีการศึกษาของ Richard E. Mueller and Duane Rockerbie (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ ประเมินอุปสงค์การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในออสเตรเลีย ผลการวิจัยพบว่าอุปสงค์แปรผันตาม ลักษณะทางประชากร กล่าวคือ เพศชายอุปสงค์จะขึ้นกับค่าธรรมเนียมการเรียน ส่วนเพศหญิง อุปสงค์จะขึ้นกับรายได้ที่จะได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษา

ส่วนภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน ก็เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับ อุปสงค์เนื่องจากผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นหลักจะมีความต้องการที่สูงกว่านักเรียนที่ ภาษาไทย อาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษสามารถที่จะสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้เป็น อย่างดี ซึ่งมหาวิทยาลัยต่างชาติที่มาเปิดในประเทศไทยก็ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารการสอน ซึ่ง จะเป็นอุปสรรคบ้างสำหรับนักเรียนที่เรียนเป็นภาษาไทยจึงทำให้ระดับอุปสงค์แตกต่างได้

ปัจจัยด้านโอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ซึ่งเป็นผลมาจากค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนไทย ที่ต้องการไปศึกษาในต่างประเทศ แต่อาจไม่สามารถไปศึกษาในต่างประเทศได้ตลอดหลักสูตร จึงเลือกที่จะเรียนในมหาวิทยาลัยต่างชาติที่ตั้งในประเทศไทย แต่ถ้ามีโอกาสได้เป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนบ้าง ก็ย่อมเป็นสิ่งที่จูงใจให้เกิดความต้องการ ซึ่งเชื่อมโยงกับค่านิยมที่ต้องการมีประสบการณ์ในต่างประเทศ รวมถึงทักษะทางภาษาที่จะได้รับเพิ่มเติม

สำหรับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยและแนวคิดของ Psacharopoulos และ Woodhall (1985) มีแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์ส่วนบุคคลว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ ยังพบว่า Erik Canton and Frank de Jing (2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประมาณอุปสงค์การศึกษาในระดับอุดมศึกษาในประเทศเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ.1950-1999 ขึ้นอยู่กับรายได้ในอนาคต และรายได้พิเศษอื่นๆ ยังสอดคล้องกับ Jimenez และ Salas-Velasco (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกในการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยมศึกษาในสเปน พบว่ารายได้ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำงานในอนาคตเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

ปัจจัยสุดท้ายที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ของผู้เรียน คือ รายได้ครอบครัว Family's income ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการสนับสนุนทางการเรียนให้กับผู้เรียน ในด้านของค่าเล่าเรียน และค่าใช้จ่ายต่างๆ นับว่าเป็นปัจจัยด้านต้นทุนทางการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Sedaie (1998) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าศึกษาในระดับวิทยาลัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า รายได้ของบิดามารดา เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งนี้งานวิจัยของ นงราม เศรษฐพานิช (2532) ได้ศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน คือ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Psacharopoulos และ Woodhall (1985) มีแนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์ส่วนบุคคลสำหรับการศึกษาว่า ต้นทุนทางการศึกษาส่วนบุคคล ประกอบด้วยค่าเล่าเรียน และค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา (เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ ยังพบว่า Berkhout and van Leeuwen(2000) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ โดยใช้แบบสอบถาม ทำการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในปี 1997 อุปสงค์ของผู้เรียนขึ้นกับค่าธรรมเนียมการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสามารถในการให้การสนับสนุนจากทางครอบครัวของผู้เรียน

จากการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระดับของอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ปัจจัยคือ ทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ(LSK) ,เพศของผู้เรียน(GEN) ,ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน (MIN) ,โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน(OPP) , รายได้ในอนาคต(ESA),และรายได้ของครอบครัว(FIN) โดยปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนต่อตัวแปรตาม คือ ระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ(D) ได้ร้อยละ 10.8 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถเขียนสมการอุปสงค์ได้ดังนี้

$$D = 0.967 + 0.172LSK + 0.225GEN + 0.270MIN + 0.111OPP + 0.116ESA + 0.004FIN$$

จากสมการอุปสงค์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าระดับของอุปสงค์จะเปลี่ยนไปนั้น เกิดจากอิทธิพลของปัจจัย 6 ปัจจัยด้วยกัน กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ระดับอุปสงค์ทางการศึกษา นั้นเกิดจากอิทธิพลของปัจจัย 6 ปัจจัยร่วมกัน คือ ทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ ,เพศของผู้เรียน ,ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในการเรียนการสอน ,โอกาสการเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยน , รายได้ในอนาคต, และรายได้ของครอบครัว โดยเมื่อพิจารณาจากสมการอุปสงค์ข้างต้น สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามที่เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยแต่ละตัว โดยที่ปัจจัยตัวอื่นๆ คงที่ เช่น หากมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยด้านทักษะภาษาที่จะได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ (LSK) 1 หน่วยโดยที่ปัจจัยอื่นๆ (GEN,MIN,OPP,ESA,FIN) คงที่จะทำให้ระดับของอุปสงค์ทางการศึกษา(D) เปลี่ยนแปลงไป 0.172 หน่วย ซึ่งสามารถอธิบายปัจจัยอื่นๆได้ในทำนองเดียวกัน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากค่า Beta ของตัวแปรทั้ง 6 ซึ่งค่า Beta ของตัวแปรอิสระ(ปัจจัยแต่ละตัว) เป็นค่าแสดงถึงความสำคัญที่มีต่อตัวแปรตาม ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง ระดับของอุปสงค์ทางการศึกษา จากตารางที่ 27 ในบทที่ 4 พบว่าค่า Beta ของปัจจัยด้านทักษะภาษาที่จะได้รับ มีค่าสูงสุดเท่ากับ 0.160 ซึ่งหมายความว่า ทักษะภาษาที่จะได้รับ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม คือ ระดับอุปสงค์ทางการศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม น้อยที่สุดสำหรับสมการอุปสงค์นี้ คือ รายได้ครอบครัว มีค่าเท่ากับ 0.088 และเมื่อพิจารณาถึงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ร่วมด้วยแล้วจะพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ระดับอุปสงค์และปัจจัยด้านทักษะภาษาที่จะได้รับ มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดเช่นกัน คือมีค่าเท่ากับ 0.198 (จากตารางที่ 22 ในบทที่4)

และเมื่อพิจารณาในประเด็นของการทำนายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตาม ซึ่งสามารถศึกษาจากค่า R^2 จากตารางที่ 27 พบว่าเมื่อปัจจัยตัวแรกที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ ทักษะภาษาที่จะได้รับ นั้นจะมีค่า R^2 เท่ากับ 0.039 และพบว่าเมื่อเพิ่มปัจจัยอื่นเข้าร่วมจนครบทั้ง 6 ปัจจัยในสมการแล้วจะทำให้ค่า R^2 สูงขึ้นซึ่งหมายความว่า ปัจจัยทั้ง 6 นั้นร่วมกันมีอิทธิพลต่อการทำนายการเปลี่ยนแปลงตัวแปรตาม (ระดับอุปสงค์ทางการศึกษา) ได้สูงขึ้น จึงทำให้มีค่า R^2 ที่สูงขึ้นซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.108

กล่าวโดยสรุปจากสมการข้างต้นพบว่าทั้ง 6 ปัจจัยข้างต้นล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการทำนายการเปลี่ยนแปลงระดับอุปสงค์ทางการศึกษา โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับอุปสงค์ทางการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติสูงสุด คือ ปัจจัยด้านทักษะภาษาที่จะได้รับการศึกษาหลักสูตรนานาชาติ

2. การศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า

ในประเด็นของการเปิดเสรีทางการค้า ในหมวดการค้าบริการ ว่าด้วยการอุดมศึกษา(CPC 923)ในรูปแบบที่ 3 (Mode 3) : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) คือ การตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติในประเทศไทย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งรัฐและเอกชน คาดการณ์ถึงผลกระทบว่าจะไม่เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่เกิดผลกระทบใดๆเลย นั้นพบว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2549) ที่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการเปิดเสรีการบริการในโหมดที่ 3 ที่ว่าด้วยการอุดมศึกษา พบว่าไม่น่าจะเกิดผลกระทบมากนักเนื่องจากเงื่อนไขที่ประเทศไทยตั้งไว้ยังไม่ดึงดูดการลงทุนของสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งแตกต่างจากประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ที่สามารถดึงดูดสถาบันการศึกษาชั้นนำของโลกให้เข้ามาดำเนินการภายในประเทศได้ โดยอาศัยความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนอย่างจริงจัง ประกอบกับมีปัจจัยเอื้อต่อการลงทุนด้านการศึกษา เช่น มีความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างชาติสูงทั้งจากคนในประเทศเองและคนต่างชาติ ซึ่งพิจารณาแล้วแตกต่างกับประเทศไทย จึงยังไม่น่าจะเกิดผลกระทบมากนัก แม้ว่าจะไม่เกิดผลกระทบมากนัก แต่ก็ได้คาดการณ์ถึงผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาไทย อาจจะได้รับผลกระทบมีอยู่ 4 ประเด็น คือ

1. การเคลื่อนย้ายกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่าเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ แต่เกิดขึ้นไม่มากนัก แต่ย่อมมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ หากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันในประเทศไทยโดยจะดึงคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ สาเหตุที่เป็น

เช่นนี้น่าจะมาจาก ค่าตอบแทนที่สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติให้กับคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในอัตราที่สูงกว่าและสิ่งจูงใจอื่นๆที่มีใช้ตัวเงิน เมื่อพิจารณา ค่าตอบแทนของคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย นับว่าเป็นอัตราที่น้อยกว่าการทำงานในวิชาชีพอื่น หรือหากเปรียบเทียบในวิชาชีพเดียวกันการเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาโดยเป็นงานสายวิชาการจะมีอัตราเงินเดือนที่ต่ำกว่าการทำงานในสาขานั้นในลักษณะของสายวิชาชีพ ดังนั้นหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ย่อมเป็นไปได้สูงที่จะดึงคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถไปสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ แม้จะไม่ใช่เรื่องของเงินเดือนเป็นปัจจัยหลัก แต่อาจมีการจัดสรรสิ่งจูงใจอื่นๆที่มีใช้ตัวเงินเพื่อดึงคณาจารย์ไปร่วมงานด้วยเช่นกัน จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่างเห็นพ้องในประเด็นนี้เช่นกัน

2. การแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติ ประเด็นนี้นับว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เห็นว่าน่าจะมีผลกระทบต่อสถาบันอย่างแน่นอน เพราะการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติย่อมมีความเป็นนานาชาติได้ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยใช้ภาษาอังกฤษซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งของความเป็นนานาชาติ และจัดสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นนานาชาติได้ดีกว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทย แม้ว่าความเป็นนานาชาติมิใช่เพียงแค่การเป็นภาษาต่างประเทศเท่านั้น ซึ่งรวมถึงเนื้อหา และองค์ความรู้ที่เป็นสากลด้วย แต่สำหรับบริบทของสังคมไทย การเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาตินั้นน่าจะเป็นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก จากการผลวิจัยในขั้นตอนที่ 1 พบว่าประเด็นนี้เป็นประเด็นที่ผู้เรียนคำนึงถึงเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากผู้เรียนมีความเชื่อว่าการได้ศึกษาในสถาบันหรือหลักสูตรที่มีความเป็นนานาชาติซึ่งหมายถึงรวมถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารย่อมเป็นภาษาที่มีความเป็นนานาชาติ ซึ่งก็มีภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในนั้น ย่อมทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการได้งานทำและการได้รับค่าตอบแทนที่สูงไปด้วย จึงส่งผลให้เกิดการแข่งขันและผลกระทบได้สูง ทั้งนี้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาตินำคณาจารย์ชาวต่างชาติและองค์ความรู้ต่างๆจากต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาไทยยังต้องพัฒนาเพื่อให้ทัดเทียมกับต่างชาติค่อนข้างมาก

3. การแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันอุดมศึกษาไทยกับต่างชาติ เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน เห็นพ้องกันว่า จะเกิดผลกระทบได้หากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันในประเทศไทย สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นน่าจะมาจาก ค่านิยม การบริโภคแบรนด์ต่างชาติ ตลอดจนความเชื่อของสังคมไทยที่ว่าต่างชาติย่อมดีกว่าของไทย จึงขาดความเชื่อมั่นในแบรนด์ไทย ในประเด็นนี้อาจไม่ส่งผลกระทบมากนักหากสถาบันต่างชาติที่เข้ามานั้นไม่ได้เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมาก ในลำดับต้นๆ ของโลก แต่หากเป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงมากย่อมก่อให้เกิดผลกระทบ

อย่างแน่นอน สำหรับประเด็นนี้ผู้วิจัยมองว่าหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมาตั้งในประเทศไทย น่าจะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ เพราะถ้าเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่มีชื่อเสียง ก็เป็นไปได้ที่จะได้รับความสนใจจากผู้เรียนในประเทศไทยน้อย เพราะการตั้งมหาวิทยาลัยต้องใช้ต้นทุนสูง หากชื่อเสียงมหาวิทยาลัยไม่สามารถดึงดูดผู้เรียนได้แล้วย่อมส่งผลกระทบต่อการลงทุน และส่งผลกระทบต่อภาวะขาดทุนจนถึงขั้นปิดกิจการ ซึ่งที่กล่าวมานั้นมหาวิทยาลัยต่างชาติที่จะมาตั้งในประเทศไทยย่อมจะต้องศึกษาถึงการลงทุนและผลตอบแทนเป็นอย่างดี แต่การวิเคราะห์นี้จะต้องไม่คำนึงถึงต้นทุนการศึกษาที่จะต้องสูงตามไปด้วย จะเป็นการวิเคราะห์ในกรณีที่ดินทุนค่าเล่าเรียนใกล้เคียงหรือสูงกว่าสถาบันของไทยเท่านั้น เพราะถึงแม้ว่าจะมีชื่อเสียงมากระดับโลกแต่ถ้าค่าเล่าเรียนสูงกว่ามากก็จะทำให้ได้กลุ่มผู้เรียนจำนวนไม่มาก ซึ่งก็ย่อมส่งผลกระทบต่อภารกิจของมหาวิทยาลัยเช่นกัน ในประเด็นนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศที่ว่า ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับในระดับสากลของการอุดมศึกษาไทยยังมีไม่มาก และการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศยังไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนศ จิตสุทธิภาพพร(2547) ยังได้เสนอยุทธศาสตร์การจัดการความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยว่า ยุทธศาสตร์ด้านการประชาสัมพันธ์เชิงรุกนั้นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าการอุดมศึกษาไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งสร้างการยอมรับจากสังคมโลก

4. การแข่งขันด้านความพร้อมในการลงทุน ตลอดจนอุปสรรคการเรียนการสอนเป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่คาดการณ์ว่าอาจเกิดผลกระทบได้มากกว่าเอกชน สาเหตุมาจากความพร้อมในส่วนของการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งมีเงินลงทุนที่สูงและมีความคล่องตัว ซึ่งต่างกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของแผ่นดิน และขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนในการอนุมัติเบิกจ่าย ในการพัฒนาในด้านต่างๆ ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถที่จะลงทุนได้สูงและรวดเร็วกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เนื่องจากระบบและขั้นตอนของการบริหารจัดการไม่ยุ่งยากและซับซ้อน สาเหตุของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีความล่าช้าและเรื่องการจัดสรรงบประมาณ น่าจะมาจาก 2 สาเหตุ คือ 1.การเป็นสถาบันที่อยู่ในระบบราชการ และ 2. การบริหารจัดการงบประมาณที่ไม่เกิดประสิทธิภาพ หากสามารถแก้ปัญหาจาก 2 สาเหตุข้างต้นได้แล้ว ผู้วิจัยกลับมองว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจะมีศักยภาพในการแข่งขันได้สูงกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนอีกด้วย เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีความพร้อมในด้านคณาจารย์ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ ตลอดจนความมีชื่อเสียงของสถาบัน

สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาไทยควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล คือ

1. ความพร้อมด้านหลักสูตร และคุณภาพการศึกษา ซึ่งพิจารณาแล้วพบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยยังขาดความพร้อมในด้านนี้หากนำมาเปรียบเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ ในส่วนของการวิเคราะห์จุดอ่อนของการอุดมศึกษาไทยว่า คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของไทยยังอ่อนด้อยเมื่อเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิชาการระดับสูง สถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องรีบตรวจสอบและวิเคราะห์ตนเองเพื่อเร่งปรับปรุงให้เกิดความพร้อมในด้านหลักสูตร ตลอดจนคุณภาพการศึกษาที่ปัจจุบันทำการประกันคุณภาพเพื่อให้ผ่านเกณฑ์ของ สกอ. และสมศ. ซึ่งเป็นเพียงเกณฑ์ขั้นต่ำที่ทุกสถาบันพึงกระทำ แต่ในบริบทของสังคมโลกนั้นมาตรฐานข้างต้นนับว่าไม่เพียงพอสำหรับการที่จะก้าวสู่เวทีการแข่งขันระดับโลก หลักสูตรและคุณภาพการศึกษาในทุกๆ ด้านของสถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องได้มาตรฐานระดับสากล จึงจะพร้อมที่จะแข่งขันในระดับสากล

2. ความสามารถทางภาษาของคณาจารย์และผู้เรียน ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะต้องพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งคณาจารย์และผู้เรียนให้มีความพร้อมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่เพียงเฉพาะแต่ภาษาอังกฤษ ยังรวมถึงภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น ทักษะทางภาษาเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างยิ่งในการที่จะเปิดโลกทัศน์ทั้งคณาจารย์และผู้เรียน หากมีความสามารถทางภาษาในระดับสากลจะทำให้สามารถติดต่อสื่อสารและใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยของสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ พบว่าความสามารถของบุคลากรในการใช้ภาษาสากลเป็นสื่อในการเรียนการสอนยังมีจำนวนไม่มาก จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บุคลากรทางการศึกษาของไทยยังขาดความสามารถทางภาษาสากลที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือในส่วนของที่สามารถสื่อสารภาษาสากลได้อย่างดีนั้นก็ยังมีปริมาณที่น้อยมากซึ่งไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการศึกษาได้ นอกจากนี้คณาจารย์แล้วในส่วนของผู้เรียน พรชัย มงคลวานิช และ La'szlo' Emery (2003) ได้เสนอไว้ว่า นักศึกษาควรที่จะใช้ภาษากลางได้แก่ ภาษาอังกฤษ ได้เป็นอย่างดีเพื่อให้นักศึกษาสามารถไปศึกษาต่อในต่างประเทศได้เป็นอย่างดี งานวิจัยดังกล่าวอาจมองไปถึงการศึกษาต่อในต่างประเทศ แต่ผู้วิจัยเห็นว่าการมีทักษะทางภาษามีใช้เพียงเพื่อการศึกษต่อในต่างประเทศแต่เป็นการมีทักษะทางภาษาที่เปรียบเสมือนเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้ตลอดชีวิต แม้จะเป็นการศึกษาต่อในประเทศก็จำเป็นต้องมีทักษะทางภาษาที่ดี เพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ในระดับสากล

3.การมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการ สำหรับประเด็นนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการมาก แต่พบว่าส่วนใหญ่เป็นพันธมิตรระหว่างประเทศมากกว่าการมีพันธมิตรระหว่างสถาบันภายในประเทศด้วยกัน กล่าวคือปริมาณความร่วมมือภายในประเทศยังมีปริมาณที่น้อยมากกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศที่ทำการสำรวจปริมาณการลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทยได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) กับสถาบันอุดมศึกษา/หน่วยงานต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 1,536 ฉบับ (ปี 2546-2547) พบว่าประเทศ 5 อันดับแรกที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมี MOU มากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน และสหราชอาณาจักร ซึ่งนับว่ามีจำนวนที่มาก แม้ว่าการมีพันธมิตรทางวิชาการกับต่างประเทศในลักษณะสถาบันเดียว ของสถาบันอุดมศึกษาไทยนั้นจะเป็นการสร้างความเร็วในการพัฒนา ตลอดจนเกิดความคล่องตัว และทำให้ความร่วมมือต่างๆ ได้ง่ายกว่าการรวมกลุ่มสถาบัน จึงจะเห็นได้ว่าปัจจุบันแต่ละสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความแข็งแกร่งในทุกๆ ด้าน เพื่อแข่งขันกันเองภายในประเทศ แต่ทั้งนี้การมีพันธมิตรเสริมความแข็งแกร่งทางวิชาการที่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการสร้างพันธมิตรในประเทศเพื่อเป็นปึกแผ่นในการแข่งขันกับต่างชาติได้ดีกว่าการแข่งขันแบบสถาบันเดียว ดังนั้นประเด็นเรื่องการสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันภายในประเทศเพื่อไปสร้างพันธมิตรกับต่างประเทศน่าจะเป็นแนวทางที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความเป็นปึกแผ่น ทั้งยังทำให้มีอำนาจในการต่อรองตลอดจนศักยภาพในการแข่งขันได้ดีกว่าที่เป็นอยู่

4.การบริหารจัดการงบประมาณ ควรมีการวางแผนการจัดการงบประมาณให้เหมาะสมและใช้งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองต่อความต้องการในการพัฒนาของแต่ละสถาบัน สำหรับประเด็นเรื่องงบประมาณนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของสถาบันอุดมศึกษา การบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงที่สุดนับว่าเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนพึงที่จะปรับปรุงและหาแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและใช้งบประมาณให้คุ้มค่าและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประเด็นหนึ่งที่เป็นสาเหตุของปัญหาเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณ ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐน่าจะมาจากการเป็นสถาบันที่ขึ้นกับระบบราชการ จึงทำให้ขาดความคล่องตัวและมีระบบขั้นตอนต่างๆ ที่ซับซ้อนและใช้เวลาค่อนข้างมาในการอนุมัติจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาสถาบัน ซึ่งทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ทันท่วงที จากการสัมมนาทางวิชาการสภาอาจารย์ 4 ภูมิภาค เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้า อุดมศึกษาไทย” (2546) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับ ข้อดีของการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับที่ไม่ใช่ส่วนราชการ ในด้านงบประมาณและการเงิน ฝ่ายบริหารจะมีอำนาจในการบริหารการจัดการด้านงบประมาณและการเงินในขอบเขตของระเบียบกฎหมายที่ทางมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง

จึงก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ความกล้าหาญในการตัดสินใจในขอบเขตของอำนาจตามลำดับชั้นจึงนับว่าจะเป็นผลดีต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในทุกด้าน หากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ออกนอกระบบราชการ ผู้วิจัยมองว่าน่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการงบประมาณ การออกนอกระบบราชการมิใช่ทางเลือกเพียงหนึ่งเดียวแต่ก็นับว่าการออกนอกระบบราชการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จะเป็นหนทางที่จะทำให้เกิดระบบการบริหารจัดการงบประมาณที่คล่องตัวมากขึ้น

5. วัฒนธรรมองค์กรตลอดจนวัฒนธรรมการทำงาน การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน การสร้างสำนึกการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน เพื่อเอื้อต่อการร่วมใช้ทรัพยากร ซึ่งช่วยลดต้นทุนในการจัดซื้อทรัพยากรต่างๆที่ซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สามารถร่วมใช้ระหว่างหน่วยงานได้ การที่สถาบันจะลดต้นทุนการจัดการศึกษาได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาถึงต้นทุนต่างๆที่สถาบันได้ใช้ พิจารณาถึงรายละเอียดทรัพยากรที่สถาบันมีอยู่ ลักษณะการใช้งาน ปริมาณ รายการของทรัพยากรต่างๆ หากพิจารณาแล้วสามารถใช้ร่วมกันได้ระหว่างหน่วยงานภายในสถาบัน ก็น่าที่จะส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานได้ เพื่อลดต้นทุนในส่วนที่มีความซ้ำซ้อนซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า และหากพิจารณาในส่วนของการร่วมมือระหว่างสถาบัน การลงทุนเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆในแต่ละสถาบันควรที่จะร่วมมือกันในการเปิดโอกาสให้คณาจารย์ หรือนักศึกษาจากต่างสถาบันเข้ามาใช้ได้ เพื่อลดการลงทุนในอุปกรณ์ที่มีราคาสูงซึ่งเป็นการลงทุนที่ซ้ำซ้อน เพื่อนำงบประมาณเหล่านี้ไปใช้ลงทุนในอุปกรณ์ที่สถาบันอื่นๆยังไม่มี ทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า และเป็นการจัดสรรงบประมาณเพื่อลงทุนในส่วนของอุปกรณ์ที่ทันสมัย ซึ่งจะดีกว่าการที่ทุกสถาบันมีอุปกรณ์ชนิดเดียวกัน และปริมาณการใช้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน อาจดำเนินการโดยการศึกษาความชำนาญหรือการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ของแต่ละสถาบัน เพื่อกำหนดข้อตกลงในเรื่องการใช้ทรัพยากรต่างๆ ว่าแต่ละสถาบันมีทรัพยากรอะไรที่สามารถใช้ร่วมกันได้ และแต่ละสถาบันจะมีการวางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์ใดๆเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างความตกลงระหว่างสถาบัน และลดการลงทุนที่ซ้ำซ้อนอีกด้วย จากที่กล่าวมาปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรและวัฒนธรรมการทำงานนั้นคือ การเป็นผู้นำของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติเพื่อให้เกิดสำนึกความร่วมมือของบุคลากรทุกๆส่วนในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถาบันอุดมศึกษาให้ตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือ

3. ยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

สำหรับยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้สถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1.ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา.2 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา.3ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา.4 ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา.5 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ.6 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ และ .7ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งแต่ละยุทธศาสตร์มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันเพื่อร่วมผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาไทยเกิดการพัฒนา และมุ่งไปสู่มาตรฐานสากล เพื่อเป็นที่รู้จักในระดับสากลและพร้อมที่จะแข่งขันกับเวทีการแข่งขันระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อการแข่งขันในเวทีโลกโดยมีแนวทางในกำกับกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในเชิงนโยบายและคุณภาพมาตรฐาน โดยใช้กลไกการจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการกำกับ ติดตามตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยที่แต่ละสถาบันจะต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เน้นบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินภารกิจ จัดทำแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบายและแผนการพัฒนาประเทศ ทั้งยังจะพัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในสถาบันให้มีความคล่องตัว เป็นระบบธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ สถาบันอุดมศึกษาของไทยจำเป็นต้องสร้างพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ (International Alliance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนเพื่อตั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน (ASEAN Alliance) ในลักษณะของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ โดยลดรูปแบบของการร่วมมือในลักษณะสถาบันเดียว และระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมสร้างพันธมิตร ยุทธศาสตร์นี้นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนระบบบริหารจัดการอุดมศึกษาไทย เพื่อให้พร้อมต่อการแข่งขันในระดับสากลซึ่งมิใช่ลักษณะการแข่งขันระหว่างสถาบันไทยกันเองเหมือนที่ผ่านมา ดังนั้นการปฏิรูประบบบริหารจัดการ การมุ่งสู่มาตรฐานสากล และการมีพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเป็นปึกแผ่นจะสามารถทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความพร้อมที่จะพัฒนาในทุกๆด้านและเสมือนการเตรียมการเพื่อจัดระบบให้ทุกๆส่วนสามารถมุ่งไปสู่ทิศทางการพัฒนาในทิศทางที่ได้วางไว้ได้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ ด้านนี้จะเป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาซึ่งคณาจารย์และบุคลากร เป็นหนึ่งในองค์ประกอบด้านคุณภาพการศึกษา แต่ในงานวิจัยนี้จะนำประเด็นของการพัฒนา คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา นำขึ้นมาเป็นอีกยุทธศาสตร์เฉพาะที่สำคัญโดยไม่รวมไว้ใน ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเป็นยุทธศาสตร์ในข้อถัดไป เนื่องจากการพัฒนา สถาบันอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานระดับสากลนั้น กำลังคนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ประกอบกับผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของกลุ่มตัวอย่างในการ เลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการในประเทศไทย พบว่าคุณภาพของ คณาจารย์ เป็นปัจจัยลำดับต้นๆที่ผู้เรียนให้ความสำคัญมาก ดังนั้นจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาคณาจารย์ขึ้นมาโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ด้านนี้จะมุ่งเน้นการจัดตั้งสถาบัน และกองทุนเพื่อพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา เพื่อเน้นในด้านการพัฒนาคุณภาพใน การจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและการผลิตผลงานทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับใน ระดับสากล ตลอดจนการเป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพและศักยภาพ และเน้นการสร้างกลไกในการจูงใจ ให้คณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา เกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยในทุกสถาบันจะต้อง สร้างกระบวนการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการอย่างต่อเนื่อง และ ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และมีระบบติดตาม ประเมินผลเพื่อส่งเสริมการพัฒนา จัด ค่าตอบแทนและสวัสดิการให้เหมาะสม และดึงดูดใจ โดยมีความครอบคลุมและเพียงพอต่อความ ต้องการของคณาจารย์และบุคลากรในปริมาณที่เหมาะสมในทุกๆด้านและสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจในปัจจุบันสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีความอิสระและคล่องตัว เพื่อให้คณาจารย์ สามารถมีโอกาสนในการสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพและวิชาการภายนอกสถาบันเพื่อนำ ประสบการณ์มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการสร้างความรู้ ความมั่นใจ ความศรัทธา ในสถาบันและระบบการให้รางวัลตามความเหมาะสม ยุทธศาสตร์ด้านนี้มี ความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งสอดคล้องกับ วิลาวลัย จารุอรียานนท์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวโน้มการ จัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงฯ ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543 – 2552” ที่จะต้องมุ่งพัฒนาและยกระดับบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้สู่ มาตรฐานสากล ให้ผู้เรียนมีความสามารถเชิงวิชาการเทียบเคียงกับนานาชาติ เปิดสู่ความเป็น สากลและสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดนได้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และวิชาการด้านการวิจัย ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการ ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา ต่างประเทศได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการให้รางวัลและค่าตอบแทนกับคณาจารย์ไว้

เช่นกันว่า การให้รางวัลและค่าตอบแทนคณาจารย์ที่ดึงดูดใจ จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้คณาจารย์ที่มีความรู้ ความชำนาญในระดับนานาชาติ ซึ่งจะสนับสนุนให้การสนับสนุนให้การเรียนการสอนการวิจัยและการให้บริการของสถาบันมีความเป็นสากลมากขึ้น และควรเปิดโอกาสให้คณาจารย์ได้แลกเปลี่ยนงานวิจัย ได้มีโอกาสไปเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ ตลอดจนการบริการวิชาการ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาซึ่งมีองค์ประกอบอยู่หลายองค์ประกอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และปัจจัยต่างๆที่สนับสนุนการเรียนการสอน โดยยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล มีการระบุเป้าหมายการแข่งขันอย่างชัดเจน และตัวบ่งชี้ที่ทำทนาย ซึ่งเหมาะสมกับความพร้อมและบริบทของแต่ละสถาบัน โดยส่งเสริมให้สถาบันพิจารณาขอรับรองมาตรฐานจากสภาวิชาชีพสากลในแต่ละสาขาวิชา และสามารถเป็นสถาบันต้นแบบในการขอรับรองมาตรฐาน ตลอดจนพิจารณาเข้าร่วมการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World University Ranking) และการจัดสรรงบประมาณให้ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่สามารถจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศและของภูมิภาค สาขาขาดแคลน และสาขาที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแต่ละสถาบันจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล ปฏิรูปหลักสูตรให้มีความหลากหลายเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และสนองต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนั้นแล้วยังมีการสร้างกลไกในการดึงดูดคนเก่ง คนดี มีความสามารถให้เข้ามาเป็นอาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ โดยทุกสถาบันจะต้องสร้างระบบบริหารงานบุคคลของสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การสรรหา พัฒนา รักษา ตลอดจนการเกษียณอายุ ของคณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ โดยในทุกตำแหน่งจะต้องมีคุณวุฒิสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ และจัดให้มีระบบติดตามประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณวุฒิของคณาจารย์ควรมีคุณวุฒิปริญญาเอกทั้งหมดและมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาของสถาบัน สำหรับคุณวุฒิของคณาจารย์ที่กำหนดว่าให้มีวุฒิปริญญาเอก และมีตำแหน่งทางวิชาการในระดับศาสตราจารย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ใช้มาตรฐานเดียวกับยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ

สถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศตั้งไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องเร่งพัฒนาให้คณาจารย์มีคุณวุฒิดังกล่าว ซึ่งก็นับว่าเป็นมาตรฐานที่สูง แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของสถาบันในการแข่งขันระดับสากลได้วิธีหนึ่ง และการสร้างกลไกที่มีมาตรฐานในการคัดเลือกผู้เรียนเพื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพราะคุณภาพการศึกษานั้นจำเป็นจะต้องอาศัยองค์ประกอบที่มีคุณภาพทั้งผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน และผู้สอน หากองค์ประกอบใดขาดคุณภาพแล้วย่อมทำให้ผลผลิตทางการศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ด้านนี้ยังสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติการสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการให้แก่สถาบันอุดมศึกษา โดยสร้างพันธมิตรทางวิชาการ(Academic Alliance) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวิชาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ พัฒนาองค์ความรู้ และทักษะต่างๆ ตลอดจนความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเพื่อสร้างความเข้มแข็งของศาสตร์ในทุกๆ ด้านเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เข้มแข็งมากขึ้นและสามารถแข่งขันกับต่างชาติในเวทีโลก การมีพันธมิตรทางวิชาการมีความสำคัญยิ่ง พบว่างานวิจัยของบัญญัติ แสงหิรัญ (2004) ได้ศึกษาการวางยุทธศาสตร์ในการทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างชาติ ได้เสนอไว้ว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความจำเป็นในการต้องการพันธมิตร กับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ อาทิเช่น ยุคโลกาภิวัตน์ การเปิดเสรีการค้า การปฏิรูปการศึกษาในเศรษฐกิจฐานความรู้ และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและบทบาทของการมีพันธมิตรในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การสร้างเครือข่ายนานาชาติโดยความร่วมมือทางวิชาการและเทคโนโลยีด้านหลักสูตรแลกเปลี่ยนคณาจารย์ และนักศึกษา นอกจากนี้ ธเนศ จิตสุทธิภาพร (2547) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทยได้เสนอ กลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือ ไว้เช่นกัน การสร้างพันธมิตรทางวิชาการก็จัดเป็นมาตรการหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศได้มีการกำหนดไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยควรมีความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในการจัดหลักสูตรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานของหลักสูตรการเรียนการสอน จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีอยู่หลายปัจจัยที่ร่วมกัน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยทุกปัจจัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ต้นทุนการจัดการศึกษา

ต้นทุนการจัดการศึกษาเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ทุกสถาบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญเพราะการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้ต้นทุนการจัดการศึกษาสูงมาก หากสถาบันอุดมศึกษาสามารถวางแผนการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรต่างๆให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด นับว่า จะเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภายในประเทศด้วยตนเอง และการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ ดังนั้นยุทธศาสตร์นี้จะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรระหว่างสถาบัน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนการกำหนดมาตรการทางภาษี ในการลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา เพื่อลดภาระต้นทุนการจัดการศึกษาให้สถาบันอุดมศึกษา โดยทุกสถาบันจำเป็นต้องจัดการศึกษาตลอดจนการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจำกัดต้นทุนในการใช้ทรัพยากรเฉพาะส่วนที่จำเป็นเท่านั้น และการสร้างความร่วมมือทั้งในสถาบัน และระหว่างสถาบัน เพื่อให้เกิดการร่วมใช้ทรัพยากร ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เพื่อลดการลงทุนในทรัพยากรชนิดเดียวกัน ทั้งยังเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า ตลอดจนการมีนโยบายส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนคณาจารย์ระหว่างสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในทุกสาขาวิชา จากที่กล่าวมาหากสถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังที่กำหนดไว้ย่อมส่งผลให้ต้นทุนการจัดการศึกษาลดลงด้วย สำหรับประเด็นของต้นทุนทางการศึกษานั้น บัญญา แสงหิรัญ(2004) ได้เสนอไว้ว่าข้อดีของการมีพันธมิตรร่วมกัน จะเป็นการลดความเสี่ยง แบ่งปันค่าใช้จ่าย สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านหลักสูตรงานวิจัย และการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และได้เสนอรูปแบบของความร่วมมือต่าง ๆ นอกจากนี้ ธเนศ จิตสุทธิภาพร (2547) ได้เสนอ กลยุทธ์ในการสร้างความร่วมมือ เป็นหนึ่งในกลยุทธ์การเพิ่มศักยภาพของการแข่งขันให้มีความได้เปรียบทางการแข่งขัน จะเห็นได้ว่าประเด็นของต้นทุนทางการศึกษาแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ต้นทุนทางการศึกษาลดลงและยังเป็นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ การสร้างพันธมิตรความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ นับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการพัฒนา หากคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล แล้วย่อมทำให้เปิดโลกทัศน์ในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ กับต่างชาติได้ ปัจจุบันการมีความสามารถทางภาษาต่างประเทศเพียงภาษาอังกฤษอย่างเดียวไม่นับว่าไม่เพียงพอต่อการพัฒนาในทุกๆด้าน คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ควรที่จะมีทักษะทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น แต่ก่อนที่จะมีทักษะทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ ควรที่จะมีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากลเสียก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา วีรพลิน (2535) พบว่าปัญหาอุปสรรคที่พบ ของความร่วมมือระหว่างสถาบัน คือ บุคลากรของสถาบันฯ ขาดทักษะด้านภาษา นอกจากนี้อาจารย์ แก่นวงศ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ” และพบว่าปัญหาและอุปสรรคในด้านความร่วมมือที่พบส่วนใหญ่ คือ บุคลากรยังมีปัญหาทักษะทางด้านภาษา จึงเป็นที่มาของยุทธศาสตร์นี้ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งสถาบันการศึกษาเพื่อการสอนภาษาเฉพาะทาง ที่มุ่งเน้นในการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะทางภาษาต่างประเทศที่เป็นสากล ตลอดจนสร้างมาตรการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้ คณาจารย์ และกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนสำหรับทุกสถาบันที่จะต้องเร่งพัฒนา คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากล ซึ่งสอดคล้องกับ พรชัย มงคลวานิช และ La'szlo' Emery (2003) ที่ได้เสนอว่าการทักษะการใช้ภาษากลางได้แก่ ภาษาอังกฤษ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นในทุกสถาบันจะต้องจัดตั้งสถาบันการสอนภาษาเฉพาะทาง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล และจะต้องสร้างบรรยากาศในสถาบันให้เอื้อต่อการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งวิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงฯ ในทศวรรษหน้า พ.ศ. 2543-2552 ” ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เรียนและผู้สอนจากนานาชาติ หลักสูตรมีมาตรฐานสากล ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการเรียนการสอน เช่น ภาษาอังกฤษ กิจกรรมบรรยากาศ และการบริหารจัดการเป็นนานาชาติ นอกจากนั้นสถาบันต่างๆจะต้อง สร้างกลไกในการจูงใจให้คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน เกิดความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษ เมื่อคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับที่ได้มาตรฐานสากลแล้ว สถาบันอุดมศึกษายังต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากร และ

ผู้เรียน มีทักษะทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษอีกด้วย เพราะความสามารถในการสื่อสารภาษาได้หลากหลายย่อมเป็นข้อได้เปรียบที่จะสื่อสารกับคนทั่วโลกได้ และทำให้สามารถมีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ

การก้าวสู่เวทีการแข่งขันในระดับนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อเป็นการสร้างความแตกต่างและคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เฉพาะของสถาบันอุดมศึกษาไทย หากสถาบันอุดมศึกษาไทยไม่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของตนเอง ย่อมไม่สามารถที่จะแข่งขันกับต่างชาติได้ สำหรับประเด็นนี้ ธเนศ จิตสุทธิภาพร (2547) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาปัจจัยความสำเร็จ และรูปแบบการจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย และได้นำเสนอกลยุทธ์การสร้างเอกลักษณ์ของเนื้อหาหลักสูตร เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ได้นำเสนอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชัย มงคลวานิช และ La'szlo' Emery (2003) ว่าต้องใช้การบริหารองค์ความรู้ (knowledge management) ในการจัดการศึกษานานาชาติ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ ดังนี้สนับสนุนให้แต่ละมหาวิทยาลัยสร้างเครือข่ายในการร่วมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนที่สามารถเป็นแหล่งอ้างอิงในระดับนานาชาติได้ ซึ่งการสร้างเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถทำได้โดยการก่อตั้งสถาบันองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่สำคัญของไทย เช่น หากกล่าวถึง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั่วโลกจะต้องนึกถึงและอ้างอิงประเทศไทยเป็นหลัก และปัจจัยสนับสนุนคือ การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทยและสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศ โดยในแต่ละสถาบันจะต้องสร้างบรรยากาศของสถาบันให้มีความเป็นนานาชาติผนวกกับเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ทันสมัยและคงไว้ซึ่งสังคมวัฒนธรรมระหว่างครูกับศิษย์ ระหว่างเพื่อน และระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง เป็นไปในลักษณะของความ เป็นไทยตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆที่มีการบูรณาการวัฒนธรรมไทยและต่างชาติไว้ด้วยกันสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาไทยพึงปฏิบัติเพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทยที่สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับสถาบันอุดมศึกษาไทยคือ การบูรณาการเนื้อหาเรื่องภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาสากล ตลอดจนสอดแทรกวัฒนธรรม ค่านิยม อันดีงามของไทยในทุกหลักสูตร และเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้เกิดความเข้าใจถึงความแตกต่าง

ระหว่างวัฒนธรรม จำเป็นที่ทุกสถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างบรรยากาศให้มีความเป็นนานาชาติ ผสมกับเอกลักษณ์ความเป็นไทย จำเป็นที่จะต้องจัดโครงการแลกเปลี่ยนคนมาจารย์ และผู้เรียน เพื่อเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยสู่สากลยุทธศาสตร์ข้อนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคที่จัดทำโดยสำนักยุทธศาสตร์ อุดมศึกษาต่างประเทศได้มีการกำหนดไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยควรสร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยการผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้ใหม่ๆ จากต่างประเทศ ทำให้เป็นหลักสูตรเฉพาะ การที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจะก้าวสู่ความเป็นผู้นำในเวทีนานาชาติสิ่งที่สำคัญคือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทยแต่จะต้องมีการบูรณาการความเป็นนานาชาติเข้าไว้ด้วย ดังนั้นทุกสถาบันจะต้องมีการผสมผสานระหว่างความเป็นไทยและความเป็นนานาชาติเพื่อสร้างจุดเด่นของสถาบันอุดมศึกษาไทย ที่แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : การสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ภาพลักษณ์นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความเชื่อถือจากนานาชาติ การมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวโลกย่อมทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับการยอมรับในเวทีการแข่งขันระดับโลก การเป็นที่รู้จัก และมีภาพลักษณ์ที่ดีนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้นำ เห็นได้จากสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับต้นๆของโลก เป็นสถาบันที่ได้รับการยอมรับ และมีชื่อเสียง ซึ่งส่งผลต่อการมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวโลก ภาพลักษณ์เปรียบได้กับใบเบิกทางในการก้าวเข้าสู่สังคมโลก ดังนั้นการที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีได้นั้นย่อมจะต้องอาศัยกระบวนการต่างๆที่จะสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างภาพลักษณ์ดังนี้ จัดตั้งกองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างภาพลักษณ์ตลอดจนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่านสื่อต่างๆตลอดจนการจัดนิทรรศการ เพื่อแนะนำสถาบันอุดมศึกษาไทย ในต่างประเทศ (road show) รวมถึงการจัดสัมมนาทางวิชาการ ในต่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่รู้จักของชาวต่างประเทศและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้สร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาประเทศนั้นๆ ได้มีความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ซึ่งธนศ จิตสุทธิภาพร (2547) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ได้นำเสนอกลยุทธ์การสื่อสารที่ดี และประชาสัมพันธ์เชิงรุก ไว้เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญ นอกจากการทำประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์แล้ว สิ่งที่สำคัญในการส่งเสริมภาพลักษณ์อีกทางหนึ่งคือ การปฏิรูปศูนย์ข้อมูลประเทศไทยในต่างประเทศ (Thai Information Centre) จัดในลักษณะของศูนย์ให้บริการครบวงจร (One

Stop Service) ในต่างประเทศเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการให้ข้อมูลถึงจุดแข็งของการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนการนำเสนอถึงความคล่องตัวของประเทศไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านวิชาการ รวมถึงการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอำนวยความสะดวกแก่อาจารย์ต่างชาติ และนักศึกษาต่างชาติในการออกหนังสืออนุญาตการเข้าประเทศเพื่อทำงาน หรือ ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งมีความสอดคล้องกับกนิษฐา นาวาร์ตน์(2549) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการศึกษานานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคอาเซียน พบว่าการตั้งหน่วยส่งเสริมการศึกษานานาชาติ (Study in Thailand Agency: SITA) ซึ่งเป็นหน่วยงานอิสระ ให้บริการนักศึกษาต่างชาติอย่างครบวงจร (One-stop service) มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเอื้อประโยชน์ต่อการสร้าง ภาพลักษณ์อย่างมากประเด็นข้างต้นสอดคล้องกับ สุพัตรา วีรพลิน (2535) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับหน่วยงานต่างประเทศ” ได้เสนอให้มีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการอุดมศึกษาไทย ดังนั้นนอกจากการมีศูนย์ข้อมูลแล้ว การหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเป็นวิธีการที่สะดวกและเป็นที่ยอมรับในปัจจุบันดังนั้นการจัดทำ Website กลางโดยใช้ภาษาที่หลากหลาย อย่างน้อยจะต้องมีภาษาราชการของสหประชาชาติให้ครบทั้ง 6 ภาษา คือ อังกฤษ จีน สเปน ฝรั่งเศส รัสเซีย และอาหรับ นอกจากภาษาราชการของสหประชาชาติแล้ว ควรจะมีภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน และภาษาอื่นๆ ที่หลากหลายเท่าที่จะทำได้ ปัจจุบันการมี Website มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ว่าจะอยู่ที่ใดในโลก หากสามารถเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ตได้ก็สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาไทยได้ ข้อมูลใน Website จะเน้นข้อมูลด้านคุณภาพของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับทุกสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยจะต้องมีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน(Update) อยู่เสมอและโปรโมท Website ดังกล่าวโดยนำ Website ดังกล่าวเชื่อมโยงกับ Website ทางการค้าที่มีสถิติเข้าเยี่ยมชมสูง และการขอความร่วมมือจากหน่วยงานไทยทั้งในและต่างประเทศช่วยในการประชาสัมพันธ์การอุดมศึกษาไทยและสถาบันอุดมศึกษาไทย เช่น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สถานเอกอัครราชทูตไทยและสถานกงสุลใหญ่ไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะการมีบทบาทของผู้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาทูตฝ่ายการศึกษาที่ประจำอยู่ในสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศจะต้องเป็นสื่อบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูล และเผยแพร่ ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่สายตาชาวโลก นับว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสนับสนุนให้ผู้คนทราบถึงช่องทางการหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทยได้อีกด้วย จะเห็นได้ว่าเมื่อเทียบกับยุทธศาสตร์ที่สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษากำหนดไว้เกี่ยวกับการทำ Website ซึ่งใช้เพียงภาษาอังกฤษ ภาษาเดียวซึ่งไม่น่าจะเพียงพอต่อการเผยแพร่ข้อมูล เพราะภาษาอังกฤษก็เป็นเพียงหนึ่งในภาษาราชการเท่านั้น ดังนั้นภาษาอังกฤษภาษาเดียวคงไม่เพียงพอสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลไปทั่วโลก

ในส่วนของการมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ทำได้โดยสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทยที่ว่าสถาบันต่างชาติดีกว่าสถาบันของไทย นอกจากนี้การสร้างชื่อเสียงในระดับสากล โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ให้เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาค และระดับโลก สถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องกำหนดจุดยืนที่ชัดเจนของสถาบัน ทิศทาง ความเชี่ยวชาญเฉพาะของสถาบัน เพื่อสร้างผลงานเพื่อเผยแพร่และแสดงจุดเด่นของสถาบัน และอาศัยช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากส่วนกลางโดยการจัดทำ Website เกี่ยวกับสถาบันเพื่อให้ข้อมูลที่สำคัญต่างๆของสถาบันโดยนำไปเชื่อมโยงกับ Website กลาง โดยมีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สิ่งที่สำคัญต่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบันคือ สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในทุกระดับของสถาบันในการมีส่วนร่วมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน ตลอดจนบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปสู่ตลาดแรงงาน ในฐานะที่เป็นสื่อบุคคลในการประชาสัมพันธ์และมีส่วนในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถาบัน

จะเห็นได้ว่าการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษามีวิธีการที่หลากหลายที่สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกัน ให้เกิดประสิทธิภาพในการก่อให้เกิดภาพลักษณ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นทุกสถาบันจึงควรตระหนักถึงความสำคัญในประเด็นของการร่วมสร้างภาพลักษณ์ให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทย

จากยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ยุทธศาสตร์นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญสำหรับการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสู่มาตรฐานสากลและพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีโลกยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา จะเป็นยุทธศาสตร์สำหรับการปรับโครงสร้างต่างๆ เพื่อเตรียมรองรับ การเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาไทย เมื่อโครงสร้างของระบบบริหารจัดการเอื้อต่อการพัฒนา ก็จะเชื่อมโยงสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้การมีคุณภาพทางการศึกษาจำเป็นจะต้องคำนึงถึงต้นทุนการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงเป็นที่มาของยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการแข่งขันในระดับนานาชาตินอกจากจะมีความรู้ ความสามารถทางวิชาการแล้ว ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความเป็นสากลคือ ความสามารถในการสื่อสารในระดับสากล ซึ่งคณาจารย์ บุคลากรอุดมศึกษา และผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ จึงนำไปสู่ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ เมื่อสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความพร้อมในระดับสากล สิ่งที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ คือ การมีเอกลักษณ์เป็นของ

ตนเอง จึงเป็นที่มาของ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ หากสถาบันอุดมศึกษามีความเป็นนานาชาติเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะแข่งขันด้านความเป็นนานาชาติกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติได้ ดังนั้นการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยโดยบูรณาการความเป็นไทยเข้ากับความเป็นนานาชาติน่าจะเป็นจุดเด่นสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย หากสถาบันอุดมศึกษาไทยมีความพร้อมในทุกๆด้านแต่ขาดการสื่อสารให้สังคมโลกได้รู้จักและรับรู้ ถึงศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาไทย ก็จะทำให้เกิดความเสียเปรียบเพราะการทำให้สังคมโลก รู้จักนั้นย่อมเป็นการสร้างชื่อเสียง และทำให้มีภาพลักษณ์ที่ดีต่อสถาบันอุดมศึกษาไทย จึงนำมาสู่ ยุทธศาสตร์สุดท้ายที่เป็นยุทธศาสตร์ในการสนับสนุนและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้สถาบันอุดมศึกษาไทย คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ไม่ว่าจะธุรกิจการค้าสินค้า หรือการค้าบริการก็ตาม การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าหรือบริการ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในสินค้าหรือบริการนั้นๆ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ประจักษ์แก่สายตาชาวโลก

การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยไปสู่ความเป็นผู้นำในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับ 7 ยุทธศาสตร์ที่กล่าวมา เพราะทุกยุทธศาสตร์มีส่วนเกี่ยวเนื่องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่ความแข็งแกร่งในเวทีการแข่งขันระดับสากล

4. การนำยุทธศาสตร์ไปขยายผล

สำหรับยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้เสนอนั้น นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สามารถเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันให้กับสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี มีบางประเด็นที่ผู้วิจัยขอหยิบยกขึ้นมาอภิปรายเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อให้ยุทธศาสตร์สามารถก่อให้เกิดผลได้จริง

4.1 การสร้างพันธมิตรความร่วมมือ พบว่าประเด็นนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากกับหลายยุทธศาสตร์ที่ได้นำเสนอไว้ พันธมิตรในที่นี้มิใช่พันธมิตรเฉพาะในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาในประเทศเท่านั้น แต่หมายรวมถึง พันธมิตรกับภาคีอื่นๆทุกภาคส่วนที่สามารถมีบทบาทในการร่วมพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทย นอกจากนี้ยังรวมถึงพันธมิตรในต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ หน่วยงานต่างๆของต่างชาติ ตลอดจนความร่วมมือที่สำคัญของกลุ่มอาเซียน ประเด็นของการสร้างพันธมิตรมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะในสภาวะปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน การที่สถาบันใดสถาบันหนึ่งดำรงอยู่ในลักษณะสถาบันเดียวที่เป็นเอกเทศไม่มีพันธมิตรคงไม่สามารถดำรงอยู่ได้ในการแข่งขัน โดยเฉพาะการแข่งขันในระดับโลก ในยุทธศาสตร์ได้เสนอ

ให้มีการสร้างพันธมิตรในทุกๆด้าน แต่สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งคือ การแข่งขันกันเองของสถาบันอุดมศึกษาไทย การต้องการเป็นผู้นำ ต้องการเป็นสถาบันลำดับต้นๆของประเทศตลอดจนภูมิภาคก็ตาม ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเกิดบรรยากาศความร่วมมือกันอย่างจริงจัง และกล้าที่จะเปิดเผย ตลอดจนแลกเปลี่ยนข้อมูลที่สำคัญเพื่อการพัฒนาระหว่างสถาบันด้วยกัน แม้แต่การร่วมใช้ทรัพยากรก็ยิ่งยากเพราะยังมีระบบความคิดในเรื่องความได้เปรียบเสียเปรียบ การเข้ามาใช้ประโยชน์และกอบโกยผลประโยชน์เท่านั้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้บรรยากาศความร่วมมือเกิดขึ้นไม่ได้ อย่างจริงจัง ผู้วิจัยมองว่าการมีพันธมิตรกับต่างชาติ เป็นไปได้ง่ายกว่า ซึ่งพบได้ในปัจจุบันที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยมี ข้อตกลง(MOU) กับต่างชาติทั้งที่เป็นสถาบันการศึกษา และหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนของต่างชาติจำนวนมาก ยิ่งเป็นการผลักดันให้สถาบันของตนก้าวสู่ความเป็นที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็วเพื่อแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาของไทยกันเอง ทั้งยังเห็นได้ว่าปริมาณความร่วมมือกันของสถาบันไทยน้อยมากและมีในลักษณะผิวเผินเท่านั้น ดังนั้นรัฐคงต้องมีบทบาทกระตุ้นและต้องกำหนดมาตรการเฉพาะ เช่น การให้อภิสิทธิ์หรือสิทธิประโยชน์ที่พิเศษมากจนสามารถทำให้สถาบันอุดมศึกษาไทยยอมที่จะร่วมมือสร้างพันธมิตรอย่างจริงจังและจริงจัง มิเช่นนั้นจะไม่สามารถเห็นภาพของการร่วมมือเพื่อแข่งขันกับต่างชาติอย่างแน่นอน

4.2 การขอรับรองมาตรฐานในระดับสากล เป็นประเด็นที่มีความน่าสนใจเพราะหากสถาบันใดได้รับการรับรองมาตรฐาน แต่ละสาขาวิชา และสามารถเป็นสถาบันต้นแบบในการขอรับรองมาตรฐาน ตลอดจนพิจารณาเข้าร่วมการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World University Ranking) จะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและเป็นการยกระดับมาตรฐานที่เป็นสากลมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นจะต้องเตรียมการอยู่มาก ทั้งในด้านการลงทุนเพื่อให้มีความพร้อมในเรื่องของอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน หากรัฐไม่ให้ความสำคัญในด้านการจัดสรรงบประมาณ หรือ การได้งบประมาณมาแต่ผู้บริหารงบประมาณไม่สามารถบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาสถาบันได้ หากรัฐให้การสนับสนุนสถาบันที่มีความพร้อมเพื่อให้สามารถขอรับรองมาตรฐานได้แล้ว รัฐจำเป็นจะต้องสร้างทีมสถาบันต้นแบบเพื่อเป็นสถาบันพี่เลี้ยงในการสนับสนุนสถาบันที่ยังไม่พร้อมเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองจนพร้อมที่จะสามารถขอรับรองมาตรฐานได้ แต่ทั้งนี้หากสถาบันที่เป็นสถาบันพี่เลี้ยงไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทที่รัฐมอบหมาย ไม่ใส่ใจอย่างจริงจัง เพราะถือว่าไม่ใช่ภาระและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียก็ทำให้กระบวนการพัฒนาสถาบันที่ตนเองรับผิดชอบเป็นไปไม่เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งก็จะโยงกับข้ออภิปรายที่ 4.1 ที่แต่ละสถาบันต้องการจะพาตนเองไปสู่ความเป็นผู้นำ ดังนั้นหากรัฐไม่มีมาตรการที่เข้มงวดกับสถาบันที่ได้ให้การสนับสนุนไปแล้ว เพื่อกลับมาขยายผลให้เกิดประโยชน์กับสถาบันอื่นๆ ก็เท่ากับว่าเป็นการทุ่มงบประมาณเพื่อประโยชน์เฉพาะสถาบันเท่านั้น ยิ่งเป็นการสนับสนุนส่งเสริมเฉพาะสถาบันที่มีความพร้อมให้มีความพร้อมมากยิ่งขึ้น และเป็นการละเลย

สถาบันที่ขาดความพร้อมให้ไม่สามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากลได้ ในที่สุดก็ไม่เกิดบรรยากาศ การพัฒนาร่วมกันและสถาบันอุดมศึกษาไทยก็ไม่สามารถไปสู่มาตรฐานสากลได้ทั้งหมดเช่นเดิม

4.3 การพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศของ คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเป็นลำดับแรก และขยายไปสู่ ภาษาต่างประเทศอื่นๆ สถาบันจำเป็นจะต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการใช้ภาษาอังกฤษอยู่เสมอ เพราะในชีวิตประจำวันโอกาสการใช้ภาษาอังกฤษน้อยมาก การพัฒนาทักษะก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะ ถ้าไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษมากเท่าที่ควร ก็จะทำให้ทักษะที่มีอยู่ไม่ถูกฝึกไม่ได้นำมาใช้ ผลสุดท้ายก็ เป็นการทุ่มงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ คณาจารย์ และผู้เรียนอาจมีส่วนได้นำมาใช้ได้บ้างใน กระบวนการเรียนการสอน แต่ในส่วนของบุคลากรสนับสนุน แทบจะไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษ มากเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างบรรยากาศในการทำงาน การเรียน การ ติดต่อสื่อสารภายในสถาบัน ให้ได้มีโอกาสในการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ทั้งนี้สิ่งที่จำเป็นจะต้องให้ ความช่วยเหลือสำหรับคนไทยคือ ความไม่กล้า ความกลัวที่จะพูดภาษาอังกฤษ กลัวจะพูดผิด การ ออกเสียง สำเนียงการพูดที่ไม่เหมือนเจ้าของภาษา จึงเป็นอุปสรรคทำให้คนไทยไม่กล้าที่จะพูด เท่าที่ควร

4.4 การสร้างตลอดจนการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องเร่งให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะความร่วมมือในกลุ่มอาเซียนบนฐานของความร่วมมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยประเทศไทยจะต้องเสนอ ตัวเป็นแกนนำในการสร้างและจัดการองค์ความรู้ดังกล่าว เพราะการมีองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศ ไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน จะเป็นจุดแข็ง และเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะที่เป็นอำนาจในการต่อรองและการแข่งขัน องค์ความรู้ที่ได้จะต้องครอบคลุม และสามารถ เป็นแหล่งอ้างอิงในระดับนานาชาติได้ เพราะเป็นสิ่งที่ต่างชาติไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับเจ้าขององค์ ความรู้ก็คือ ประเทศไทย และกลุ่มอาเซียน สิ่งนี้จะเป็นจุดแข็งและเป็นโอกาสในการก้าวสู่การ แข่งขันในเวทีโลก สิ่งทีกล่าวมาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากหากประเทศไทยจะเป็นผู้ทำเพียงผู้เดียวคงไม่ สำเร็จได้อย่างแน่นอน ดังนั้นรัฐจะต้องแสดงบทบาทที่สำคัญในการเป็นแกนนำและแสดงความ จริงใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มอาเซียน เพื่อการแสวงหาพันธมิตรมาร่วมสร้างองค์ความรู้ และจะต้องเปิด โอกาสให้พันธมิตรสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่ได้ร่วมกันสร้างขึ้น จึงจะเป็นการ จูงใจให้เกิดบรรยากาศความร่วมมือขึ้น

4.5 การสร้างความเชื่อ ศรัทธา และทัศนคติที่ดีต่อสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดขึ้นในสังคมไทย เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเร่งให้เกิดขึ้น แต่จำเป็นจะต้องใช้เวลาเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนไทย

เพราะคนไทยยังมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าต่างชาติย่อมดีกว่า ปัญหานี้อาจไม่กระทบมากนักสำหรับสถาบันเก่าแก่ที่มีชื่อเสียง แต่หากสถาบันอุดมศึกษาไทยไม่เร่งพัฒนาตนเองและไม่ทำการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถาบันก็ย่อมทำให้ความศรัทธาลดลงได้ จะอาศัยชื่อเสียงเก่าแก่ที่เคยสั่งสมมาคงไม่เพียงพอ ดังจะเห็นได้ว่าในบางสาขาวิชา สถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งขึ้นใหม่ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ก็สามารถสร้างชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับสูงกว่าสถาบันที่เก่าแก่และเคยมีชื่อเสียงในสาขาวิชานั้นๆ แนวทางที่น่าสนใจคือ การสร้างพันธมิตรในลักษณะของสาขาวิชาเดียวกัน สร้างพันธมิตรเพื่อร่วมกันพัฒนาให้สาขาวิชามีความเข้มแข็ง และส่งผลต่อความเชื่อมั่นศรัทธาที่จะตามมา แต่ก็เป็นไปได้ยากเพราะในสาขาวิชาเดียวกัน ต่างคนก็ย่อมอยากเป็นที่หนึ่งในสาขาวิชานั้นๆ ก็เป็นการแข่งกันโดยนัย จึงยากที่จะเกิดความร่วมมือกันอย่างจริงจัง จะเห็นได้จากการที่สถาบันไทยพยายามสร้างพันธมิตรกับสถาบันต่างชาติเพื่อทำให้สถาบันหรือสาขาวิชาของตนเองไปสู่ความเป็นที่หนึ่ง ทั้งยังเป็นการสร้างความนิยมในสายตาคนไทยเพราะเป็นสาขาวิชาที่มีความร่วมมือจากต่างประเทศ สุดท้ายก็ไม่เห็นการพัฒนาแต่เป็นการสนับสนุนความเชื่อเดิมที่ว่าต่างชาติย่อมดีกว่าให้อยู่คู่กับสังคมไทยไปตลอด

4.6 การจัดโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ตลอดจนการทำโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้คณาจารย์ และผู้เรียน ได้เปิดโลกทัศน์ได้เพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งด้านวัฒนธรรมและวิชาการแล้วยังทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม กิจกรรมนับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ กระบวนการคิด ทำให้รู้เท่าทันต่างชาติ โดยการซึมซับกระบวนการคิดผ่านวัฒนธรรม กิจกรรมดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถละเลยได้ และควรขยายผลของกิจกรรมมาสู่สังคมเช่นกัน การรู้เฉพาะภาษา แต่ไม่รู้เท่าทันความคิดนั้นไม่เพียงพอต่อการแข่งขัน เพราะหากเรารู้เท่าทันต่างชาติก็ย่อมเป็นโอกาสอันดีที่จะคาดการณ์และสามารถวางแผนในการแข่งขันได้และมีโอกาสที่จะเป็นผู้นำในเวทีโลกได้

4.7 การตั้งศูนย์ข้อมูลประเทศไทยในต่างประเทศ) Thai Information Centre) ในลักษณะของศูนย์ให้บริการครบวงจร) One Stop Service) และการจัดทำ Website จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะข้อมูลต่างๆที่มีอยู่ในศูนย์ข้อมูลและ Website จำเป็นจะต้องมีการปรับให้เป็นปัจจุบัน(Update) อยู่เสมอ หากไม่สามารถทำให้เป็นปัจจุบันจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ เช่น Website บางหน่วยงานของรัฐยังเป็นข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม ซึ่งขณะที่เปิดเข้าไปนั้นเป็นเดือนตุลาคม ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าวข้อมูลต่างๆน่าที่จะมีการเปลี่ยนแปลง และการตั้งศูนย์ให้บริการครบวงจร) One Stop Service) นั้นควรเป็นการบริการที่ครบวงจรได้จริงมิใช่แต่เพียงชื่อ เพราะหากมีผู้มาใช้บริการแล้วพบว่าไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้จริงก็นำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ไม่ดีตามมา ดังนั้นหน่วยงานต่างๆของไทยที่รับผิดชอบในเรื่องนี้จำเป็นต้องปรับวิถีคิดและแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อให้มีความเป็นมาตรฐานสากลอย่างที่ต่างชาติสามารถทำได้จริง

4.8 การออกนอกระบบราชการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ น่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาได้เป็นอย่างดี สถาบันอุดมศึกษาจะมีความเป็นอิสระ สามารถปกครองตนเองโดยการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของมหาวิทยาลัย ไม่ต้องอาศัยระบบราชการเดิมที่ยึดกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ของข้าราชการพลเรือน หรือสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำให้ระบบงานล่าช้าไม่รวดเร็ว นอกจากนั้นการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยในกำกับฯจะสิ้นสุดที่มหาวิทยาลัยในระดับอธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยเท่านั้น การบริหารงานบุคคล จากลักษณะการบริหาร การจัดการที่เป็นอิสระคล่องตัว และอำนาจการบริหารสิ้นสุดที่มหาวิทยาลัย ดังนั้นการพิจารณากำหนดอัตราเงินเดือนสามารถทำได้อิสระและสามารถกำหนดอัตราเงินเดือนของบุคลากรในมหาวิทยาลัยได้ตามต้องการซึ่งแตกต่างจากข้าราชการอื่นโดยไม่มีอำนาจโดยของรัฐมาบับยั้งได้ การคัดสรรการเสริมสร้างประสิทธิภาพคุณภาพความก้าวหน้าของบุคลากร สามารถที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถที่จะกำจัดบุคลากรที่ขาดคุณภาพให้พ้นจากมหาวิทยาลัยได้อย่างเหมาะสมตามที่ต้องการ ด้านวิชาการ เมื่อมหาวิทยาลัยเป็นอิสระไม่เป็นส่วนราชการ การเตรียมงานด้านวิชาการ การพัฒนาอาจารย์ การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน สามารถมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้โดยทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ ด้านงบประมาณและการเงิน ฝ่ายบริหารจะมีอำนาจในการบริหารการจัดการด้านงบประมาณและการเงินในขอบเขตของระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทางมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง จึงก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ความกล้าหาญในการตัดสินใจในขอบเขตของอำนาจตามลำดับขั้นจึงนับว่าจะเป็นผลดีต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยในทุกด้าน แต่ยังมีบุคลากรจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นด้วยกับการออกนอกระบบราชการ เพราะการออกนอกระบบราชการมีเรื่องของการประเมินผลการทำงานเกิดขึ้น และสามารถเป็นคุณเป็นโทษที่ชัดเจนกว่าระบบราชการ จึงทำให้ผู้ที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงานหรือมีพฤติกรรมการทำงานแบบไม่เน้นความก้าวหน้า ทำงานไปวันวัน ก็จะไม่เห็นด้วยกับการออกนอกระบบราชการ เพราะมีระบบการประเมินที่สามารถทำให้บุคคลเหล่านั้นพ้นจากตำแหน่งงานได้

4.9 หากมีการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะส่งผลให้ต่างชาติมีสิทธิเท่าเทียมกับคนไทย การจัดตั้งสถาบัน ตลอดจนจนการได้รับงบประมาณสนับสนุนเท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย ซึ่งในปัจจุบันไทยยังขอยกเว้นในเรื่องนี้ไว้ หากในอนาคตมีการเปิดเสรีอย่างเต็มรูปแบบ การลดข้อจำกัดหรือเงื่อนไขของการเข้าสู่ตลาด และมีการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) กับต่างชาติ จะส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยเพียงประเทศเดียวคงไม่สามารถที่จะแข่งขันกับประเทศมหาอำนาจในเวทีโลกได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยพันธมิตร จากกลุ่มอาเซียนดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเป็นแกนนำในการผลักดัน (Synergy) ในรูปแบบของการรวมกลุ่ม (Consortium) อย่างจริงจังและเร่งด่วนเพื่อร่วม

กำหนดยุทธศาสตร์และทบทวนยุทธศาสตร์ ให้สามารถตอบรับและคาดการณ์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมีมาตรการเชิงรุก เช่นกัน

5. ข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการจัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าการเก็บข้อมูลผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมในบางประเด็นได้ อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้ ดังจะพบได้จากการวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย พบว่าในขั้นตอนของการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ส่งไปตามโรงเรียนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือจากอาจารย์แนะแนวของแต่ละโรงเรียนให้เป็นผู้เก็บข้อมูลให้อาจมีความคลาดเคลื่อนในเรื่องของการสุ่มตัวอย่างเกิดขึ้นได้ในบางโรงเรียนเนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมขั้นตอนของการเก็บข้อมูลได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นไป得心旷神怡และได้รับเวลาที่อนุญาตให้เข้าพบไม่มากนัก อาจทำให้การสัมภาษณ์อาจมีบางประเด็นที่ตกหล่นไปได้ ตลอดจนการสัมมนาเพื่อหาข้อสรุปร่วมของผู้ทรงคุณวุฒิอาจได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนเท่าที่ควรจะเป็น แต่สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้ผลการวิจัยอาจมีบางประเด็นที่ขาดหายไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ที่สำคัญสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้ามีอยู่ด้วยกัน 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา
2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา
3. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา
4. ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา
5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ
6. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ
7. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

เพื่อให้ยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ทั้ง 7 ยุทธศาสตร์สามารถบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบายและระดับสถาบัน โดยหยิบยกเฉพาะประเด็นที่สำคัญจากแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการปฏิรูประบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ในด้านนี้มุ่งเน้นเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย และแผนพัฒนาอุดมศึกษา ตลอดจนการมุ่งสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Alliance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรวมตัวของสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มอาเซียนเพื่อตั้งกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาอาเซียน (ASEAN Alliance) เพื่อร่วมกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการอุดมศึกษาของอาเซียนสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุผลตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยและต่างประเทศ (International Alliance) โดยรัฐจะต้องเป็นผู้นำในการริเริ่มให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันขึ้น และกำหนดเป็นประเด็นที่สำคัญในการนำเสนอในที่ประชุมของกลุ่มอาเซียน และโน้มน้าวให้เหล่าสมาชิกเห็นความสำคัญกับการสร้างพันธมิตรในกลุ่มอาเซียน (ASEAN Alliance)

ระดับสถาบัน

- สถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อการสร้างพันธมิตรกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ทั้งนี้การสร้างพันธมิตรกับต่างชาติ สถาบันอุดมศึกษาของไทยจำเป็นต้องผลักดันกำลังระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทย และภาคีจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมเป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาไทยที่มีความเข้มแข็ง

2. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ด้านนี้เป็นการมุ่งที่จะพัฒนาและยกระดับมาตรฐานคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษา โดยเน้นการจัดตั้งสถาบันเพื่อพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาเพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุผลตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากรอุดมศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อให้พร้อมต่อการแข่งขันในระดับสากล โดยจะต้องจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการ

พัฒนาคุณภาพคณาจารย์ บุคลากรสายสนับสนุน ที่มีส่วนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระดับสถาบัน

- ผู้บริหารในแต่ละสถาบันจะต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนและจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพบุคลากรของสถาบันในทุกระดับ โดยจะต้องกำหนดมาตรการที่จูงใจให้บุคลากรของสถาบันเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง เช่น การให้รางวัล การได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มขึ้นจากเดิม เป็นต้น

3. ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ด้านนี้มุ่งที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล โดยสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาขอรับรองมาตรฐานจากสภาวิชาชีพสากล ตลอดจนการติดอันดับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำของโลก (World University Ranking) เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐจะต้องทุ่มงบประมาณเพื่อสนับสนุนให้สถาบันที่มีความพร้อมสูง ให้สามารถขอรับรองมาตรฐานจากสภาวิชาชีพสากล และรัฐจะต้องมีมาตรการกำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาที่รัฐได้ให้การสนับสนุนและได้ผ่านการรับรองมาตรฐานแล้ว จะต้องเป็นสถาบันพี่เลี้ยงเพื่อให้คำแนะนำและช่วยพัฒนาสถาบันอื่นๆที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐานให้พัฒนาสถาบันจนมีมาตรฐานที่จะขอรับรองมาตรฐานได้

- รัฐจะต้องเป็นแกนนำในการระดมทรัพยากรมาจากทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันยกระดับมาตรฐานการอุดมศึกษาไทย และควรให้สิทธิพิเศษ เช่น มาตรการทางภาษี หรือสิทธิประโยชน์อื่นๆ เพื่อเป็นการจูงใจแก่ภาคส่วนที่ให้การสนับสนุน

- รัฐควรมีมาตรการในการจูงใจให้สถาบันอุดมศึกษาไทยตื่นตัว และเร่งที่จะพัฒนาสถาบันให้สามารถขอรับรองมาตรฐานในระดับสากล เช่น การจัดงบประมาณที่เพิ่มขึ้น การให้อิทธิพลในการออกเสียงตลอดจนการร่วมกำหนดกฎระเบียบต่างๆ

- รัฐควรที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ เพราะการมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาเฉพาะระดับอุดมศึกษาไม่เพียงพอต่อการเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้ หากผู้เรียนที่ไม่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ก็จะไม่สามารถพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ตั้งไว้ได้ ดังนั้นจึงควรที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับ

มัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตบัณฑิตที่ได้คุณภาพและมาตรฐานสากล

ระดับสถาบัน

- ผู้บริหารในแต่ละสถาบันจะต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนในการพัฒนาสถาบันของตนเองเพื่อให้ได้มาตรฐานเพื่อสามารถขอรับรองมาตรฐานในระดับสากลได้

- สถาบันอุดมศึกษาควรที่จะสร้างพันธมิตรระหว่างสถาบัน โดยมุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรในระดับสาขาวิชาเดียวกันเพื่อร่วมกันพัฒนาและร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นเพื่อให้สามารถขอรับรองมาตรฐานได้

- สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ในแต่ละสถาบันจำเป็นต้องไม่คำนึงถึงการได้เปรียบเสียเปรียบต้องลดภาวะการแข่งขันระหว่างกัน แต่เป็นสร้างพันธมิตรเพื่อการแข่งขันกับต่างชาติ มิเช่นนั้นการให้ความช่วยเหลือตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันจะไม่สามารถเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- บุคลากรในทุกระดับของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงและจะต้องเต็มใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ผู้มาตราบานที่แต่ละสถาบันตั้งไว้เพื่อให้สถาบันมีคุณภาพในระดับสากลเพื่อพร้อมกับการแข่งขันในเวทีโลก

4. ยุทธศาสตร์ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ด้านนี้มุ่งเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นการลดต้นทุนการจัดการศึกษา เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐบาลควรให้ความสำคัญจริงจังในการกำหนดมาตรการทางภาษีเพื่อลดหรือยกเว้นภาษีการนำเข้าสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษา เพราะสถาบันอุดมศึกษาจะต้องรับภาระในเรื่องของค่าใช้จ่ายในการลงทุนทางการศึกษาสูงหากได้รับยกเว้นภาษี สถาบันอุดมศึกษาก็จะสามารถลงทุนในเรื่องของสื่อและอุปกรณ์ทางการศึกษาได้มากกว่าที่ควรจะเป็น

- การสนับสนุนจากภาครัฐ ให้เกิดการร่วมใช้ทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบัน โดยการออกมาตรการเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาที่มากพอที่สามารถจูงใจ ให้กับสถาบันที่มีการใช้ทรัพยากรที่ต่ำลงแต่สามารถคงคุณภาพที่เป็นมาตรฐานไว้ได้

ระดับสถาบัน

- สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งยังส่งผลให้ต้นทุนการจัดการศึกษาลดลงอีกด้วย

5. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ด้านนี้นับว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานทักษะทางภาษาต่างประเทศของ คณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ให้มีทักษะในระดับมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเป็นลำดับแรก เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- ความสามารถทางภาษาสากลมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันการมีทักษะทางภาษาเพียงแค่ภาษาไทยภาษาเดียวคงไม่เพียงพอต่อการแข่งขันในระดับสากลดังนั้นรัฐควรกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนสำหรับทุกสถาบันที่จะต้องเร่งพัฒนาคณาจารย์ บุคลากร และผู้เรียน ให้มีทักษะทางภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากลพร้อม ๆ ไปด้วยทักษะและความเข้าใจในเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม และส่งเสริมให้มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศอื่นๆ

ระดับสถาบัน

- สาขาวิชาที่จัดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติในแต่สถาบัน ควรจะรวมตัวกันและเสนอตัวร่วมเป็นแกนนำกับสถาบันภาษาของแต่ละสถาบันในการพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับบุคลากรในสถาบัน

6. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทยในบริบทนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ด้านนี้มุ่งเน้นที่จะสร้างความแข็งแกร่งของเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนการจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจน องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นจุดแข็งที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐบาลจะต้องทุ่มงบประมาณและระดมทรัพยากรต่างๆ เพื่อก่อตั้งสถาบันองค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทย ภูมิปัญญาไทย ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลที่สำคัญของไทยและสามารถเป็นแหล่งอ้างอิงในระดับนานาชาติเพราะการสร้างองค์ความรู้

ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งและนับว่าปัจจัยสำคัญในการเสริมจุดแข็ง และเป็นการสร้างความแตกต่างให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อแข่งขันในเวทีระดับโลก

- รัฐจะต้องเป็นแกนนำในการสร้างพันธมิตรของกลุ่มอาเซียนเพื่อระดมทรัพยากร ในการร่วมสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญ ทั้งจากทุกภาคส่วนภายในประเทศ และต่างประเทศ

- รัฐควรมีมาตรการจูงใจ ในทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดการร่วมสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ โดยการให้สิทธิประโยชน์ในการใช้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ แก่ภาคีที่มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนการมีมาตรการในการลดหย่อนภาษี หรือ สิทธิประโยชน์อื่นๆที่น่าจูงใจ

ระดับสถาบัน

- สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นจะต้องวิเคราะห์ความพร้อมในด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรสนับสนุนอื่นๆ เพื่อประเมินศักยภาพในการเสนอตัวเป็นแกนนำในการรับผิดชอบในการสร้างองค์ความรู้เฉพาะด้าน และอาศัยความร่วมมือจากเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่มีความสนใจและพร้อมที่จะเข้าร่วมสร้างองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ

7. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย

ยุทธศาสตร์ด้านนี้มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อให้ยุทธศาสตร์บรรลุตามที่ตั้งไว้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

- รัฐบาลควรที่จะทุ่มงบประมาณเพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เกิดขึ้นในสายตาชาวไทยและชาวโลก เพราะการมีภาพลักษณ์ที่ดีจะนำมาสู่ความเชื่อถือ ความเชื่อมั่นในด้านอื่นๆตามมา แต่การสร้างภาพลักษณ์นั้นสถาบันอุดมศึกษาของไทยจะต้องมีความพร้อมและมีคุณภาพในระดับสากล มิใช่เป็นเพียงแค่การสร้างภาพลักษณ์ที่ฉาบฉวย แต่คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาไม่เป็นไปอย่างที่ได้เผยแพร่ข้อมูลออกไป

- รัฐต้องเป็นแกนนำ และแสวงหาภาคีความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมปฏิรูปศูนย์ข้อมูลประเทศไทยในต่างประเทศ (Thai Information Centre) โดยมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในทุกๆด้านของประเทศไทยเพื่อสร้างความรู้จักและภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวโลก และจะต้องหาแนวทางในการบริหารจัดการให้เป็นศูนย์ให้บริการครบวงจร (One Stop Service) อย่างมีประสิทธิภาพ

- รัฐต้องใช้เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูล และเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่สายตาชาวโลก

ระดับสถาบัน

- สร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในทุกระดับของสถาบันว่าตนเองมีส่วนร่วมในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน

- สถาบันจะต้องทำการปรับปรุงข้อมูลต่างๆของสถาบันให้เป็นปัจจุบันเสมอ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญที่ส่งไปยังส่วนกลางที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการวิจัยเพื่อศึกษาถึงแนวโน้มของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้สถาบันอุดมศึกษาไทยให้มีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อพร้อมที่จะแข่งขันในเวทีโลก ซึ่งในขณะที่ทำวิจัยนี้ยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาเปิดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยตามข้อตกลงการค้าเสรี ดังนั้นในอนาคตอาจมีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ทั้งยังจะมีการเปลี่ยนแปลง ปรับข้อตกลงทางการค้าเสรีที่อาจมีการทบทวน เพื่อดึงดูดให้ต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้มากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. สำหรับการศึกษารูปแบบของผู้เรียนครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทของประเทศไทย ภายใต้กรอบข้อตกลงเสรีทางการค้า ซึ่งเป็นการศึกษาในลักษณะของ Potential Demand ในขณะที่ยังไม่มีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งอย่างเต็มตัว สมควรที่จะให้มีการศึกษาติดตามอย่างต่อเนื่องในอนาคตเมื่อมีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย อาจจะพบปัจจัยอื่นๆที่แตกต่างจากปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัยที่สามารถอธิบายอุปสงค์ของผู้เรียนได้

2. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลกระทบและยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ซึ่งเป็นการศึกษาในลักษณะของการคาดการณ์ถึงผลกระทบและยุทธศาสตร์ที่เป็นการเตรียมการในการเสริมสร้างความพร้อมในการแข่งขันระดับสากล จึงควรที่จะทำการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพราะหากมีสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันจริงน่าจะเกิดข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยได้มากขึ้น

3. แนวโน้มการศึกษาในระดับอุดมศึกษาพบว่าปัจจุบันมีการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในปริมาณที่มากขึ้น สิ่ง que ควรศึกษาคือ หากประเทศไทยให้การรับรองวุฒิการศึกษาจากการเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการค้าบริการรูปแบบที่ 1 คือ การซื้อขายข้ามพรมแดน (Cross-border supply) เป็นการซื้อขายบริการระหว่างประเทศที่อาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อ โดยทั้งผู้ซื้อและผู้ขายไม่ต้องเคลื่อนย้ายตัวเองออกนอกประเทศ จึงควรศึกษาผลกระทบต่อระบบการอุดมศึกษาไทย ตลอดจนมาตรการในการตรวจสอบคุณวุฒิ และสถาบันอุดมศึกษาไทยจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไร ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่ง que ควรทำการศึกษา

4. ควรมีการศึกษาถึงความต้องการ หรือสิ่งจูงใจที่เป็นสาเหตุทำให้ต่างชาติสนใจที่จะมาจัดการศึกษาในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมการสร้างมาตรการเชิงรับและเชิงรุก เพราะการเข้ามาของต่างชาติย่อมมีทั้งผลดีและผลเสีย แต่ถ้ามีการเตรียมความพร้อมและมีมาตรการที่เหมาะสมก็จะสามารถจำกัดผลเสีย และสามารถเลือกใช้ผลดีเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการอุดมศึกษาไทยได้

5. ควรทำการศึกษาถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารระดับประเทศ ตลอดจนผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยต่อการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษา เกี่ยวกับรูปแบบการค้าบริการทั้ง 4 รูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างกัน เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาในทุกรูปแบบ และยุทธศาสตร์การพัฒนาการอุดมศึกษาไทยที่เหมาะสมเพื่อการดำรงอยู่ของการอุดมศึกษาไทยและความเป็นผู้นำในการแข่งขันในเวทีโลก

6. การวิจัยนี้พบว่ามึบางขั้นตอนของการวิจัยที่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลได้จึงอยากเสนอให้ผู้ที่จะทำวิจัยในทำนองเดียวกันนี้ ออกแบบการเก็บข้อมูลที่สามารถควบคุมการเก็บข้อมูลได้ด้วยตนเอง หรือจำเป็นอย่างยิงที่จะต้องเน้นย้ำไปยังผู้ช่วยเก็บข้อมูลให้แทน ในเรื่องของการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือและลดความคลาดเคลื่อนลงได้

สถาบันนวยทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

กนิษฐา นาวารัตน์. การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การส่งเสริมความเป็นศูนย์กลาง การศึกษานานาชาติของประเทศไทย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา, สำนักงาน สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. การเปิดเสรีการค้าบริการ บริบทด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2548.

เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม. ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย โอกาสส่งออกของไทย. กรุงเทพฯ: (ม.ป.ท.), 2547.

เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม สำนักเจรจาการค้าบริการ. สาระสำคัญของ GATS และการเจรจาการค้าบริการภายใต้ WTO. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2545.

เจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กรม สำนักเจรจาการค้าบริการ. การเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการด้านการศึกษาภายใต้องค์การการค้าโลก. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2547.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะเศรษฐศาสตร์, คณะศึกษาศาสตร์. รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบด้านสังคม การเตรียมความพร้อมจากการเปิดเสรีทางการค้าและบริการทางการศึกษา, 2542.

ชัยศึก เกตุทัต. การนำเสนอโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหมในอนาคต. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ทวีชัย บุญเต็ม. การพัฒนาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับ พุทธศักราช 2550. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พิมพ์ดี, 2539.

- ธงชัย สันติวงษ์. **การวางแผนเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- อภารี อุดมไพจิตรกุล. **เศรษฐศาสตร์การศึกษา**. เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.
- ธเนศ จิตสุทธิภากร. **การพัฒนากลยุทธ์การจัดการโปรแกรมนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ธนีนาฏ ฤ สุนทร. **การพัฒนารูปแบบและกลยุทธ์การบริหารคุณภาพ สำหรับกิจการศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- นงราม เศรษฐพานิช. **ต้นทุนและแหล่งของเงินทุนเพื่อการอุดมศึกษา**. โครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2532.
- บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนัก. **รายชื่อโรงเรียนเอกชน**. เอกสารเผยแพร่, 2548.
- บริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, สำนัก. **รายชื่อโรงเรียนนานาชาติ**. เอกสารเผยแพร่, 2548 ประพันธ์ เสวตนันท์. **หลักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ประกอบ คู่ปรัดน์. กระแสเปิดเสรีทางการค้าและบริการกับมหาวิทยาลัย : ประเด็นยุทธศาสตร์และทางเลือก. ใน **สรุปการสัมมนาโต๊ะกลม มหาวิทยาลัยท่ามกลางกระแสการเปิดเสรีการค้าและบริการ**. 11 พ.ย.2547.
- ผุสดี ตรงต่อกร. **การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนานาชาติในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารัมย์. **การพัฒนาระบบงานบริหารงานสถาบันอุดมศึกษา ตามแนวคิดการบริหารงานแบบมุ่งคุณภาพทั่วทั้งองค์กร:กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, สำนัก. **รายชื่อโรงเรียนเอกชน โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ**. เอกสารเผยแพร่, 2548.
- พิศมัย จารุจิตติพันธ์. **หลักเศรษฐศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์, 2526.

พิเชณศ เจษฎาฉัตร. ทรัพยากรมนุษย์กับการลงทุนทางการศึกษา. ใน **ประมวลสาระชุด**

วิชาการบริหารทรัพยากรการศึกษา หน่วยที่ 4-8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัย, 2537.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย กรด้า**

บริการและการลงทุน ในกรอบความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-สหรัฐ .
เมษายน, 2549

วิเชียร เกตุสิงห์. **การวิจัยเชิงปฏิบัติ.** กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2543.

วรพรรณ อภิชัย. **ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการ**

จัดหลักสูตรนานาชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา
ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

วิลาวัลย์ จารุอริยานนท์. **แนวโน้มการจัดโปรแกรมนานาชาติระดับบัณฑิตศึกษาใน**

สถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงฯ ในทศวรรษหน้า พ.ศ.2543 – 2552. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

ศิริชัย กาญจนวาสี . **GATS และ FTAทางการศึกษาแนวโน้มของผลกระทบและข้อเสนอแนะ.**

ใน **อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ.** สำนักพิมพ์กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. **การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธีระฟิล์มและ
ไซเท็กซ์, 2542.

ศรีวงศ์ สุมิตร. **การวางแผนกลยุทธ์สำหรับการบริหาร : สรุปผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ 17-19**

ต.ค. 2536.

สภาอาจารย์ 4 ภูมิภาค. **โครงการสัมมนาทางวิชาการสภาอาจารย์ 4 ภูมิภาค เรื่อง “เหลียว**

หลัง แลหน้า อุดมศึกษาไทย”. รายงานการสัมมนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2546

สรยุทธ มีนะพันธ์. **เศรษฐศาสตร์การจัดการองค์การธุรกิจ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สเตรทโทเน

มิกส์, 2546.

สมยศ นาวิการ. **เศรษฐศาสตร์การบริหาร.** พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า,

2537.

แสงสุรีย์ ดวงคำน้อย. **การวิเคราะห์การกระจายทรัพยากรการเงินเพื่อการศึกษาในระดับ**

มัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา
ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

- สุมิตร สุวรรณ. การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการฝึกศึกษากำลังพลระดับ
สัญญาบัตรเพื่อพัฒนานาคุณภาพกองทัพอากาศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี
 บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2545.
- สุชาติ ตันธนะเดชา. สถานการณ์ GATS และ FTA กับอุดมศึกษาทั่วโลก. ใน **อนาคต
 อุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2548.
- สุชาติ บำรุงสุข. **ค.ศ.2000 : ยุทธศาสตร์โลกหลังสงครามเย็น.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน,
 2537.
- สุพัทธา วีรพลิน. **การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับ
 หน่วยงานต่างประเทศ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา
 ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. **ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพสถาบันอุดมศึกษา
 ไทยในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค.** รายงานการ
 วิจัย. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท. , ม.ป.ป.
- อาภรณ์ แก่นวงศ์. **การศึกษาความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
 ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ.** วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2536.
- อุทัย บุญประเสริฐ. **สาระสำคัญของการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับงานวางแผนใน
 สถาบันอุดมศึกษา.** ใน **สารสภาคณาจารย์.** 23 มี.ย. 2537.

ภาษาอังกฤษ

- Armoto, A. and Ye, L. WTO/GATS and Cross-Border Higher Education Country
 Report : Japan. UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS
 on Higher Education in Asia and the Pacific. Seoul, The Republic of Korea, Apr.
 27-29, 2005.
- Berkhout, E., and Leeuwen, M. **Wie kiezen er voor techniek? Instroom en
 doorstroom in hoger natuur- en techniekonderwijs en uitstroom naar de
 arbeidsmarkt.** Axis Publicatiereeks, 2000.

- Broucqsault, E., . **International Programs**. Dissertation Abstract, Californai State University, Fullerton. Dissertation Abstracts International No.AAC 1375156.,1995.
- Certo, S., C.,and J. Paul Peter. **Strategic Management : Concept and Application**. New York: McGraw-Hill, 1991.
- Commission on Higher Education. **Study in Thailand 2005-2006**.Bangkok, 2005.
- Canton, E. and Jing, F. The demand for higher education in The Netherlands,1950-1999. **Economics of Education Review** 24 (2005): 651-663.
- Goodstein, Leonard, D., Timothy, M., N., and Pfeiffer, W. **Applied Strategic Planning : How to Develop a Plan that Really Works**. California :Pfeifer Company,1993.
- Greenly, G., E. **Strategic Management** . Singapore :Printice Hall,1989.
- Jimenez, J., D.,and Salas-Velasco,M. Modeling education choices.Abilonomial logit model applied to the demand for higher education. **Higher Education** 40 (2000): 293-311.
- Lee, M., H. Cross-Border Higher Education in Korea : From Challenge to opportunity. **UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS on Higher Education in Asia and the Pacific**. Seoul, The Republic of Korea, Apr. 27-29, 2005.
- Mongkhonvanit, P.and La 'szle, E. **Asian Perspectives on European Higher Education**. 28(1) April. Rout ledge Publisher.[Online].Available from: <http://journalonline.tandf.co.uk> ,2003
- Psacharopoulos,G. A Quantitative analysis of the demand for higher education. **Higher Education** 8 (1979): 159-177.
- Psacharopoulos,G. and Woodhall, M. **Education for Development An Analysis of Investment Choices** .Washington D.C: World Bank, 1985.
- Richard, E., M. and Rockerbie, D. Determining demand for university education in Ontario by type of student. **Economics of Education Review** 24 (2005): 469-483.
- Rose, M., S. and Tereso, S., T.,Jr. Cross-Border Higher Education : Prospects for the Phillines. **UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS on Higher Education in Asia and the Pacific**. Seoul, The Republic of Korea, Apr. 27-29, 2005.

Saenghiran, Bancha. **Strategic Alliance in Higher Education**. Paper at UPAL Conference. July 19-22. Naresuan University, Thailand, 2004.

Samuel, L. Welcome Remark. **UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS on Higher Education in Asia and the Pacific**. Seoul, The Republic of Korea, Apr. 27-29, 2005.

Sedaie, B. "Economic literacy and the intention to attend college." **Research in Higher Education** 39.3, 1998.

Tadjudin, M., K. Higher Education in Indonesia and the Role Cross-border Higher Education Services. **UNESCO Regional Seminar on the Implication of WTO/GATS on Higher Education in Asia and the Pacific**. Seoul, The Republic of Korea, Apr. 27-29, 2005.

Thompson , Arthur, A., and Strickland, A., J.. **Strategic Management : Concepts and Cases**. New York: McGraw-Hill, 1998.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ (21 ท่าน)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สัมภาษณ์	เมื่อวันที่
1.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ผศ.ดร.พนิต เข้มทอง* คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ผศ.ดร.แมนมาศ ลีลสัตยกุล* รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์	9 ก.พ.50
2.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	รศ.ดร.วีระศักดิ์ อุดมกิจเดชา* รองอธิการบดี	26 ก.พ.50
3.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	รศ.ดร.บุญสม ศิริบำรุงสุข อธิการบดี	16 ก.พ.50
4.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	อาจารย์สมควร ทรัพย์บำรุง* หัวหน้างานยุทธศาสตร์	23 มี.ค.50
5.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ผศ.ดร.พงษ์อินทร์ รักอริยธรรม* รองอธิการบดี	23 มี.ค.50
6.มหาวิทยาลัยขอนแก่น	รศ.ดร.รังสรรค์ เนียมสนิท* รองอธิการบดีฝ่ายแผนและสารสนเทศ	20 ก.พ.50
7.มหาวิทยาลัยมหิดล	ศ.เกียรติคุณ ดร.พรชัย มาตังคสมบัติ อธิการบดี	26 มี.ค.50
8.มหาวิทยาลัยบูรพา	รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร* คณบดีคณะศึกษาศาสตร์	13 ก.พ.50
9.สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	รศ.ดร.เสน่ห์ เอกะวิภาต* รองอธิการบดี	28 ก.พ.50
10.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ศ.นพ.สมเกียรติ วัฒนศิริชัยกุล* ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	14 ก.พ.50
<p>หมายเหตุ</p> <p>*ได้รับมอบหมายจากอธิการบดีในการให้สัมภาษณ์แทน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบัน</p>		

สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน	สัมภาษณ์	เมื่อวันที่
1.มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	ดร.ธนู กุลชล อธิการบดี	25 ม.ค.50
2.มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ดร.รัชนีพร พุคยาภรณ์ พุกกะมาน อธิการบดี	7 มี.ค.50
3.มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	ศ.ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์* รองอธิการบดีฝ่ายวิจัย	7 ก.พ.50
4.มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	ผศ.ดร.วันชัย รัตนวงศ์* รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน	19 ก.พ.50
5.มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	ภราดา ดร.บัญชา แสงหิรัญ อธิการบดี	31 ม.ค.50
6.มหาวิทยาลัยรังสิต	ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ อธิการบดี	2 ก.พ.50
7.มหาวิทยาลัยสยาม	อาจารย์พรชัย มงคลวนิช อธิการบดี	24 ม.ค.50
8.มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ดร.วัลลภ สุวรรณดี อธิการบดี	10 ก.พ.50
9.มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	รศ.ดร.สุเจตน์ จันทร์รังษ์ อธิการบดี	23 ม.ค.50
10.มหาวิทยาลัยพายัพ	ดร.รักษ์ พรหมपालิต* รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนพัฒนาและการเงิน	22 มี.ค.50
<p>หมายเหตุ</p> <p>*ได้รับมอบหมายจากอธิการบดีในการให้สัมภาษณ์แทน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ของสถาบัน</p>		

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสัมมนา

ลำดับ	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	คุณสุชาติ เมืองแก้ว	รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
2	คุณอาภรณ์ แก่นวงศ์	ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
3	คุณพรทิพย์ กาญจนนียต	ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย-อเมริกัน (FULBRIGHT)
4	รศ.ดร.บุญมี เณรยอด	ประธานหลักสูตรนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5	ภราดา ดร.ปัญญาแสงหิรัญ	อธิการบดี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
6	อาจารย์พรชัย มงคลวนิช	อธิการบดี มหาวิทยาลัยสยาม
7	ดร.รวิภา ลาภศิริ	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
8	ดร.มัทนา สานติวัตร	อธิการบดี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
9	รศ.ดร.มนตรี แย้มกสิกร	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
10	อาจารย์สมควร ทรัพย์บำรุง	หัวหน้างานยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
11	ดร.รักษ์ พรหมपालิต	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนพัฒนาและการเงิน มหาวิทยาลัยพายัพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามชุดที่

คำชี้แจง :

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

โดยแบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 : เพื่อวิเคราะห์อุปสงค์
ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน จำนวน 5 หน้า ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษา
ในประเทศไทย

ตอนที่ 3 สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมาให้บริการการศึกษาใน
ประเทศไทย

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักเรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมา
ให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

- คุณสมบัติผู้ตอบแบบสอบถาม :**
- กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
  - มีความต้องการที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ หรือ
ศึกษาในหลักสูตรนานาชาติ
  - มีผลการเรียนเฉลี่ย (GPAX) ไม่ต่ำกว่า 3.00

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน และข้อมูลของท่านจะเก็บเป็นความลับ เพื่อใช้เป็น
ประโยชน์ทางวิชาการ และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการอุดมศึกษาของประเทศไทย
เท่านั้น

นายต่อตระกูล อุบลวัตร : ผู้วิจัย

โทร. 06-7878063 , 02-2775558 email : tortrakool@yahoo.com

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทางประชากรของนักเรียนผู้ให้ข้อมูล

1. เพศ   1.ชาย
                                  2.หญิง

2. กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน.....

3. ท่านเคยไปศึกษา / ดูงาน / ทัศนศึกษาที่ต่างประเทศหรือไม่
 1.เคย โปรดระบุระยะเวลาที่ไป .....ปี.....เดือน.....วัน
 2.ไม่เคย

4. ภาษาที่ใช้สื่อสารในการเรียน การสอน   1. ภาษาไทย
    2. ภาษาอังกฤษ
    3. 2 ภาษา (bilingual)
    4. อื่นๆ ระบุ.....

5. กำลังศึกษาอยู่ในสาย   1. วิทยาศาสตร์
    2. ศิลป์

6. ครอบครัวประกอบอาชีพ.....
 รายได้ครอบครัวต่อเดือน.....บาท

7. ภูมิลำเนาอยู่ที่.....

ตอนที่ 2 : ระดับความต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

จากการที่ประเทศไทยมีนโยบายเปิดการค้าเสรีกับนานาชาติ จึงทำให้ต่างชาติสามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจต่างๆ ภายในประเทศได้ รวมถึงธุรกิจบริการทางการศึกษา ที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาตั้งสถานศึกษาเพื่อให้บริการทางการศึกษาในประเทศไทย รวมถึงการให้บริการทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่นกัน จากที่กล่าวมาข้างต้น

หากมีมหาวิทยาลัยของต่างชาติเข้ามาเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย ท่านต้องการที่จะเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างชาติที่มาตั้งในประเทศไทยมากน้อยเพียงใด

- 1.น้อยที่สุด
- 2.น้อย
- 3.ปานกลาง
- 4.มาก
- 5.มากที่สุด

ตอนที่ 3 : สาขาวิชาที่ต้องการศึกษาหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

3.1 รัฐบาลไทยได้ลงนามข้อตกลงเสรีทางการค้าบริการ กับ ประเทศออสเตรเลีย มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2548 พบว่าข้อตกลงดังกล่าวในส่วนของกรให้บริการทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยได้ให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศออสเตรเลียในการเข้ามาตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยไทยกำหนดเงื่อนไขว่าสถาบันอุดมศึกษาที่เข้ามาจัดตั้งจะต้องจัดการเรียนด้านวิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต(Life Sciences) เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) และนาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology)

ท่านต้องการที่จะศึกษาในสาขาดังกล่าวหรือไม่

☐ ต้องการ	สาขา	☐ 1.วิทยาศาสตร์สิ่งมีชีวิต (Life Sciences)
		☐ 2.เทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology)
		☐ 3.นาโนเทคโนโลยี (Nanotechnology)
☐ ไม่ต้องการ		

3.2 นอกเหนือจากข้อ 3.1 หากมีมหาวิทยาลัยต่างชาติของประเทศอื่นๆ เข้ามาตั้งในประเทศไทย เพื่อให้บริการทางการอุดมศึกษา ท่านต้องการจะเรียนในคณะและสาขาวิชาใด

เลือกเพียงคณะ/สาขา เดียวเท่านั้น

☐ 1.แพทยศาสตร์	☐ 2.ทันตแพทยศาสตร์
☐ 3.เภสัชศาสตร์	☐ 4.วิทยาศาสตร์
☐ 5.สหเวชศาสตร์	☐ 6.พยาบาลศาสตร์
☐ 7.วิศวกรรมศาสตร์	☐ 8.สถาปัตยกรรมศาสตร์
☐ 9.อักษรศาสตร์/ ศิลปศาสตร์	☐ 10.รัฐศาสตร์
☐ 11.พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	☐ 12.ศิลปกรรมศาสตร์
☐ 13.เศรษฐศาสตร์	☐ 14.นิติศาสตร์
☐ 15.นิเทศศาสตร์	☐ 16.ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์
☐ 17.สังคมศาสตร์	☐ 18.มนุษยศาสตร์
☐ 19.อื่นๆ ระบุ.....	

จากคณะที่ท่านเลือกในข้างต้น

ท่านต้องการเรียนในสาขาวิชาเอก(major)ด้าน.....

3.3 หากมีมหาวิทยาลัยของต่างชาติเข้ามาเปิดสอนหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทย ท่านต้องการให้ประเทศใดเข้ามาตั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

โปรดเรียงลำดับความต้องการ 3 ลำดับแรก โดยให้ใส่เลข "1" ไว้หน้าประเทศที่
ต้องการมากเป็นอันดับ1 ใส่เลข "2" หน้าประเทศที่ต้องการมากเป็นอันดับ2 และ
ใส่เลข "3" หน้าประเทศที่ต้องการมากเป็นอันดับ 3

..... 1.ออสเตรเลีย	..... 6.แคนาดา
..... 2.นิวซีแลนด์	..... 7.สหราชอาณาจักร
..... 3.สาธารณรัฐเกาหลี	..... 8.สหรัฐอเมริกา
..... 4.ญี่ปุ่น	..... 9.เยอรมนี
..... 5.จีน	..... 10.อื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 4 : ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของนักเรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษา
ต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องเพื่อระดับของปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ
ของท่านในการเลือกเรียนหากมีมหาวิทยาลัยต่างชาติมาเปิดให้บริการทางการศึกษาใน
ประเทศไทย

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ความมีชื่อเสียงของสถาบัน					
2.ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน					
3.ความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตร					
4.คุณภาพของคณาจารย์					
5.ความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียน การสอน					
6.ทำเลที่ตั้งของมหาวิทยาลัย (ความสะดวกในการเดินทาง)					
7.สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย (สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา)					
8. สาขาวิชาที่เปิดสอน					
9. ขนาดของห้องเรียน (จำนวนการรับนักศึกษาต่อชั้นเรียน)					
10.ทักษะด้านภาษาที่ได้รับจากการศึกษาใน หลักสูตรนานาชาติ					
11.โอกาสในการมีงานทำหลังจากสำเร็จ การศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ					

ปัจจัย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. รายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษา					
13. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากครอบครัว					
14. การให้การสนับสนุนด้านการเงิน เช่น เงินกู้ยืม หรือ ทุนให้เปล่า หรือ การจัดให้มีการทำงานพิเศษเพื่อลดหย่อนค่าใช้จ่าย					
15. โอกาสเป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยนเพื่อศึกษาดูงาน หรือทำวิจัยในประเทศที่มีมหาวิทยาลัยต่างชาตินำมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย					
16. อื่นๆ ระบุ.....					
17. อื่นๆ ระบุ.....					
18. อื่นๆ ระบุ.....					

**** ขอขอบคุณมากครับ ****

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Questionnaire No.

Explanation:

This questionnaire is a part of the Dissertation: Doctor of Philosophy program in Development Education, Department of Educational Policy, Management, and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Subject : PROPOSED STRATEGIES FOR THAI HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF FREE TRADE AGREEMENT

The purpose of this questionnaire is designed to study on the first objective of the research which is to analyze the demand of students for higher education to be offered by foreign institutions in Thailand.

This questionnaire is divided into four main parts in four pages as follows:

- Part 1: General information of the respondent
- Part 2: Degree of the demands for further study at foreign higher education institutions in Thailand
- Part 3: Types of programs needed if foreign higher education institutions were to be established in Thailand
- Part 4: Factors affecting students' demands for services to be provided by foreign higher education institutions in Thailand

Qualifications of the respondent   1. Studying in Grade 12 or Year 13   2. Has demand for further study at higher education abroad or international program in Thailand   3. GPAX not less than 3.00 or Accumulative Score not less than 70%

Thank you very much for your time and effort. Your information will strictly be kept confidential and be used only for academic purposes to maximize benefits for Thai higher education.

If you have questions, please contact:

Mr. Tortrakool Ubolwatra: Researcher
 Tel. 06-7878063, 02-2775558
 Email: tortrakool@yahoo.com

Part 1: General information of the respondent

1. Gender   1.Male
                   2.Female

2. Name of institution you are studying.....

3. Have you ever been to study/ investigate/ visual education abroad?

 1. Yes. (Please specify duration).....Years.....Months.....Days

 2. No.

4. Language (s) used in class (instructional language)
 1.English
 2.Other (Please specify).....

5. The program you are studying in
 1. Science
 2. Arts

6. Parents' occupation.....

Family's income per month.....baht

7. Place of birth.....

Part 2: Degree of the demand for further study at foreign higher education institutions in Thailand

According to Thailand's policy on the Free Trade Agreements, other countries are allowed to establish educational institutions in Thailand to provide education-related services including higher education.

If foreign institutions offered international programs in Thailand, to what extent would you like to study in those institutions?

- 1.Very little
- 2.Little
- 3.Moderate
- 4.Strong
- 5.Very strong

(Continue on Page 2 at another side)

Part 3: Types of programs needed if foreign higher education institutions were to be established in Thailand

3.1 Thailand has signed a Free Trade Agreement with Australia, effected on January 1, 2005. Under the Agreement, Thailand grants special rights to Australia to establish universities in Thailand, provided that the institutions will offer programs in the areas of Life Sciences, Biotechnology and Nanotechnology.

Would you like to study in the following programs?

Yes

In which program?

1. Life Sciences

2. Biotechnology

3. Nanotechnology

No

3.2 Apart from 3.1, if other foreign higher education institutions were to be set up in Thailand, what area would you be interested in studying?

(Choose only one area)

1. Medicine

2. Dentistry

3. Pharmaceutical Sciences

4. Science

5. Applied Health Sciences

6. Nursing

7. Engineering

8. Architecture

9. Arts

10. Political Science

11. Commerce and Accountancy

12. Fine and Applied Arts

13. Economics

14. Law

15. Communication Arts

16. Education

17. Social Science

18. Humanities

19. Other (Please specify).....

Following the area that you have chosen, you would prefer taking your major field in

.....

3.3 If foreign countries provided international programs in Thailand, which country(ies) would be your preference? Please rank the first 3 countries of your choices .Write “1” in front of the country which you prefer the most and write “2” and “3” orderly.

..... 1. Australia

..... 6. Canada

..... 2. New Zealand

..... 7. United Kingdom

..... 3. Korea

..... 8. United States of America

..... 4. Japan

..... 9. Germany

..... 5. China

..... 10. Other (Please specify).....

Continue on page 3

Part 4: Factors affecting students' demands for services to be provided by foreign higher education institutions in Thailand

Please mark ✓ in the box that matches your desirability to study at foreign higher education institutions if they started offering educational services in Thailand

Factors	Very strong	Strong	Moderate	Weak	Very weak
1.Reputation of university					
2.Field of Specialize in that university					
3.Standard of program					
4. Faculty quality					
5. Readiness in terms of instructional equipment and materials					
6 Location of university (Convenient accessibility to the university)					
7.University environment (Facilities for students)					
8. Courses available					
9. Class size (students per class)					
10. Language skills to be acquired from international program					
11.Employment opportunities upon graduation					
12. Expected salary after graduation					
13. Expenses to be supported by family					

(Continue on Page 4 at another side)

Factors	Very strong	Strong	Moderate	Weak	Very weak
14. Other financial sources, e.g. educational loan, scholarships and part-time job to reduce expenses					
15. An opportunity of being a student in the exchange program or doing research in that country					
16. Other (Please specify).....					
17. Other (Please specify).....					
18. Other (Please specify).....					

*** End of Questionnaire ***

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

วิทยานิพนธ์เรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ
เพื่อศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทย
จากการเปิดเสรีทางการค้า

และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คือ
เพื่อเสนอยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทาง
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย

นายต่อตระกูล อุบลวัตร

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์นี้พัฒนาขึ้นมาจากผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 คือการวิเคราะห์อุปสงค์ของผู้เรียนที่มีต่อสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะมาให้บริการการศึกษาในประเทศไทย ผู้วิจัยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นคำถามเพื่อศึกษาประเด็นของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า จำนวนคำถามมีทั้งสิ้น 10 ข้อ

จากการที่ประเทศไทยมีนโยบายการเปิดเสรีทางการค้ากับนานาชาติ จึงทำให้ต่างชาติสามารถเข้ามาดำเนินธุรกิจต่างๆ ภายในประเทศได้ รวมถึงการประกอบธุรกิจทางการศึกษา ที่อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาตั้งสถานศึกษาเพื่อให้บริการทางการศึกษาในประเทศไทย รวมถึงการให้บริการทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทย สำหรับสถาบันของท่านผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าสถาบันของท่านมีศักยภาพที่จะแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ซึ่งจะทำให้สถาบันของท่านได้รับผลกระทบโดยตรงจากนโยบายดังกล่าว จึงอยากให้คุณคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบในด้านการเข้ามาแข่งขันทางธุรกิจการอุดมศึกษา ตลอดจนยุทธศาสตร์ที่สถาบันของท่านได้วางไว้เพื่อรองรับกับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นซึ่งประเด็นมีดังนี้

1. ในประเด็นของการแข่งขันด้านคุณภาพการศึกษา ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และสถาบันของท่านได้วางยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพทางการศึกษา ไว้หรือไม่ อย่างไร
2. ในประเด็นของการแข่งขันด้านความเป็นสากลของหลักสูตร ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และสถาบันของท่านได้วางยุทธศาสตร์เพื่อความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างชาติไว้หรือไม่ อย่างไร
(มาตรฐานสากลของหลักสูตร จะรวมถึงสาขาวิชาที่เปิดสอนด้วย)
3. ในประเด็นของการเคลื่อนย้ายกำลังคนของบุคลากรไปสู่สถาบันที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า (Brain Drain) ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และสถาบันของท่านได้วางยุทธศาสตร์ด้านการบริหารบุคลากร ไว้หรือไม่ อย่างไร
(การบริหารบุคลากร = การสนับสนุน+พัฒนาคุณภาพคณาจารย์+อัตราค่าตอบแทน)

4. ในประเด็นของการแข่งขันในเรื่องเอกลักษณ์ของสถาบันท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และสถาบันของท่านได้วางยุทธศาสตร์ในการสร้างเอกลักษณ์ของสถาบัน ไว้หรือไม่ อย่างไร

(เอกลักษณ์ของสถาบัน = ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน)

5. ในประเด็นของการแข่งขันด้านความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และท่านได้วางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้หรือไม่ อย่างไร

6. ในประเด็นของการให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้เรียน ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และท่านได้วางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้หรือไม่ อย่างไร

7. ในประเด็นของการแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบัน ท่านคิดว่ามีผลกระทบต่อสถาบันของท่านหรือไม่ อย่างไร และท่านได้วางยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างชื่อเสียงของสถาบัน ไว้หรือไม่ อย่างไร

(ความมีชื่อเสียง = การเป็นที่รู้จักของสังคม well known)

8. ในส่วนของความเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติจะทำให้การเรียนการสอนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่จะทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาที่จะได้รับตลอดจนสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ของผู้เรียน ปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อสถาบันของท่าน หรือไม่ อย่างไร และสถาบันของท่านได้วางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้หรือไม่ อย่างไร

9. นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น ท่านคิดว่ายังมีประเด็นอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อสถาบันของท่านอีกหรือไม่ อย่างไร และท่านได้วางยุทธศาสตร์เพื่อรองรับประเด็นดังกล่าวไว้หรือไม่ อย่างไร

(เช่น การแข่งขันด้านค่าธรรมเนียมการศึกษา และการบริหารต้นทุนในการจัดการศึกษา)

10. หากให้ท่านลำดับความสำคัญของผลกระทบ 5 ลำดับแรก ที่ท่านคิดว่าจะมีผลกระทบต่อสถาบันของท่านโดยตรง คือผลกระทบเรื่องอะไรบ้าง และยุทธศาสตร์ใดที่ท่านจะนำมาใช้กับผลกระทบดังกล่าว

*****

ภาคผนวก ค
สรุปบทสัมภาษณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของแต่ละ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 และ 3

จากการสัมภาษณ์อธิการบดีหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดยุทธศาสตร์ของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา จาก 20 สถาบัน พบว่ามีบางประเด็นที่เห็นพ้องกันทั้งส่วนของภาครัฐ และภาคเอกชน ในบางประเด็นมีความเห็นต่างกันระหว่างรัฐและเอกชน และในบางส่วนมีความเห็นต่างกันในภาครัฐเอง และในภาคเอกชนเองก็ตาม ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็น 10 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ผู้สอน
2. ด้านหลักสูตรและคุณภาพการศึกษา
3. ด้านทักษะทางภาษาและสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ
4. ด้านการลงทุนและความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน
5. ด้านชื่อเสียงของสถาบัน
6. ด้านเอกลักษณ์ของสถาบัน
7. ด้านความร่วมมือทางวิชาการ
8. ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา
9. ด้านการบริหารจัดการ
10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาไทย มีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านกำลังคนในส่วนของคณาจารย์ผู้สอน

สำหรับผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เห็นพ้องกันว่าน่าจะมีผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาไทยหากสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อบริการการศึกษาในประเทศไทย คือ ผลกระทบด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากรในส่วนของอาจารย์ผู้สอน จากการสัมภาษณ์พบว่าสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ คาดการณ์ว่าคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถจะมีโอกาสการย้ายไปทำงานให้กับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ดังที่ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

“จะมีผลกระทบกับผม.คงเป็นประเด็นนี้ประเด็นเดียวคือสมองไหลของบุคลากรไปในสถาบันที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่า เพราะมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่จะมาเปิดในไทยคงไม่นำบุคลากรจากประเทศนั้นๆมาด้วย แต่คงหาบุคลากรในประเทศไทย โดยเฉพาะอาจารย์และแน่นอนมหาวิทยาลัยเหล่านี้อัตราเงินเดือนสูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐแน่นอนหรือจะสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนด้วยซ้ำ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“อันนี้เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้นะครับ ถึงแม้จะไม่มีต่างชาติ ตรงนี้มันก็มีอยู่แล้ว ใครที่เก่งๆก็โดนดึงไป トラบใดที่เราจะอยู่ในระบบ อยู่ในความเป็นราชการ เงินเดือนคุณก็จะยังเตี้ยเตี้ยอยู่อย่างนี้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“อันนี้ก็เป็นที่เราก็คงระวังเหมือนกัน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“มีโอกาสนะ ถ้ามีมหาลัยมาเปิด ถ้ามีนะ คือทุกวันนี้มันก็มีบ้าง แต่ก็ยังไม่สามารถดึงไปได้หรอก เพราะมันอยู่ที่ว่า เมื่อไหร่ที่มาเปิด ต้องแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของเค้าจริงๆ ที่จะทำให้อาจารย์เราเปลี่ยนไปได้”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“มีแน่นอน ตั้งแต่สถานการศึกษาต่างชาติยังไม่เข้ามาเต็มตัว มข.ก็ประสบกับปัญหาการเคลื่อนย้ายบุคลากรเป็นระยะ ๆ เริ่มตั้งแต่การที่จะโอนย้ายเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับก็มีการเคลื่อนย้ายช่วงหนึ่ง”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“ก็อาจจะมีย่าง แต่คงไม่มาก เพราะว่าที่จริงนี่ คนมหิดลจะคล้ายคนจุฬา คือมีสปีดและรักสถาบัน และคนในศิริราชนี่ ก็อยู่ได้ด้วยสปีดที่มีมา 117ปี สปีดแรงกล้ามาก ถ้าเค้าไปเราก็คงหาใหม่ ของอย่างนี้เราบังคับใครไม่ได้ ใครที่ไม่มีใจอยู่ ไปซะได้ก็ดี ใช่มั้ย เราจะได้อาคคนใหม่ แต่ผมเชื่อว่าส่วนใหญ่จะอยู่ ส่วนใหญ่จะไม่ไป”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ4)

“ในอนาคตนี้การmobility ของอาจารย์จะสูงขึ้น การว่าจ้างงานนี่จะจ้างประจำระยะยาวนี่ เพราะฉะนั้นใน ต่างประเทศก็เหมือนกัน เค้าก็เคลื่อนตัวมาอยู่เอเชีย เพราะฉะนั้นโอกาสที่เค้าจะมาดึงของเราไป เราก็ดึงเค้ามาได้ ไม่มี ปัญหา”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“อาจจะมีส่วนที่โดนดึง อันนี้เป็นธรรมดาที่อาจารย์ที่สามารถสื่อสารทางนั้นได้ เค้าจะไป”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“ตรงนี้ก็มีส่วนบ้างพอสมควร เพราะเขาจะดึงอาจารย์เก่งๆของเราไป แล้วก็อาจไปทำงานอย่างอื่นได้ด้วย ก็น่าห่วง เหมือนกัน”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน8)

“มันก็มีเป็นธรรมดา เหมือนกับการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเมืองไทย คือเค้าจะเอาคนที่ม่ีประสบการณ์แล้ว เอาไปเป็นตัว ตั้ง”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน9)

“ก็เป็นไปได้นะ เพราะฉะนั้นมันก็เป็นไปได้ที่เค้าจะมาเปิดที่ไทยแล้วสอนทั้งสองภาษาคือทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ถ้าสอนเป็นภาษาไทยนี่ เนื่องจากแบรนด์เค้าเป็นแบรนด์ที่คนไทยอาจจะชอบมากกว่า ก็เป็นไปได้ที่ เค้าจะเก็บค่าเล่าเรียนสูงกว่า การที่เค้าเก็บค่าเล่าเรียนสูงกว่า เค้าก็สามารถดึงนักวิชาการไทยไปสอนได้มากกว่า ซึ่งการสอนนั้น อาจจะสอนเป็นภาษาอังกฤษก็ได้ ภาษาไทยก็ได้ เค้าอาจเอาจากสยามไปส่วนหนึ่ง จากหอการค้าไปส่วนหนึ่ง จากจุฬาฯไปส่วนหนึ่ง รวมๆกันแล้วเอาไปสอนของเค้า มัน ก็เป็นปัญหาละ เพราะขณะนี้ Ph.D. บ้านเรายังขาดแคลนอยู่ มันเป็นไปได้ที่คนเหล่านี้จะถูกเค้าดูดไป”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“ผมว่ามันก็เป็นไปได้นะครับ ที่จะมียาจารย์ออกไปบ้างแต่ผมคิดว่าอาจารย์ที่นี้จะไปมาก เพราะปัจจัยการทำงานของ มหาวิทยาลัยนี่ มันไม่ได้อยู่ที่เงินอย่างเดียว มันอยู่ที่ความสบายใจกับที่ทำงานด้วย เพราะฉะนั้นผมมองไม่ค่อยเห็นว่ามันจะมี ผลกระทบมาก”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“การเคลื่อนย้ายกำลังพลของเรา ก็มี แต่ผมว่าอย่างนี้ ผมว่าในอดีต เราไม่ได้เตรียมการในเรื่องแบบนี้เอาไว้”(ผู้บริหาร สถาบันเอกชน5)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น จะเป็นผลกระทบในด้านการเคลื่อนย้ายบุคลากรในส่วนของคณาจารย์ผู้สอน ซึ่งผลกระทบนี้เป็นผลกระทบที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ให้ความเห็นพ้องกันมากที่สุด แต่ก็ยังเห็นว่าผลกระทบดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดผลกระทบมากนัก ปัจจัยที่จะก่อให้เกิดการย้ายงานของคณาจารย์มาจาก ปัจจัย 2 ส่วนหลักๆ คือ ปัจจัยที่เป็นต้นทุน คือ อัตราเงินเดือน(ค่าตอบแทน) และปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงิน คือ บรรยากาศการทำงาน

สำหรับยุทธศาสตร์ที่สถาบันอุดมศึกษาได้วางไว้สำหรับบุคลากรในส่วนของคณาจารย์ผู้สอน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ยุทธศาสตร์เพื่อรักษาคณาจารย์ และยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณาจารย์

โดยรายละเอียดของยุทธศาสตร์จะออกมาในรูปของการเพิ่มอัตราค่าตอบแทน การจัดสรรรายได้เพิ่มเติมให้บุคลากร การจัดระบบสวัสดิการ การขยายอายุการทำงาน การสร้างความมั่นคง การสร้างความภูมิใจในการทำงาน การจัดสรรทุนเพื่อพัฒนาคณาจารย์ การพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย ตลอดจนการสนับสนุนด้านตำแหน่งทางวิชาการ และการให้ความสำคัญอิสระในการทำงานซึ่งรวมถึงความยืดหยุ่นเรื่องของเวลาการทำงาน การสนับสนุนให้คณาจารย์ได้มีประสบการณ์ตลอดจนการสร้างชื่อเสียงภายนอกมหาวิทยาลัย ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์เพื่อการรักษาคณาจารย์

โครงการขยายอายุการทำงาน

“โครงการต่ออายุ 65ปีนี้มีคนสนใจเยอะเพราะฉะนั้นบางที่บางครั้งเราก็ต้องให้มหาวิทยาลัยได้รู้ว่าเราต้องให้เงินเดือนอาจารย์สูงเพื่อที่จะแข่งขัน ในการที่จะให้มี COURSE พิเศษนอกเวลาเพื่อที่อาจารย์จะได้มีรายได้ที่ COMPATIBLE อย่างอาจารย์ที่สอนภาษาไทยที่เกิดจาก IP เกือบจะหมดรุ่นโดยISPอะไรนี่ก็ชัด เพราะฉะนั้นการแข่งเรื่องเงินเดือนค่อนข้างจะยาก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“แล้วคุณภาพของคณาจารย์ก็สำคัญ ที่นี้ของเราก็จริงๆแล้ว มีคนเก่งเยอะ แต่ว่าคนเก่งของเราเข้าสู่ระบบราชการซะส่วนใหญ่ ระบบราชการที่นี้มีหลายจุดที่เป็นอุปสรรค 1. ที่เห็นชัดเจน พอ 60ปี ก็เกษียณ เพราะอะไรก็ไม่ว่า ไม่คิดลงไปให้ละเอียดว่า คน 60ปี คนเก่งเขาก็มี คนทำงานเก่งเขามิ คนไม่เก่งก็มี ก็คัดเลือกไป อย่าเพิ่งไป retirement ผมเอาคนบดระดับมีชื่อของรัฐบาลที่ 60 แล้วนะครับ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“อายุเยอะ แต่เราไม่ได้ถือว่าเป็นอุปสรรค ผมดูเป็นกรณี เป็น case ไปว่าเขาไม่มีปัญหา เขายัง bright อยู่ เราก็อยากจะทำอะไรต่อไปเรื่อยๆ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

การปรับอัตราเงินเดือน การจัดให้มีรายได้พิเศษ และการจัดสวัสดิการ

“ซึ่งเราก็มองว่าถ้าออกนอกระบบได้ ค่าตอบแทนของเราคงเป็นสิ่งจูงใจข้าราชการเราได้เหมือนกัน ซึ่งตรงนี้เราก็กำลังรอ ดูว่า สกอ. หรือรัฐบาลจะมีมาตรการอย่างไรบ้าง แต่ถึงแม้ว่าตอนนี้ยังไม่ออกนอกระบบแต่เราก็มีค่าตอบแทนที่มันซ่อนอยู่จาก เงินเดือน คือคนภายนอกอาจจะไม่ทราบ แต่ว่าตรงนี้เรามี รวมถึงชื่อเสียงของการเป็นอาจารย์ทางด้านเทคโนโลยีนี้มันก็ยังเป็นอะไร ที่หา কিনได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ในมหาลัยเอกชนนี้ ม.พ่ายจะดีที่สุด เป็นระบบสวัสดิการที่โดยรวมนะ ในเรื่องของค่ารักษาพยาบาลนอกเหนือจาก ประกันสังคม เรามีการให้การรักษาที่โรงพยาบาล รวมถึงการรักษาคู่สมรสและบุตรด้วย ซึ่งที่อื่นเค้าจะไม่ให้นะ ส่วนเรื่องบุตรที่ กำลังศึกษา ค่าธรรมเนียมที่รัฐบาลให้เบิกได้อย่างไร เราก็ให้ อย่างนั้น แล้วถ้าบุตรเรียนต่อที่ ม.พ่าย เราก็จะสนับสนุนให้เรียนจน จบปริญญาตรี ไม่ว่าจะเรียนบุตรหลานคนอาจารย์ หรือภรรยาทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะใช้สิทธินี้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน15)

“เราพยายามให้เค้ารักองค์กรนี้นะ วัฒนธรรมองค์กรนี้ถ้าให้ผมดูจากที่ผมได้บริหารมา เปอร์เซนต์ของอาจารย์ Ph.D. ที่ ลาออกของที่นี่เป็นศูนย์ เพราะ 1. เงินเดือนของเราเป็นที่ดึงดูด ถึงเค้าออกสุดลาดไปแล้วก็สู้ตรงนี้ไม่ได้ 2. เราดูแลเค้าเป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องสวัสดิการอะไรต่างๆที่เราให้สูง ไม่ว่าจะเป็ค่ารักษาพยาบาลที่เค้าสามารถเบิกจากประกันสังคมได้ แต่ถ้าเค้าไม่ยอมใช้ก็ ไม่เป็นไร เราจ้างเงินให้ใช้อีกต่างหากมหาวิทยาลัยจะต้องดูแล เมื่อทุกคนเข้ามาอยู่แล้วนี่เราเป็นที่เป็นที่นอนกัน มันไม่ใช่ลูกจ้าง เรา ทำให้เค้ามีความสุข เค้าก็อยากทำงานให้เรา นี่เป็นสิ่งที่เราทำอยู่และไม่มีใครลาออกไปจากเรา มีแต่คนไหลเข้ามาหาเรา” (ผู้บริหาร สถาบันเอกชน7)

“มันก็มีหลายด้านนะครับ ไม่ว่าจะเป็ค่าตอบแทน คือถ้าเราจะใช้ระบบเงินเดือนราชการ เราคงสู้ที่อื่นไม่ได้ คนจบ ปริญญาเอกทุกคน ไม่ได้มีความสามารถเท่ากัน เราต้องดูความเหมาะสม” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“สวัสดิการก็มีทุกอย่าง ค่ารักษาพยาบาล เราต้องเสียค่ารักษาพยาบาลนี้ 2-3ระบบ ประกันสังคมก็ต้องเสีย แต่ไม่ได้ใช้ เลยนะ คือระบบที่เราจ่ายค่ารักษาพยาบาล คือไปโรงพยาบาลเอกชนไหนก็ได้แล้วเรามี Contact กับเขา อย่างที่เมเคยทำที่พญา ไท เขาก็นิยม ไปไหนก็ได้ พระราม 9 อยู่ใกล้ เซนต์คาร์ลอส ใกล้วิภาวดี ใกล้ที่ไหนก็ได้ ระบบนี้ที่เราเสีย ฉะนั้นค่ารักษาพยาบาลนี้ เค้าได้ก็ได้ แต่ที่ครอบครัวใหม่ เค้ารู้สึกว่าจะไม่ได้ เราไม่ได้ให้พ่อแม่ แต่รู้สึกเสีย ลูก ได้ พ่อแม่รู้สึกว่าจะไม่ให้ แล้วก็เค้าเรียนบุตร นั้นก็ให้เบสิคนะครับ แต่ก็พอมารเรียนโรงเรียนของเราเองเราก็ให้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“การดูแลคุณภาพชีวิตของบุคลากรและครอบครัว และทำให้บุคลากรที่ทำงานกับม.สงขลานครินทร์มีความสุขกับการ ทำงาน ให้ค่าตอบแทนตามระเบียบที่ราชการกำหนดและเงินตอบแทนเพิ่มเติม” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะไม่ให้นักลกรเคลื่อนย้ายไปด้วยการจัดระบบโครงสร้างเงินเดือน สิทธิประโยชน์ และ สวัสดิการตลอดจนแรงจูงใจด้านอื่นๆอีก เช่น สวัสดิการที่อยู่อาศัย เงินกู้ยืมเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบสหกรณ์ และการ จัดสรรโบนัสตามผลงาน นอกจากนี้ยังมีทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนการไปเสนอผลงานวิชาการทั้งในและต่างประเทศ นอกจากนี้ แล้วมหาวิทยาลัยขอนแก่นยังมีต้นทุนทางธรรมชาติที่ได้เปรียบคือความเป็นมหาวิทยาลัยต่างจังหวัดที่นอกรอ อากาศดี มีต้นไม้ ไม่มี รถติด อาจเป็นแรงจูงใจให้คนที่ไม่ชอบภาวะเร่งรีบหรือคุณภาพชีวิตที่ต่ำในเมืองหลวงเลือกที่จะไม่ไปสอนในเมืองหลวงก็ได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“อาจารย์ของเราได้นิมนต์บุคคลละตัว ซึ่งคิดว่าไม่มีมหาลัยไหนแจกเหมือนเรานะ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“เราก็ทำอะไรไม่ได้มาก นอกจากให้ค้ำมีงานวิจัยมีอะไรเพื่อให้เงินเดือนเค้าสูงขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“แต่ยุทธศาสตร์ของม.สงขลานครินทร์ที่จะดึงอาจารย์เหล่านี้คือดูแลความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของอาจารย์เช่น ที่อยู่อาศัย ระบบสวัสดิการ โรงเรียนของบุตร (ปัจจุบันม.สงขลานครินทร์ก่อตั้งร.ร.มอ.วิทยานุสรณ์ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย) การให้ทุนพัฒนาอาจารย์ (แต่คงไม่สามารถถึงได้ตลอดเพราะมีระยะเวลาการใช้ทุนที่แน่นอน) ทุนการวิจัยเพื่อเพิ่มวิทยฐานะ หรือการเพิ่มเงินให้ตามสมควร แต่คิดว่าแม้จะดูแลทุกด้านแล้วก็น่าจะแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายบุคลากรได้ถ้าเงินเดือนเป็นเหตุผลหลักของการเคลื่อนย้ายบุคลากร” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

การสร้างความภูมิใจ ความมั่นคง ความศรัทธา ในสถาบันและระบบการให้รางวัล

“น่าจะเป็นเรื่องของทัศนคติ คิดว่าในสังคมไทยนี้ความเชื่อในเรื่องของการอยู่ในสถาบันที่เป็นที่ยอมรับ หรือสถานที่ทำงานก็ยิ่งผูกพันกับค่านิยมของคนเพราะฉะนั้นเราจะมีอาจารย์ที่ดูง่าย ๆ เข้ามาต้องเป็นพนักงาน อาจารย์ก็ยิ่งยอมเพื่อที่จะเข้ามาในสถาบัน เราดูจากการโอนย้าย จากหน่วยงานไทยเองก็ตาม ถ้าโอนย้ายมาไม่ใช่ในลักษณะถูกจ้างชั่วคราวแต่ได้รับการบรรจุเลยเป็นพนักงานก็ตามหรือโอนย้ายมากก็ตามหรือราชการ อาจารย์ก็มีสิทธิ์ที่จะโอนย้ายมา การต่ออายุอันนี้สำคัญมากเลย เพราะเราทราบว่าคุณภาพที่ไม่ต่ออายุและยังเป็นอาจารย์ที่มีศักยภาพก็ได้รับการจ้างงานต่อจากเอกชน อันนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการต่ออายุที่สามารถดึงอาจารย์ไว้ได้ เข้าใจว่าถ้าไม่ใช่แค่ต่างประเทศ แต่ในระบบเอกชนเค้าจะพยายามให้ทุนการศึกษาแล้วก็พัฒนาบุคลากรของเค้าเอง เป็นกำลังใจและผูกมัดคนให้ทำงาน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“นอกจากนี้ยังจัดระบบแรงจูงใจที่ไม่มีตัวเงิน อาทิเช่น การจัดการยกย่องชมเชยบุคลากรดีเด่นในด้านต่างๆ ในทุกระดับ เช่น รางวัลคนดีศรีมอดินแดง เพื่อให้คนทำได้รู้สึกภูมิใจและคนอื่น ๆ ก็มีกำลังใจที่จะทำดีต่อไป” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“นอกจากนี้ในส่วนของ ก.พ. เเท่าที่ทราบต่อไปจะบริหารบุคลากรในระบบ Performance Based คือตอบแทนความดีความชอบตามผลการปฏิบัติงานโดยยึดหลักความรู้ความสามารถ และจัดระบบโครงสร้างเงินเดือนให้ประกอบด้วยเงินเดือนพื้นฐานเงินเพิ่มพิเศษตามวิชาชีพ เงินสวัสดิการสิทธิประโยชน์และเงินโบนัส” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“มหาวิทยาลัยวางอนาคตให้เค้า หรือเค้าเห็นว่ามีมหาวิทยาลัยเองมีอนาคตสำหรับเค้า เค้าก็เห็นและเค้าอยู่ก็เป็นความโชคดีของเค้า หรือถ้าเค้าเห็นที่อื่นมีมากกว่ามันก็เป็นความโชคดีของเค้า ที่เค้าจะไป” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน9)

“เราแค่กระตุ้นให้เค้าทำ คิดว่าเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้พวกเค้าก้าวหน้ามากขึ้น มีตำแหน่งมากขึ้น มีค่าตอบแทนมากขึ้น โอกาสที่ใครจะมาซื้อมาจูงใจเค้าไปข้างนอก สภาพมั่นคงแตกต่างออกไป เพราะถ้าพูดถึงความมั่นคง มั่นคงไม่มั่นคงนะ มหาวิทยาลัยเอกชนนี้ ไปทำงานในระบบเอกชนบ้านเราเนี่ย พอดีมีลูกศิษย์อยู่หลายคนเค้าเข้ามาเรียนนี่ เป็น FAMILY BUSINESS กลายๆ มันไม่ค่อยมั่นคงนะ มันคงนะเค้ามั่นคงแต่เราไม่มั่นคงไม่มั่นใจ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“เราคิดว่าเราก็จะต้องหาทางที่จะต้อง สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาให้กับบุคลากรของเรา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

การสร้างบรรยากาศการทำงาน ความเป็นอิสระทางวิชาการ และ ความคล่องตัวในการทำงาน

“การที่เป็นองค์กรที่ผูกพันกัน ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะมัดใจคน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีประชาธิปไตย จึงทำให้นักกลางที่มีอิสระทางความคิด จึงทำให้นักกลางมีความสุขในการทำงาน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ความสบายใจของเค้าที่จะทำงาน ทุกวันนี้ โดยเฉพาะในช่วงประมาณปีหนึ่งนี้ เราพยายามเน้นมากที่จะให้อาจารย์ทำงานวิจัยมากขึ้นคือการทำงานนี้เหมือนเป็นต่างประเทศเลย แต่บรรยากาศนี่จะเป็นแบบไทย มีความใกล้ชิดกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“เราเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การที่เราจ้างคนอื่นมาแล้วคิดจะพัฒนาผมว่านั่นเราไม่ได้สร้างด้วยตัวเองนะ เราค่อยๆ สร้างคนของเรา ค่อยๆ ใต้เค้าให้เค้ารักองค์กร ให้เค้าอยากอยู่กับเรา นี่คือนิสัยที่มหาวิทยาลัยอยากเห็น” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“แล้วในเรื่องบุคลากร การศึกษานี้มันต้องเป็นการมองเห็นเป้าหมาย vision ปณิธาน มันต้องมีความเชื่อมั่น ถ้าเกิดเขาทำเขาสักแต่ว่าสอนเพื่อเงิน มันไม่ได้หรอก เราต้องมีส่วนร่วม มีชีวิตร่วม ว่านี่คือเป้าหมายของชีวิต ผมว่าต้องสร้างสำนึกตรงนี้ก่อน เมื่อสร้างสำนึกตรงนี้แล้ว เค้าก็ต้องถือว่าเราเป็นพาสเนอร์ร่วมกันที่จะสร้าง มีส่วนร่วม มีส่วนคิด แล้วก็เรียกว่าใช้แนวความคิดว่า คือเราใช้มาตั้งแต่ต้น คือทุกก็จะต้องทุกข์ด้วยกัน สุขก็จะต้องสุขด้วยกัน ทุกข์ด้วยกันหมายความว่า ต้องฟันฝ่าก่อตั้งมาตั้งแต่ 20ปีที่แล้ว ไม่มีอะไรเลย เข้ามาก็ยังไม่ มี จนกระทั่งมาถึงบัดนี้ก็ต้องสุขด้วยกัน ทุกข์ด้วยกัน เวลาเราสุขก็ต้องให้เขาสุขด้วย ต้องธรรมาภิบาล ต้องส่งเสริมให้ชีวิตของเขา เป้าหมายของเขาทุกคนต้องมีเป้าหมายใช้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคณาจารย์

การสนับสนุนการทำวิจัย การเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ทางวิชาการ และ การขอตำแหน่งทางวิชาการ

“ในช่วงสิบปีที่ผ่านมาในภาพรวมมันพัฒนาเรื่องกองทุนวิจัยของมหาลัยในอดีตที่ผ่านมา นักวิจัยเข้ามาเค้าจะมีส่วนที่หักค่าดำเนินการ ค่าธรรมเนียมส่วนกลางไว้ เก็บเข้ากองทุน เพราะว่าอาจารย์ที่เค้าไปดึงบเงินวิจัยมานี้ ต้องเป็นอาจารย์ที่มีประสบการณ์แล้ว ต้องมีความสามารถที่จะทำโครงการ เพราะฉะนั้นอาจารย์รุ่นใหม่ก็จะโอกาสน้อย เพราะฉะนั้นจะต้องหักค่าดำเนินการบางส่วน เป็นกองทุนของการอบรมงานวิจัย สกว. ทุนจากมูลนิธิต่างๆ ก็อยู่ในพวกนี้ด้วย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เราส่งเสริมอาจารย์ในส่วนที่เรียกว่า Global intensive คือเราให้ปีหนึ่งคณะละสามทุน ส่วนคณะใหญ่หน่อยเราก็จะให้ห้าทุน ไปได้ทั่วโลกเลยครับ มหาวิทยาลัยจะดูแลสนับสนุนให้เค้าไปนะครับ เราทำแบบนี้บ่อยครั้งไปก็ประมาณ6-7ปีแล้ว เรามี8คณะ คณะละ3ทุน ปีละ24คณะครับ ไปโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย เพราะส่วนใหญ่โครงการที่ไปเราจะร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“คณาจารย์ทุกคนก็จะมีโอกาส อาจารย์สามารถเดินทางไปได้ทั่วโลก เรามีงบสำหรับกร Conference หรือการได้ตีพิมพ์ในระดับ top journal อันนี้มีเงินให้ถึงหกหลักนะครับ เอ้อให้หะครับ นี่เป็นการตั้งเป้าหมายของเราไว้อย่างชัดเจน”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ผมกลับคิดว่าระบบของเรามีดีมาก ผมเชื่อว่าคนที่เก่งๆนี่เค้าไม่ออก แต่เค้าอาจจะเป็นอาจารย์พิเศษให้กับมหาลัยเหล่านั้นมากกว่า แต่เราก็ต้องดูด้วยว่ามหาลัยต่างประเทศนั้น คุณภาพเค้าดีจริงมั๊ย ถ้าเค้าไม่ดีจริง เรายังไม่ให้ไป” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“การเชิญไปสอนนี่เราสนับสนุน ถ้าเป็นมหาลัยในไทยที่ชื่อเสียงดี แล้วเชิญอาจารย์พ่ายไปสอนนี่ เราอนุญาตเลย ถือว่าเค้าให้เกียรติอาจารย์เรา และสถาบันเราด้วย เพราะฉะนั้นอันนี้ถือว่าการพัฒนาอาจารย์ การส่งไปเรียนต่อในระดับสูง ไม่ว่าจะ เป็นปริญญาเอก หรือปริญญาโท เราก็กส่งเสริม เรื่องการไปประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศเราก็ให้ไป” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“เราต้องให้ความรู้ความสามารถในการวิจัยแก่เค้า สนับสนุนเค้าเรื่องทุนงานวิจัยเหมือนกัน อาจารย์เขียนโครงการขึ้นมาส่งมาให้เรา เราให้คณะกรรมการวิจัยดู ถ้าใช้ได้ปีป อาจารย์ก็รับทุนไปทำเลย อันนี้เป็นการสนับสนุนนักวิจัยหน้าใหม่ทั้งหลาย ปัจจัยเล็กปัจจัยน้อยเหล่านี้มันก็เป็นปัจจัยเอื้อให้เค้าสามารถที่จะพัฒนาได้ชัดเจน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ฉะนั้นยุทธศาสตร์ที่เม.ว.วางไว้ก็มีตั้งแต่การพัฒนาบุคลากรจากเดิมที่มีสัดส่วนของคณาจารย์ในระดับปริญญาเอก 38% กำหนดยุทธศาสตร์ให้เพิ่มขึ้นเป็น 50% และผลักดันให้บุคลากรมีตำแหน่งทางวิชาการจาก 35 % เป็น 75%” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“เรื่องของอาจารย์อันนี้เราส่งอาจารย์ไปเรียนที่ต่างประเทศประมาณร้อยคน อยู่ที่อเมริกา ออสเตรเลียและอังกฤษ และในอีก4-5ปีข้างหน้าเค้าจะกลับมาช่วยเรา ผมคิดว่าอีก3ปีนี่ก็คงกลับเกือบหมด เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยเรานี้ค่อนข้างจะสนับสนุนและให้ทุนอาจารย์มาก”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“จะลดโหลดภาระงานสอนของอาจารย์ เพื่อที่จะให้อาจารย์มีเวลา คือ สอนน้อย แต่ได้ค่าตอบแทนที่ไม่น้อยไปกว่าเดิม คือเค้าเคยมีรายได้หลักเท่าไร ให้เค้าสอนน้อยลง ได้รายได้เพิ่มขึ้น แล้วเอาเวลาที่เหลือไปพัฒนางานวิจัย ซึ่งเรามีทุนให้อีกส่วนหนึ่งหรือเค้าสามารถจะทำวิจัย สามารถเอาไปลดโหลดภาระสอนได้ ก็หวังว่าจะให้โปรโมทเค้า ให้มีความก้าวหน้าในเชิงวิชาการ แล้วก็โปรโมทในเชิงตำแหน่งงานวิชาการ นี่คือวิธีการเส้นทางที่เราจะหากลยุทธ์ใหม่ๆ ไม่ใช่จะให้เค้าเอาแต่มุ่งสอน คือหางานวิจัย หาช่องทางให้เค้าเจริญเติบโตทางวิชาชีพ ไม่ต้องมาสอน ไม่ต้องมาทำตำแหน่งบริหาร เค้าก็สามารถเจริญเติบโตได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพอาจารย์ อัตราค่าตอบแทน เพราะฉะนั้นในเรื่องการพัฒนาอาจารย์นี่คือ ทำยังไงให้คนในสาย ก บรรจุเข้ามาเป็นอาจารย์ปีป ถึงจังหวะเค้าเค้านำไปอยู่ในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ พอถึงเวลาเค้านำไปอยู่ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ เเท่าที่ผ่านมามีเค้าปล่อยตามสบาย อยากเข้าสู่อำนาจไหน เมื่อไหร่ก็ตามแต่เค้าอยากจะเป็น แต่พอมามีปัจจุบันจะพบว่าปรับเป็นเกณฑ์มาตรฐาน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ของเรานี้เรามีกฎระเบียบไว้เลย ของเรามีrequirement บอกไว้เลยว่าต้องทำกับเรากี่ชั่วโมงที่เหลือไปได้แล้วไม่เป็นไร เพราะว่าอะไรการที่อาจารย์เค้าไปมันเป็นเรื่องของการพัฒนาเค้า เค้าออกไปหาประสบการณ์ได้เค้าไปแล้วช่วยกันเก็บเอา

ประสบการณ์มาช่วยสถาบัน คือการที่เราออกไปข้างนอกนี่อย่าให้เสียงานใน คือความรับผิดชอบนี่มันต้องสูง ในเมื่อเราให้อิสระนี้ ความรับผิดชอบตนเองต้องสูง ถ้าคนไหนรับผิดชอบตนเองสูงได้ 'ไปไหนไม่มีใครว่า ไม่เคย นี่แหละในชีวิตของคนไทยที่โตแล้ว' (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“ไม่มีการตอบบัตร หรือสแกนลายนิ้วมือครับ อาจารย์จะเซ็นชื่อที่ออฟฟิศของตัวเอง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“เราไม่ได้สนใจหรอกว่าคุณต้องเข้างานแปดโมงเช้า ออกห้าโมงเย็น ผมว่าทั้งคณะของเรา คือทั้งร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่มีใครทำอย่างนี้ ทุกคนให้เกียรติกัน แล้วคนบดเคี้ยวเวลาประเมินก็ไปดูที่ out put ว่าผลงานของอาจารย์แต่ละคนเป็นอย่างไร อาจารย์ของเราค่อนข้างทำวิจัยเยอะ แล้วถ้าวันหนึ่งเราค่อนข้างให้เค้าไปอยู่ในกรอบนี้ นั่งโต๊ะแปดโมงถึงห้าโมงเย็น อย่าลืมนะว่าการทำแค่นี้มันไม่ใช่ว่าจะเป็นอาจารย์ได้ ทุกคนต้องมีงานวิจัย ต้องเข้าไปอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรม ต้องไปเห็นของจริง อาจารย์ของเราที่ทำวิจัยอะไรเราให้เขากลับมาสอนหนังสือทั้งหมดเลย หรือหากเราส่งอาจารย์ไปในโรงงานอุตสาหกรรม หรือไปที่ตลาดหลักทรัพย์ อาจารย์อาจจะทำงานที่นั่นสามวัน อยู่ตลาดหลักทรัพย์สองวัน นี่คือนี่ที่เราให้อาจารย์ของเราครับ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ผมไม่ค่อยได้ให้ลงเวลาแบบมีมาตรฐาน หรือมีบัตรอะไรอย่างนี้ เดิมนี้เขาให้บัตร ผมบอกว่าผมอยากให้อาจารย์ซึ่งเป็นคนซึ่งมีคุณวุฒิมีความรู้เป็นแบบอย่าง จิตสำนึกมันต้องสูงกว่า ฉะนั้นถ้าไปกำหนดแบบนั้น มันเหมือนคนทำงานโรงงาน ผมไม่ได้ใช้มานานแล้ว แล้วก็ส่วนการหนีการไม่มาก็มี แต่ว่าต้องใช้วิธีอื่นประกอบกัน วิธีบังคับที่จะให้เขินดี มาเมื่อไหร่ กลับเมื่อไหร่ ขอให้ออกไปไว้ว่าจะได้รู้ว่าจะอยู่” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ด้านบุคลากรเป็นยุทธศาสตร์ที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งให้ความสำคัญ ซึ่งมีทั้งยุทธศาสตร์ที่เป็นตัวเงิน และยุทธศาสตร์ที่ไม่เป็นตัวเงิน

ในส่วนของภาครัฐ ระบบค่อนข้างที่จะยืดหยุ่นน้อยกว่าภาคเอกชน ในเรื่องของอัตราเงินเดือนหรือสวัสดิการต่างๆ เพราะขึ้นอยู่กับระบบบริหารจัดการเดียวกันของราชการ จากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์อยากให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐออกนอกระบบเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการจัดสรรงบประมาณ ซึ่งจะแตกต่างจากระบบของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากกว่าระบบราชการ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2. ด้านหลักสูตรและคุณภาพการศึกษา

จากการสัมภาษณ์พบว่า ในด้านการแข่งขันด้านหลักสูตรนั้น สถาบันอุดมศึกษาคาดว่า จะไม่เกิดผลกระทบในเรื่องของความเป็นสากลของหลักสูตร ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ความเป็นสากลของหลักสูตร ไม่กระทบเลย ตรงกันข้าม ผมว่าหลักสูตรเราเข้มข้นกว่าต่างชาติ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“ด้านความเป็นสากลของหลักสูตรก็ไม่คิดว่ามีผลกระทบกับผม เพราะว่าตัวเองมีความรู้ในหลักสูตรของแต่ละแขนงวิชา ไม่ได้แตกต่างกันมาก ไม่ว่าจะหลักสูตรของไทย อเมริกา ออสเตรเลียหรือประเทศไหนๆ ตัวองค์ความรู้ก็เหมือนกัน เป็นศาสตร์ที่

รู้ทันกัน ส่วนองค์ความรู้ของผู้สอนอาจารย์ของมอ. เป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยส่งไปเรียนต่างประเทศซึ่งทำให้รู้เท่าทันวิทยาการต่างๆ ได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“ถ้ามองในเชิงหลักสูตรนี้ มันก็มีความเป็นสากลในตัวมัน เราทำเป็นสากล ที่สำคัญนักศึกษาหลายคนเข้าใจผิดที่ว่า หลักสูตรนานาชาติ หรือหลักสูตรภาษาอังกฤษที่เราทำการเรียนการสอนนี้ ในความเห็นส่วนตัวผมเห็นว่า มันเป็นคนละเรื่องกันนะ ในหลักสูตรเช่น Discipline ในแง่ economics มันมีความเป็นสากลในตัวของมันเอง เพราะฉะนั้น content เดียวกัน เพียงแต่สื่อสารคนละภาษากันเท่านั้นเอง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“ถ้าภายใต้ พบ. เดียวกัน มันต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ที่มีคณะกรรมการดูแลหลักสูตร เป็นตามเกณฑ์ของ สกอ. ซึ่งเราก็สามารถทำได้ คำทำได้เราก็ทำได้ คือเค้าจะสร้างหลักสูตรแบบไหน ถ้าหากว่าเป็นไปตามกติกาแล้ว เราก็สามารถทำเหมือนเค้าได้ มันไม่เห็นได้เปรียบเสียเปรียบอะไร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

“ในเรื่องหลักสูตรนี้เราไม่กลัว เนื่องจากเราเป็นเทคโนโลยีดังนั้นหลักสูตรเรามีการปรับเปลี่ยนตลอด” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ผมคิดว่าหลักสูตรของเรามีความเป็น Standard ในตัวเองนะครับ เด็กของเราหลายคนไปเรียนต่อต่างประเทศได้โดยไม่มีปัญหาอะไร แต่ที่นี้มหาวิทยาลัยเองก็จะมองความเป็น international และมีการปรับหลักสูตร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ไม่คิดว่าหลักสูตรของสถาบันต่างๆ จะได้รับผลกระทบในเชิงการแข่งขันในด้านความเป็นสากล เนื่องจากหลักสูตรต่างๆ มีความเป็นสากลในด้านขององค์ความรู้ และเนื้อหาสาระต่างๆ มีความเป็นสากลของศาสตร์ในตนเองอยู่แล้ว แต่สิ่งที่จะแตกต่างกันเป็นเพียงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเท่านั้น แม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทยคาดว่าจะไม่เกิดผลกระทบในการแข่งขันด้านหลักสูตร แต่ก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์ต่างๆ ไว้เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและความเป็นมาตรฐานสากลของหลักสูตรตลอดจนการปรับเปลี่ยนหรือแปลงหลักสูตรที่สอนด้วยภาษาไทยให้มีความเป็นนานาชาติมากขึ้น ดังนี้

“ดังนั้นมหาวิทยาลัยก็จะมีโครงการที่จะพยายามสนับสนุนการเปิดหลักสูตรเดิมเป็นภาคภาษาอังกฤษ โดยกำหนดว่าถ้าหลักสูตรไหนเปิดมาเกิน 10-15 ปี ก็จะต้องบังคับให้เปิดเป็นโปรแกรมภาษาอังกฤษ เพราะแปลว่าคณาจารย์มีการค้นคว้าข้อมูลมาอย่างดีแข็งแรงแล้ว จะต้องมีบุคลากรที่พร้อมทำเป็นภาษาอังกฤษได้เพื่อเตรียมการตั้งลูกค้าในภูมิภาค ความแข็งแรงของเราอยู่ตรงนั้น และความเป็นภูมิภาคของเราก็มีสูง เป็นที่ยอมรับในภูมิภาค” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ส่วนหนึ่งคือเปิดหลักสูตรที่เป็นโปรแกรมภาษาอังกฤษมากขึ้นในหลักสูตรที่เราถืออยู่แล้ว โดยมีการประกันคุณภาพคือเป็นหลักสูตรที่มีความเข้มแข็งมีบุคลากรพร้อม ส่วนอันที่สองก็คือขยายความเป็นไปได้ในการที่จะทำให้คล่องตัวขึ้น คือโปรแกรมที่จะมี มันอาจมีค่าน้อยลงแต่ว่าการมาร่วมมือกันอย่างเฉพาะเจาะจงในบางคอร์ส บางลักษณะของการจัดการมันจะทำให้เอื้อได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ลักษณะหลักสูตรที่ผมพูดถึงนี้หลายๆคณะทำหลักสูตรดังกล่าว เหมือน ENGLISH PROGRAM แต่ตอนนั้นผมเชื่อว่ามหาวิทยาลัยมองไปถึงอยากให้เป็นหลักสูตร INTER จริงๆ คือการสร้าง COURSE ขึ้นมาเลย มันไม่ใช่แค่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาไทยแปลเป็นอังกฤษ มันต้องสอนเป็นอังกฤษ แต่เป็น COURSE ในระดับที่ต้อง MIX CULTURE ต่างๆ ให้เป็น INTERNATIONAL จริงๆ การเป็นสากลไม่ใช่เอาหลักสูตรไทยมาแปลเป็นภาษาอังกฤษนะ ต้องมองเป็นสากลจริงๆ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“เรื่องของคุณภาพ คุณภาพการศึกษาของแต่ละหลักสูตรแต่ละสาขาวิชาที่ทำการเปิดสอน ตรงนี้เราต้องมีความเข้มข้นในเชิงคุณภาพ มีการกำกับดูแลมีการสร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่เราทำมันได้มาตรฐานนานาชาติหรือยัง” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“ในเรื่องหลักสูตรนี้ของเรามี CU-CQA เป็นตัวกำกับดูแลมาตรฐาน ทุกหลักสูตรจะผ่านเกณฑ์ของ สกอ. อยู่แล้วซึ่งของ สกอ. นี้จะเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ดังนั้นในเรื่องหลักสูตรเราจะไม่ห่วงเท่าไร” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“เราต้องเดินตาม สกอ. ที่เน้นแง่ของการพัฒนาหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยเราก็มีระบบการที่บังคับว่า ก่อนที่จะทำหลักสูตรได้ จะต้องประเมินหลักสูตรเก่า ถ้าไม่มีหลักสูตรเก่าก็ต้องทำเหมือนไป Survey มาก่อนว่าลักษณะของความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ที่จะจบในสาขานั้นจะต้องมีอะไร เราก็จะต้องทำในลักษณะนั้นมาบวกกับลักษณะที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัย แล้วก็เขียนเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของสาขา กำหนดรายวิชา อย่างนี้แหละ สาขาที่จะต้องไป survey ทั้งข้อมูลที่อยู่ในสาขาวิชาที่พินั้น ไปจนถึงเรื่องหลักสูตรในต่างประเทศ คือเวลาที่เราจะเริ่มต้นพัฒนา ก็เป็นการบังคับ เสร็จแล้วต้องผ่านกระบวนการวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก แล้วค่อยเข้ามากระบวนการของมหาวิทยาลัย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“หลักสูตรนี้ในเกณฑ์ สกอ. ทุกมหาวิทยาลัยต้องทำการปรับปรุงทุกๆ 5ปี อันนี้มันเป็นกฎเกณฑ์ ซึ่ง มข. ก็ทำตามนั้นอยู่แล้ว ทุกสาขาวิชาที่ทำ ไม่จันมันไปไม่ได้ อันที่สองต่อมามีหลักสูตร ในลักษณะหลักสูตรที่เปิดใหม่ ที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมของการศึกษา หรือตลาดแรงงาน หรือหลักสูตรอะไรที่เป็นไปในทางพัฒนา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เรามีการปรับเปลี่ยนตลอดการเปลี่ยนนี้ไม่ใช่การรื้อหลักสูตรนะครับ คือวิชาหลักหรือยกเว้นหน่วยกิตเด็กก็เรียนเหมือนเดิม แต่ในส่วนที่เหลือที่เป็นวิชาเลือกประมาณนี้เรามีการปรับเปลี่ยนอยู่เรื่อยๆ พยายามมีวิชาใหม่มาให้เด็กเลือกเรียนอยู่เรื่อยๆ คือเราจะไม่เหมือนทางภาษา สังคมอะไรที่นานๆกว่าจะมีการปรับที่ เราไม่กลัวเรื่องหลักสูตรนะ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“หลักสูตรต่างๆที่เราเปิดสอนนี้เราก็พยายามปรับตลอดเวลา ดิฉันเชื่อว่าการเป็นนานาชาติมันอยู่ที่ตัวหลักสูตรด้วยว่า ต้องมีความเป็นสากล สร้างทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นสากล เพราะฉะนั้นในเรื่องของภาษานี้ก็จะถูกเข้ามาอยู่ในหลักสูตรไทยเพิ่มมากขึ้นในเรื่องของหลักสูตรนี้ เราก็จะต้องดู Trend ของต่างประเทศด้วย เพราะต้องยอมรับว่านักวิชาการของเค้ารู้มากกว่าเรา” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน9)

“ผมคิดว่าตอนนี้เรื่องหลักสูตรนี้ เราเพิ่งได้รับการปลดปล่อยจาก สกอ. เพราะว่าแต่ก่อนนี้สภามหาวิทยาลัยเราไม่สามารถที่จะอนุมัติได้ เขาก็ต้องตั้งคณะกรรมการที่จะมาจากมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ 3-4มหาวิทยาลัย แล้วเรื่องหลักสูตรของทั้งประเทศนี้มันเป็นเรื่องที่น่าเสียดายมาก หลักสูตรของทั้งประเทศนี้มันเหมือนกันหมดเลย ความหลากหลายมันไม่มีเราก็จะพูดกับคนอื่นลำบาก เขาจะถือว่ามหาวิทยาลัยที่เก่าแก่ จะเป็นโมเดลของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ใช้นี้คือวิธีการคิดของ สกอ.” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เราไปเจอกับภาคเอกชนได้ ดูความต้องการของเค้า อย่างตอนนี้นี่ของเราก็มีหลายหลักสูตร อย่างเช่นหลักสูตรการพิมพ์ ทั้งประเทศมีโรงพิมพ์อยู่สามพันโรง แต่ละโรงต้องการบุคลากรเพียง 1-2 คน แต่ทั้งประเทศผลิตนักพิมพ์ได้ 60-70 คน ซึ่งผลิตได้ไม่มากเพียงพอ สองผลิตได้ไม่ตรง คือเค้าอยากได้คนรู้ process แต่เราผลิต pre print กันหมด เพราะว่า ถ้าเราไปใช้หลักสูตรเดิมที่ลอกกันมา หรือใช้เหมือนโมเดลต้นแบบ มันจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ถึงแม้ว่าเราจะบอกว่าเราผลิตสาขานี้เยอะแล้ว แต่ว่าเราจะเจอกับเรื่องที่แปลกๆ เช่น อุตสาหกรรมต้องการสาขานี้ก็ผลิตสาขานี้มาก แต่ก็หางานได้ไม่มาก เราก็ไปตีความว่าส่งสัยเด็กเหล่านี้ไม่เก่ง อาจารย์สอนไม่ได้ แต่เราลืมนึกไปว่าไอ้ Competency ที่เค้าต้องการ ถ้าผู้ประกอบการรู้ว่าเรามีอิสระนี้ เค้าก็จะมาร่วมมือกับเรา อย่างดีมาก ไม่ว่าจะ เป็น ไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน เค้าส่งคนมา แล้วเค้าก็อยากได้คนไป ผมคิดว่าถ้าเราอยากดูหลักสูตรของต่างประเทศมันก็ไม่ยาก ในอินเทอร์เน็ตนี่ก็มีหมดแหละ ผมก็อยากให้ สกอ. มาดูตรงนี้ ว่าหลักสูตรที่ทำออกมาแล้วเหมือนกันนี่ดี แต่ถ้าเด็กจบมาแล้วหางานทำไม่ได้นี่ไม่ดี ซึ่งเค้าลืมนึกไปว่า ถ้าหลักสูตรมันเหมือนกันหมด มันก็จะมีผลหลากหลายไม่ได้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เราต้องยึดกระทรวงศึกษาเป็นหลัก แล้วก็ยึดหลักสูตรต่างประเทศ แล้วก็มาผสมผสานกันให้ได้ส่วนหลักสูตรของวิชาต่างๆ ของเขาก็จะมีแนวทางในการเรียนมาก็ดี สภาคอมพิวเตอร์ สถาบัน สภาต่างๆ วิชาชีพคลุมอยู่ ของเราก็ต้องคล้ายตามหลักสูตร Academic นี้จะเป็นซัก 80% 80% นี้ต้องปรับการเรียนการสอนด้วย อีก 20% เป็นเรื่องของความเป็นคนดี การเรียนรู้โลก การอยู่ร่วมกัน มีธรรมภิบาล มี Communicative Approach ความสามารถในการสื่อสาร การทำงานร่วมกับคนอื่น ความมั่นคง ทั้งหมดรวมอยู่ในหลักสูตร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนให้ความสำคัญในด้านหลักสูตรโดยมาตรฐานของหลักสูตรจะต้องผ่านเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นอย่างน้อยและแต่ละสถาบันอาจมีเกณฑ์อื่นที่สูงกว่า และยังพบว่าหลักสูตรต่างๆ มีการปรับปรุงอยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยอาศัยข้อมูลจากต่างประเทศ ทั้งยังเป็นการสร้างหลักสูตรเพื่อสนองความต้องการของตลาด ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษายังมีความเป็นอิสระมากขึ้นในการสร้างหลักสูตรที่มีความหลากหลาย เมื่อกฎเกณฑ์ที่ สกอ. เปลี่ยนแปลงให้หลักสูตรสามารถอนุมัติเสร็จสิ้นจากสภามหาวิทยาลัยนั้นๆ ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ต่างๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาไทยได้กำหนดไว้สามารถสร้างความเข้มแข็งทางหลักสูตรที่จะสามารถแข่งขันกับต่างชาติได้

เมื่อกล่าวถึงประเด็นด้านหลักสูตร อีกประเด็นหนึ่งที่สามารถเชื่อมโยงได้คือ ประเด็นด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งพบว่าสถาบันอุดมศึกษามีการเตรียมการเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและไม่ได้คิดว่าจะได้รับผลกระทบในด้านคุณภาพ ดังนี้

“ไม่คิดว่าผลกระทบ เพราะคาดว่ามหาวิทยาลัยที่จะเข้ามาเปิดในไทยไม่น่าจะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ น่าจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นเรื่องทำธุรกิจ เพราะมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศต่างๆ นั้นความต้องการของผู้เรียนมีสูงอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องมาหาลูกค้านอกประเทศ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“ไม่มีผลกระทบมากนักสำหรับประเด็นนี้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ในระยณะสั้นๆนี้คงไม่มี แล้วถ้าถามว่าเรามียุทธศาสตร์ในด้านคุณภาพการศึกษาอย่างไร เกษตร เองก็มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างชาติมากพอสมควร เมื่อประมาณ 2ปีที่แล้วเราก็มีการเชิญอธิการบดีทั่วโลก มาคุยกันว่าใน สิ่ง ที่เราทำกันไว้มีการเคลื่อนไหวอะไรกันอย่างไรและต่อไปจะดำเนินไปอย่างไร ทั้งหมดนี้เพื่อเอื้อกับพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาของเรา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ไม่กลัว เพราะถ้าอยู่ภายใต้กฎกติกาเดียวกัน ผมไม่กลัวอะไรทั้งสิ้นเลย”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

จะเห็นได้ว่าทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีความพร้อมและคิดว่าประเด็นดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อสถาบันอุดมศึกษาไทย เนื่องจากสถาบันต่างๆได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในด้านการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบันไว้ดังนี้

“เรามี QA ของเรา เรามีการพัฒนาคณาจารย์ของเราอยู่ตลอดเวลา คือสถาบันจะอยู่ดีไม่มีคุณภาพมั้ย มันอยู่ที่ตัวอาจารย์ ทำอย่างไรเราจะได้อาจารย์ที่ดีที่เก่งมาอยู่กับเราเพราะฉะนั้นถ้าไม่ลงทุนในเรื่องของตัวอาจารย์อันนี้มันอยู่ได้ไม่นาน แล้วการที่เราจะไปเอาข้างเผือกมา เอาคนเก่งมา ไปประมูลมา มันก็ได้บ้างแต่มันก็แพงมากไม่ได้ พวกนี้มาเดี๋ยวก็ไปอยู่ไม่ยึด หรือไม่ก็แก๊ๆมา ให้อพลังที่สำคัญคือ อาจารย์หนุ่มๆที่เราอุศหนุนและเราส่งไปเรียน และมีความจงรักภักดี อันนี้จะเป็นพลังสำคัญ ถ้าสถาบันไหนไม่สร้างขึ้นมานี้จะอันตราย ไปได้ง่าย แต่ถ้าเรามีความเป็นปึกแผ่นพลังของคณาจารย์ สถาบันก็จะอยู่ได้”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

“เรื่องการประกันคุณภาพนี้ ผมว่าทุกมหาวิทยาลัยนี้ต้องทำนะ เพราะมันเป็นกฎหมาย”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“ในเรื่องของคุณภาพการศึกษานี้ 1 เราได้มีการร่วมมือกับต่างประเทศ และ 2 ภายในเองนี่มันปรับโดยอัตโนมัติอยู่แล้ว และยิ่งออกนอกระบบการประเมินจะทำให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น น่าจะมีผลดีตอนนี้และยกคุณภาพของเราให้ดีขึ้น”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“สิ่งที่จุฬายพยายามทำคือการเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการของแผ่นดิน ซึ่งถ้าเรามองในแง่ของปัจจุบันคงไม่พ้นความเป็นเลิศทางวิชาการที่มีมาตรฐานสากล ดังนั้นถ้าเรามองอย่างนี้ไม่ว่าจะมีการแข่งขันหรือไม่นี้ก็เป็นการเข้าไปอยู่ในระดับสากลอยู่แล้ว สิ่งก็ตามมาในการเป็นสากลก็จะมีหลายปัจจัยที่จะต้องดู”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“เราก็มีระบบโดยเฉพาะเรื่องการเดินตามมาตรฐานของการประกันคุณภาพ สมศ.ทั้งหลายนี้ มันก็ทำให้เรามีหลักประกันขั้นต่ำอย่างหนึ่งแหละ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“ยุทธศาสตร์ด้านคุณภาพการศึกษาที่มอบวางไว้คือการมองมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่กับการช่วยเหลือสังคมคือการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางวิชาการโดยเฉพาะด้านภาษาต่างประเทศ ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ และมุ่งสู่มหาวิทยาลัยเน้นการวิจัย มหาวิทยาลัยต้องมีความพร้อมในการแข่งขัน เช่น พัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีให้กับนักศึกษา การพัฒนาการใช้ภาษาต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น หรืออื่นๆ ด้วยการเปิดหลักสูตรนานาชาติ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“อย่างไรก็ตามสำหรับยุทธศาสตร์ที่มุ่ง ได้วางไว้ในการแก้ไขในส่วนของการแข่งขันด้านคุณภาพทางการศึกษานั้น มข. วางตำแหน่งไว้ชัดเจนคือเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย และการที่จะเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัยได้นั้นต้องหมายถึงมีความถึงมือถึงความรู้ มีการเรียนการสอน มีบุคลากรที่ดีทุกอย่างจะเชื่อมโยงกันและนำไปสู่การวิจัย จะไม่ใช่มหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นปริมาณของนักศึกษา ไม่ใช่ “จ่ายครบ จบแน่” นอกจากนี้แล้วในส่วนของคุณภาพการศึกษาที่มีระบบ PMQA คือระบบการบริหารจัดการภาครัฐ Public Sector Management Quality Awards ซึ่งเป็นระบบประกันคุณภาพเหมือนกับบริษัทเอกชนที่ใช้ระบบ TQA คือ Thailand Quality Awards ทำให้สามารถประกันคุณภาพการศึกษาได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“เรามีการวางแผน ยุทธศาสตร์มานานพอสมควร เพราะว่าเรื่องคุณภาพการศึกษานี้เป็นเรื่องของสากล ไม่เฉพาะว่ามี FTA แล้วจะต้องมาทำ เพราะฉะนั้นในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา 10 กว่าปี มข. นี้ ถนัดในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพราะฉะนั้นก็กำหนดเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัย ที่ใช้คำสั้นๆว่าเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย Research University” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เรื่องคุณภาพ เราก็คงคิดว่าคุณภาพของเราเป็นอย่างไรเอามาเทียบเคียงดู ซึ่งเรามีกรรมการตรวจสอบภายใน สมศ.เอง ก็มีกรรมการภายนอกมาตรวจสอบเรา สกอ.ก็มาดูเราในอีกแบบหนึ่ง นี่ก็เป็นการตรวจสอบสร้างมาตรฐานว่าเราอยู่ในระดับใด และสมศ.เองก็พยายามผลักดันให้เราไปเทียบเคียงคุณภาพมหาวิทยาลัยกับต่างประเทศ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“เราจึงพยายามเน้นเรื่องคุณภาพการศึกษา เราพูดกันว่าวันนี้เรามีวิสัยทัศน์ของเราชัดเจน เราจะเป็นสถาบันชั้นนำทางด้านธุรกิจเอเชีย ในปี 2550 - 2550 เราปรับเรื่องทิศทางในด้านการศึกษาของเราทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของงานวิจัย ซึ่งสมศ.เค้ามาตรวจแล้ว ตอนนั้นก็คิดว่าก็จะต้องทำเป้าหมายนี้ให้ชัดเจนว่าจะทำวิจัยเรื่องอะไรบ้าง คนละเท่าไร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“อย่างสยามนี่เรามีจุดที่เรียกว่า Global Competence ผมคิดว่าถึงแม้ว่าต่างชาติจะเข้ามาหรือไม่เข้ามา นักศึกษาเราโอกาสที่ต้องทำงานกับคนต่างชาติ สื่อสารผ่านจดหมาย หรืออีเมลล์อะไรนี่มันต้องมีบ้าง ผมจึงให้หลักประกันกับนักศึกษาในเรื่อง Global Competence ในเรื่องคอมพิวเตอร์นี่ผมเอื้อให้ทุกคน ไม่ว่าจะเรียนสาขาใดก็ตาม ในระดับที่สามารถจะไปสอบ skill test ของ Microsoft ได้ และให้ทุกคนได้มีโอกาสสอบด้วย อันนี้เป็น Global Competence นี่คือการประกันคุณภาพในบริบทของเรา” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เฉพาะเรื่องของคุณภาพการศึกษานี้ นะครับ คุณภาพการศึกษาทุกวันนี้เรามองว่ามันแข่งขันกันอยู่แล้ว คุณภาพในการศึกษาหมายถึงคุณภาพในการที่เราจะผลิตบัณฑิต ให้ได้ตรงกับความต้องการของสังคม ตลาดแรงงาน ทุกวันนี้ของมหาลัยเราเองมองว่าเรื่องคุณภาพการเรียนการสอนการจัดการศึกษาเป็นอันดับหนึ่งอยู่แล้ว นั่นหมายความว่าเราเตรียมพร้อมกับการแข่งขันตรงนี้อยู่” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“ก่อนที่เราจะมีเรื่องประกันคุณภาพกันอยู่ทุกวันนี้ เราเริ่มการจัดทำระบบการประกันคุณภาพภายในมหาวิทยาลัย และตอนนั้นเราก็คุยกันว่าเราจะทำอย่างไร เราตัดสินใจว่ามหาวิทยาลัยนี้ จะต้องขอ ISO ก่อน ISO 9001 เราก็เริ่มทำก่อน โดยวัตถุประสงค์ของการทำครั้งนั้นนี้ ไม่ใช่เพื่อต้องการใบ certified เพียงแต่ผู้ทำต้องการสร้างให้เป็นระบบมาตรฐานสากล เพื่อการแข่งขัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“และหลังจากนั้นที่เราใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นักศึกษาประเมินอาจารย์ ไม่ใช่ว่าประเมินแล้วผ่านไป ต้องไปทำ management review ตั้งแต่ระดับภาควิชาเลยนะครับ เรื่อยมาถึงระดับคณะ และมหาวิทยาลัย เราทำมาตลอด เพื่อให้เข้าใจว่ากระบวนการมันถูกต้อง แล้วทุกวันนี้เราไม่รับใบ cert. พอผ่านพ้น 3 ปี เราเลิกรับใบ cert. เราเปลี่ยนระบบของเราเป็นการประกันคุณภาพ ตามระบบ สมศ. เพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำ จากผลการตรวจของ สมศ. ล่าสุด คะแนนของเราเป็นคะแนนที่อยู่ในกลุ่มหนึ่ง คือมหาวิทยาลัยที่มีการวิจัย คะแนนของเราทั้งมหาวิทยาลัย อยู่ที่ 4.86 ซึ่งสูงมาก เพราะฉะนั้นในเรื่องการประกันคุณภาพนี้เราทำมาตลอด” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของคุณภาพทางการศึกษาทั้งในส่วนของ หลักสูตร คณาจารย์ และบัณฑิต ซึ่งพบว่าทุกสถาบันมีระบบประกันคุณภาพซึ่งเป็นสิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนดให้ทุกสถาบันพึงปฏิบัติ นอกจากนี้ยังพบว่าสถาบันต่างๆยังมีระบบอื่นที่เข้ามาใช้ในการประกันคุณภาพเพื่อทำให้สถาบันของตนนั้นมีคุณภาพที่สูงขึ้น มากกว่าเกณฑ์ที่ สกอ. และสมศ. ตั้งไว้ จึงเห็นได้นำสำหรับประเด็นเรื่องหลักสูตรและคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความพร้อมที่จะแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติได้อย่างแน่นอน

3. ด้านทักษะทางภาษาและสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติ

สำหรับประเด็นเรื่องทักษะทางภาษาและสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติซึ่งเป็นปัจจัยที่ผู้เรียนให้ความสำคัญและเป็นปัจจัยลำดับต้นที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวถึงผลกระทบและยุทธศาสตร์ที่สถาบันต่างๆคาดการณ์ไว้ ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่สถาบันอุดมศึกษาของไทยเห็นว่าการเกิดผลกระทบได้ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“มีผลกระทบแน่นอน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ถ้ามหาวิทยาลัยต่างชาติเข้ามาเปิด ผมว่าจุดเด่นเค้าคือเรื่องภาษา แม้แต่อาจารย์ไทยเข้าไปเองก็ยังคงสอนเป็นภาษาอังกฤษ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“ประเด็นทักษะทางภาษานั้นมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่จะมาเปิดในประเทศไทยมีข้อได้เปรียบกว่าแน่นอนเพราะภาษาที่ใช้คงเป็นภาษาอังกฤษเป็นหลัก รวมถึงบรรยากาศความเป็นนานาชาติก็จะเป็นอีกข้อได้เปรียบหนึ่งเช่นกัน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมองว่าสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติจะได้เปรียบกว่าเนื่องจากการเรียนการสอนจะเป็นการใช้ภาษาอังกฤษซึ่งต่างกับสถาบันไทยที่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร

แม้ว่าจะเกิดผลกระทบขึ้น สถาบันอุดมศึกษาได้เล็งเห็นถึงปัญหาดังกล่าวโดยกำหนด ยุทธศาสตร์ทางด้านภาษาและการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมความเป็นนานาชาติให้มากขึ้นเพื่อ สนองความต้องการของผู้เรียน ดังนี้

การปรับจำนวนหน่วยกิตภาษาอังกฤษเพิ่มเป็น 12 หน่วยกิต

“ตอนนี้เราปรับเป็น12หน่วยกิต เมื่อก่อนมันจะมีแค่ 6 แด่ 9แต่เราปรับเป็น 12 หหมดแล้ว”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“สกอ .เองเค้าก็เห็นภาพตรงนี้ และเค้าเองก็พยายามที่จะบอกว่า หลักสูตรทุกหลักสูตรต้องมีการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่ม อีกเป็น 12 หน่วยกิตเป็นอย่างน้อยนะ มหาลัยบางแห่งก็ยังไม่หมดเลยตรงนี้ ผมเข้าใจว่า มข .นี่แห่งแรก แห่งหนึ่ง ที่จับทุก หลักสูตร สามร้อยกว่าปริญญาเนี่ย มันั่งประชุมกันหมด เปลี่ยนหมดเลยให้มีภาษาอังกฤษ 12หน่วยเหมือนกัน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เยอะมากเลย เพราะที่ผ่านมารวมทุนไปเกือบ40ล้านบาทได้ ในรูปแบบการปรับกระบวนการสอนภาษาอังกฤษขึ้น พื้นฐาน ปรับให้นักศึกษาได้เรียนภาษาอังกฤษ 12หน่วยกิต และ 12หน่วยกิต นี้คุณจะต้องเรียนในสองปีแรก”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

การปรับหลักสูตรให้มีอัตราการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น

“นอกจากนี้ในส่วนของหลักสูตรได้มีการปรับเพิ่มหน่วยกิตในรายวิชาภาษาอังกฤษของคณะ สาขา อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ ภาษาอังกฤษโดยตรงเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นและมีรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะทาง เช่น ภาษาอังกฤษสำหรับ วิศวกร ภาษาอังกฤษสำหรับแพทย์ เป็นต้น”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“Internationalization ของเราได้ปรับทิศทางตั้งแต่เรื่องภาษาอังกฤษของเด็กไทย ภาษาอังกฤษค่อยๆแปลงหลักสูตรไทยให้เป็นหลักสูตรที่ใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นปีละ 10% จนถึง 50% ทำให้หลักสูตรของเราไปถึง Bilingual ได้”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“ตรงนี้ที่เรียนหลักสูตรนานาชาติเป็นภาษาอังกฤษล้วน ตรงนี้จะเป็นหลักสูตรไทย ไทยต้องปรับขึ้นมาให้พยายามเข้ามา อีกหน่อยต้องอยู่ในสังคมเดียวกัน คือพยายามแยกออกเป็นหลักสูตรนานาชาติพวกหนึ่ง หลักสูตรไทยอีกพวกหนึ่งไม่ได้แล้ว เราต้อง ผสมกลมกลืนไป คือพยายามทำทุกอย่างให้ของไทยขึ้นไปได้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“มหาวิทยาลัยมีการให้เงินสนับสนุนอาจารย์ที่สอนคอร์สภาษาไทยให้เปลี่ยนเป็นภาษาอังกฤษ สร้างLab ภาษาอังกฤษ ขึ้นมาช่วย เราคงเปลี่ยนทันทีไม่ได้ เราทำกับวิชาเลือกก่อน คือให้มีการสอนภาษาอังกฤษในบางวิชา แล้วแจ้งเด็กล่วงหน้าว่าวิชานี้ จะสอนเป็นภาษาอังกฤษ ถ้าคุณอยากเลือกเรียนคุณก็เลือกเรียนได้เลย นี่เป็นการที่เราแจ้งแล้วถ้าเค้าไม่สมัครใจเรียนก็ไม่ต้องลงซึ่ง เค้าจะจบได้เหมือนกันเพราะเป็นวิชาเลือกนะครับ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

การสนับสนุนให้เกิดการเกิดทักษะทางภาษาอังกฤษตามอัธยาศัย

“ในส่วนของผมเองก็ตระหนักถึงปัจจัยดังกล่าว ฉะนั้นจึงมีการส่งเสริมให้ทั้งนักศึกษาและบุคลากรได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพราะถือว่าเป็นภาษาสากลของโลกโดยมีโครงการกำหนด E-Zone คือใครที่เข้ามาโซนนี้จะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสนทนาเท่านั้น ยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ถือว่าสำคัญมากเพราะได้กำหนดไว้ในคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ มข . คือ .1 ู้ภาษาอังกฤษ และ .2 ู้ภาษาไอที”

“คุณจะไม่ผ่านหรือไม่รู้และเรามีการปรับกระบวนการสอนใหม่ เอาคนที่เรียนเก่งและไม่เก่งมาเรียนร่วมกัน สอนให้เด็กรู้จักการอ่านผ่าน ไอซีที จัดให้มีห้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง self access สำหรับในปีสามปีสี่เราเน้นให้เค้าใช้เป็นจึงต้องจัดคอร์สที่ทำให้เค้าได้พูดได้ใช้ ในทุกวิชา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติกับหลักสูตรภาษาไทย

“เราก็เลยจัดให้มีการเพิ่มเติมทักษะทางภาษา เช่นการอนุญาตให้นักศึกษาสามารถเข้าไป Sit In ในขณะที่เปิด Inter จัดการ Test ภาษาอังกฤษจัดตัวให้เด็ก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“อนาคตต่อไปเราจะต้องสร้าง environment ขึ้น เอานักศึกษา inter กับนักศึกษาปกติมาทำกิจกรรมร่วมกัน หรือเราอาจจะให้นักศึกษานานาชาติที่พูดภาษาดี มาช่วยติว มาทำกิจกรรมร่วมกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

การจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมให้มีความเป็นนานาชาติ

“ก็ทั้งอาคารและสถานที่พยายามให้อยู่ในระดับนานาชาติ ก็เอาอาคารสถานที่ก่อนนะ 2ภาษาให้มันเป็นนานาชาติ ก็คือใช้ภาษาอังกฤษหมด อันที่3ก็คือไปสเตอร์ทั้งหลาย convention ขณะนี้รณรงค์ให้เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด เจ้าหน้าที่ทั้งหมด คนที่อยู่เคาท์เตอร์ต้องพูดให้ได้ เราก็ค่อยๆพัฒนาไป แล้วตอนนี้จะรับคนก็สั่งเป็นนโยบายแล้วว่าต้องพูดภาษาอังกฤษเป็น มันก็ต้องค่อยๆอย่าไปทำทั้งหมดสิ คนมันไม่ได้ หลักสูตรนี้ก็ต้องเป็นนานาชาติ อย่างหลักสูตรเราถ้าเด็กไปเรียนต่อที่ไหนต้องสามารถเอารายวิชาไปใช้ได้หมด ซึ่งของเราก็คิดว่าขณะนี้เราทำได้ทำมาจนพอสมควรแล้วก็เข้าใจว่ามันอยู่ในระดับที่พอสมควรพอมีเครือข่าย ให้ต่างชาติเค้ามาดูมานั่งสนทนกับเราก็ได้ แล้วเปรียบเทียบว่าของเราของเค้าเป็นยังงัยบ้าง ส่วนในด้านการแลกเปลี่ยนเอาอาจารย์ต่างชาติมาสอนอันนี้เราก็มีหลายคนเหมือนกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“แต่ยุทธศาสตร์หนึ่งที่มือกำลังดำเนินการคือการเปิดหลักสูตรนานาชาติในหลายสาขาวิชา เช่นบริหารธุรกิจของวิทยาเขตหาดใหญ่ หลักสูตรการจัดการโรงแรม การจัดการท่องเที่ยว วิเทศธุรกิจจีน จีนศึกษาและหลักสูตรนานาชาติในระดับปริญญาโท ปริญญาเอกซึ่งสามารถรองรับนักศึกษานานาชาติได้ทั้งหมด นอกจากการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ในอนาคตมอ.มีโครงการตั้งวิทยาลัยนานาชาติ สอนเป็นภาษาอังกฤษ รับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียน ซึ่งการมีวิทยาลัยนานาชาตินอกจากจะรองรับความต้องการของผู้เรียนแล้วยังสร้างบรรยากาศนานาชาติให้กับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ด้วย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

การใช้มาตรการบังคับเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางภาษา

“ตอนนี้เรามีศูนย์ภาษา และศูนย์ภาษาตอนนี้ปรากฏว่าเรามีการเอื้อในการจัดวันเสาร์ผู้บริหารสถาบันเอกชน5ให้ทั้งบุคลากรและนิสิตมาเรียนรู้ได้ทุกคน เพราะว่ามันมีการบังคับสอบภาษาอังกฤษโดยตรงนี้ทางมหาวิทยาลัยบังคับแล้วใช้มีแค่ตอนนี้

แล้วถ้ามีโทเฟิลมา หรือโทอิกก็ได้แล้วแต่คณะและสาขาเค้าจะ Require แต่ถึงแม้ว่าจะไม่มีโทเฟิลเข้ามาคุณก็ต้องสอบภาษาอังกฤษให้ผ่าน แล้วผลการบังคับฉบับนั้นก็ได้ออกมาคือว่านิสิตต้องขวยขวย ถ้าว่ามีปัญหาหมี้ยมันก็มีปัญหาอยู่เพราะความที่ว่าไม่คุ้นเคย ไม่ถนัดแล้วก็ถ้าจะเรียน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทยได้สังเกตเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในประเด็นของทักษะทางภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งสถาบันต่างๆได้กำหนดยุทธศาสตร์และปฏิบัติออกมาเป็นกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป แม้ว่าจะไม่สามารถเทียบเท่าได้กับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติก็ตาม แต่ก็นับว่าเป็นการสร้างเสริมทักษะและประสบการณ์ทางภาษาให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

4. ด้านการลงทุนและความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน

จากการสัมภาษณ์ถึงผลกระทบในด้านการแข่งขันด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนพบว่าสถาบันอุดมศึกษาของไทยมีทั้งสถาบันที่มีความพร้อมในการลงทุนและไม่คิดว่าจะเกิดผลกระทบด้านนี้ และมีสถาบันบางส่วนคิดว่าจะเกิดผลกระทบในด้านนี้อย่างแน่นอน ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ไม่มีใครลงทุนสูงกว่ามหิดลหรอก เค้าแค่นี้ง่าย ๆ คือเรื่องเงินไม่ใช่ปัญหา มันเป็นหน้าที่ของคนดีและอธิการบดีที่จะต้องจัดหาทรัพยากรมา ถ้าเกิดคนดีกับอธิการบดีไม่มีน้ำยาจะหาอุปกรณ์มาก็ไม่จำเป็น ก็โล่มันออกไปซะ ง่าย ๆ แค่นี้ละ เป็นหน้าที่มันเลยนะ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ4)

“ในส่วนของความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนถึงอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา ไม่คิดว่ามีผลกระทบต่อผม. เพราะเรามั่นใจว่าในส่วนของอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้เรามีหมดและทันสมัย เช่น เครื่องมือทางการแพทย์ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ เราไม่น้อยหน้าใคร ๆ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“Infrastructure เรื่องของอาคารเรียน เรื่องของครุภัณฑ์การศึกษา อุปกรณ์การศึกษา ICT ซึ่งก็ต้องมีความพร้อมพอสมควร”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“การแข่งขันเรื่องเทคโนโลยี ถ้าพูดถึงเรื่องเทคโนโลยีพื้นฐานนะ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยไทยไม่ค่อยน่าเป็นห่วง นี่คือระดับพื้นฐาน ยกเว้นเรื่อง E-learning ที่มี option อะไรมหาวิทยาลัยยังคงไปไม่ถึง ถ้าเป็นพื้นฐานธรรมดา ไม่ว่าจะมีความพร้อมของห้องเรียน ห้องเรียนที่มีคอมพิวเตอร์หรือเข้า internet ได้เพื่อเอาขึ้นจอ หรือเรียนแบบ face to face ใน classroom นี่ผมคิดว่าไม่ต่างกันหรอก”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“พูดง่าย ๆ ว่าไม่กลัว เพราะมันอยู่ที่ฐานะทางการเงินของแต่ละสถาบันนะครับ เราคิดว่าความพร้อมทางการเงินเราสามารถมีอุปกรณ์ที่สามารถทัดเทียมกับต่างประเทศได้”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“ด้านอุปกรณ์ต่างๆ ที่อำนวยความสะดวก เราคิดว่าเราก็ต้องทำอยู่ตลอดเวลา แต่ว่าถ้าเมื่อว่าเราไม่สามารถทำได้ เช่น ชื่อเครื่องมือร้อยล้านทำไม่ได้ คุณจะต้องไปตีอกชกตัว ต้องคิดว่าเราใช้เทคโนโลยีอะไรเพื่อให้เด็กเรียนรู้แล้วเขาสามารถจะมีความคิด ความอ่านคิดต่อยอดได้ ร้อยล้าน 2ปี ก็อาจจะล้ำสมัยได้ ไม่จำเป็นต้องอยู่ที่เครื่องมืออย่างเดียว”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“ใครที่มาทำการศึกษาในประเทศไทยเขามีอะไรเราต้องมียังนั้น ให้อยู่ในลักษณะของเค้าให้ได้ ตรงนี้ที่เราถือไว้เป็นหลักเสมอ เพราะฉะนั้นคนของเรานี้ ที่อื่นเค้ามีอะไร อย่างน้อยขั้นต่ำเราต้องมียังเค้าให้ได้”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“เครื่องมือเครื่องมือส่วนหนึ่งก็ถือว่าดี มีหลายส่วนที่ต้องปรับปรุง ในส่วนวิทยาศาสตร์นี้ถ้าเราไปเทียบกับมหาวิทยาลัยที่พัฒนาแล้วเรื่องเครื่องมือ อุปกรณ์การทดลองนี้เรายิ่งถือว่าด้อยกว่าเค้า ส่วนหนึ่งเราเสียเปรียบเค้าตรงนี้พอสมควร ส่วนเรื่อง ICTนี้ก็ไปก็ไม่ได้ไม่เสียเปรียบกันเท่าไรถึงแม้ว่าซอฟต์แวร์บางตัวเราต้องพึ่งพาเค้าก็ตาม”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“เราพยายามให้อาจารย์ใช้ E-learning เพราะอาจารย์จะได้มีเวลาในชั้นเรียนมากขึ้น อะไรที่ผ่านตรงนั้นได้ก็ควรผ่าน เช่นการสั่งงานอะไรต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เข้าสู่ ไอซีที ด้านวิชาการ แทนที่จะท่องเวปไปเรื่อย เป็นการสอนให้เด็กช่วยตัวเองให้ได้ ซึ่งตรงนี้แหละที่มหาวิทยาลัยไทยยังสู้ต่างประเทศไม่ได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“Lab ตรงนี้เป็นปัญหา ตรงนี้คือเราขยายตัวมาก Lab วิทยาศาสตร์นี้ไม่พอใช้ แน่นมาก เราใช้ถึงกลางคืน เพราะตอนนี้ บุรพามีนิสิต 20,000กว่าคน Lab ไม่พอ นี่คือนโยบายที่ผิดคิดว่าใหญ่มาก ที่การจะลงทุนเรื่องห้อง Lab นี้ คิดว่าถ้าเป็นมุมมองหนึ่งของรัฐนี้ รัฐต้องลงทุน ก็คือหลักการให้ผู้เรียน ต้องลงทุนสูงมาก ตรงนี้เป็นปัญหา แต่ Lab นี้คือทางสาขาวิทยาศาสตร์ แต่ถ้ามองในเชิงวิทยาศาสตร์ค่าใช้จ่ายก็จะสูงขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน3)

“อาจมีผลกระทบอยู่บ้างเพราะธรรมชาติจำเป็นจะต้องของงบประมาณจากงบประมาณแผ่นดิน และในงบนั้นๆ ก็จำเป็นจะต้องแบ่งไปใช้ในส่วนอื่นๆด้วย”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนนั้นอาจมีผลกระทบบางส่วนเพราะ อุปกรณ์เหล่านี้มาจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ถ้ารัฐให้เพียงพอก็ไม่มีปัญหาอะไร”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นเห็นได้ว่าสถาบันของไทยบางสถาบันมีความพร้อมสูงซึ่งไม่คิดว่า จะเกิดผลกระทบในเรื่องของการแข่งขันด้านความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน แต่ยังพบว่า มีสถาบันบางส่วนที่คาดการณ์ว่าจะเกิดผลกระทบแน่นอน โดยเฉพาะการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนในสายวิทยาศาสตร์ ในด้านอุปกรณ์ทดลอง ที่ไม่ทันสมัยและมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังพบว่าความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศประเทศไทยยังด้อยกว่าต่างชาติ และพบว่าอุปสรรคในการลงทุนด้านอุปกรณ์ต่างๆของสถาบันของรัฐเกิดจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งมีความยุ่งยากในการจัดซื้ออุปกรณ์ต่างๆ แต่ก็พบว่าสถาบันของรัฐบางแห่งที่สามารถระดมทรัพยากรได้เองเป็นจำนวนมากก็สามารถจัดสรร อุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งประเด็นดังกล่าว

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความพร้อมในด้านเงินทุนจึงสามารถดำเนินการได้คล่องตัวกว่าและพร้อมที่จะแข่งขันกับต่างชาติได้มากกว่า

ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อรองรับการแข่งขันในด้านความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเพิ่มความคล่องตัวและลดขั้นตอนการจัดซื้อให้คล่องตัวยิ่งขึ้น และการบริหารจัดการงบประมาณของรัฐให้เพียงพอต่อความต้องการ ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมไม่กลัวแล้วครับตรงนี้ เรื่องการบริหารจัดการ เรื่องสถานที่เราจัดแต่เราก็แจ่มนะ ประเภทกระดาน ที่เขียนแผ่นใส อะไรที่เราไม่มีแล้ว อาจารย์เราใช้ PowerPoint พัฒนาไปจนถึง e-learning หมดยุคแล้ว ดังนั้นเรื่องไอทีที่เราเคยเพราะเราลงทุนไปมหาศาล เรามีงบไอทีเกือบสามร้อยล้าน อาจารย์ของเราได้นัดบุคคลละตัว ซึ่งคิดว่าไม่มีมหาลัยไหนแจ่มเหมือนเรานะ แต่อย่างเจ้าหน้าที่ที่เรามีคอมพิวเตอร์ให้คนละตัวที่โต๊ะทำงาน แล้วอยากเอางานกลับไปทำที่บ้านนี่เราก็ให้ผ่อนเอา ส่วนอาจารย์นี่ให้ฟรีทุกคน 100%” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ใครที่มาทำการศึกษาในประเทศไทยเขามีอะไรต้องมีย่างนั้น ให้อยู่ในลักษณะของเค้าให้ได้ ตรงนี้ที่เราถือไว้เป็นหลักเสมอ เพราะฉะนั้นคนของเรานี้ ที่อื่นเค้ามีอะไร อย่างน้อยขั้นต่ำเราต้องมีย่างเค้าให้ได้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“มหาวิทยาลัยเราก็ไม่ปิดกั้นเรื่องการซื้ออะ อะไรที่เป็นการพัฒนาและนำไปสู่งานวิจัย เราก็พัฒนาอยู่แล้ว เราคลังลงทุนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาคุณภาพ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนนั้นอาจมีผลกระทบบางส่วนเพราะอุปกรณ์เหล่านี้มาจากงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล ถ้ารัฐให้เพียงพอก็ไม่มีปัญหาอะไร” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

จะเห็นได้ว่าประเด็นของการแข่งขันด้านความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอน สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนค่อนข้างจะได้เปรียบกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เนื่องจากมีระบบบริหารจัดการที่คล่องตัวกว่า และมีงบประมาณในการลงทุนสูง เมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีขั้นตอนในการจัดซื้อ ซึ่งขาดความคล่องตัวและยังจะต้องอาศัยงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ ซึ่งมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ สำหรับประเด็นนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนน่าจะได้เปรียบในการแข่งขันมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

5. ด้านชื่อเสียงของสถาบัน

จากการสัมภาษณ์สถาบันอุดมศึกษาไทยในประเด็นของการแข่งขันด้านชื่อเสียง พบว่ามีความเห็นออกเป็น 2 ลักษณะคือ มีผลกระทบและไม่มีผลกระทบ สำหรับกรณีที่มีผลกระทบนั้น สถาบันที่จะเข้ามาตั้งในประเทศไทยจะต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่มีชื่อเสียงมาก ในระดับต้นๆของโลก จึงจะเกิดผลกระทบได้ แต่ถ้าเป็นสถาบันที่ไม่ค่อยมีชื่อเสียงมากนัก จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ถ้าพูดกันอย่างไม่เข้าข้างตัวเอง ด้านเทคโนโลยีนี้ เราถือว่าเป็นหนึ่งในนี้นะ เราไม่เป็นรองใคร ในทุกสถาบันที่ไม่มีแพทย์ นะครับ ถ้ามีแพทย์นี่มันคนละเรื่องกัน ถ้าเป็นเรื่องของวิศวะ วิทยาศาสตร์ สถาปัตยกรรม เราไม่เป็นรองใคร ในเอเชีย คือถ้าพูดถึง KMITL แล้ว ในเอเชียที่น่าจะรู้จักเราทุกแห่ง” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ไม่กระทบหรอก”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ4)

“ไม่น่าจะกระทบนะ เพราะภาพของจุฬา ชื่อเสียง เรามี แต่ถ้าพวกที่มีชื่อมา มันก็คงกระทบบ้าง พวกชื่อดังๆ Ranking สูงๆ เราปฏิเสธไม่ได้ ผมมองว่าเรื่องของภาพลักษณ์ เรื่องของprofile เราไม่ได้เสียเปรียบหรือด้อยกว่าเค้าเลย แต่เราอย่าเอาไป เทียบกับพวก top ten นะ พวกนี้เค้าตั้งมาที่ร้อยปี ทุนเค้าตั้งเท่าไร อย่างกองทุนของ Harvard นี่มากกว่ากองทุนของประเทศ ไทยซะอีก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“ไม่มีผลกระทบเพราะคาดการณ์ว่ามหาวิทยาลัยที่จะมาเปิดสอนในประเทศไทยไม่น่าจะเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง เพราะมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงนั้นมีการแย่งกันไปเรียนโดยไม่ต้องทำการตลาดต่างประเทศด้วยการเปิดในประเทศอื่น มหาวิทยาลัยที่จะมาเปิดในประเทศไทยน่าจะเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่ได้มีชื่อเสียงอะไร และเป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นเรื่องการค้า การตลาด ทำธุรกิจมากกว่า”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“ที่เราจะด้อยกว่าคือค่านิยมนี้คนไทยจะนิยมต่างชาติมากกว่า” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ก็คงกระทบแหละ ถ้าเค้าเอาแบรนด์ดังๆมา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“แน่นอนมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ย่อมมีนักศึกษาที่จะอยากไปเรียน ยิ่งเป็นมหาวิทยาลัยต่างประเทศด้วยแล้ว ยิ่งมีแรง ดึงดูดมากมาย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“เด็กอาจจะไป ไปเข้าของเค้าเพราะมีชื่อเสียงดัง”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“ถ้าเราเอาไปเปรียบเทียบกับ ซิดาโก้ ก็คงเปรียบเทียบได้ยาก” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ผมคิดว่าชื่อเสียงเรานี้มีปัญหา เพราะว่าคนชอบแบรนด์ต่างชาติอยู่แล้ว ถึงเราจะอยู่เฉยๆ เค้าก็จะชอบอะไรที่เป็นฝรั่ง ไม่เฉพาะประเทศไทยหรอก แต่ทั้งเอเชีย จีนก็เหมือนกัน หลายๆประเทศด้วย”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“การแข่งขันด้านชื่อเสียง ไม่รู้ สมมติว่าฮาร์เวิร์ดมาเราก็กู้ไม่ได้อยู่แล้ว”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยคาดว่าจะเกิดผลกระทบได้ในกรณีที่เป็นการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักกันทั่วโลก และปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบคือ ค่านิยมของไทยที่ให้ความนิยมและมีความคิดว่าต่างชาติย่อมดีกว่า

สำหรับการแข่งขันด้านชื่อเสียงของสถาบันนั้น สถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างชื่อเสียงไว้ด้วยกันหลายวิธี เช่น การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานออกสู่สังคม การร่วมจัดงานกับกระทรวงพาณิชย์เพื่อการประชาสัมพันธ์สถาบัน ดังนี้

การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานออกสู่สังคม

“ตรงนี้เราพยายามทำอย่างมากเลย เราจะเริ่มทำในประเทศก่อนในขั้นแรกซึ่งคิดว่ามันได้ผลพอสมควร ทั้งในเรื่องงานวิจัย และในอีก 2-3ปีข้างหน้าเชื่อว่าเราจะมี application ออกไปให้ต่างชาติได้รู้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“มีทั้งสร้างภาพให้เห็นว่าเราประสบความสำเร็จอะไรบ้าง อย่างที่นี้เราได้รับการยกย่องว่าเชี่ยวชาญเฉพาะกรณี ด้าน HRD ทางด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่เป็นประธานเครือข่าย ถือว่าเชี่ยวชาญเฉพาะทาง” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ของมอ.เน้นการประชาสัมพันธ์เสมือนไม่ประชาสัมพันธ์กล่าวคือการพยายามประชาสัมพันธ์แบบไม่ให้สังคมรู้สึกว่าเป็นการประชาสัมพันธ์เนื่องจากต้องระมัดระวังการถูกมองว่าเป็นเชิงพาณิชย์ สิ่งที่มีมอ.ทำคือพยายามนำงานวิจัยออกสู่การรับรู้ของสังคมเพื่อสะท้อนประสิทธิภาพผู้วิจัย งานวิชาการ และรับใช้สังคม และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกกับครูแนะแนวและห้องสมุดของโรงเรียนต่างๆ เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักเรียนที่จะเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา และภาพลักษณ์อีกประการที่มีมอ.พยายามสร้างคือการสร้างภาพลักษณ์ผู้ชำนาญการเฉพาะที่รับใช้สังคม” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“อย่างไรก็ตามในส่วนของผมฯ นั้นได้มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกด้วยการให้คนรู้จักแบรนดัมฯ. โดยขณะนี้จากที่มีฯ.อยู่ในอันดับ 475 ของโลก และจากอันดับ 1 ใน 50 ของอาเซียน มาเป็น 27 อาเซียน เราหวังว่าจะเป็น 1 ใน 10 ของอาเซียน ให้ได้ ซึ่งการจะก้าวไปถึงจุดนั้นก็ต้องพัฒนาทั้งบุคลากรและสร้างเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่ดีเด่นทางการสอนและดีเยี่ยมทั้งด้านการวิจัย เพราะการศึกษานั้นไม่ใช่การโฆษณาขายสินค้าแต่ต้องให้ผู้คนประจักษ์ถึงคุณภาพของการศึกษา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“ประชาสัมพันธ์เชิงรุกตอนนี้กับในอดีตเราไม่เคยทำ แต่ตอนนี้เราต้องทำในแง่ที่ว่าให้ประชาคมในโลกนี้ทราบว่ามีอะไรเรามีอะไรดีตรงไหนให้เค้ารับทราบ อาจจะเป็นการที่ลงหนังสือพิมพ์เดี๋ยวนี้เด็กยุคใหม่ไม่ค่อยอ่าน เราก็ต้องลงไปทางด้านอินเทอร์เน็ต กับมีคนไปติดต่ออย่างคนของเราเวลาไปในสถาบันต่างๆเรามีอยู่ในขณะนี้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“indicatorsหลายตัวจะมาจาก นีคิษย์เก่าการออกไปทำงานแล้วได้เรื่องมัย แล้วบริษัทเค้าจะเอาไปพูดกัน ทางบริษัทที่เค้ารับคนไปเค้าจะบอกคนนั้นดีนะคนนี้ดีนะ คนไหนไม่ดีเค้าจะบอกว่าคุณนี่มาเข้าของผมแล้วลาออก” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“เราไม่ใช่โฆษณา แต่เราใช้เชิงประชาสัมพันธ์ เรามีดีเราก็บอก ที่นี้ถามว่าเรามีดีอะไรเล่า นั่นแหละเราต้องสร้างเราต้องมีดีมีดีในที่นี้คือมีคณาจารย์ที่ดี นักศึกษาที่ดีที่มีผลงาน สถานที่อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องเรียน กิจกรรม อันนี้คือโครงสร้าง สร้างให้ดีมีคุณภาพแล้วเราก็ประชาสัมพันธ์สิ่งต่างๆเหล่านี้ คือเอาดีไปบอกเค้า อันนี้ก็เป็นการสร้างชื่อเสียง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

“ประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างภาพลักษณ์ ผมว่าการสร้างภาพประชาสัมพันธ์ ยังไงก็ไม่เท่ากับความจริง เพียงแต่ว่าการประชาสัมพันธ์เป็นสื่อเป็นการสร้างความจริงให้เป็นที่รู้เท่านั้นเอง แต่ไม่ใช่ไปไม้ในสิ่งที่ไม่เป็นจริง คุณภาพภายในไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียนการสอน วิธีการเรียน วิธีการสอน ที่ดีที่ได้ก็ได้รับผลดีนะครับ ความสามารถของเด็ก ผลงานของเด็กที่ออกมาแล้วสามารถออกสู่โลกภายนอกได้จริง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

การจัดงานร่วมกับกระทรวงพาณิชย์เพื่อการประชาสัมพันธ์สถาบัน

“จะเป็นเชิงในการประชาสัมพันธ์นะคะ เราก็พยายามทำอยู่โดยการที่ว่ามหาวิทยาลัยก็จะออกไปเวลาที่เค้ามีลักษณะของการที่เค้ามี UNIVERSITY FAIR ที่จีน ที่เซี่ยงไฮ้ เค้าก็จะพยายามไปถามในทุกคนะ ทุกสาขาว่ามีอะไรที่อยากไปประชาสัมพันธ์บ้าง ในส่วนของเราค่อนข้างจะได้เปรียบในแง่ที่เราตั้งมานาน ค่อนข้างเก่า มีชื่อเสียงมานาน การที่มีลูกค้าต่างชาติมาเรียนแล้ว เราจะได้ลูกค้าจากปากต่อปากเยอะมาก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“ทำ Road show มันก็ไม่ได้ช่วยอะไรหรอก เราต้องทำมหาวิทยาลัยของเราให้แข็ง Road show เรายังไม่ค่อยมีอะไรถามว่าเราเป็นยังไง เราเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปนะ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“เรื่องประชาสัมพันธ์ที่เราทำอยู่แล้วเพราะทุกวันนี้เรามีฝ่าย คือมีผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายประชาสัมพันธ์เลย เค้ามีการวางแผนประชาสัมพันธ์ทำให้เป็นที่รู้จัก ตอนนี้อย่างที่เรากำลังจะไปมี Road show มีการจัดนิทรรศการไป มีสื่อมวลชนสัมพันธ์ ทุกปีมีการให้ข้อมูลกับสื่อมวลชน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“จะมีทำเป็นสื่อ ปกติที่ สกอ. จัดโครงการที่เป็นโรดโชว์ มันไม่ค่อยเวิร์กนะครับ อันที่สองที่ มข.ทำก็จะเป็น ศูนย์การศึกษา ที่คุณหมิง ที่จีน ที่เขมร โดยร่วมกับสถาบันการศึกษา แล้วจัดหลักสูตรร่วมแล้วก็เชื่อมโยงกัน อันนี้จะดีกว่า โรดโชว์มันต้องทำออฟฟิศเหมือนต่างชาติ เหมือนอย่างทีออสเตรเลียมาทำ เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่กรุงเทพฯ ที่เชียงใหม่ เปิดผ่านทางการสอนภาษาอังกฤษ การให้ข้อมูลทางการเรียนที่จะเรียนในออสเตรเลียด้วย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“พายัพนี่เราอาจทำการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย ในเรื่องที่จะให้ต่างชาติรู้จัก คือก็มีนะ ทางกระทรวงพาณิชย์ ทาง สกอ. ก็มาชวนให้เราทำ โรดโชว์ที่เมืองจีน ที่ไหนๆก็แล้วแต่ แต่ผมว่ามันไม่ได้ผลหรอกนะ เพราะว่ามันไม่ใช่การค้า เราเคยทำ แต่มองว่ามันเป็นการละลายเม็ดเงิน เพราะตลาดการศึกษามันมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างชื่อเสียงสถาบันให้เป็นที่รู้จักของสังคมจะเน้นการประชาสัมพันธ์เรื่องความสำเร็จและผลงานของสถาบัน แต่พบว่าในส่วนของการทำการประชาสัมพันธ์ร่วมกับกระทรวงพาณิชย์นั้นไม่ค่อยเกิดผลสำเร็จเท่าที่ควร

นอกจากนี้ผู้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันอุดมศึกษาไทยไว้ดังนี้

“ผมอยากให้เราเน้นในเรื่องที่เป็นภาพรวม เพื่อให้คนเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา ผมว่ามันสำคัญนะนี้ อุดมศึกษาไทยแย่มาก หรือของชั้นดี ของเธอไม่ดี อันนี้ผมว่าเราต้องมาคุยกัน คือถ้าเค้าไม่ศรัทธาทั้งหมดโดยภาพรวมนี้เราก็คงไม่สามารถไปช่วยเหลือ

คนอื่นได้ ผมคิดว่าเราต้องสร้างศรัทธาให้กับภาพรวมของอุดมศึกษาไทย อุดมศึกษาของทุกที่ มันต้องมีที่แข็งแกร่งกว่า และที่อ่อนแอกว่า แต่ถ้าเราคิดในแง่ความสามารถที่เราจะแข่งกับต่างประเทศนี้ เราต้องเอาจุดดีของเรามาพูดบ้าง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“รัฐบาลควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันอุดมศึกษาของเราก่อน คือต้องทำให้ระบบมันแข็ง อย่างอเมริกานี้เค้าก็ช่วยกัน ทำให้รัฐเห็นถึงคุณค่าของเค้า คือคนต่างชาติเค้าเห็นความสำคัญมากขึ้น แต่คนไทยเราไม่ทำ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าสิ่งหนึ่งที่ควรจะทำควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ผลงานของแต่ละสถาบันคือ การสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยอมรับและเชื่อมั่นต่อระบบอุดมศึกษาไทยด้วย นับว่าเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการอุดมศึกษาไทยทั้งระบบ

6. ด้านเอกลักษณ์ของสถาบัน

เอกลักษณ์ของสถาบันนับว่าเป็นสิ่งสำคัญของแต่ละสถาบันอาจหมายถึงรวมถึง ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของสถาบัน ซึ่งเอกลักษณ์นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นผู้นำในศาสตร์แขนงนั้นๆ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นผลผลิตของสถาบันนั้นๆ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้มุมมองในเรื่องของเอกลักษณ์ของสถาบันไว้ว่า

“คิดว่าประเด็นการสร้างเอกลักษณ์นั้นก็มีผลกระทบเพราะทุกสถาบันไม่ว่าจะเป็นไทยหรือต่างประเทศก็พยายามสร้างเอกลักษณ์ให้กับมหาวิทยาลัยของตนเองในการเป็นหนึ่งในด้านต่าง ๆ นั้นถ้าเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยใดโดดเด่นกว่าก็ย่อมได้เปรียบที่นักศึกษาจะเลือก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

ประเด็นเรื่องเอกลักษณ์ของสถาบันจึงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อการแข่งขันระหว่างสถาบันของไทยด้วยกันเองและกับสถาบันต่างชาติ แม้ว่าปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาของไทยจะมีลักษณะการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Comprehensive University) มากขึ้นก็ตามแต่ก็ยังคงแฝงไว้ซึ่งเอกลักษณ์เดิมที่มีอยู่ผนวกกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ธรรมศาสตร์ก็ยังคงเอกลักษณ์ของสถาบันที่เป็นสถาบันที่เน้น อุดมการณ์ เพื่อชาติและราษฎร ในลักษณะ public service และยังคงเป็นที่หนึ่งในศาสตร์ด้านสังคมศาสตร์แม้ว่าปัจจุบันจะมีการเรียนการสอนในสายวิทยาศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ยังคงแข็งแกร่งและเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะนิติศาสตร์” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“เราก็มีเอกลักษณ์ของเรา จุดเด่นที่สุดอยู่ที่ว่าตอนนี้ ในประเทศไทย เรื่องวิทยาศาสตร์ทางทะเล ที่นี่เด่นที่สุด เพราะฉะนั้นเรามีเอกลักษณ์เด่นทางด้านวิทยาศาสตร์ทะเล เราก็เรียกว่าเป็นที่ยอมรับได้ เราไม่กลัวใครตรงนี้นั่นคือจุดเด่น” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“เราเขียนไว้ในวิสัยทัศน์เป็น *international community* และ *management* เป็น base คำต้องขายตัวตัวเองให้ได้ก็จบเป็น *management* หรือจะเป็นภาษา ไม่ว่าจะเป็นคนตรี ศิลปะต้อง *management* มันเป็นเอกลักษณ์ทางด้านหลักสูตร เอกลักษณ์ทางด้านความสำเร็จของสถาบัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“มหาวิทยาลัยเราเน้นเหมือนเดิม คือเราเน้นการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับภาคอุตสาหกรรม” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เราเน้นให้มหาวิทยาลัยนี้เป็นมหาวิทยาลัยแห่งเทคโนโลยี นะครับ ไม่ว่าเราจะเปิดสาขาอื่นขึ้นมา มันจะอยู่ใน theme เดียวกัน เราเปิดบริหารก็จริง แต่บริหารในที่นี้ถ้าไปดูหลักสูตร มันจะเป็นบริหารที่เอาเทคโนโลยีมาช่วย แม้ว่าจะเป็นเรื่องของบัญชี เราก็จะเน้นการเอาอุปกรณ์ต่างๆมาช่วยเซค คือเน้นทางด้านวิเคราะห์ หรือทางด้านสาขาที่เปิดใหม่ เป็น IT สาขาพวกนี้เป็นสาขาที่ relate เทคโนโลยี เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยเราเองค่อนข้างกำหนดไว้อย่างชัดเจน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“ผมว่าเอกลักษณ์ของเราทางด้านเทคโนโลยีเราเป็นผู้ต่างชาติได้ เนื่องจากมหาวิทยาลัยต่างชาตินี้จะมีเทคโนโลยีที่ดี ค่อนข้างทันสมัย ชัดเจน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ฉะนั้นมหาวิทยาลัยก็ต้องเลือกสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง โดยที่มันนั้นได้วางยุทธศาสตร์ในการสร้างเอกลักษณ์ของตนเองด้วยการนำปัญหาพื้นที่เป็นที่ตั้ง เช่น การสร้างเอกลักษณ์ว่าเราจะเรียนมหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย โดยขณะนี้ได้มีการสร้าง ศูนย์วิจัยจากเดิม 10 ศูนย์ เพิ่มเป็น 17 ศูนย์ และแต่ละศูนย์ก็ตอบโจทย์ของชุมชน สังคมพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ได้ เช่น ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง ศูนย์วิจัยเฉพาะทางด้านการเกษตร วิศวกรรม และวิทยาศาสตร์การแพทย์” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“เบสิคซัพพอร์ตที่เรามีอยู่แล้ว แต่เราต้องดูด้วยว่าสิ่งที่เราจะเปิดต้องไปตรงกับวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเราเน้นเรื่องธุรกิจ ดังนั้นวิศวะที่เราเปิดก็ต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจด้วย นิติศาสตร์ที่เรียนจบออกมาก็ต้องไปเน้นเรื่องธุรกิจ เราจะส่งเสริมให้มันดีไปเรียนกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา เคาะคองต้องไปเรียนกฎหมายเชิงธุรกิจ กฎหมายมหาชน อะไรที่เน้นทางด้านธุรกิจนี่นะครับ เพราะถ้าเราไปเน้นแพ่ง เน้นอะไร เปิดไปให้ตายก็สู้รามฯ สู้จุฬาไม่ได้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

นอกเหนือจากการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ในด้านวิชาการ ความชำนาญเฉพาะทางของแต่ละสถาบันนั้น สิ่งหนึ่งที่ทุกสถาบันให้ความสำคัญและจะเป็นสิ่งที่สร้างความแตกต่างให้กับสถาบันอุดมศึกษาของไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติไม่สามารถทำได้ คือ การคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ดังนี้

“เราก็ทั้งความเป็นไทยไม่ได้ ทั้งความเป็นไทยในที่นี้หมายถึงทั้งวัฒนธรรม ทั้งภาษาพูดแล้วประเทศไทยจะอยู่ได้ยังไง มันมีคุณค่าภูมิปัญญาด้วย สำคัญที่สุดเราต้องคงอันนี้ไว้แต่เราต้องไม่ปิดกั้น ก็ต้องเปิดกว้าง เราก็ได้ทดสอบด้วย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“ผมว่าระบบการศึกษาไทยต้องมีเอกลักษณ์ ต้องมีจุดยืน ต้องมีปณิธาน ต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีความเป็นไทย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“อย่างมหาวิทยาลัยสยามนี้ เราก็สามารถจ้างอาจารย์ต่างชาติมาสอนในโปรแกรมนานาชาติได้ แต่เราเป็นสถาบันไทย เราต้องมีเอกลักษณ์ สถาบันของไทย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“มหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมของที่พัก มีเวลา ไม่เหมือนมหาวิทยาลัยของกรุงเทพ มหาวิทยาลัยต่างจังหวัดจะได้เปรียบในเรื่องของเวลา อาจจะมีเวลาผูกพันกันมาก มีเวลาหล่อหลอมลูกศิษย์ให้มีความรักคณะ รักสถาบัน หล่อหลอมให้มีเวลาที่จะพัฒนาวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม วิถีคิด กิจกรรม หลากหลาย นี่คือจุดเด่นของเราอยู่ตรงนี้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“ความได้เปรียบในการจัดกิจกรรม และสภาพแวดล้อม ให้นักศึกษามีชีวิตมหาวิทยาลัย สังคมเพื่อน ในกรอบของสังคมไทย ผู้เรียนได้เกือกลกัน ซึ่งต่างกับสังคมตะวันตกที่ต่างคนต่างอยู่ รีบๆเรียนให้จบๆ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ยุทธศาสตร์ของมอ. นอกจากจะผลิตบัณฑิตในเชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพแล้วเอกลักษณ์ที่สำคัญของบัณฑิตมอ. คือบัณฑิตที่มีจิตสาธารณะพร้อมรับใช้สังคม รวมทั้งการสร้างเอกลักษณ์ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์เฉพาะในพื้นที่” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“เพราะฉะนั้นองค์ความรู้ในเรื่องของพื้นที่นั้นเราต้องสร้างความเข้มแข็งในตัวเองนะครับ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“ความเป็นบัณฑิตนี่คือยังไง ซึ่งมหาวิทยาลัยทั่วโลกเลยส่วนนี้ เพราะมันไปสนใจเรื่องทำมาหากิน สนใจเรื่องสาระความรู้ เนื้อหา ที่จะไปทำมาหากิน ที่เป็นวิชาชีพ จะเป็นทักษะอะไรๆ ก็เลยลืมในเรื่องของการพัฒนาความเป็นบัณฑิต คือการพัฒนาทางด้านจิตใจ ยกระดับจิตใจ ของผู้ที่จบไป เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราให้ความสำคัญมาก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ4)

“เราถือว่าทุกคนเราอยู่กันอย่างครอบครัว เราพยายามจะใช้แก่นหลักของศาสนาเป็นดวงใจเราไม่ได้สอนศาสนาแต่เราเอาแนวปฏิบัติของศาสนา คือความรัก ความห่วงใยดูแลซึ่งกันและกันนั้นมาใช้ในองค์กรของเรา ในแง่ของอาจารย์ต่อนักศึกษานักศึกษาต่อนักศึกษา อาจารย์กับผู้บริหารเราพยายามดูแลกันกับสิ่งนี้แล้วถ้อยที่ถ้อยอาศัย ตัวนี้เป็นตัวดึงให้นักศึกษาอยากเข้ามาอยู่ แล้วความเชื่อถือของผู้ปกครองกับสถาบันของเรานี้ยังมีอยู่ นะนี้เป็นตัวอย่าง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“ไม่จำเป็นต้องเอาความเป็นไทยไปสกัดกั้นการเติบโต ให้ความเป็นไทยเข้าไปอยู่ในจิตวิญญาณของระบบอุดมศึกษา เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาคุณต้องมี ไม่ใช่คิดว่านักศึกษาเป็นสินค้า ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้บริหารมันต้องมีตลอดเวลา” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน8)

เห็นได้ว่าทุกสถาบันให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย บรรยากาศการเรียนการสอน ความเอื้ออาทรแก่กัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ สังคมเพื่อน ความเป็นพี่น้อง ตลอดจนความรู้ของแผ่นดิน ภูมิปัญญาไทยที่สามารถนำมาผนวกกับองค์ความรู้สากลได้สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของสังคมไทยที่ต่างชาติไม่สามารถทำได้เหมือนกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย

7. ด้านความร่วมมือทางวิชาการ

ปัจจุบันไม่ว่าจะดำเนินกิจการใดก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยพันธมิตรในการร่วมมือดำเนินกิจการต่างๆ ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับกิจการต่างๆ สำหรับภาควิชาศึกษาก็เช่นกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความร่วมมือระหว่างสถาบัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขันในบริบทของการเปิดเสรีทางการค้า

สำหรับความร่วมมือนั้นสามารถมองได้ใน 2 ประเด็น คือ ความร่วมมือระหว่างสถาบันของไทยด้วยกันเอง และ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ความร่วมมือดังกล่าวเป็นความร่วมมือในหลายลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ เป็นความร่วมมือด้านหลักสูตร ความร่วมมือด้านคณาจารย์ ตลอดจนการร่วมมือลงทุนต่างๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความร่วมมือระหว่างสถาบันของไทย

“ผมคิดว่าต่อไปมันต้องร่วมมือกันได้ทุกที่ ผมเห็นว่ามหาวิทยาลัยรัฐบาลที่นี้ยังไม่ได้ออกนอกระบบ แต่ก็มีบางส่วนที่มีความเป็นเสรี เท่ากับเอกชน หรือมากกว่าเอกชนก็มี อย่างเช่นในหลักสูตรพิเศษต่างๆ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“อันนี้เราเห็นได้ชัดจากห้องสมุดที่ลิ่งคิงทั้งหมด ในส่วนนี้เราคิดว่าเราตั้งแต่ ตั้งนานมาแล้ว ในลักษณะของการสร้างเครือข่ายคอมพิวเตอร์นี้เรากับจุฬาฯ คล้ายๆกับเป็นคู่แข่งโดยปริยายนี้แหละ คือจุฬาฯสร้างในส่วนของไอที ซึ่งเราก็มีไอทีที่แข็งแกร่ง แต่ตอนนี้ CONCEPT ของทางเกษตรเองไม่ได้คิดในแง่ของคู่แข่งอีกต่อไป คิดแต่ในแง่ของการที่จะร่วมมือ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของภูมิภาคหรือในส่วนกลางก็ตาม เราคิดในแง่ของการแชร์ ถ้าอะไรที่เป็นส่วนที่จะแชร์ได้ แน่แน่นอนเรามีทัศนคติอันนี้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“เวลานี้เราเพิ่งเริ่ม วันก่อนนี้มีประชุมที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตธัญญบุรี เราก็มีการประชุมกันทุกปี เพิ่งเริ่มมาได้ครั้งนี้ครั้งที่3 เรามีทั้ง ทกอ. สสอท. ของรัฐ เอกชน ราชภัฏ ราชชมคล แล้วก็มีcollegeบางส่วนของที่เราเรียกมาร่วมประชุมกันทั้งหมดเลย เราคิดว่าขณะนี้มันถึงจุดแล้วที่เราต้องมาร่วมมือกัน เราอย่าไปมองว่าอันนี้ ทกอ.นะ อันนี้ราชภัฏนะ นี่เอกชนนะต่างคนต่างอยู่ดีนั่นคือสิ่งที่เราทำอยู่ อันนี้ก็น้อยใจได้น้อยได้มาก” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

“มีทั้งในส่วนของนักศึกษา และคณาจารย์ เราส่งนักศึกษาของเราไปเรียนหลักสูตรระยะสั้น ในต่างประเทศ และต่างประเทศก็ส่งนักศึกษาของเขามาเรียนที่เรา เมื่อได้หน่วยกิตก็ Transfer ไปที่ของเค้า นั่นคือ curriculum หรือ course ในแต่ละวิชา ของอาจารย์ก็จะเป็น Teaching staff หรือ professor ก็มี visiting professor นะ expert ของแต่ละสาขา ก็มาแลกเปลี่ยนกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“เรามีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างชาตินี้ไม่ต่ำกว่า 30-40 ที่นะ อย่างกับที่ Chicago University นี่เราจำวิจัยร่วมกัน ฐานข้อมูลเค้ามืออะไรเราก็มีด้วยนะครับ เราใช้วิธีการ ใช้ข้อมูลกับที่ซึกาโก้หมดเลย และในแต่ละปีอาจารย์จากที่นั่นจะมาสอนหนังสือให้เรา มาเทรนเรา มาแลกเปลี่ยนงานวิจัยกันนะครับ ที่นี้พอเค้าตั้งเครือข่ายไว้ที่เราเราก็โยงเครือข่ายไปเขมร พม่า ลาว มหาวิทยาลัยท็อปเทน ของอเมริกาส่วนใหญ่เรามีความร่วมมือกับเค้าทั้งนั้นนะฮะ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติ มอ.มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับนานาชาติหลายสาขาด้วยกัน เช่น สาขาวิศวกรรมกิจจีนร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในจีนให้นักศึกษาไปเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านภาษาจีน ความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในมาเลเซียด้วยการส่งนักศึกษาไปเรียนด้านมาเลเซียนลอร์เพื่อเรียนนิชากฎหมายทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับมาเลเซียลอร์ ความร่วมมือทางวิชาการระดับนานาชาติด้านแผ่นดินไหวกับประเทศสวีเดน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“จะมีการพัฒนาในส่วนของหลักสูตรที่เปิดเป็นหลักสูตร 2 ภาษา และหลักสูตรนานาชาติมากขึ้น โดยความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ซึ่งขณะนี้ทางมช.ก็ได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศบ้างแล้ว ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ไทยกับประเทศแคนาดา หรือแม้กระทั่งในส่วนของระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็สนับสนุนให้นักศึกษาไปทำวิจัยหรือศึกษาที่ต่างประเทศ 1 ปี” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“ตอนนี้เรากำลังรุกตลาดจีนนะครับ หลายมหาวิทยาลัยก็ไปกันและเราก็เป็นหนึ่งในนั้นที่ไป เรามีการแชร์โปรแกรมร่วมกัน จีนเค้าส่งเด็กมาเรียนที่เราได้ปริญญาเค้าได้ปริญญาเรา เราได้ปริญญาเค้าเหมือนกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“ก็มีหลักใหญ่ก็คือ ทุกคนทุกสาขา คือจะมีการตกลง ติดต่อประชุมในเชิงลึกซึ่ง ไม่ใช่ทำกันไปอย่างนั้นเอง มีการแลกเปลี่ยน ทั้งนักเรียน ทั้งครู ครูไปสอนที่โน่นก็มี แล้วนักเรียนของเราไปเรียนเป็นเทอมเป็นปีก็มีแล้วกลับมาที่ทุกแห่ง ทั้งยุโรป อเมริกา จีน ได้หัว” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“ในส่วนของความร่วมมือนั้น ธรรมชาติได้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างชาติ เช่น การส่งอาจารย์ไปเรียนต่อ ส่งเด็กไปฝึกงาน และจัดหลักสูตรที่เป็น Twin Program กับมหาวิทยาลัยที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือกัน” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ส่วนที่เราพยายามทำตอนนี้ก็คือว่ากลยุทธ์ที่เราใช้เครือข่าย Consultant กับทั้งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเองมาจับมือกันและอีกส่วนคือใช้ Consultant กับสถาบันในต่างประเทศโดย เรายกเริ่มที่จะทำเป็นลักษณะของความร่วมมือในหลากหลายรูปแบบเช่น อย่างหลวมๆก็คือ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การแลกเปลี่ยนนักศึกษาไปจนถึงขั้นรับปริญญา เรียกว่าเป็น dual degree คือว่าเรียนที่นี้แล้วไปเรียนที่โน่น ได้สองปริญญา เช่นเรียนที่ไทยกับจีนก็ได้สองปริญญา ตอนนี้อย่างศิลปศาสตร์ก็มีแล้ว” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“ส่วนเรื่องอาจารย์ นักศึกษา นี่เราทำมาอยู่ตลอด เราจะมีรายชื่ออาจารย์ที่มาจากต่างประเทศ มาประจำสอน แลกเปลี่ยน มาทำวิจัยร่วม สอนร่วม มีการแลกเปลี่ยนระดับอาจารย์ ระดับนักศึกษา ที่มาเรียนที่นี้ทั้งตรี ทั้งโท ส่วน ป.เอกนี่ก็จะมาทำวิจัย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เรามีมาตลอดนะ ของมหิดลนี่เรามีความร่วมมือ กับสถาบันหลักๆ เราไม่ค่อยแลกเปลี่ยนอาจารย์เฉยๆนะ เราถึงขั้นที่มี Move colonization มีคนที่มาเป็นอาจารย์ของเราไปควมตำแหน่งหลักในสถาบันของฝรั่งเศส ในสถาบันหลักของสหราชอาณาจักร

สหรัฐ ที่เป็นเจ้าของ Lab หัวหน้า Lab ก็ทำให้ เหมือนกับว่าบางที บางเรื่องเราไม่ต้องลงทุน ครุภัณฑ์ แต่คนของเราไปยึดหัว หนาดไว้ที่นั่น แล้วเราก็จะส่งคนรุ่นใหม่ไปที่นั่นได้ด้วย ที่จริงนี้แหละโจทย์ของเรา ใช้เครื่องมือเค้า เอาประโยชน์ให้เรา นี่ไงก็คือ Universe Colonization ก็เหมือนกับฝรั่งที่มันเคยมาทำวิจัยที่เมืองไทย คือมาอาศัยวัดอุทิศ มาอาศัยเก็บตัวอย่าง เพื่อตอบ โจทย์ของเค้า เค้าเคยทำกับเราอย่างไร ตอนนี่เราทำกับเค้าอย่างนั้น เราเอาโจทย์ไปทำ โดยอาศัยทรัพยากรเค้า นี่ก็คือ เป็นระดับ ความร่วมมือกับเรา”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ4)

“ก็มีอยู่ อย่างโครงการปริญญาเอกร่วมกันเราก็มี เราก็มีทางบริหารธุรกิจ ร่วมกับทาง U AUSCAR ทางนิเทศศาสตร์ ร่วมกับ OHIO UNIVERSITY แต่ว่าการร่วมมือของเรามันไม่ใช่เชิงธุรกิจ มันเป็นความร่วมมือทางวิชาการ ซึ่งทางนั้นที่เค้า ร่วมมือกับเราก็อไม่ได้หวังผลทางธุรกิจ”(ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

“เราก็มีความร่วมมืออยู่หลายแห่งนะครับ ซึ่งแต่เดิมนี่เราจะมีความร่วมมือกับประเทศตะวันตกก่อน เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย ตอนนี่เราคิดว่าเรากำลังอยาก จะมีความร่วมมือกับประเทศทางตะวันออกให้มากขึ้นด้วย ไม่ว่าจะเป็น จีน เวียดนาม แอฟริกา เพราะประเทศเหล่านี้ส่งเด็กมาเรียนที่เราอยู่แล้ว เราอยากให้อนาคตเรามีความร่วมมือด้านการจัดการศึกษากับประเทศ ภูมิภาคบ้าง เนื่องจากประเทศในภูมิภาคเอเชียเค้าต้องการบรรณดตะวันตก แต่ไอ้เรื่องการจัดการศึกษานี้เราจัดได้อยู่แล้ว” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“ผมว่ามันเป็นเรื่องของมหาวิทยาลัยเหล่านั้นนะครับ ที่เค้ารู้จักกับเรา อย่างเช่น NewSouthWell เค้ามาช่วยเราตั้งแต่ ต้น ตั้งแต่เราตั้งมหาวิทยาลัย เค้าก็ส่งอาจารย์เข้ามาดู แล้วการร่างหลักสูตรของเราเองนี้ ในช่วงหลังๆมาเราก็ดูหลักสูตรของ ต่างประเทศด้วย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“อย่างของเราเนี่ยเราทำจริง อย่างที่ Imperial Collage ที่ London เราลงทุนตั้งห้อง lab ที่นั่นเลย ทางเค้าให้พื้นที่เรา และก็ให้ความรู้มาส่วนหนึ่ง เราใส่เงินไปประมาณ 50ล้าน ตั้งห้องlabที่นั่นเลย แล้วเราอาจารย์เราไปนั่งทำวิจัยที่นั่น ส่วนนักศึกษา เค้าก็มาทำวิจัยในห้อง lab เรา เราจ้าง Professor จากออสเตรเลียนี้ มาทำจริงจัง คือความร่วมมือเนี่ยเรา selective ได้ เราไม่ต้องการ จำนวนมาก เราเลือกคุณภาพ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“ผมก็ต้องร่วมกับเขา อย่างตั้งโรงเรียนแพทย์ผมก็ตั้งกับเค้าอยู่แล้ว เพราะฮาร์เวิร์ดมา ฮาร์เวิร์ดก็อยากจะวางแนวทางการศึกษาแพทย์” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้เกิดความร่วมมือมากขึ้นทั้งความร่วมมือระหว่าง สถาบันอุดมศึกษาของไทยเอง และร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ แต่ยังคงพบว่าการร่วมมือ ระหว่างสถาบันไทยกันเองยังน้อยกว่าความร่วมมือระหว่างไทยกับต่างชาติ ซึ่งรูปแบบความร่วมมือ มีหลากหลายแบบด้วยกัน เช่น การแลกเปลี่ยนผู้เรียน การแลกเปลี่ยนคณาจารย์ การจัดหลักสูตร การเรียนการสอนร่วมกัน การร่วมทุนในการลงทุนด้านห้องปฏิบัติการ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะ เสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการของสถาบันไทยเพื่อการแข่งขันได้ เป็นอย่างดี

8. ด้านต้นทุนการจัดการศึกษา

ต้นทุนในการจัดการศึกษานั้นนับว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ที่ผู้จัดการศึกษาและผู้รับบริการทางการศึกษาจะต้องคำนึงถึง พบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมีข้อได้เปรียบกว่าสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติในเรื่องต้นทุนการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงค่าเล่าเรียนที่ผู้เรียนจะต้องชำระดังกล่าว เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาไทยมีทุนเดิมอยู่ซึ่งจะแตกต่างกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่จะต้องมาเริ่มต้นลงทุนใหม่ นับว่าเป็นปัจจัยที่สถาบันอุดมศึกษาไทยมีข้อได้เปรียบสูงมาก กล่าวคือการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยจะมีต้นทุนที่ต่ำกว่า และการเข้ามาของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติย่อมเป็นการเข้ามาในรูปแบบของการทำธุรกิจการศึกษาซึ่งย่อมต้องการผลกำไรจากการประกอบการ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงค่าเล่าเรียนที่สูงตามไปด้วย ดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“คือถ้ารัฐบาลไปสนับสนุนต่างชาติ เราก็จะลำบาก ต่างชาติที่เข้ามาเนะเค้ามีเหตุผลเชิงธุรกิจ ไม่มีใครไม่หวังผลกำไร ดังนั้นการหวังผลกำไรเค้าจะต้องมองหาหลักสูตรที่ทำกำไรได้ หลักสูตรสายวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนี่ยากที่จะทำกำไรเพราะลงทุนสูงมาก อย่างนี้ต่างชาติคงไม่ลงทุน คือถ้าเค้าอยากมาลงในสายนี้ผมว่ามันน่าจะสนใจ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“มันยาก เพราะต้องลงทุนสูง”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“แต่ถ้าเค้ามาคิดต้นทุนเค้าจะสูง เราจะได้เปรียบที่ต้นทุนเราต่ำกว่า”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“สมมติถ้าเค้ามาเปิดจริงๆ มันก็จะทำให้อัตราค่าเล่าเรียนนี้ดันขึ้นไป ซึ่งมหาวิทยาลัยของรัฐน่าจะสู้ได้ ถ้าเรายังลอยตัวคือไม่มีผลทางด้านการเมือง แรงกดดันอื่นใดนะ เราจำเป็นต้องแข่ง เราทำได้เราบริหารได้อยู่แล้ว เพราะทุกวันนี้เราต้อง Treat ตัวเองอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าตอนนี้เงื่อนไขมันอยู่ที่ว่าแพงเกินไปไม่ได้ สภาพการณ์ บริบทของสังคมยังมองไม่เห็นปัญหานี้”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“ค่าธรรมเนียมจัดว่าเป็นข้อได้เปรียบเพราะการจัดการเรียนของเรา มีต้นทุนที่ถูกกว่าต่างชาติแน่นอน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“ถ้าจะเปรียบเทียบค่าหน่วยกิตของภาคภาษาอังกฤษของมอ. กับค่าเล่าเรียนของมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่มาเปิดในไทยน่าจะต่ำกว่าด้วยซ้ำ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“คุณภาพมันก็จะมาพร้อมกับค่าเล่าเรียนที่แพง ต้นทุนที่สูง เพราะฉะนั้นการแข่งขันเมื่อมองในแง่ต้นทุนทำให้มหาวิทยาลัยไทยได้เปรียบ แต่ไม่ใช่มีคุณภาพ นะ มันแยกกันอยู่ บางทีมันไม่คู่กันนะตรงนี้”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“การแข่งขันนี้มันก็จะได้เปรียบกว่าต่างชาติมากนัก เพราะในเรื่องต้นทุนนี้ของเรารัฐบาลจะจ่าย ดังนั้นเราถูกกว่าต่างชาติแน่นอน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ถ้าเค้ายังพัฒนามาก เค้าต้องลงทุนมาก เค้าก็จะมาเก็บค่าเล่าเรียนนักศึกษาแพง ที่นี้อย่างเรานี้จะซื้อเครื่องมือราคาร้อย ล้านเราก็ทำได้ เพราะเราไม่ต้องลงทุน รัฐบาลลงทุนให้เรา เพราะฉะนั้นเราจะสามารถเก็บค่าเทอมได้ถูก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ถ้าเค้ามาตั้งในประเทศไทย คิดเหอว่าเค้าจะมาตั้งเพื่อจะทำการกุศล แนนอนเค้าต้องทำเชิงธุรกิจ ไม่งั้นเค้าจะเอาเงิน มาทุ่มเหอหรอ นั้นแปลว่าเค้าต้องเอาเงินจากค่าเล่าเรียน ที่นี้เงินจากค่าเล่าเรียนก็เอามาจ่ายครูบาอาจารย์ เค้าจะมีนักเรียนซักเท่าไร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

“ทางมหาวิทยาลัยเราก็มีทุนหลายรูปแบบเช่นกัน ผมคิดว่าการที่ต่างชาติเข้ามานี้เค้าไม่สามารถที่จะเก็บค่าเล่าเรียนถูก กว่าของไทยได้ เนื่องจากคอรัปชันของเค้า” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“แนนอน ถ้าไปเทียบกับต่างชาติเราใช้ต้นทุนน้อยกว่าอยู่แล้ว อีกอย่างต่างชาติใช้ต้นทุนในการบริหารสูง” (ผู้บริหาร สถาบันเอกชน4)

จากบทสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่าความเห็นจากทุกสถาบันออกมาเป็นแนวทางเดียวคือ สถาบันอุดมศึกษาไทยจะได้เปรียบในเรื่องของต้นทุนการจัดการศึกษาที่ต่ำกว่า และข้อจำกัดด้าน กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาของต่างชาติ นอกจากนี้แนวทางที่จะทำ ให้เกิดพันธมิตรระหว่างสถาบันและนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ใช้ต้นทุนต่ำกว่าและก่อให้เกิดการใช้ ทรัพยากรให้คุ้มค่า คือ การร่วมกันใช้ทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างสถาบันไม่ว่าจะเป็นการร่วม ใช้ห้องปฏิบัติ หรือ การร่วมบรรยายของคณาจารย์ระหว่างสถาบัน ดังนี้

“ตรงนั้นผมคิดว่ามันเป็นไปได้ ทางออกที่จะประหยัดคือเราใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งการลงทุนนี้จะทำให้มหาวิทยาลัยคิด หนักมากขึ้นว่า ถ้าเราลงทุนทำห้อง Lab อะไรก็แล้วแต่ต้องมองในมุมที่ต้องใช้ให้คุ้มค่าที่สุด อย่างทุกวันนี้ Labวิทยาศาสตร์นี้ใช้ หนักมาก คุ่ม แต่บาง Lab ก็ใช้ไม่คุ้ม ลงทุนไปหลายล้าน แต่ใช้เรียนไม่เท่าไร อย่างเช่น Lab ทางนิเทศศาสตร์ ทางอะไรอย่างนี้ ถ้าอย่างเอกชนลงทุนเองเป็นหลายล้าน เข้าไปใช้ 24ชั่วโมงเลย ไปตัดต่อเสียง ภาพ คุ่มค่า เรียกว่าเรียกต้นทุนค่าอุปกรณ์คืนได้เลย ทุกวันนี้ค่าเสื่อมราคาก็เสื่อมไปทุกวันๆ ต่อไปนี้ต้องบูรณาการด้านการจัดการเรียนการสอน และเอาไปบริการทางวิชาการในเชิงหา รายได้ เช่นอาจจะเป็น Lab และเป็นเทคโนโลยีที่ จะร่วมกับบริษัทภายนอก อย่างโยธานี ใช้ทำร่วมกัน ร่วมกับเอกชน ทำ R&D อะไรพวกนี้ คงต้องเป็นไปในมุมมองนั้นมากขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“หรือว่าเครื่องมือที่ราคาแพงมาก อันนี้เราใช้ของเอแบคเราใช้ของมหิดล เครื่องไม้เครื่องมือบางที่ขึ้นละ15ล้าน สมมติ ถ้าเด็กเรามีนิดเดียวมีพื้นที่นิดเดียวเราซื้อ15ล้านจะคุ้มมั้ย ไม่คุ้มแล้วพอใช้ไปซักพักแล้วก็ต้องซื้อใหม่อะไรอย่างนี้ แคร่กัน ได้มั้ย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“เราก็ทำอยู่นะครับ อย่างการประชุมสมาคมบดีเราก็มีการเห็นสัญญาว่าร่วมกันกับทุกคนทุกที่ คือสภาวณะนี่จะเป็นสภา วม มีทั้งรัฐและเอกชน เค้าจะส่งคนของเค้ามาใช้อุปกรณ์เราเราก็โอเค บางทีเราก็ส่งคนของเราไปใช้ของเค้าบ้าง ทั้งเครือข่ายเรื่อง ใ่อี เรื่องไฟฟ้า ใช้อุปกรณ์ร่วมกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

“แต่ว่าอุปกรณบางอย่างที่มีราคาสูงมากๆที่เราจะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยด้วยกัน คือเราต้องยอมรับความจริงที่ว่าเวลาสองสถาบันมารวมกัน หรือแค่สองภาควิชามาใช้ของร่วมกันนี่ยังเกิดปัญหานะ แต่ผมว่าการที่ให้คนอื่นมาช่วยใช้นี่ดีนะ อย่างLabที่เราใช้ปีละสองครั้งเอง ถ้ามีคนมาร่วมใช้เราจะได้ว่ามันยังไม่เสีย คือ ม.สยามนี่เราไม่ได้ร่วมมือกับแค่สถาบันการศึกษาอย่างเดียว เรามีความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมด้วย เราเชิญหัวหน้าแผนกทุกแผนกของเค้ามาสอนให้เราหรือบางครั้งเราก็ไปดูงานและใช้เครื่องมือร่วมกัน และผมคิดว่าถ้าสถาบันอุดมศึกษาร่วมมือกันทางด้านเครื่องมือไม้เครื่องมือนี้ มันจะยังไม่่น่ากลัวเลย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เวลานี้ที่เราร่วมมือคือหลักสูตรแชร์กันดี ดียังไงเราบอกกัน อันที่สองถ้าอาจารย์ไม่พอก็รับไปสิไปช่วยกันเราไม่ต้องมานั่งแย่งกัน เราแบ่งปันกันได้” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

จากบทสัมภาษณ์พบว่าแนวคิดในการร่วมใช้ทรัพยากรระหว่างสถาบัน จะเป็นแนวทางที่ทำให้ต้นทุนการจัดการศึกษาของไทยต่ำลงแต่ยังคงรักษาคุณภาพไว้ ทั้งยังเป็นผลพลอยได้ในทางส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบัน และยังเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงอีกด้วย

แต่ยังพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการร่วมใช้ทรัพยากรยังคงมีอยู่ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากทั้งภายในสถาบันเอง และระหว่างสถาบัน ดังนี้

“ฟังดูแนวคิดนี้นะดี แชร์ห้องสมุด แชร์หนังสือ ไม่ยาก แต่บางเรื่องมันติดอยู่ที่กฎระเบียบ ยกตัวอย่าง อย่างอุปกรณ์วิทยาศาสตร์พวกนี้ อย่างแต่แชร์ต่างมหาวิทยาลัยเลย แชร์ต่างหน่วยงานในสถาบันเดียวกันนี่ยังมีข้อจำกัดอยู่เลยในเรื่องของ MAINTENANCE มันแพง คุณต้องมีความรู้ความสามารถ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ10)

“มันฟังดูดี แต่ปฏิบัติยากเพราะมันมีปัจจัยเยอะ มันก็มีหลายแห่งนะ สำเร็จบ้างไม่สำเร็จ” บ้าง (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“ควรจะแชร์กันให้มากกว่านี้ บางคนก็แค้มปิดกันอยู่เค้าบอกว่ามันเป็นระบบระเบียบอะไรอย่างนี้ถ้าหากเราไม่ร่วมมือกันเราไปร่วมมือกับต่างประเทศ มันดูแล้วไม่ดี เหมือนกับสังคมไทยเราเองดูเหมือนใจกว้างแต่เราก็ใจแคบเพราะเราไม่ช่วยกันเอง หรือว่ามันอาจจะจะเป็นเพราะกฎระเบียบ แต่ก็ถือว่าต่อไปนี่ต้องจับมือกันให้มากขึ้นเหมือนกับในต่างประเทศที่เค้าทำ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“ในการร่วมมือเรื่องนี้ concept ดีนะครับ ดีมากเลย ถ้าจะทำได้อย่างนั้น networking ความร่วมมือกัน ทั้งห้องสมุดตั้งแต่ห้องสมุด ทั้งเครื่องมือต่างๆ ยินดีเยี่ยมไปใช้ร่วมกัน แต่นี่คือขัดกับนิสัยคนไทย คนไทยอย่าว่าจะต่างมหาวิทยาลัยเลย ในมหาวิทยาลัยเดียวกันก็มีปัญหานี้ เครื่องมืออย่างเดียวกันอยู่ติดเดียวกัน มันใช้ได้ทั้ง 2-3 คณะ แต่เขาหวง เขาต้องใช้อำนาจจากส่วนกลางลงไปจัดการอยู่เรื่อยๆ พอสักพักเป็นอีกแล้ว มันเป็นนิสัยของคนไทยนะ แต่ว่าหลักการนี้เห็นดีด้วย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“การใช้ทรัพยากรร่วมกันโดยหลักผมก็ว่าดีนะ ก็ต้องไปดูเรื่องระบบการบริหารนั่นแหละ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

จากบทสัมภาษณ์เห็นได้ว่าการร่วมใช้ทรัพยากรถูกจำกัดด้วยกฎเกณฑ์ และระบบบริหารจัดการ ตลอดจนความรับผิดชอบที่ไม่สามารถบริหารจัดการได้อย่างลงตัวหากมองว่ามีผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์จากการร่วมใช้ทรัพยากร ผู้วิจัยเห็นว่าหากแก้ไขหรือปรับในส่วนนี้ได้อย่างมก่อกำให้เกิดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างแน่นอน

9.ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อองค์กร การบริหารจัดการที่ดีและมีความคล่องตัวย่อมทำให้องค์กรต่างๆ ชับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาเช่นกัน การบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการแข่งขัน พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่สามารถพัฒนาสู่การแข่งขันได้ดีเท่าที่ควรเนื่องจากยังติดอยู่กับระบบบริหารจัดการแบบราชการ ซึ่งเต็มไปด้วยข้อจำกัดและขั้นตอนที่ยุ่งยาก การบริหารจัดการที่ขาดความยืดหยุ่น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาในหลายๆด้านที่จะกระทบต่อศักยภาพการแข่งขันของสถาบันดังบทสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ทราบใดที่คุณยังเป็นราชการ กินอยู่อย่างราชการ คุณก็จะปฏิเสธเงินเดือนราชการไม่ได้ ถึงแม้จะมีงานวิจัยมาให้คุณได้เพิ่มมาแต่ละเดือน”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“ซึ่งเราก็หวังว่าถ้าออกนอกระบบได้ ค่าตอบแทนของเราคงเป็นสิ่งจูงใจข้าราชการเราได้เหมือนกัน ซึ่งตรงนี้เราก็กำลังรอดูว่า สกอ. หรือรัฐบาลจะมีมาตรการอย่างไรบ้าง แต่ถึงแม้ว่าตอนนี้ยังไม่ออกนอกระบบแต่เราก็มีค่าตอบแทนที่มันซ้อนอยู่จากเงินเดือน คือคนภายนอกอาจจะไม่ทราบ แต่ว่าตรงนี้เรามี รวมถึงชื่อเสียงของการเป็นอาจารย์ทางด้านเทคโนโลยีนี้มันก็ยังเป็นอะไรที่หา কিনได้”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“การจัดทำด้าน QA อยู่แล้ว ธรรมชาติกำหนดให้ปีนี้ เป็นปีคุณภาพ 50 จึงทำให้ระบบการทำงานคล่องตัว รองรับ การออกนอกระบบ โดยวางยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ ปรับกระบวนการทำงาน ให้สะดวกมากขึ้น และวางทิศทางไปสู่ มหาวิทยาลัยวิจัย ให้เป็น Research Unit แล้วสิ่งอื่นๆ จะตามมาเอง ซึ่งจะนำไปสู่การให้บริการสังคม”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ7)

“คือการพัฒนา และอิสระ ในด้านวิชาการ การเรียนการสอน ที่จะตอบรับการเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว สิ่งนั้นแหละคือสิ่งที่ต้องปรับปรุงวิธีการ ในการที่จะให้เกิดการปรับปรุงวิธีการนั้น ไปใช้กับการออกนอกระบบ”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“การออกนอกระบบ ก็เป็นการลดขั้นตอน ปรับขั้นตอน เช่นงบประมาณที่ทางรัฐบาลส่งมาให้ใช้แต่ละปีการศึกษา ถ้าใช้ไม่หมดเค้าก็ตัดคืนไป อันนี้ทุกมหาวิทยาลัยก็บอกว่าอย่าตัดคืนเลย เอาไปพัฒนาไปต่ไปสิ ปีหนึ่งไม่ใช่ว่าไม่พอแต่มันใช้ไม่ทัน ดำเนินการไม่ทัน อันนี้ก็เป็นนอกระบบ ซึ่งก็ดี มันอยู่ที่ประเด็นว่าแต่ละประเด็นมันคืออะไร”(ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“การจะขอปรับระบบซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ใหม่ 400 เครื่อง ต้องใช้เวลา 3 ปีทำแผน ขณะที่เอกชนใช้เวลา 1 เดือน พอได้รับอนุมัติทุกอย่างก็กำหนดแล้ว หรือการปรับหลักสูตรว่าจะผ่านกรรมการหรือขั้นตอนต่างๆ ใช้เวลาเป็นปี ๆ กว่าหลักสูตรจะ

เสรีจเรียบร้อยอาจจะไม่ทันกับความต้องการของตลาดหรือความเป็นไปของโลก ฉะนั้นไม่ว่าจะเป็น ม.ในกำกับหรือไม่กำกับ หากจะให้แข่งขันกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศได้ ให้สถาบันการศึกษาไทยสร้างชื่อได้ต้องลดขั้นตอนมากกว่านี้ การศึกษาไทยจะพัฒนาไปได้เร็วมาก ๆ” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“ผิดกับเราถ้าออกนอกระบบซีกปีสองปี เราสามารถส่งชื่ออุปกรณ์ต่างๆผลัดเปลี่ยนมาได้เรื่อยๆ อย่างคอมพิวเตอร์เราก็ทิ้งไปเป็นร้อยๆเครื่อง คือเรื่องเทคโนโลยีนี้เราตามทัน อาจารย์เราก็มีมาใหม่ตลอดเวลา การบริหารงานในองค์กรเรามันจะสะดวกขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ปัญหาหนึ่งที่เรากำลังกลับไปหาออกนอกระบบอีก เราอยากจะทำศูนย์ภาษา อยากทำอะไรหลายๆอย่าง แต่มันก็ติดขัดตรงงบประมาณ และเรากำลังมองให้มีคอร์สพิเศษที่มีอาจารย์มาสอน คือถ้าออกนอกระบบไปเราน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ไม่งั้นมันลำบากหรือบางทีเราจะทำหน่วยงานรัฐเค้าจะบอกว่ารอดดีกว่าก่อน เรามีหลายหน่วยงานที่รอมาหลายปีแล้ว” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“ปัจจัยที่สำคัญสำหรับการศึกษาคือคุณภาพทางการศึกษา ประเด็นที่มีผลกระทบและคิดว่ามีผลต่อทุกสถาบันการศึกษาของไทยคือขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยากและซับซ้อน ใช้เวลานานทำให้สถาบันการศึกษาของไทยโดยเฉพาะของรัฐนั้นปรับเปลี่ยนและแข่งขันกับเอกชนหรือต่างประเทศยาก” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ5)

“ผมว่าการที่มหาวิทยาลัยไม่ออกนอกระบบ เราตาย เพราะการดำเนินการจัดการ เราสู้เค้าไม่ได้ ความคล่องตัวไม่เกิดอะไรหลายๆอย่างไม่เกิด เราจะสูญเสีย ยิ่งถอยไปเรื่อยๆ แต่ถ้าหากว่าเปิดโอกาสให้เราบริหารจัดการเองได้ ผมว่าเรารู้เค้าได้ ที่ชัดเจนคือต้นทุน คือเราไม่มี ผมไม่ห่วงเรื่องวิชาการ ไม่ห่วงเรื่องเทคโนโลยี แต่ถ้ามหาลัยอยู่ในราชการอย่างนี้เรารู้เค้าไม่ได้แน่นอน คุณลองสังเกตดู ตอนนี้ไม่มีมหาลัยเอกชนหลายที่เกิดขึ้นมา เพราะความต้องการของประเทศไง” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นจะเป็นเสียงสะท้อนจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่อยากให้มีการออกนอกระบบราชการ เพื่อให้การบริหารจัดการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดอัตราเงินเดือนเพื่อเป็นการจูงใจ รักษาไว้ซึ่งคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนการอนุมัติงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาสถาบัน ซึ่งจะส่งผลให้มีศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้น

หากมองในส่วน of สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีความคล่องตัวในเรื่องของการบริหารจัดการมากกว่าและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนก็ได้บริหารให้มีความคล่องตัวเพื่อตอบรับกับการแข่งขันที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าระบบการบริหารของเอกชนจะแตกต่างจากระบบรัฐบาล ที่มีลำดับขั้นตอนมากกว่า ซึ่งทำให้การบริหารจัดการช้ากว่าระบบเอกชน ดังนี้

“การบริหารงานบุคคลในอนาคตมันต้องมีความยืดหยุ่น มากกว่าเดิม ต้องมีการต่อรอง การประเมินอะไรหลายๆอย่าง ถ้าใช้ระบบแข็งตัวนี้เราคงสู้เค้าไม่ได้ ใ้การตัดสินใจอะไรพวกนี้มันต้องมีความคล่องตัว เพราะว่าถ้าไม่มีนี่คงจะสู้เค้าลำบาก แต่การคล่องตัวไปก็ใช่ว่าจะดี เราต้องหา Balance ให้เหมาะสม” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“การปกครองแบบญาติพี่น้อง ผมก็ใช้อันนี้มาโดยตลอด แล้วก็การที่จะวางแผนทำอะไรร่วมกันก็ต้องมีส่วนร่วมกัน คิดร่วมกัน ระดมสมองร่วมกัน ให้เค้ามีส่วนร่วมทำเป็นลำดับไป” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“คือที่นี้เราอยู่กันอย่างครอบครัว เรารักกันนะในทุกระดับ เพราะฉะนั้นเราพูดจากันรู้เรื่องและการสื่อสารเรามีหลายระดับ ยกตัวอย่างเช่นอธิการบดีกับรองอธิการบดีกินข้าวด้วยกันทุกผู้บริหารสถาบันเอกชน5แล้วประชุมกันทุกผู้บริหารสถาบันเอกชน5 อธิการบดีกับรองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี นี่กินข้าวกันเดือนละสองครั้ง แล้วก็คุยกัน อธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วย คณบดี ทั้งหมดนี้ประชุมกันเดือนละครั้ง แล้วทั้งชุดนี้กับหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าแผนกวมกันแล้วรื้อยกว่าคนนี่ เจอกันสองเดือนครั้ง คุยกัน แล้วก็ อธิการบดี รองอธิการบดี ไปพบทุกหน่วยงานปีละครั้ง เพราะฉะนั้นทุกคนมีโอกาสเจอหมดทุกหน่วยงานคือ อย่างคณะ เราไปพบอาจารย์คณะวิศวะทุกคนเลย เจ้าหน้าที่ คือเราไปพบเค้าให้เค้ามีโอกาสได้ซักถามนโยบาย เสนออะไรได้อย่างนี่ปีละครั้ง นอกจากนี้ยังมีอีเมลติดต่อได้ตลอดเวลา การสื่อสารที่นี้ค่อนข้างทั่วถึงและไม่มีพิธีรีตองมากนัก ใครอยากพบอธิการบดีมาเลยไม่ต้องมานัดหมายอะไรกันนาน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

จากบทสัมภาษณ์เห็นได้ชัดเจนว่ระบบการบริหารแบบเอกชนนั้นจะลดขั้นตอน หรือลำดับชั้นการบริหาร ซึ่งจะทำให้มีการสั่งการได้รวดเร็ว ซึ่งพบได้ยากในระบบการบริหารแบบราชการ

10. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาไทย

นอกจากประเด็นต่างๆที่แต่ละสถาบันได้คาดการณ์ถึงผลกระทบ และการกำหนด ยุทธศาสตร์เพื่อการแข่งขันในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาในบริบทของการอุดมศึกษาไทย ซึ่งมีทั้งข้อดี ข้อเสียและสิ่งที่ รัฐหรือผู้ที่มีอำนาจเกี่ยวข้องพึงระวังเกี่ยวกับการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาของไทย

ข้อดีของการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษา

“มันจะทำให้สถาบันการศึกษาไทยนี้ต้องปรับตัว ทั้งในแง่คุณภาพผู้สอน และผู้สอนต้องพัฒนาตนเองให้ขึ้นสู่ความเป็น ระดับสากลมากขึ้น เราต้องแข่งกันเองภายในประเทศ แต่ต่อไปเมื่อมีบุคคลที่สามเข้ามาสอดแทรก ถ้ามองในเชิงบวกคือว่า มันจะทำให้สถาบันไทยนี้ตื่นตัวและเปลี่ยนเป็นการแข่งขันกันอย่างรุนแรง สถาบันไหนถ้าไม่แน่ใจอาจจะต้องปิดไปหรือเปลี่ยนแปลงไป ก็ เป็นจุดที่ทำให้สถาบันไทยต้องถึบตัวเองขนานใหญ่เลย ต้องขึ้นสู่ระดับสากลให้ได้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ3)

“การเปิดเสรีทางการศึกษาก็น่าจะมีผลดีด้วยซ้ำเพราะการเปิดเสรีทางการศึกษาจะทำให้มหาวิทยาลัยของไทยต้องเร่ง เพิ่มคุณภาพของตัวเองส่งผลต่อคุณภาพโดยรวมของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ8)

“ปัญหาก็คือ มหาลัยส่วนใหญ่ ต้องไปพัฒนาคุณภาพ เพราะคำว่ามหาลัยต่างชาติเข้ามาเปิดมากขึ้น ผลกระทบในทางดี ก็คือว่าผู้เรียนได้มีโอกาสมากขึ้น แต่ถ้าดูข้อมูลประชากร ประชากรไทยในอนาคตจากนี้ไปเรื่อยๆ อีก 15ปีข้างหน้า ประชากรไทยที่ ภาวะวัยเจริญพันธุ์ ดูตาม rate ปัจจุบันนี้จะลดลง คนแก่มากขึ้น แปลว่าจำนวนผู้เรียนนี้จะลดลง เพราะฉะนั้นก็จะเป็นปัญหาว่า ที่ จะเข้าเรียนในมหาลัยนี้ก็จะมีความเลือกเรียนได้มากขึ้น มหาลัยต้องคงไว้ซึ่งคุณภาพมากขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“เมื่อเราเห็นมีคู่แข่งมาเราก็พยายามถีบตัวเองขึ้นมา มีแรงผลักดันจากภายนอกมาบีบนี้มันจะขยับกันทั้งองค์กร เหมือนอย่างตัวอย่างต่างๆของการประกันคุณภาพ พอมีการประกันคุณภาพทุกคนต้องขยับ จะเริ่มขยับจากที่เดิมเพื่อที่จะดูว่าเค้าทำอะไรกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน6)

“ผมคิดว่าตอนนี้มันก็แข่งขันกันอยู่แล้วนะฮะ ถึงแม้ว่ายังไม่เปิด FTA ต่างชาติก็เข้ามาอยู่บ้าง ซึ่งนักเรียนไทยนี่ก็มีสิทธิเลือกว่าเค้าจะศึกษาต่อในไทยหรือต่างประเทศ ที่ผมเป็นห่วงนี่คือ ต่างชาติจะเข้ามาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไทย หรือเพื่อทำธุรกิจของเค้ากันแน่ เพราะว่าการที่ต่างชาติเข้ามาเนี่ย อาจจะมาได้หลายรูปแบบ คือเค้าอาจมีผู้บริหารเข้ามา มีอาจารย์เข้ามา มีนักวิชาการเข้ามา หรือในแง่ที่สอง อาจจะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่จัดการบริหารเข้ามา แล้วมาใช้ทรัพยากรในประเทศไทย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“ตัวของมหาวิทยาลัยของไทยเองก็ต้องปรับตัวให้มีความเป็นสากล มีความเป็นนานาชาติอยู่แล้ว ทั้งในเชิงคุณภาพและหลายๆด้าน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน5)

“แล้วการที่อาจารย์พวกนั้นมาสอนแค่ที่เดียวก็คงไม่ไหวเหมือนกัน เค้าก็จะมาสอนในมหาลัยไทยด้วย เท่ากับว่า ดันทุนถ้ามองในแง่เม็ดเงิน แทนที่เราจะต้องเชิญอาจารย์จากต่างประเทศบินมาสอนให้เราที่นี่ เรายังมีข้อเลือกตรงนี้สูงขึ้นนี่เป็นสิ่งที่ทำให้เราได้เปรียบ เค้าก็จะมาสอนที่เราได้ง่ายขึ้น เรายังมีตัวเลือกเยอะมากขึ้น” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“เมืองไทยอาจจะสูญเสียเงินตราต่างประเทศน้อยลง สิ่งที่น่าห่วงคือเรื่องเนื้อหา การเรียนการสอน เรื่องคุณภาพภายในเหล่านี้ใครจะเป็นคนคอยดูแล” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน1)

“ผมว่ารูปแบบอย่างนั้นจะเป็นผลดี ไม่มีผลเสียอะไร แต่มันจะมีผลอยู่บ้างก็คือว่าผมคิดว่ารูปแบบการเรียนการสอนต่างชาติ เขาแตกต่างจากของเรา คือระบบการเรียนการสอนของเขานั้นค่อนข้างเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาท มีความตั้งใจ มีความพัฒนา คือเน้นไปที่ผู้เรียนได้พัฒนาตัวเองสูง ผมคิดว่าถ้ามหาลัยต่างชาติเข้ามาตั้งภายใต้กรอบนี้ผมว่าจะเป็นผลกระทบในลักษณะที่ทำให้มีการมองมหาวิทยาลัยของเรา ว่ามีการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ไม่ก้าวหน้า ไม่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างจริงจัง แล้วก็อาจจะทำให้ ผมกลับคิดไปในแง่ที่ดี ทำให้มหาลัยในกรุงเทพมีการตื่นตัวขึ้น ในแง่การเรียนการสอน แต่ว่าที่จะเห็นได้ชัดก็คือตัวอาจารย์ของเขา ดูพื้นฐานต่างประเทศเขาคิดเลือกอาจารย์อยู่ ถ้าเขาทำตามมาตรฐานของเขาตัวอาจารย์ของเขาที่มาสอนในประเทศไทยหรือเข้ามาช่วยในประเทศไทย ถ้าเขาคิดเอามาตรฐานเขามา เอาอาจารย์ดีๆมา อันนั้นก็จะมีผลกระทบต่อเราค่อนข้างมาก แล้วก็ทำให้โอกาสของเรามีมาก แต่จากประสบการณ์ก็คือว่าผมพบว่าในหลายแห่งอาจารย์ดีๆของเขาไม่ค่อยออกมา อาจารย์ดีๆจะอยู่ในประเทศ ดูจากของเราก็ได้ อาจารย์เก่งๆฝีมือดีก็ไปไหนไปไหน ต่างประเทศก็นัดไปบรรยายเป็นครั้งคราว เพราะฉะนั้นถ้าเขารักษามาตรฐานของเขาจริงตามนั้นก็จะมีผลกระทบกับเราค่อนข้างมาก” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน8)

“คือผมคิดว่าการแข่งขัน มันเป็นการแข่งขันกับตัวเองมากกว่า มหาลัยไทยควรที่จะพัฒนาให้มันเป็นมาตรฐานของสากล แต่ไม่ใช่ไปเป็นมหาวิทยาลัยสากล หมายความว่ามหาวิทยาลัยทั่วโลก อาจารย์ต้องเป็นเยี่ยมและเขาจะคิดจากผลงานของอาจารย์ มหาลัยไทยก็ควรที่จะสร้างผลงานขึ้นมาให้เป็นเยี่ยมอย่าง นี่ผมว่าชัดเจน อันที่สองมหาลัยทั่วโลกต้องมีระบบและกระบวนการที่ตั้งเป้าไปสู่ความเป็นเลิศ เช่นการเรียนการสอน คุณต้องอ่านหนังสือ ทำวิจัย ค้นคว้าอะไรก็แล้วแต่ คุณต้องทำให้ได้เต็มที่ ให้ได้มาตรฐาน อันที่สามมหาลัยทั่วโลกต้องมียุทธศาสตร์ว่า อาจารย์ของไทยคุณก็ต้องอยู่ในมาตรฐานนั้น อาจารย์นั้นต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เหมือนกัน หลักสูตรก็ปรับปรุงเพื่อให้เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับงานที่ทำ ผมคิดว่าสิ่งที่ต้องทำคือการพัฒนามหาวิทยาลัยไทยให้เป็นมาตรฐานที่ยอมรับของนานาชาติ อันนี้ผมคิดว่าเป็นเรื่องหนักกว่า ผมคิดว่าถ้าทำตัวนี้แล้วก็ไม่น่ากลัวสำหรับของเราเอง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน8)

“สำหรับมหาลัยไม่เกี่ยวกับ FTA แต่ FTA จะเข้ามากระตุ้นให้มีการตื่นตัวที่ดีขึ้น มีการปรับตัวให้ดีขึ้น มีการยกระดับตัวเองให้ดีขึ้น แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือการพัฒนาตัวเอง” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน8)

“เมื่อเปิดการค้าแบบนี้มันมีผลกับทุกมหาวิทยาลัย เป็นปกติ แต่ผมว่าใครที่มีคุณภาพคนนั้นจะยืนอยู่ได้ ถ้ามันอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน คือผมไม่ได้อยากให้บางมหาลัยต้องล้มไป ไม่ใช่ซะ ทุกคนต้องยืนอยู่ได้ ดังนั้นทุกคนต้องมีการพัฒนา อย่างที่ผมบอก มันต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน บ้านเราไม่ค่อยยอมอะไรอย่างยั่งยืน เช่นระบบเศรษฐกิจเพียงพอ” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน7)

ข้อเสียของการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษา

“ผมว่าที่น่าเป็นห่วงที่สุดคือการควบคุมคุณภาพการศึกษา ผมไม่เชื่อว่ามหาวิทยาลัยทุกแห่งที่เข้ามาจะเข้มข้นเรื่องคุณภาพ เพราะเค้าเปิดสาขาในต่างประเทศหลายแห่ง แล้วจุดประสงค์หลักคือการทำกำไรเป็นธุรกิจ ดังนั้นความเข้มข้นของเนื้อหาวิชาคงไม่เท่าไร เพราะถ้าเข้มมาก คนเรียนมันเรียนไม่จบมันก็คงจะไม่ดีนะ ดังนั้นเค้าต้องใช้ความยืดหยุ่น มันจึงอันตรายมากกว่าเราจะไปกำกับคุณภาพมหาวิทยาลัยเค้าได้อย่างไร เวลาเค้าอยู่บ้านเค้ามันอาจจะดี แต่พอมาบ้านเราเค้าก็ต้องปรับเปลี่ยนอะไรหลายอย่าง คือมันต้องเหมาะกับความต้องการของตลาด คนที่มาเรียนต้องการจบมันก็เลยจะสวนทางกับคุณภาพการศึกษา” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ9)

“การลงทุนทางด้าน Science เทคโนโลยี นี่เค้าอาจจะมีบุคลากรที่เก่ง อาจจะมีคนคนที่เก่งมา และบวกกับเครื่องมือและอุปกรณ์ ทำให้มีต้นทุนการผลิตที่สูงมาก แต่ถ้าจะมาผลิตทางด้าน Social Science กลุ่มนี้ ยังไงบุคลากรนี้เค้าก็ต้องมาใช้ อาจารย์ไทยอยู่ดี คือการที่มหาลัยต่างประเทศมาเป็นไม่ใช่ง่าย การที่จะมาเปิดได้ และให้เห็นคุณภาพที่ชัดนี้ เรื่องการลงทุน ต้นทุนการผลิตสูง เครื่องมืออุปกรณ์ ทางด้าน Science เทคโนโลยี ต้องลงทุนสูง เค้าก็ไม่กล้าลงเต็มที่ ถ้าลงเต็มที่มันก็ดีดีสำหรับนักเรียนที่จะมาเรียน เพราะฉะนั้นผมก็ยังไม่หวังว่าจะมีคุณภาพนะ ที่ห่วงคือห่วงไอ้ที่ไม่มีคุณภาพ จะทำยังไง ตรงนี้” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ6)

“ถ้ามองภาพรวมทั้งหมด การที่ต่างชาติจะมาเปิดนี้ผมว่า เอกชนจะสู้ได้ เพราะเค้าพร้อมที่จะดำเนินการอยู่แล้ว คือผมว่าเค้าน่าจะงูเงี้ยวดูคณาจารย์เราไปได้พอสมควร และผมว่าเมื่อไหร่ที่ต่างชาติเค้าเข้ามาได้อย่างเต็มตัว เราคงเดือดร้อนพอสมควร บางทีมหาลัยเอกชนนี่จะร่วมมือกับต่างชาติเยอะเลย อาจเอาปริญญาของเค้าก็ได้ไม่ต้องเอาปริญญาของเอกชน หลายแห่งเกิดขึ้นแล้ว ไม่ว่าจะป็นมหาชน มันอาจเกิดขึ้นมากเรื่อยๆ ถ้ามหาลัยของรัฐไม่ปรับตัว แย่แน่” (ผู้บริหารสถาบันรัฐ2)

“คนที่ใช้สิทธิพิเศษตรงนั้น คนที่เค้าจะมาจัดการศึกษาให้ประเทศไทยเค้าจะมาเพื่อเราจริงๆ หรือว่าเค้ามาเพื่อธุรกิจของเค้าเป็นหลัก” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เรื่องการแข่งขันทางการศึกษานี้มันคงเป็นเรื่องที่หนีไม่พ้น แต่สิ่งที่สำคัญก็คือว่า เฉพาะทางการศึกษานี้ ของไทยพร้อมที่จะไปเปิดในออสเตรเลียหรือยัง ถ้ามว่า ม.สยามพร้อมที่จะไปเปิดในออสเตรเลียหรือยัง จุฬาฯพร้อมที่จะไปเปิดหรือยัง หอการค้าพร้อมที่จะไปเปิดหรือยัง เปิดแล้วจะมีคนไปเรียนหรือเปล่า ถ้าเขาไปดูแล้วว่าเขาไปเปิดไม่มีคนเรียน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

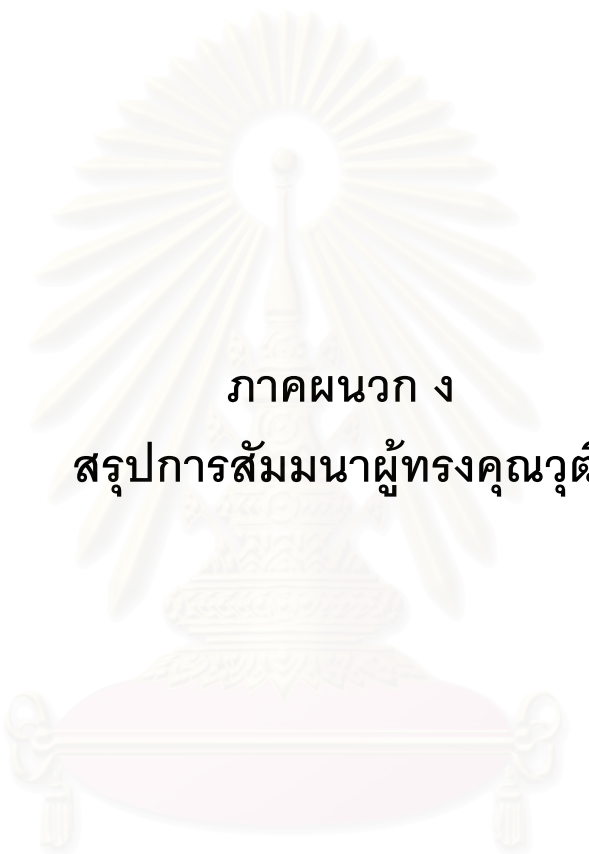
“คือถ้าคนไทยไปเปิดที่ออสเตรเลียอาจไม่มีคนเรียน แต่ถ้าออสเตรเลียมาเปิดในไทย การที่คนไทยชอบแบรนดนี้ ก็จะมีคนไปเรียน ผมก็เคยถาม สกอ.ว่า คุณคิดว่าคนไทยจะไปเปิดที่ออสเตรเลียได้ก็มหาวิทยาลัย แล้วออสเตรเลียจะมาเปิดในไทยได้ก็มหาวิทยาลัย เท่ากันมั้ย ถ้ามันไม่เท่าแล้วคุณจะไปเปิดทำไม คำก็เถียงว่า ไปสอนทำอาหารไทยได้ ผมว่ามันแย่นะ คิดแต่แบบนี้ ต้องถามว่าแล้วประเทศชาติได้อะไร” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน4)

“เราคิดว่ามหาวิทยาลัยเราไม่กระทบมากนัก แต่ผมว่ามันจะมีผลกระทบต่อภาพรวมของประเทศ เนื่องจากว่าเวลาที่มหาวิทยาลัยต่างชาติเข้ามาอยู่ เข้ามาทำอะไรในเมืองไทย เราจะไม่ค่อยเข้มงวด เรื่องคุณภาพของพวกเขา เพราะเค้ามักอ้างว่านี่คือหลักสูตรที่เค้าใช้ในต่างประเทศ แต่เค้าไม่ได้มองว่าการเรียนในระดับมัธยมนี้ ของไทยกับต่างประเทศมันคนละแบบกันเลย” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน2)

“คือมันอยู่ที่ว่า เข้ามาในรูปแบบไหน ต้องเริ่มต้นตรงนั้นก่อน ถ้าสมมติว่าเค้ามาแล้วใช้ พรบ. เดียวกันและอยู่ภายใต้กรอบเดียวกันนี้เราไม่กลัวเลย เพราะว่าเค้ามาเค้าจะต้องมีกฎเกณฑ์ เหมือนกับที่เราถูกบังคับให้อยู่ในปัจจุบัน เค้าตายลูกเดียว เค้าจะไม่ได้ เค้าจะกระดิกลำบากเลย เช่น เค้าจะต้องมีเนื้อที่ สถานที่ มีสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษา แล้วก็จะต้องถูกตรวจสอบ มีกรรมการสอบไล่ ภายนอก ในสาขาอย่างโน้นอย่างนี้ ถ้ามาอย่างนี้เค้าจึงลูกเดียว เป็นไปไม่ได้ที่เค้าจะมาแล้วที่สำคัญก็คือว่าเค้าจะมาในรูปแบบไหน คือเราต้องถามอันนี้ก่อน ถึงจะตอบคำถามได้ทุกอย่าง แต่ถ้าเค้ามาโดยใช้สิทธิพิเศษ เค้ามีความเป็นอิสระ คล่องตัว เหมือนกับที่เค้าเป็นอยู่ในต่างประเทศ โดยรัฐบาลเราให้สิทธิทุกอย่าง แล้วมหาวิทยาลัยเอกชนไทยภายใต้กฎกติกาที่เคร่งครัดเช่นนี้ ก็ตายลูกเดียวเหมือนกัน” (ผู้บริหารสถาบันเอกชน10)

กล่าวโดยสรุปสำหรับความเห็นที่มีต่อการเปิดเสรีทางการอุดมศึกษาพบว่าข้อดีคือ การเปิดเสรีให้สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติเข้ามาตั้งสถาบันให้บริการการศึกษาในประเทศไทย จะเป็นกลไกในการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยพัฒนาคุณภาพ และยังเป็นการเพิ่มทางเลือกให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อเนื่องผลักดันให้ทุกสถาบันของไทยได้พัฒนาตนเอง ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาไทยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ โดยไม่จำเป็นที่จะต้องเดินทางไปต่างประเทศ

ในส่วนของข้อเสียนั้น สิ่งที่ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อคิดเห็นคือ การเข้ามาของสถาบันที่ไม่ได้มาตรฐาน และการได้รับอภิสิทธิ์ที่นอกเหนือจากสถาบันของไทย ซึ่งจะทำให้ด้อยในเรื่องของคุณภาพ ดังนั้นจึงอยากให้รัฐมีความเข้มงวดในเรื่องของการเข้ามาของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาไทยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่แสดงทัศนคติต่อการเปิดเสรีที่ไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของลักษณะการเปิดสถาบันอุดมศึกษาที่ต่างชาติมีความสามารถมาเปิดในไทยได้ แต่ประเทศไทยยังขาดศักยภาพที่จะเปิดในต่างชาติ ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสังเกตว่าประเทศไทยยังคงต้องพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันกับต่างชาติอีกมากในทุกๆด้าน

ภาคผนวก ง
สรุปการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษาไทย เพื่อหาข้อสรุปร่วมในประเด็นของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทยจากการเปิดเสรีทางการค้า และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้าในภาพรวม จัดขึ้นในวันพุธที่ 1 สิงหาคม 2550 เวลา 13.00-16.00 น. ณ ห้องประชุมนานาชาติ1(405) อาคาร 3 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยทำการสรุปในตอนท้ายของการสัมมนาในวันที่จัดสัมมนาเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นพ้องกันเพื่อเสนอเป็นข้อสรุปผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสถาบันอุดมศึกษาไทย และยุทธศาสตร์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นร่วมกันว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาไทยในบริบทการเปิดเสรีทางการค้า

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีทั้งเห็นด้วยกับประเด็นต่างๆที่ผู้วิจัยได้นำเสนอ และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม จำแนกตามประเด็นได้ดังนี้

1. ความพร้อมด้านหลักสูตรและคุณภาพการศึกษา ซึ่งพิจารณาแล้วพบว่า สถาบันอุดมศึกษาไทยยังขาดความพร้อมในด้านนี้หากนำมาเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก

“อันนี้ถ้าเทียบกับมหาวิทยาลัยที่เป็นท็อปเท็น ดีซะว่าท็อปเท็นจะมาลงนะคะ เพราะว่าถ้ามหาวิทยาลัยระดับธรรมดาๆ แค่นั้นไม่ยากมาลง ท็อปเท็นนี่ยากจะมาลงเพราะคิดว่ามีตลาดตรงนี้ ดีฉันคิดว่าถ้าเทียบแล้วนี้ ถ้าการศึกษานี้เป็นการศึกษาที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษแน่ๆ เพราะว่าถ้าเราจะเทียบนี้ถ้าสถาบันต่างชาติจะเปิดก็ต้องเทียบกับสถาบันที่มีโปรแกรมนานาชาติของสถาบันไทยที่เปิดอยู่ ดีฉันกลับคิดว่าขณะนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยมีความพร้อมสำหรับรสนิยมของคนไทยที่อยากจะเรียนสถาบันนานาชาติ แต่ถ้าหากว่าเป็นสถาบันที่เราคิดว่าจะตั้งให้เป็นเหมือนกับเป็นcenter ที่generate นักศึกษาจากต่างประเทศ อาจจะเป็นเพื่อนบ้าน หรือว่าจากทั่วโลกให้มาเรียนที่เรา เหมือนๆกับมหาวิทยาลัยที่เป็นท็อปเท็นในต่างประเทศ คนจะอยากไปเรียนที่เค้านี้ ดีฉันคิดว่าประเทศไทยยังไม่ถึง อย่างน้อยที่สุดในระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนี้ก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ดีฉันจึงคิดว่าถ้าเรามองประเด็นนี้เป็นความพร้อมนี้เป็นเรื่องที่ได้เปรียบ คือเป็นเรื่องadvantage ของสถาบันไทยนี่นะ ดีฉันกลับมองว่ายังไม่พร้อมถ้าเทียบในนั้น คือข้อสรุปของประเด็นนี้ที่คุณเขียนไว้ที่ดีฉันคิดว่ามันยังไม่พร้อม ดีฉันมองอย่างนั้นนะคะ” (ผู้ร่วมสัมมนา)

“ระดับความเป็นสากลของหลักสูตรและความพร้อมทางด้านอาจารย์ ถ้าพูดถึงว่าเราไม่มองว่าเราใช้อาจารย์ชาวต่างชาติ เราใช้อาจารย์ไทยผสมกับชาวต่างชาติ อาจารย์ไทยที่มีความสามารถทางด้านภาษา ดีฉันก็ยังคิดว่า ดีซะที่เราเอาคนที่จบปริญญาเอกนะคะ ลงมือสอนที่เป็นคนไทยผสมกับชาวต่างชาติ แล้วสอนในโปรแกรมที่เป็นนานาชาติ ดีฉันว่าเรายังเสียเปรียบ ยังมีข้อเสียเปรียบมากกว่าได้เปรียบนะคะ” (ผู้ร่วมสัมมนา)

2. ความสามารถทางภาษาของคณาจารย์และผู้เรียน ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่จะต้องพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งคณาจารย์และผู้เรียนให้มีความพร้อมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่เพียงพอเฉพาะแต่ภาษาอังกฤษ ยังรวมถึงภาษาต่างประเทศอื่นๆ เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น นำไปสู่ข้อเสนอนะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่างประเทศของคณาจารย์

ที่นี้อีกอันที่ดิฉันมองเห็น คือไม่รู้ว่ามันจะอยู่ในกำลังพลหรือว่า คุณภาพการศึกษา มันอาจจะอยู่ในอันใดอันหนึ่งนะคะ ดิฉันว่าก็คือการพัฒนาภาษาอังกฤษ ดิฉันว่าถ้าเราจะพูดเรื่องการแข่งขันใดก็ตามนี่นะคะ จะต้องพัฒนาศักยภาพในเรื่องของ ภาษาอังกฤษ ที่นี้เมื่อสักครู່ท่านภราวดา ดร.ผู้บริหารสถาบันเอกชน6ได้มีการพูดถึงเรื่อง ประเทศจีน ประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น มีการ บังคับเวลาต้องการพัฒนาให้คนเรียนภาษาอังกฤษ อย่างจีนนี่คนกวาดถนนมีการใส่หูฟัง อย่างน้อยต้องพูดภาษาอังกฤษได้บ้าง กับ นักท่องเที่ยว บอกได้ว่า ซ้าย ขวา ห้องน้ำอยู่ทางนี้ กินข้าวอยู่ตรงไหน ซาลาเปา คืออะไร คืออย่างน้อยต้องบอกได้ว่าตัวชื่อที่ไหน เพราะว่าจจะรองรับโอลิมปิก ที่นี้เค้าสั่งได้ว่าทุกคนต้องพูดภาษาอังกฤษได้ (ผู้ร่วมสัมมนา8)

ขอเพิ่มเติมจาก อาจารย์มีทนานะคะ ดิฉันเห็นด้วยเรื่องการพัฒนาภาษานะคะ เพราะแค่ภาษาอังกฤษอย่างเดียวคงไม่พอ มันน่าจะมีความอื่น ๆ ด้วย อย่างในเรื่องของการจัดตั้งสถาบันเฉพาะทางด้านภาษา จีนก็ตาม จะเป็นญี่ปุ่น เกาหลีก็ตาม เค้ามี สถาบันเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ซึ่งเค้าศึกษาอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย เราจะเห็นว่าเค้าสอนกันจริงจังทุกภาษา บางที่มีการจัด แข่งสุนทรพจน์ภาษาไทยแล้วเด็กต่างชาตินี้ทำได้ดีมากจนเราแทบจะสูญเสียความมั่นใจ คือเราจะเห็นว่าเค้าสอนเด็กอย่างจริงจังทุก ภาษาและสอนกันอย่างยาวนาน คิดว่าประเทศไทยน่าจะจะมีสถาบันสอนภาษาเฉพาะทางที่ เก่งไปเลยและหลายๆภาษาโดยเฉพาะ ภาษาของเพื่อนบ้านและภาษาอื่น ๆ ที่เป็นภาษาสากล (ผู้ร่วมสัมมนา2)

3. การคงไว้แต่เอกลักษณ์ไทยเพียงอย่างเดียวโดยสถาบันที่มุ่งเน้นแต่ความเป็นไทย ไม่มีการผสมผสานความเป็นนานาชาติ น่าจะเสียเปรียบค่อนข้างมาก

“แต่จริงๆแล้วถ้ามองในแง่ของตลาด ตลาดที่จะมาแล้วมาเข้าเรียนนี้ เอกลักษณ์คนที่จะเรียนในสถาบันนี่ที่เป็นสถาบัน ที่มาจากต่างประเทศแล้วมาตั้ง สถาบันไทยนี่เอกลักษณ์ไทย เสียเปรียบ เพราะถ้ามองในแง่คนที่จะไปเข้าเรียนในสถาบันที่มาตั้ง แบบมหาลัยท็อปเท็นของโลก คนจะไม่มามองเรื่องเอกลักษณ์ไทยเป็นเรื่องสำคัญ คนคงมองแต่ไม่ได้มองเป็นเรื่องสำคัญ เพราะฉะนั้นดิฉันนี่คิดว่าเป็นข้อได้เปรียบของสถาบันไทย” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“พูดถึงการมีเอกลักษณ์ของสถาบัน ที่อาจารย์มีทนาได้พูดคุยในหัวข้อนี้ไปแล้วนี่นะคะ เอ้อ กำลังมานั่งมองว่าเห็นด้วย กับอาจารย์ว่า คือเราอาจมองว่ามันเป็นจุดเด่นแต่จริงๆแล้วนี่อาจจะไม่ใช่ มันจะเป็นจุดอ่อนของเราเปล่า ที่มาพูดถึงเอกลักษณ์ ของเราเองว่า เจริญวัฒนธรรมของเราเราต้องแคร์คนของเราแต่ว่าวัฒนธรรมของเรามัน hinder learning มากๆ(ลำหลัง) มันมี วัฒนธรรมในบางมิติ การเสียหน้า เอ้อ อายุ วิทยุฉมิ คุณวุฒิ ของอะไรต่างๆนี้ มันมีองค์ประกอบที่ทำให้การเรียนของเราไม่ดีเท่าที่ควร ไปจนถึงความพร้อมด้านหลักสูตรและคุณภาพ ขณะนี้ก็ยังมียหลายแห่งมาก ซึ่งกับไปtrackได้” (ผู้ร่วมสัมมนา3)

4. การมีพันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการ สำหรับประเด็นนี้สถาบันอุดมศึกษาไทยมี พันธมิตรความร่วมมือทางวิชาการมาก แต่พบว่าส่วนใหญ่เป็นพันธมิตรระหว่างประเทศมากกว่า การมีพันธมิตรระหว่างสถาบันภายในประเทศด้วยกัน กล่าวคือปริมาณความร่วมมือ ภายในประเทศยังมีปริมาณที่น้อยมากกว่าที่ควรจะเป็น ทั้งนี้การมีพันธมิตรเสริมความแข็งแกร่ง ทางวิชาการที่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการสร้างพันธมิตรใน ประเทศเพื่อเป็นปึกแผ่นในการแข่งขันกับต่างชาติได้ดีกว่าการแข่งขันแบบสถาบันเดียว

“คือเรื่องของพันธมิตรความร่วมมือทางด้านวิชาการอันนี้เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้สถาบันในประเทศไทยสามารถที่จะทำโครงการที่เป็นโครงการนานาชาติได้ ในเวลาที่เร็วขึ้น คือหมายความว่าถ้าจะสร้างมาแล้วให้แข่งกับมหาวิทยาลัยท็อปเท็นที่ที่ตั้งในประเทศไทยนี้ การร่วมมือทางวิชาการกับต่างชาตินี้เป็นเส้นทางหนึ่งที่จะประหยัดเวลาขึ้นมาได้ อันนี้เป็นไปได้ที่จะทำให้ประหยัดเวลา” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“มีประเด็นในเรื่องของต้นทุนการจัดการศึกษานี้ ส่วนใหญ่เราจะพูดถึงในเชิงฮาร์ดแวร์ซะส่วนใหญ่ ผมมีมุมมองว่าตอนนี้มีความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ทำอยู่ตอนนี้คือทำหลักสูตรร่วมกัน โดยเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษา เช่นทำหลักสูตรระดับปริญญาเอกร่วมกัน เป็นลักษณะทำหลักสูตรร่วมกันแล้วต่างคนต่างก็เอาไปเสนอสภามหาวิทยาลัย แล้วก็จัดการเรียนการสอนร่วมกัน การมีการใช้อาจารย์ร่วมกันอาจทำให้มันแข็งขึ้นเยอะเลย” (ผู้ร่วมสัมมนา9)

“แล้วพอพูดถึงเรื่องทางการเมือง จริงๆแล้วผู้บริหารมหาวิทยาลัยเองนี้ ไม่รวมกันเลยเพื่อที่จะแข่งหรือเปล่า เราก็เลยแข่งกันเองเยอะมาก แล้วปากก็บอกว่าให้ร่วมมือ แล้วก็ร่วมไปได้แป๊บเดียวแล้วก็หยุดไป ตรงนี้มันไม่มี Political Will มันไม่มี President Will ไม่มี University Council Will รีเปล่า จึงขยับค่อนข้างยาก” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

5. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

“ระบบการเรียนการสอนต่างๆมันใช้ ไอซีที ใช้ distance education learning ในระบบต่างๆจะฉะนั้นนี้ ดูแนวโน้มแล้วที่มีการร่วมมือกันนี้มันก็ใช้ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยของเค้ากับมหาวิทยาลัยที่ต่างประเทศก็จับมือกัน มีลักษณะการจัดส่งนักศึกษาแลกเปลี่ยน จะไม่มีการสร้างเป็นตัวเป็นตนเป็นอาคารสถานที่ ตามในข้อสาม ซึ่งผมคิดว่ามันยังไม่มี แต่จะร่วมมือกันในลักษณะข้ามพรมแดน สื่อไร้สาย แลกเปลี่ยนความรู้ต่างๆกันมากกว่า คิดว่าน่าจะเกิดขึ้นแต่ว่าเป็นข้อสังเกต” (ผู้ร่วมสัมมนา1)

6. สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องมีหลักสูตรที่หลากหลาย และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

“เราต้องทำเพื่อจูงใจให้คนเข้ามาเรียนแล้วปรับหลักสูตรให้มีหลากหลายภาษาถึงจะอยู่รอด” (ผู้ร่วมสัมมนา1)

7. การสร้างองค์ความรู้ของตนเองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาไทยตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของไทย

“เพราะว่าตัว content นี้เรายังไม่มีการทำอะไรเกี่ยวกับคอนเทนต์ได้เลย พวก regional studies หรือว่าเรื่องวิทยาศาสตร์ใน tropical zone หรือว่าเรื่องเศรษฐกิจสังคมในอาเซียนนี้ เราทำอะไรบ้าง ประวัติศาสตร์เรานี่ผมว่าบางทีในอเมริกานี้เค้ารู้มากกว่าเรา คือถ้าเป็นอย่างนี้โอกาสของเราก็จะสู้กับเค้ามันจะลำบาก เพราะอย่างผมผมมองดูสองอย่าง คือ 1. เรื่องสิ่งแวดล้อมนี้เราไม่ห่วงอยู่แล้ว แต่ 2. ที่เค้าจะมาเรียนในประเทศไทยแล้วเค้าจะมาเรียนอะไรในประเทศไทย แล้วถ้าเราตั้งรับโดยมีหลักสูตรคล้ายๆกับเค้า นะครับ ไปดูจากอินเตอร์เน็ตมาบ้างแล้วก็เอามาสอนให้เหมือนกันบ้างนี่ โอกาสที่เราจะสู้เค้าได้มันมีน้อย แต่ว่าในอนาคตนี้นะมันจะมีเอ็ดดูเคชั่นออฟอาเซียน แล้วก็เอ็ดดูเคชั่นออฟเอเชีย ประเทศไทยจะทำอะไรที่สร้างความได้เปรียบในเรื่องนี้บ้าง ในฐานะที่เราอยู่ในพื้นที่นี้ ผมมองเห็นว่าแต่ละมหาลัยจะต้องช่วยกัน แบ่งงานกันไป เรื่องเกี่ยวกับ regional studies เรื่องเกี่ยวกับคอนเทนต์ที่เกี่ยวข้องกับเอเชีย เศรษฐกิจสังคมของเอเชียนี้ แล้วเราจะได้เป็นที่หนึ่งของแหลมทองได้จริงๆ เพราะตอนนี้ผมเองผมก็ยังไม่แน่ใจว่าในแง่การศึกษาเราอาจเป็นที่หนึ่งแต่ในแง่คอนเทนต์การศึกษานี้เรายังไม่ได้สร้างความร่วมมือ ผมว่าอันนี้เราน่าจะต้องเร่งและรีบ

สร้างความร่วมมือทั้งกับประเทศเพื่อนบ้านใกล้ซิดนี เพื่อเราจะได้เป็นศูนย์กลางในการศึกษา เพราะต่อไปคนเค้าจะมองทั้งเอเชีย และเข้าที่อีสเอเชีย ว่ามันค่อนข้างใหญ่และมีความสำคัญทางเศรษฐกิจมาก แต่ถ้าเราไม่รู้อะไรนี้ เราก็ขายแค่รูปแบบแต่เราไม่ได้ขายคอนเทนต์ ผมก็อยากจะฝากในเรื่องนี้ที่เราจะต้องมีความร่วมมือกันในมหาลัยไทย กับการสร้างคอนเทนต์ และเรื่องอื่นๆด้วยเราต้องยอมรับว่าของไทยมีข้อเสียเปรียบสองอย่าง” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

“ผมคิดว่าการสร้างคอนเทนต์อย่างที่อาจารย์พรทิพย์ว่านี่ อีกไม่กี่ปีที่เราจะต้องเร่งสร้างนี้ มหาวิทยาลัยเดียวคงทำไม่สำเร็จ ผมว่าถ้าเราอยากให้มีการพัฒนาเรื่องคอนเทนต์นี้ ก็น่าจะเป็นเรื่องสำคัญ แล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่บอกว่า คนต่างชาติจะมาเรียนปริญญาโทที่นี้เป็นส่วนใหญ่ก็ ผมมองเห็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เราสามารถจะทำได้ก็คือ ลิเบอรัลอาร์ต คอลเลจ ซึ่งแปลกมาก คือผมไม่ทราบ ว่าในเมืองไทยมีหรือเปล่า น่าจะไม่มีนะครับ และในเซาท์อีสเอเชียก็มีเป็นจำนวนน้อย ซึ่งอันนี้ก็น่าเป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะลองดูได้ว่า ถ้าเรามีลิเบอรัลอาร์ต กับเซาท์ คอลเลจที่ดีนี้ โอกาสที่เราจะพัฒนาในด้านนี้ก็คงจะอยู่ได้ คือผมก็อยากจะเน้นเรื่องคอนเทนต์นี้ นะครับ ว่าจะทำอย่างไรจะพัฒนาความร่วมมือได้” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

8. การปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทย ตลอดจนทัศนคติให้มีความเชื่อมั่นต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทย

“ค่านิยมในการบริโภค คือ คนไทยไม่ชอบนิยมบริโภคของไทย อันนี้มันเป็นเรื่องใหญ่ เพราะถ้าเราดูไทยแบรนด์ที่โกอินเตอร์ได้นี้ ระยะหลังก็มี ซีพี มีกระทิ้งแดง แต่ก็มีหลายอย่างที่ไม่ประสบความสำเร็จ เช่นโทรทัศน์ธาณินหรืออะไรต่างๆนี้เค้าก็ไม่มีคนซื้อ อุตสาหกรรมรถยนต์ เราผลิตรถยนต์ได้มาก ที่สุดแห่งหนึ่งของภูมิภาค แต่เราไม่เคยใช้แบรนด์เนมของประเทศไทยเลย แสดงให้เห็นว่าค่านิยมทางการบริโภคของเรามีปัญหา” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

“ดังนั้นหน่วยงานกลางนี้เราจะต้องช่วยกันในขณะที่เราช่วยกดดันช่วยอะไรนี้ ในเรื่องคุณภาพมาตรฐาน เราจึงควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนไทยเอง ให้มีความเชื่อมั่นกับระบบอุดมศึกษาไทย คิดว่าถ้าเราทำอย่างนี้ได้ เวลาเราออกไปcampaign ข้างนอก เมืองนอกเค้าก็จะเชื่อเรา เพราะถ้าคนไทยเชื่อว่าเราสู้เมืองนอกไม่ได้ เวลาเราไปแคมเปญ เราก็จะไม่สำเร็จ คือเราอาจจะต้องสร้างความเชื่อถือให้กับ อาจไม่ต้องบอกชื่อมหาวิทยาลัยแต่เราบอกว่าเป็นคือผลผลิตของอุดมศึกษาไทย เราผลิตอะไรได้บ้าง เราวิจัยอะไรได้บ้าง เราคิดอะไรได้บ้างและทำ อย่างต่อเนื่อง และมันอาจจะต้องมีในสถานทูตหรือประเทศที่สำคัญนี้” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

9. การสร้าง Website และการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลในลักษณะ One Stop Service เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

“จะต้องมีออฟฟิศข้อมูล อย่างที่เป็นทางการและมีการจัดทำ ข้อมูลของอุดมศึกษา เพราะจะทำให้มีการเปลี่ยนวัฒนธรรมได้ครับ โดยวิธีเดียวคือการcampaign พุดซ้ำๆให้คนเกิดความเชื่อถือ อันนี้ต้องทำนะครับ เพราะการที่เราจะไปบอกให้เค้าเชื่อเรามันคงจะยาก แล้วที่อเมริกาในแต่ละปีเค้าจะมีcampaign แต่ละเรื่องๆ ซึ่งผมคิดว่าหน่วยงานกลางจะต้องเข้าไปตรงนี้ ไปสร้างให้เกิดความเชื่อมั่น ในขณะที่เดียวกันปัญหาของเราเราก็ต้องแก้ไข” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

“อยากฝากก็คือว่า ตั้งศูนย์ข้อมูลในต่างประเทศแล้วมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง คือถ้าเป็นเมื่อสิบปีที่แล้วนี้ อันนี้ก็เป็นสิ่งที่ควรจะทำ สิบ ยี่สิบปีที่แล้วนะคะ แต่ปัจจุบันนี้โลกมันเปลี่ยนแปลง คือศูนย์ข้อมูลนี้มันมีอยู่ในอินเทอร์เน็ต เวลานั้นนะคะสภาพที่คนจะไปถึงข้อมูลข่าวสารนี้ อยู่ที่เว็บไซต์ ไม่ว่าจะเว็บไซต์ของประเทศหรือเว็บไซต์ของสถาบันก็ตาม เพราะฉะนั้นการตั้งศูนย์ข้อมูลในต่างประเทศนี้ มันจะดีถ้าจะช่วยในเรื่องเกี่ยวกับยุทธศาสตร์นี้ เช่นการติดต่อเพื่อจะขอทำวีซ่า เข้าประเทศ มีการทำให้มันสะดวก รวดเร็ว อย่างนี้ถึงจะเป็นการดีเกี่ยวกับศูนย์ข้อมูล ว่าจะทำวีซ่า จะทำยังไง ทำที่วันเสาร์ เร่งให้มันเร็วอะไรอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ได้ แต่ถ้าเป็นเพียงการหาข้อมูลเอาไว้วันเดียวนี้โลกมันอยู่ในเน็ตหมด ส่วนไรด์โชว์นี้มันก็เป็นส่วนหนึ่งนะ ของกิจกรรมที่ว่ามี

ดิฉันยังคงเห็นประโยชน์ของไรด์โชว์ เพียงแต่มันคงจะต้องมีความร่วมมือในหน่วยสภาอุตสาหกรรมอะไรต่างๆ คือหน่วยที่มาจับคู่ทำกิจกรรมอะไรนี้ อาจจะต้องปรับเปลี่ยนไป” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“ศูนย์ข้อมูลมันก็เป็นศูนย์ข้อมูลนะ คือถ้าศูนย์ข้อมูลมีความแม่นยำและมีการอัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลา มันก็ดีนะ” (ผู้ร่วมสัมมนา5)

“อันนี้มันเหมือนกับศูนย์ข้อมูลสภาวะของการอุดมศึกษาไทย อย่างนี้ใช้มั้ยคะ ความหมาย คือถ้าคนเข้าก็คือเว็บไซต์ประเทศไทย ไม่ใช่เว็บไซต์สถาบัน เว็บไซต์ประเทศไทยที่เกี่ยวกับการศึกษา มันจะต้องชัดเจน ทันสมัย และมีข้อมูลที่เป็นที่ต้องการคนจะเข้าไปดูตรงนั้น มากกว่าที่จะเสนอให้เป็นศูนย์แบบเป็นออฟฟิศอะไรอย่างนั้น ซึ่งมันจะยาก ถ้ามีออฟฟิศมันจะต้องมีคนไปนั่งที่ออฟฟิศ ต้องมีเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆที่พิมพ์มารอแจกอะไรอย่างนี้ ซึ่งค่าใช้จ่ายมันก็จะสูง มันจะยาก แต่ว่าถ้าอะไรที่ใส่ในเว็บไซต์ได้ เว็บไซต์กลางมันก็น่าจะเป็นอันหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้ได้” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“เกี่ยวกับศูนย์ข้อมูลนี้ ผมอาจจะเสนอความคิดที่แตกต่าง นิดหนึ่ง คือเรื่องเว็บไซต์นี้ผมว่าก็ดี และทำอย่างไรให้คนเข้ามาดูของเราอันนี้เรื่องใหญ่ อาจจะต้องลึกลงกับสถานทูตหรืออะไร ยาฮู ฯลฯ ที่ทำให้คนเปิดแล้วเข้าไปดูที่นั่นได้ ที่สำคัญอีกอย่างคือผมว่าศูนย์บริการ one stop service ผมก็สงสัยว่าทำไม รพ.บำรุงราษฎร์ถึงมีคนไปเยอะ (อันนี้พูดตรงๆนะครับ) มีทั้งคนอาหรับ คนจีน ผมขอบอกว่าเค้ามีศูนย์นะครับกับประเทศต่างๆที่ไม่ใช่แค่ศูนย์แจกโบว์ชัวร์เฉยๆแต่เป็นศูนย์นอนสตอปเซอร์วิส ไม่ว่าจะทำวีซ่า ทำอะไรให้เสร็จ แต่ผมก็เห็นด้วยว่าเราคงไม่ต้องไปทำให้เกิดมากมายอย่างที่ว่า แต่อย่างบางประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างเช่น ประเทศจีน ผมคิดว่าถ้าเป็นวันสตอปเซอร์วิสได้ก็ดี และก็ไม่ได้จะดูเฉพาะนักศึกษาแล้วดู โอกาสของการที่เราจะได้นักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาในประเทศไทย เพราะว่าบางทีเค้ามาแล้วเค้ายุ่งมาก เค้าอาจจะเบื่อบecauseมาถึงแล้วต้องไปขออนุมนั้นนั่น ผมว่าตรงนี้เราต้องเข้าไปคลี่คลาย” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

10. การผสมวัฒนธรรมเข้ากับการเรียนการสอนเพื่อสร้างความแตกต่างระหว่างสถาบันอุดมศึกษาไทยกับสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติ

“ดิฉันหวังว่าเราคงจะได้เอาความเป็นไทยไปสู่ความเป็นอินเตอร์เนชั่นแนลได้ประสบความสำเร็จ” (ผู้ร่วมสัมมนา7)

“ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรมที่คงความเป็นไทยดิฉันคิดว่าใช้ได้แน่ะ อย่างสกอ. ที่บอกว่าเด็กไทยยังขาดคุณธรรมจริยธรรม การเรียนในระดับอุดมศึกษา ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ไม่ได้อยู่ที่นักเรียนอย่างเดียว แต่อยู่ที่ผู้ปกครองด้วย และดิฉันคิดว่าผู้ปกครองดูแลนักศึกษา คือถ้าผู้ปกครองมองว่านักศึกษาคงจะเรียนอยู่ในเมืองไทยที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม อันนี้ถือเป็นข้อได้เปรียบ มากกว่าสถาบันต่างประเทศ แต่ถ้าสถาบันต่างประเทศมาตั้ง แล้วทำให้เกิดเราเป็นคนไทย คอนเท้นต์ในเรื่องของการใส่ความเป็นไทยลงไป มันก็อาจจะเป็นเชิงรุกได้” (ผู้ร่วมสัมมนา7)

11. สถาบันอุดมศึกษาไทยจะต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ระดับสากล

“ขออนุญาตเพิ่มเติมในเรื่องของคุณภาพด้านการศึกษาณะคะ จริงๆที่เขียนไว้ในเรื่องการรักษามาตรฐานและคุณภาพนี้แค่ สกค. สมศ. มันเป็นยุทธศาสตร์ที่ฟื้นฟูกันไป ความจริงว่าไปเลยคะว่ามันเป็นการพัฒนาคุณภาพพระดับสากล แต่จะอย่างไรอีกเรื่องหนึ่งนะ เพราะว่าคุณภาพนี้ในเรื่องของการแข่งขัน เรายังถ้าไม่พัฒนาคงอยู่ได้ยาก จะเห็นว่า แม้แต่เพื่อนบ้านของเราที่เราคิดว่าเราอยู่ดีที่นั่นแหละของจริงแล้วเราพัฒนาละเพื่อนบ้านเรา ก็พัฒนานะคะมีการแข่งขันกัน เช่นเขมรเองก็พัฒนา มีการเปิดมหาลัยเอกชนมากมาย เวียดนามก็พัฒนา เราเคยไปจัดนิทรรศการที่นั่นสมัยก่อนคนมาดูเยอะมาก แต่พอหลังๆเราไป ไม่มีคนมาดู ก็สงสัย

ว่าเกิดอะไร เนื่องจากมีสิงคโปร์ มาเลเซียเข้ามา แล้วเค้าบอกว่า ขณะนี้เค้าคิดว่า เวียดนามเค้าคิดว่าเค้าพัฒนาคุณภาพมาตรฐานมาได้ใกล้เคียงกับประเทศไทย แล้วเค้ามีสถาบันการศึกษามากขึ้น เพราะฉะนั้นมันก็เป็นบทเรียนนะคะ” (ผู้ร่วมสัมมนา2)

12. การให้การสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างเท่าเทียมทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

“ผมว่ามีนัยยะสำคัญกับในยุทธศาสตร์ของอุดมนี้ เพราะคุณต่อตระกูลพูดเฉพาะในประเด็นแรกที่ว่าต้องปรับระบบบริหารราชการมหาลัยของรัฐนี้ ซึ่งมันไม่ใช่ตามนี้ คิดว่าเอกชนจะต้องทำอย่างไรให้รัฐบาลส่งเสริมให้มากกว่านี้ ไม่ใช่ว่าวันหนึ่งมาจัดตั้งแล้วก็ดำเนินการเอง ลองดูจีน ญี่ปุ่น เกาหลี ซึ่งแม้แต่ มาเลเซีย สิงคโปร์ นี้เค้าก็ มีส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้เอกชน ที่ดำเนินการโดยรัฐบาล จัดสรรทรัพยากรใส่มา เป้าหมายคือผลิตกำลังคนในประเทศ ที่จะสร้างศักยภาพขึ้นมาเพื่อการแข่งขันพัฒนาคนให้มีคุณภาพให้ได้ คือต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนากำลังพล ทำไม่จะต้องไปแบ่งแยกว่าอันนี้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณแผ่นดินโดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยของรัฐ คือมันต้องคิดในภาพรวมที่ว่าถ้าอนาคตข้างหน้าถ้าจะมีกิจกรรม เช่น เอกชนจัดสาขาที่ขาดแคลน รัฐบาล ก็ต้องให้ช่วยเหลือ หรือแม้แต่งานวิจัย ก็คงต้องมองภาพการส่งเสริมเอกชน ให้เหมาะสม ไม่ใช่แบ่งว่าแค่นี้คือของรัฐจะจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้ อนาคตข้างหน้าถ้าจะสร้างมหาวิทยาลัยให้แข่งขันได้โดยภาพรวมทั้งของรัฐและเอกชนก็ต้องฝากนะครับ” (ผู้ร่วมสัมมนา1)

13. การแสวงหาคนเก่ง เข้ามาสู่สถาบันอุดมศึกษาไทย ในตำแหน่งอาจารย์ และผู้บริหารสถาบัน

“พอพูดถึงอเมริกาฉันก็เลยนึกถึงปัจจัยภายนอกอีกเรื่องหนึ่งที่ตอนนี้ก็เป็นเทรนด์ของหลายประเทศหลักๆ คือ การค้นหาสมอง เพราะฉะนั้นถ้าตัดสินใจที่จะมาตั้ง ก็คือการหาสมองขั้นดี โดยไม่จำเป็นต้องเป็นคนที่มีศักยภาพ อาจจะทุ่มทุนเพื่อหาเพชรในตมออกมา แล้วก็มาเรียน แล้วเอากลับไปทำงานในประเทศของตน เพื่อสร้างศักยภาพในด้านการแข่งขัน จุดนี้ก็จะเป็จุดที่น่าเสี่ยงพอสมควรนะคะ” (ผู้ร่วมสัมมนา3)

“เรื่องการแสวงหาคนเก่ง และให้ไปเรียนและให้กลับมา ทำงานนี้ ให้กับสถาบัน หรือว่าให้กับประเทศไทย อันนี้มันจะเป็นอันหนึ่งที่เราน่าจะใช้เป็นยุทธศาสตร์ ได้ คือมันก็มีองค์ธรรมดา แต่ว่ามันจะมีกลไกบางอย่าง ที่เราจะทำให้ได้มาซึ่งคนเก่ง อย่างมูลนิธิอานันทมหิดล หรือ คิงสโอร์ล่าชิปอย่างนี้ ถ้ามันทำไม่คนอยากได้ ทุนนี้ ที่อยากได้มีสองประการคือ หนึ่งทุนมันมีเกียรติมาก คือค่อนข้างรับประกันว่าต้องเป็นคนเก่งถึงจะได้ทุนนี้ ด้านการมีเกียรติมันก็เป็นกลยุทธ์อันหนึ่ง อันที่สองก็คือทุนนี้ไม่ได้กำหนดเรื่องการใช้ นี่คือข้อที่เป็นกลยุทธ์อันหนึ่ง ที่ทำให้คนเก่งอยากจะมารับ เพราะว่าไม่มีข้อผูกพัน แต่ขอเพียงว่าให้กลับประเทศไทย มาทำอะไรก็ได้ในประเทศไทย

อีกอันหนึ่งที่ดิฉันมองคือ ว่าถ้าคิดว่าจะพัฒนาอาจารย์และอยากจะได้ครู ที่เก่งๆนอกเหนือจากการที่จะให้ทุนแล้วนี้ มันน่าจะคล้ายๆเหมือนกับ คนที่เรียนในสาขาที่เราต้องการ มันน่าจะได้สิทธิพิเศษอะไรบางอย่าง คิดเทียบเหมือนกับพระภิกษุสงฆ์ อย่างนี้ละ ขึ้นรถไฟ ขึ้นรถโดยสารสาธารณะ อะไรได้ลดราคาอย่างนี้ คือบางที่ถ้ามันไม่มีอินเซ็นที่พออย่างอื่นเลยนี่นะ เพราะเงินเดือนมันก็ไม่ใช่ว่าตอบอย่างเดียวกันนะ สำหรับการทำงาน ในอาชีพในประเทศไทย บางทีเงินเดือนอย่างเดียวกันไม่ใช่ คนเป็นครู บางส่วนก็รู้สึกว่ามันมีเกียรติมีค่าจึงชอบ อะไรอย่างนี้ การอนุมัติให้มาทำงานเพื่อที่จะเป็นกำลังของประเทศ เสียภาษีน้อยหน่อยเข้าสมมติอย่างนี้เป็นต้น หรือมีคู่มือพิเศษ สำหรับไปทำอะไรได้ มันจะทำให้คนอยากมาทำมากขึ้น มาทำอาชีพนี้และได้คนเก่งมาเรียน และถ้าได้คนเก่งก็จะทำให้คนเหล่านี้ได้รับการพัฒนา” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“ส่วนอีกเรื่องคือเรื่องยุทธศาสตร์ทางด้านกำลังพล ผมไปคุยกับอาจารย์ในประเทศญี่ปุ่นนี้ ถ้าผมว่าจบที่ไหน ผมว่าผมจบที่วอลตัน ก็นึกว่าเค้าจบที่นั่นแต่ไม่ใช่ เค้าเป็นที่งานที่นั่น เราก็กถามเค้าก็ถามว่าเป็นไปได้มั้ยคือเราจะเอาคนไทยที่เป็น

บริหารงานอยู่แล้วจากต่างประเทศนี่กลับเข้ามาช่วยเราในบางเรื่องได้มั้ง ในคณะและสาขาต่างๆ ผมไม่ทราบว่าเป็นไปได้มั้ง จะมากน้อยแค่ไหน เพราะว่าถ้าเราเอากลับเข้ามาได้และเป็นคนที่รู้จัก context ในประเทศไทยนี้ ผมว่าโอกาสมันก็น่าจะมี

อีกประการหนึ่งคือว่า คือผมได้ไปคุยกับเค้าเค้าเป็นคนเกาหลี ปรากฏว่าบ้านเค้าน้อยอยู่ทั้งที่โซลและแอลเอ คือสมัยนี้คนมันมีความสามารถที่สูงมาก เค้าสามารถทำงานหนึ่งที่เกาหลีในขณะที่ครอบครัวอยู่ที่แอลเอ ซึ่งคนไทยในลักษณะนั้นผมว่าก็น่าจะมี แต่จะมีมากมีน้อยนี้ผมไม่แน่ใจ ถ้าเราเอาคนที่เค้าเคยไปบริหารระดับนั้น ระดับมหาลัยนานาชาตินี้แล้วกลับเข้ามาในประเทศไทยโดยไม่จำเป็นต้องมาอยู่ที่เมืองไทยตลอด คือมันจะเป็นไปได้มั้งในเรื่องนี้ เพราะผมว่าคนไทยน่าจะเข้าใจบริบทของเราได้มากขึ้น โนแ่งกำลังพล” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

14. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆในสถาบันอุดมศึกษา

“นี่ท่านพูดถึงเรื่องที่ว่ายึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดิฉันก็คิดว่าดีที่เขียนเช่นนั้น เพราะมีประโยคต่อไปที่พูดว่า เพื่อจำกัดต้นทุนในการใช้ทรัพยากร เฉพาะส่วนที่จำเป็นเท่านั้น ก็คือดิฉันคิดว่าการใช้ทรัพยากรเท่าที่จำเป็นอย่างประหยัดก็เป็นหนึ่งในสิ่งที่คุณเขียนและใช้ อันนี้ก็เป็นที่ใช้ได้ ก็คือประหยัด พยายามใช้เท่าที่จำเป็น อันนี้ก็เห็นด้วย แล้วก็เรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือในสถาบันต่างๆ เพื่อที่จะลดต้นทุนในทรัพยากรเดียวกัน ก็เห็นด้วย” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

15. ต้นทุนการจัดการศึกษา รัฐควรมีส่วนในการส่งเสริมการศึกษาโดยการให้สิทธิพิเศษในการใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีของห้องทดลองระดับชาติ และการออกมาตรการทางภาษีที่เป็นพิเศษให้กับสถาบันอุดมศึกษาในเรื่องของภาษีการนำเข้าอุปกรณ์การเรียนการสอน

“ถ้าจะมีในยุทธศาสตร์น่าจะศึกษาในเรื่องของอุปกรณ์ต่างๆ หรือเครื่อง lab ถ้าได้รับการสนับสนุนโดยในเรื่องเกี่ยวกับภาษี หรือการนำเข้าได้รับการยกเว้นภาษี บางประการเพราะว่าเครื่องมือบางอย่างอาจจะต้องเสียภาษีเวลา นำเข้า ถ้าเป็นพวกนำเข้า นะคะ แต่ในขณะที่เดียวกัน หากเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์ได้ในประเทศของเรา ก็อาจจะได้รับการสนับสนุนในบางประเด็นที่จะทำให้สถาบันการศึกษาใช้ของที่ผลิตในประเทศไทย และมันก็ต้องมีอะไรที่เป็นสิ่งincentive นอกเหนือจากถูกกว่า คุณภาพเท่ากันถูกกว่า ก็อาจจะนำมาใช้นะคะ

อีกอันหนึ่งในเรื่องของยุทธศาสตร์ ดิฉันก็เห็นด้วยในยุทธศาสตร์ข้อ4 ด้านความเป็นนานาชาติ ผสาน เอกลักษณ์ ความเป็นไทย คือเรื่องนี้ก็คือเราต้องการจะเอาของไทยทำให้เป็นนานาชาติ อันนี้ก็เห็นด้วยนะ และคิดว่ามันน่าจะละม้ายกันมากเลยนะคะ กับข้อ5 ยุทธศาสตร์เรื่องเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ของสถาบันอุดมศึกษาไทย ก็เห็นด้วยนะคะกับบางท่านที่เห็นด้วยว่าภาครัฐควรให้การสนับสนุนในกรที่จะเป็นแหล่งที่ช่วยเกี่ยวกับข้อมูลในต่างประเทศ เพราะในปัจจุบันนี้ก็สถาบันต่างๆ ต่างก็ต้องช่วยตัวเอง ต้องช่วยตัวเองมากในเรื่องเกี่ยวกับการตลาด ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รัฐก็ช่วยตัวเอง เอกชนก็ช่วยตัวเอง อย่างค่อนข้างมาก ถ้ามันมีอะไรที่เป็นแกนกลางที่สามารถช่วยได้แล้วนี้ ที่ท่านได้พูดถึงรัฐบาลออสเตรเลียที่ทำอย่างทะมัดทะแมงก็น่าจะดี น่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยได้” (ผู้ร่วมสัมมนา8)

“อย่าง สวทช. นี้มีศูนย์ทั้งทางด้านเอ็มเทคฯ นาโนเทคฯ เน็กซ์เทคฯ ถ้าหลายๆมหาวิทยาลัยจะเข้าไปใช้ที่นี่ ก็จะทำให้หลายมหาวิทยาลัยมีศักยภาพมากขึ้น ที่ผมอยากจะเสนอคือให้ตั้งราคาไว้เลย คือใครอยากไปใช้จะได้ไปจ่ายเงินแล้วใช้ เพราะถ้าคุยกันก็คุยกันไม่เสร็จซักที คือพวกเนชั่นแนลแลปทั้งหลาย น่าจะเปิดโอกาสให้มหาวิทยาลัยได้เข้าไปใช้ ในวันหยุดหรือเสาร์ผู้บริหารสถาบันเอกชนอะไรอย่างนี้ แล้วตั้งราคาไว้เลย เราจะได้ไปใช้ได้ด้วย ความมั่นใจว่าเราเข้าไปใช้ได้ แต่ถ้าบอกว่าให้มาคุยกันเป็นเรื่องๆไปมันก็จะไม่มีทางสำเร็จมันจะต้องมีอะไรอีกหลายอย่างก็เลยอยากเสนอในข้อนี้ นะครับ ก็คือจะให้มหาลัยของไทยสามารถ

ที่จะมีเครื่องมือในระดับ World class หรืออาจจะใกล้เคียงประมาณนี้ ก็จะสามารถที่จะเกิดทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้ ก็เลยอยากจะเสนอให้ตั้งราคาไว้เลย”(ผู้ร่วมสัมมนา6)

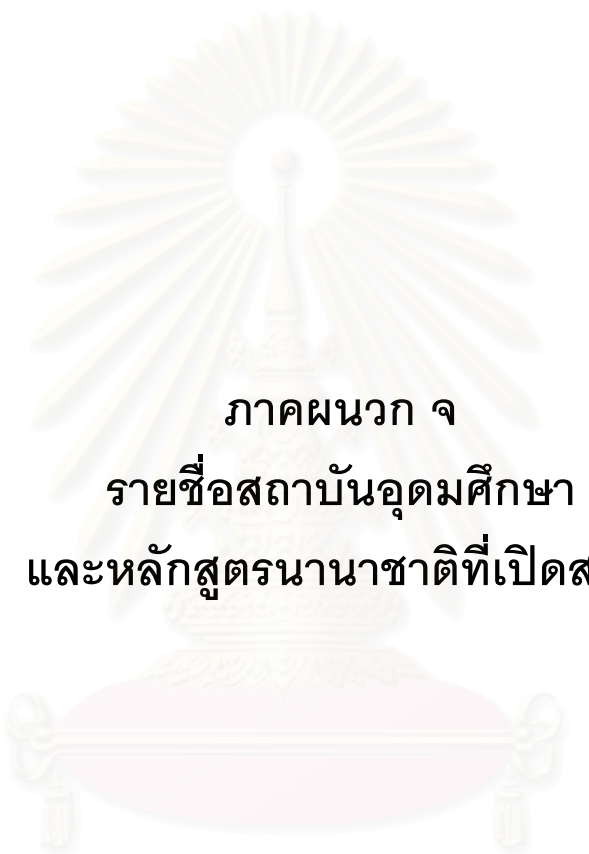
“เรื่องต้นทุนนี้เห็นด้วยมากค่ะเพราะเริ่มต้น เรามองนี้เราไม่ได้มีคำว่าเจ้าภาพเลย มันจะหายไปเลยในชีวิต กับลักษณะของการจัดตั้ง ไม่มีความเป็นไปได้ ไอ้ที่เราที่ตั้งๆอยู่นี้ก็หวงแหวนมาก ทำยังไงให้ออกมาได้และให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ได้นะคะ เพราะว่าต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเหมือนกัน”(ผู้ร่วมสัมมนา3)

16. การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในทุกๆระดับ ก่อนที่จะเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา

“ในเรื่องการแข่งขันแบบนี้แบบที่อาจารย์ผู้บริหารสถาบันรัฐ3ว่า ผมว่ามันต้องมีศูนย์นักศึกษานานาชาติ เหมือนกับระบบบริการต่างๆ เราต้องทำในเชิงรุกมากขึ้น ทั้งเรื่องหอพัก การลงทะเบียน อันที่สองคือถ้าเราจะตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ อย่างโรงงานผักกาดกระป๋องซีพีอะไรอย่างนี้ แล้วเค้าไปรับซื้อผักกาดจากชาวบ้านมา เครื่องจักรอย่างดี วิศวกรดี การนำออกไปดี มาก แต่ผลนำเข้ามาแย้ ใช้ไม่ได้คุณภาพต่ำผลผลิตก็สู้เค้าไม่ได้ ขายส่งออกไม่ได้ ผลิตแล้วให้ชาวบ้านกินนี่ ถามว่าแล้วสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับอะไรผมว่าคงต้องปรับที่ฟาร์มด้วย ให้ผลผลิตที่ออกจากฟาร์มมันมีคุณภาพ นะครับ นั่นคือนักเรียนมัธยมปลายที่จะมาเข้ามาหาลัยคือภาษามันต้องปูมาตั้งแต่ ประถม มัธยม ประเด็นสุดท้ายที่ผมว่ามันจะดีหรือไม่มันขึ้นอยู่กับว่าทำอย่างไรเราถึงจะทำให้เกิดการเมืองมีความเชื่อมั่นได้ ในเรื่องของการพัฒนาการศึกษาให้แข่งกับต่างประเทศได้ มันถึงจะดี”(ผู้ร่วมสัมมนา1)

“คือผมว่า input นี้สำคัญ แต่ผมไม่ได้มองอินพุตแค่ในประเทศอย่างเดียวผมมองอินพุตต่างประเทศด้วย คงต้องมียุทธศาสตร์ในการเลือกนักศึกษาต่างประเทศด้วย คือผมเองเคยส่งตัวแทนไปงานอะไรที่ประเทศจีน ก็ปรากฏว่ามีบางสถาบันของไทยคือไม่ได้ตัดราคาแต่ตัดคุณภาพกัน อย่างเช่นเรียนที่นี้ ปีเดียวจบ ปีครึ่งจบ อะไรต่างๆเหล่านี้ ผมว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก เพราะมันไม่ได้ทำให้การศึกษานานาชาติอ่อนแอลงแต่มีผลต่อการศึกษาไทยด้วย” (ผู้ร่วมสัมมนา6)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ
รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา
และหลักสูตรนานาชาติที่เปิดสอน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบัน	คณะ / สาขาวิชา / ระดับ (Cert. = Certificate, B = Bachelor, Dip = Diploma, M = Master, Ph.D. = Doctoral)
มหาวิทยาลัยบูรพา	<p>International College</p> <p>Aquatic Science (B)</p> <p>Computer Science (B)</p> <p>Food Science (B)</p> <p>Hospitality Management (B)</p> <p>Marketing (B)</p> <p>Management (B)</p> <p>Human Resource Development-Communication Skills (B)</p> <p>Nursing Science (Continued Program) (B)</p> <p>Graduate School of Commerce</p> <p>Business Administration (M)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Engineering Management (M)</p> <p>Faculty of Public Health</p> <p>Public Health Program (M)</p> <p>Faculty of Education</p> <p>Human Resource Development (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Science</p> <p>Environmental Science (Ph.D.)</p> <p>Biological Science (Ph.D.)</p> <p>Graduate School of Public Administration</p> <p>Public Administration (Ph.D.)</p>
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	<p>Faculty of Engineering</p> <p>Mechanical Engineering (B)</p> <p>Faculty of Nursing</p> <p>Nursing Science (B)</p> <p>Nursing Administration (M)</p> <p>Nursing (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Agriculture</p> <p>Agricultural Systems (M)</p> <p>Faculty of Dentistry</p> <p>Dentistry (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Pharmacy</p>

	<p>Pharmacy (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Science</p> <p>Chemistry (Ph.D.)</p> <p>Geology (Ph.D.)</p> <p>Materials Science (Ph.D.)</p> <p>Physics (Ph.D.)</p> <p>Applied Geophysics (M)</p> <p>Environmental Science (M)</p> <p>Petroleum Geoscience (M)</p> <p>Faculty of Social Sciences</p> <p>Social Sciences (Ph.D.)</p> <p>Sustainable Development (M)</p> <p>Faculty of Veterinary Medicine</p> <p>Veterinary Public Health (M)</p> <p>The Graduate School</p> <p>Health Science (M)</p> <p>Postharvest Technology (M)</p>
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	<p>Faculty of Arts</p> <p>Thai Studies (M)</p> <p>Chinese as a Foreign Language (M)</p> <p>Faculty of Commerce and Accountancy</p> <p>Accounting (B)</p> <p>International Business Management (B, M)</p> <p>Business Administration (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Dentistry</p> <p>General Dentistry (M)</p> <p>Faculty of Economics</p> <p>Economics (B, Ph.D.)</p> <p>Business and Managerial Economics (M)</p> <p>International Economics and Finance (M)</p> <p>Labour Economics and Human Resource Management (M)</p> <p>Environmental and Natural Resource Economics (M)</p> <p>Health Economics (M)</p> <p>Faculty of Education</p> <p>Higher Education Management (Higher Grad.Dip.)</p>

	<p>Faculty of Engineering</p> <ul style="list-style-type: none"> Nano-Engineering (B) Automotive Design and Manufacturing Engineering (B) Engineering Management (M) Petroleum Engineering (M) Civil Engineering (Ph.D.) <p>Faculty of Law</p> <ul style="list-style-type: none"> Business Law (M) <p>Faculty of Medicine</p> <ul style="list-style-type: none"> Health Development (M) <p>Faculty of Nursing</p> <ul style="list-style-type: none"> Nursing Science (Ph.D.) <p>Faculty of Pharmaceutical Sciences</p> <ul style="list-style-type: none"> Pharmaceutical Technology (M, Ph.D.) Social and Administrative Pharmacy (M, Ph.D.) Pharmaceutical Care (Ph.D.) <p>Faculty of Political Science</p> <ul style="list-style-type: none"> International Development Studies (M) <p>Faculty of Science</p> <ul style="list-style-type: none"> Applied Chemistry (B) Agricultural Technology (Ph.D.) <p>College of Public Health</p> <ul style="list-style-type: none"> Health Systems Development (M) Public Health (Grad. Dip., Ph.D.) <p>Graduate School</p> <ul style="list-style-type: none"> Cultural Management (M) English as an International Language (M, Ph.D.) European Studies (M) Southeast Asian Studies (M) Environmental Management (Hazardous Waste Management)(M, Ph.D.) <p>Sasin Graduate Institute of Business Administration</p> <ul style="list-style-type: none"> Senior Executive Program (Cert.) Business Administration (M) Human Resource Management (Grad. Dip, M) Management (M)
--	---

	<p>The Petroleum and Petrochemical College</p> <p>Petrochemical Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Petroleum Technology (M.)</p> <p>Polymer Science (M, Ph.D.)</p>
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	<p>Faculty of Agriculture</p> <p>Agricultural Research and Development (M, Ph.D.)</p> <p>Animal Breeding (M, Ph.D.)</p> <p>Animal Nutrition and Food Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Animal Production (M, Ph.D.)</p> <p>Development Communication (M)</p> <p>Entomology (M, Ph.D.)</p> <p>Organic Farming (M, Ph.D.)</p> <p>Tropical Agriculture (M, Ph.D.)</p> <p>Tropical Agriculture and International Trade (Double Degree) (B)</p> <p>Faculty of Agro-Industry</p> <p>Biotechnology (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Business Administration</p> <p>Business Administration (M)</p> <p>Faculty of Economics</p> <p>Agricultural Economics (M)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Aerospace Engineering and Business Administration (Double Degree) (B)</p> <p>Civil Engineering (M)</p> <p>Electromechanical Manufacturing Engineering (B)</p> <p>Environmental Engineering (M)</p> <p>Industrial Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Software and Knowledge Engineering (B)</p> <p>Faculty of Fisheries</p> <p>Aquaculture (M)</p> <p>Fishery Management (M)</p> <p>Fishery Product (M)</p> <p>Marine Science (M)</p> <p>Faculty of Forestry</p>

	Tropical Forestry (M, Ph.D.)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	<p>Faculty of Dentistry</p> <p>Prosthodontics (M)</p> <p>Orthodontics (M)</p> <p>Faculty of Public Health</p> <p>Biostatistic (M)</p> <p>Public Health (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Agriculture</p> <p>Animal Science (M)</p> <p>Agronomy (M)</p> <p>Systems Agriculture (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Medicine</p> <p>Medical Microbiology (M)</p> <p>Medical Physiology (M)</p> <p>Pharmacology (M)</p> <p>Medical Biochemistry (M)</p> <p>Parasitology (M)</p> <p>Anatomy (M)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Water Resources Engineering (Ph.D.)</p> <p>Mechanical Engineering (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Pharmaceutical Sciences</p> <p>Social and Administrative Pharmacy (Ph.D.)</p> <p>Research and Development in Pharmaceuticals (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Management Science</p> <p>Business Economics (M)</p> <p>Graduate School</p> <p>Rural Development Management Program (M)</p>
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	<p>Faculty of Agricultural Technology</p> <p>Biotechnology in Plant Pathology (Ph.D.)</p> <p>Microbial Biotechnology (new program) (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Architecture</p> <p>Urban and Environmental Planning (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Sciences</p> <p>Petrochemical Technology (B)</p> <p>Polymer Science and Technology (B)</p>

	Computer Science (B, M)
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	<p>Faculty of Information Technology</p> <p>Information Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Management Information System (M)</p> <p>The Sirindhorn International Thai-German Graduate School of Engineering (TGGS)</p> <p>Automotive Engineering (M)</p> <p>Chemical and Process Engineering (M)</p> <p>Communication Engineering (M)</p> <p>Electrical Power Engineering (M)</p> <p>Mechanical Engineering (M)</p> <p>Production Engineering (M)</p> <p>Software System Engineering (M)</p> <p>Faculty of Applied Arts (English Programs)</p> <p>Business and Industry (M)</p> <p>International Communication (M)</p>
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี	<p>School of Bioresources and Technology</p> <p>Postharvest Technology (M, D)</p> <p>Biotechnology (M, D)</p> <p>School of Information Technology</p> <p>Computer Science (B, D)</p> <p>Information Technology (D)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Civil Engineering (B)</p> <p>Computer Engineering (B, M)</p> <p>Chemical Engineering Practice School (ChEPS) (M)</p> <p>Electrical and Information Engineering (M)</p> <p>Food Engineering Practice School (FEPS) (M)</p> <p>Electrical and Computer Engineering (D)</p> <p>School of Liberal Arts</p> <p>Applied Linguistics; Resource Based English Language Learning(M)</p> <p>Applied Linguistics; English Language Teaching (M)</p> <p>School of Architecture and Design</p> <p>Architecture (B)</p> <p>Communication Design (B)</p>

	<p>Industrial Design (B)</p> <p>Interior Architecture (B)</p> <p>Building Technology (M)</p> <p>The Joint Graduate School of Energy and Environment</p> <p>Energy Technology (M, D)</p> <p>Environmental Technology (M, D)</p> <p>School of Bioresources and Technology jointly with</p> <p>School of Information Technology</p> <p>Bioinformatics (M)</p>
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	<p>School of Liberal Arts</p> <p>English (B)</p> <p>Business Chinese (B)</p> <p>School of Information Technology</p> <p>Information Technology (B)</p> <p>Computer Sciences (B)</p> <p>Software Engineering (B)</p> <p>Computer Engineering (B)</p> <p>Information and Communication Technology (B)</p> <p>Multimedia Technology and Animation (B)</p> <p>Advanced Information Technology (M)</p> <p>Advanced Software Technology (M)</p> <p>School of Management</p> <p>Accounting (B)</p> <p>Economics (B)</p> <p>Business Administration (B)</p> <p>Tourism Management (B)</p> <p>Hospitality Industry Management (B)</p> <p>Economics (B)</p> <p>School of Agro-Industry</p> <p>Food Technology (B)</p> <p>Postharvest Technology and Package (B)</p> <p>School of Cosmetics Science</p> <p>Cosmetic Science (B)</p> <p>School of Health Science</p> <p>Health Care Service (B)</p> <p>Applied Thai Medicine (B)</p>

	<p>School of Sciences</p> <p>Applied Chemistry (B)</p> <p>Biosciences (B)</p>
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	<p>Faculty of Science</p> <p>Palaeontology (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Humanities and Social Sciences</p> <p>English and Language Arts (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Accountancy and Management</p> <p>International Business (B)</p>
มหาวิทยาลัยมหิดล	<p>Faculty of Dentistry</p> <p>Oral Biology (M)</p> <p>Dental Biomaterials Science (M, Ph.D.)</p> <p>Maxillofacial Prosthetics (M, Grad.Dip.)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Biomedical Engineering (M)</p> <p>Faculty of Environment and Resource Studies</p> <p>Natural Resource Management (M)</p> <p>Industrial Ecology and Environment (M)</p> <p>Environment and Resource Studies (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Graduate Studies</p> <p>Human Rights (M)</p> <p>Medical Epidemiology (M)</p> <p>Faculty of Medical Technology</p> <p>Medical Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Radiological Technology (M)</p> <p>Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital and Faculty of Nursing</p> <p>Nursing (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Medicine, Siriraj Hospital</p> <p>Biochemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Medical Microbiology (Ph.D.)</p> <p>Physical Therapy (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Medicine, Siriraj Hospital & Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital</p> <p>Interventional Neuroradiology (M)</p> <p>Faculty of Pharmacy</p> <p>Biochemistry (M)</p>

	<p>Biopharmaceutical Sciences (M, Ph.D.)</p> <p>Clinical Pharmacy (M)</p> <p>Hospital Pharmacy (M)</p> <p>Microbiology (M)</p> <p>Pharmacology (M)</p> <p>Pharmaceutics (M, Ph.D.)</p> <p>Pharmaceutical Chemistry (M)</p> <p>Pharmaceutical Chemistry and Phytochemistry (M)</p> <p>Pharmacognosy (M)</p> <p>Pharmacy Administration (M, Ph.D.)</p> <p>Physiology (M)</p> <p>Phytopharmaceutical Sciences (Ph.D.)</p> <p>Toxicology (M)</p> <p>Faculty of Public Health</p> <p>Public Health (M)</p> <p>Environmental Technology (Ph.D.)</p> <p>Epidemiology (Ph.D.)</p> <p>Health Education and Behavioral Science (Ph.D.)</p> <p>Parasitology (Ph.D.)</p> <p>Public Health Administration (Ph.D.)</p> <p>Public Health Nursing (Ph.D.)</p> <p>Public Health Nutrition (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Science</p> <p>Analytical Chemistry (Ph.D.)</p> <p>Anatomy (M, Ph.D.)</p> <p>Applied Linguistics (Teaching English for Specific Purposes) (M)</p> <p>Applied Mathematics (M)</p> <p>Biochemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Biology (Ph.D.)</p> <p>Biotechnology (M, Ph.D.)</p> <p>Chemical Physics (M, Ph.D.)</p> <p>Computer Science (Ph.D.)</p> <p>Environmental Biology (M)</p> <p>Exercise Physiology (M)</p>
--	--

	<p>Forensic Science (M)</p> <p>Information and Communication Technology (B)</p> <p>Mathematics (Ph.D.)</p> <p>Microbiology (M, Ph.D.)</p> <p>Organic Chemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Pathobiology (M, Ph.D.)</p> <p>Pharmacology (M, Ph.D.)</p> <p>Physics (M, Ph.D.)</p> <p>Physical Chemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Physiology (M, Ph.D.)</p> <p>Polymer Science and Technology (Ph.D.)</p> <p>Science and Technology Education (M, Ph.D.)</p> <p>Toxicology (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Science & Faculty of Pharmacy</p> <p>Plant Science (M)</p> <p>Faculty of Social Sciences and Humanities</p> <p>Health Social Science (M)</p> <p>Educational Management (M)</p> <p>Faculty of Tropical Medicine</p> <p>Tropical Medicine (M, Ph.D.)</p> <p>Clinical Tropical Medicine (M, Ph.D.)</p> <p>Tropical Medicine and Hygiene (Grad.Dip.)</p> <p>ASEAN Institute for Health Development</p> <p>Primary Health Care Management (M)</p> <p>Institute of Molecular Biology and Genetics</p> <p>Molecular Genetics and Genetics Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Institute of Nutrition</p> <p>Food and Nutrition for Development (M)</p> <p>Institute for Population and Social Research</p> <p>Population and Reproductive Health Research (M)</p> <p>Demography (Ph.D.)</p> <p>Institute of Science and Technology for Research and Development</p> <p>Neurosciences (M, Ph.D.)</p> <p>College of Management</p> <p>Management (M)</p>
--	--

	<p>College of Religious Studies</p> <p>Religious Studies (Ph.D.)</p> <p>Mahidol University International College (MUIC)</p> <p>Applied Mathematics (B)</p> <p>Biological Science (B)</p> <p>Computer Science (B)</p> <p>Chemistry (B)</p> <p>Environment (B)</p> <p>Food Science and Technology (B)</p> <p>Physics (B)</p> <p>Nursing Science (B)</p> <p>Social Science (B)</p> <p>Travel Industry Management (B)</p> <p>Finance (B)</p> <p>Information Systems (B)</p> <p>International Business (B)</p> <p>Management (B)</p> <p>Marketing (B)</p>
มหาวิทยาลัยนเรศวร	<p>Faculty of Humanities</p> <p>International Tourism and Hotel Management (M)</p> <p>Faculty of Pharmaceutical Science</p> <p>Pharmaceutical Sciences (M)</p> <p>Cosmetic Science (M)</p> <p>Pharmaceutical Sciences (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Medicine</p> <p>Health Systems and Policy (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Nursing</p> <p>Nursing Science (B)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Manufacturing Systems Engineering and Automation (M)</p> <p>International College</p>

	<p>Laws (B)</p> <p>Human Resources Management (B)</p> <p>Tourism Management (B)</p> <p>College of Renewable Energy</p> <p>Renewable Energy (M, Ph.D.)</p> <p>Biodiversity Conservation and Ecotourism (M)</p>
<p>สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร- ศาสตร์</p>	<p>School of Public Administration</p> <p>Public and Private Management (M)</p> <p>Development Administration (D)</p> <p>School of Business Administration</p> <p>Business Administration (M, D)</p> <p>School of Applied Statistics</p> <p>Computer Science (D)</p> <p>School of Development Economics</p> <p>Economics (D)</p> <p><i>English Programs</i></p> <p>School of Business Administration</p> <p>Business Administration (M)</p> <p>School of Applied Statistics</p> <p>Statistics (D)</p> <p>School of Language and Communication</p> <p>Language and Communication (M)</p>
<p>มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์</p>	<p>Faculty of Medicine</p> <p>Epidemiology (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Nursing</p> <p>Nursing Science (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Service Industries</p> <p>Hospitality Management (M, Ph.D.)</p> <p>Hotel Management (B)</p> <p>International Business : China (B)</p> <p>Chinese Studies (B)</p> <p>Thai Studies (B)</p> <p>Faculty of Management Sciences</p> <p>Management (B)</p>

	<p>Faculty of Humanities and Social Sciences</p> <p>Thai Studies (Cert.)</p> <p>Faculty of Liberal Arts</p> <p>Thai Studies (Cert.)</p>
มหาวิทยาลัยศิลปากร	<p>Silpakorn University International College</p> <p>Hospitality Management (B)</p> <p>Multimedia Design (B)</p> <p>Painting Conservation (B)</p> <p>Faculty of Architecture</p> <p>Architectural Heritage Management and Tourism (M, Ph.D.)</p>
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	<p>Faculty of Humanities</p> <p>Intensive Thai (Cert.)</p> <p>Business English for International Communication (M)</p> <p>Teaching English as a Foreign Language-TEFL (Grad.Dip., M)</p> <p>English (Ph.D.)</p> <p>Faculty of Medicine</p> <p>Medicine (B)</p> <p>Faculty of Pharmaceutical Sciences</p> <p>Pharmacy (B)</p> <p>Faculty of Science</p> <p>Science Education (Ph.D.)</p> <p>Mathematics Education (Ph.D.)</p> <p>Institute of Eco-Tourism</p> <p>Ecotourism and Hospitality Management (B)</p> <p>Behavioral Science Research Institute</p> <p>Applied Behavioral Science Research (Ph.D.)</p>
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี	<p>Institute of Science</p> <p>Chemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Applied Mathematics (M, Ph.D.)</p> <p>Environmental Biology (M, Ph.D.)</p> <p>Physics (M, Ph.D.)</p> <p>Laser Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Microbiology (M, Ph.D.)</p> <p>Biochemistry (M, Ph.D.)</p> <p>Remote Sensing (M, Ph.D.)</p> <p>Institute of Agricultural Technology</p>

	<p>Crop Production Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Animal Production Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Biotechnology, Food Technology (M, Ph.D.)</p> <p>Institute of Social Technology</p> <p>English Language Studies (M, Ph.D.)</p> <p>Management (M)</p> <p>Institute of Engineering</p> <p>Mechanical Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Electrical Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Civil Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Chemical Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Environmental Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Polymer Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Geotechnology (M, Ph.D.)</p> <p>Transportation Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Ceramic Engineering (M, Ph.D.)</p> <p>Industrial Engineering and Systems (M, Ph.D.)</p>
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	<p>Faculty of Commerce and Accountancy</p> <p>Business Administration (B, M, Ph.D.)</p> <p>Finance (M)</p> <p>Marketing (M)</p> <p>Business Administration in International Business (M)</p> <p>Faculty of Economics</p> <p>Economics (B, M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Political Science</p> <p>International Relations (M)</p> <p>Faculty of Liberal Arts</p> <p>British and American Studies (B)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Twining Engineering (B)</p> <p>English Program of Engineering (B)</p> <p>Faculty of Allied Health Science</p> <p>Biomedical Science (M, Ph.D.)</p> <p>Faculty of Dentistry</p> <p>Oral Health Science (Joint degree program) (Ph.D.)</p>

	<p>Sirindhorn International Institute of Technology</p> <p>Building Facilities Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Chemical Engineering (B)</p> <p>Civil Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Electrical Power Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Industrial Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Mechanical Engineering (B, M, Ph.D.)</p> <p>Telecommunications (B, M, Ph.D.)</p> <p>Computer Science (B)</p> <p>Energy Technology (B, M, Ph.D.)</p> <p>Engineering Management (B)</p> <p>Environmental Technology (B, M, Ph.D.)</p> <p>Information Technology (B, M, Ph.D.)</p> <p>Instrumentation and Control Systems (B, M, Ph.D.)</p> <p>Management Technology (B)</p> <p>Mechatronics (B)</p> <p>International Office</p> <p>Thai Studies (Cert.)</p> <p>Office of International Affairs</p> <p>Special Study about Buddhism and Thai Society (Cert.)</p>
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	<p>Faculty of Management Science</p> <p>International Business (B)</p> <p>Tourism Management (M)</p> <p>Faculty of Applied Arts and Product Design</p> <p>Product Design (M, Ph.D.)</p> <p>Integral Development Studies Program</p> <p>Integral Development Studies (M, Ph.D.)</p>

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	<p>Faculty of Business Administration</p> <p>Marketing (B)</p> <p>Management (B)</p> <p>Finance and Banking (B)</p> <p>Accounting (B)</p> <p>Business Information Systems (B)</p> <p>Integrated Marketing Communications (B)</p> <p>Hospitality and Tourism Management (B)</p> <p>International Business Management (B)</p> <p>Property Valuation Management (B)</p> <p>Business Economics (B)</p> <p>Technology Management (M)</p> <p>Faculty of Risk Management and Industrial Services</p> <p>Property and Casualty Insurance (B)</p> <p>Life Assurance (B)</p> <p>Real Estate (B)</p> <p>Faculty of Arts</p> <p>Business English (B)</p> <p>Business French (B)</p> <p>Business Chinese (B)</p> <p>Business Japanese (B)</p> <p>Music Business (B)</p> <p>Contemporary Music Writing and Production (B)</p> <p>Faculty of Science and Technology</p> <p>Computer Science (B, M, Ph.D.)</p> <p>Information Technology (B, M, Ph.D.)</p> <p>Telecommunication Sciene (B, M, Ph.D.)</p> <p>Applied Statistics (B, M)</p> <p>Technology Management (B, M)</p> <p>Faculty of Engineering</p> <p>Electrical and Electronics Engineering (B)</p> <p>Computer and Network Engineering (B)</p> <p>Telecommunication and Electronics Engineering (B)</p> <p>Broadband Telecommunications (M)</p>
----------------------	---

	<p>Power Electronics (M)</p> <p>Telecommunications Management (M)</p> <p>Faculty of Nursing Science</p> <p>Nursing Science (B)</p> <p>Faculty of Communication Arts</p> <p>Advertising (B)</p> <p>Public Relations (B)</p> <p>Performance Communication (B)</p> <p>New Media Communication (B)</p> <p>Visual Communication Arts (B)</p> <p>Faculty of Law</p> <p>Law (B)</p> <p>Business Law (M)</p> <p>Public Law (M)</p> <p>International Law* (M)</p> <p>Faculty of Biotechnology</p> <p>Food Technology (B)</p> <p>Agro-Industry (B)</p> <p>Food Biotechnology* (M)</p> <p>Faculty of Architecture</p> <p>Architecture (B) 5 years</p> <p>Interior Architecture (B)</p> <p>Graduate School of Business</p> <p>Business Administration (M)</p> <p>International Business* (M)</p> <p>Organization Development and Management (M)</p> <p>Financial Management* (M)</p> <p>Financial Analysis* (M)</p> <p>International Marketing* (M)</p> <p>International Management (M)</p> <p>Management (M)</p> <p>Graduate School of Internet and E-Commerce Technology</p> <p>Internet and E-Commerce Technology (M)</p> <p>Information and Communication Technology (M)</p> <p>Graduate School of Computer and Engineering Management</p> <p>Computer and Engineering Management (M, Ph.D.)</p>
--	--

	<p>Telecommunications and Computer Network Engineering* (M)</p> <p>Internet and Multimedia Engineering* (M)</p> <p>Software Engineering (M)</p> <p>Graduate School of Counseling Psychology</p> <p>Counseling Psychology (M)</p> <p>Faculty of Education</p> <p>Teacher Education (Grad.Dip)</p> <p>Educational Administration (M)</p> <p>Curriculum and Instruction (M)</p> <p>Institute of English</p> <p>English Language Teaching (M)</p> <p>English Language and Literatures (M)</p> <p>Graduate School of Philosophy and Religious Studies</p> <p>Philosophy (M, Ph.D.)</p> <p>Religious Studies (M, Ph.D.)</p> <p>Graduate School of Tourism Management</p> <p>Tourism Management (M)</p> <p>-----</p> <p>*Joint programs with Foreign Universities</p>
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	<p>Programs of Study (International Programs):</p> <p>International College</p> <p>Business English (B)</p> <p>Communication Arts (B, M)</p> <p>Computer Graphics and Multimedia (B)</p> <p>Entrepreneurship (B)</p> <p>Hotel and Tourism Management (B)</p> <p>Marketing (B)</p> <p>Business Administration (M, Ph. D.)</p> <p>Communication (Ph.D.)</p> <p>Graduate School</p> <p>Business Administration (M)</p> <p>Communication Arts (M)</p>
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	<p>Faculty of Arts, Science and Technology</p> <p>English (B)</p> <p>English as a Second Language (M)</p>
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	DPU International College

	<p>Business Administration (M, Ph.D.)</p> <p>Business Informatics (M, Ph.D.)</p> <p>English for Business Communication (B)</p> <p>Facilities Management (M)</p> <p>Information Technology (B)</p> <p>Marketing Communication (M)</p>
วิทยาลัยดุสิตธานี	<p>Faculty of Hospitality Industry</p> <p>Hotel Management (B)</p> <p>Kitchen and Restaurant Management (B)</p>
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	<p>Faculty of Business Administration</p> <p>International Business Management (B)</p>
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	<p>Faculty of Business Administration</p> <p>Business Administration (B)</p>
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	<p>Faculty of Business Administration</p> <p>Business Computer (B)</p> <p>Management (B)</p> <p>Marketing (B)</p>
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร	<p>Graduate School</p> <p>Manufacturing Management (M)</p> <p>Biomedical Engineering (M)</p>
วิทยาลัยมิชชั่น	<p>Faculty of Arts and Humanities</p> <p>English Language (B)</p> <p>Psychology and Education (B)</p> <p>Faculty of Business Administration</p> <p>Accounting (B)</p> <p>Computer Information Systems (B)</p> <p>Entrepreneurship (B)</p> <p>Faculty of Nursing Science</p> <p>Nursing (B)</p> <p>Faculty of Religious Studies</p> <p>Christian Studies (Applied Theology) (B)</p> <p>Christian Studies (Religious Education) (B)</p> <p>Faculty of Science</p> <p>Biology (B)</p>

	Mathematics (B)
มหาวิทยาลัยพายัพ	International College English Communication (B) Computer Information Systems (B) International Business Management (B) International Hospitality Management (B) Graduate School International Business Administration (M) Linguistics (M) Teaching English to Speakers of Other Languages : TESOL (M) Office of International Programs Thai and Southeast Asian Studies (Cert.)
มหาวิทยาลัยรังสิต	Rangsit University International College (RSUIC) International Business (B) Hospitality Business (B) Information Management and Systems (B) Communication Arts (B) Philosophy, Politics and Economic (B) Economics (B)
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	Faculty of Business Administration Business Administration (B)
มหาวิทยาลัยชินวัตร	School of Information and Communication Technology Information Technology (Cert., Dip., M) Computer Science (B) School of Management Business Administration (B) Management (M) School of Built Environment and Technology Architectural Technology (B) Management Technology (Cert., B, Dip., M) Systems Engineering (M) Management Science (M)
มหาวิทยาลัยสยาม	Faculty of Business Administration International Business (B) Hotel and Tourism Management (B) Graduate School

	<p>Marketing (M)</p> <p>Managing Information Technology (M)</p> <p>Finance (M)</p> <p>International Business (M)</p> <p>Innovation Management (M)</p> <p>General Management (M)</p>
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	<p>Graduate School</p> <p>English for International Communication (M)</p>
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	<p>International College</p> <p>International Business Communication (B)</p> <p>Hotel Management (B)</p> <p>Continuing Programs</p> <p>International Business Communication (B)</p> <p>Hotel Management (B)</p>
มหาวิทยาลัยนานาชาติ สแตมฟอร์ด	<p>Faculty of Business Administration</p> <p>Accounting (B)</p> <p>Finance (B)</p> <p>Information System Management (B)</p> <p>International Business (B)</p> <p>Management (B)</p> <p>Marketing (B)</p> <p>Faculty of Liberal Arts</p> <p>Business Communication (B)</p> <p>Communication Arts (B)</p> <p>Hospitality & Tourism Management (B)</p> <p>Faculty of Science & Technology</p> <p>Computer Science (B)</p> <p>Graduate School</p> <p>Business Administration (M)</p>
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	<p>BBA Program</p> <p>International Business Management (B)</p> <p>Marketing Management (B)</p> <p>Graduate School</p> <p>English for Business and Technology (M)</p> <p>Business Communication (M)</p> <p>Business Administration (Global Business) (M)</p>

	International Business Economics (M)
มหาวิทยาลัยเว็สเตอร์	<p>Faculty of Arts and Sciences</p> <p>Behavioral and Social Sciences (Psychology) (B)</p> <p>International Relations (B, M)</p> <p>Faculty of Business and Technology</p> <p>Business Administration (B, M)</p> <p>International Business (B, M)</p> <p>Management (B)</p> <p>Information Management (B)</p> <p>Faculty of Communications</p> <p>Advertising/Marketing Communications (B)</p> <p>Media Communications (B, M)</p> <p>Public Relations (B)</p>

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายต่อตระกูล อุบลวัตร เกิดวันพุธที่ 29 พฤศจิกายน 2521 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอายุ 29 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปี 2540 (ต.อ.รุ่น 57) ได้เข้าศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม (Industrial Chemistry) คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสำเร็จการศึกษาในปี 2544 ในปีเดียวกันได้เข้าศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ (Development Communication) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในภาคต้น ปีการศึกษา 2545 จากนั้นในปี 2546 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับดุษฎีบัณฑิต หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา (Development Education) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาในภาคต้น ปีการศึกษา 2550

ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำ สาขาวิชาการโฆษณา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สามารถติดต่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์ได้ที่ tortrakool@yahoo.com

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย